

RASEBORG
RAASEPORI

RASEBORG.FI

~~~~~
BOKSLUT
2018

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Översikt och organisation	1
1.1. Allmän översikt	1
1.2. Allmän ekonomisk översikt	4
1.3. Organisation	8
2. Resultaträkning, balansräkning och finansieringskalkyl, inklusive affärsverk	10
2.1. Resultaträkning (1 000 €)	10
2.2. Sammandrag av driftsekonomin och resultat	11
2.3. Balansräkning 31.12.2018	12
2.4. Finansieringsanalys	14
2.5. Finansieringsdelens utfall	15
2.6. Totala inkomster och utgifter	16
3. Raseborgs koncern	17
3.1. Koncernens uppbyggnad	17
3.2. Koncernresultaträkning	18
3.3. Koncernbalansräkning	19
3.4. Koncernens finansieringsanalys	20
4. Nyckeltal inklusive affärsverk	21
5. Intern tillsyn och förslag till behandling av resultat	22
5.1. Riskhantering och intern kontroll	22
5.2. Stadsstyrelsens förslag till behandling av räkenskapsperiodens resultat	27
6. Budgetens utfall	28
6.1. Resultaträkningens utfall	28
6.2. Tablå över budgetens utfall	29
6.3. Avdelningarnas verksamhet och budgetutfall	31
Sektor: Koncerttjänster	34
Revision	37
Stadskansli	39
Ekonomi	43
Personal	45
Stadsutveckling	48
Kollektivtrafik	53
Sektor: Social- och hälsovård	55
Administration och stödtjänster	59
Vård i hemmet och stödtjänster	60
Dygnet runt boende	63
Hälsovårdstjänster	66
Mental- och missbrukarvård	71
Tandvård	74
Barn- och familjetjänster	76
Vuxensocialarbete, handikappservice och invandrarbyrå	79
Syssestättningstjänster	84
Specialsjukvård / Bet. andel	88
Specialsjukvård / Övrig specialsjukvård	92
Sektor: Bildning	94
Övrig utbildning	98
Småbarnspedagogik	102
Utbildning	105
Gymnasier	109
Muséer	112
Bibliotek	115
Fritid	118

Sektor: Tekniska sektorn	122
Administration	129
Samhällsteknik	132
Mätning- och fastighetsbildning	141
Utrymmesförvaltning	143
Lokalvård och kosthåll	150
Planläggning	158
Bygg och miljö / Miljöenheten	160
Avfallsnämnden	164
6.4. Tablå över Investeringsprojektens förverkligande	166
6.5. Finansiering, skatteinkomster, stadsandelar, lånestock	172
6.6. Resultaträkning 31.12.2018	173
6.7. Balansräkning 31.12.2018	174
7. Noter	176
7.1. Värderings- och periodiseringsprinciper och metoder	176
7.2. Verksamhetens intäkter	177
7.3. Extraordinära poster samt försäljningsvinster för tillgångar bland bestående aktiva	178
7.4. Avskrivningsplaner	179
7.5. Bestående aktiva	180
7.6. Aktier och andelar	182
7.7. Rörliga aktiva, fordringar	184
7.8. Förändringar i eget kapital	185
7.9. Avsättningar	187
7.10. Främmande kapital	188
7.11. Passiva resultatregleringar	189
7.12. Ansvarsförbindelser, leasingansvar och övriga ekonomiska ansvar	190
7.13. Löneutgifternas utveckling	193
7.14. Personalkostnader	194
7.15. Arvoden till revisorer	195
7.16. Övriga noter	196
7.17. Förteckning över använda bokföringsböcker	198
8. Noter till koncernen	199
9. Underskrifter och revisionsanteckningar	206

1. Översikt och organisation

1.1 Allmän översikt

Stadsdirektörens översikt 2018

År 2018 blev ett sämre år än planerat för Raseborg

Raseborgs stads bokslut för år 2018 visar ett negativt resultat på 2,7 miljoner euro inklusive affärsverket Raseborgs Vatten. Året var fullt av överraskningar som påverkade resultatet negativt eftersom den uppgjorda budgeten med ett positivt resultat på 1,7 miljoner euro förbyttes i ett negativt resultat. Orsaken till detta var att skatteinkomsterna blev 2,3 miljoner lägre än budgeterat och att specialistsjukvården överskred budgeten med närmare 4,3 miljoner euro. Det positiva i resultatet är att de andra sektorernas verksamhetsbidrag blev bättre än budgeterat. Bildningssektorn, koncernförvaltningen och tekniska sektorn uppvisade alla ett bättre resultat än den ursprungliga budgeten. Raseborgs Vattens resultat blev dock 0,16 miljoner euro sämre än väntat. De minskade skatteinkomsterna berodde delvis på rekordhöga skatteåterbärningar till fysiska personer. Statsandelarna var lägre än år 2017 men överskred med 0,5 miljoner euro den ursprungliga budgeten och uppgick till 53,9 miljoner euro. Kostnaderna blev ca 3,8 miljoner euro högre än den ursprungliga budgeten och steg till 220,6 miljoner euro. Största delen av kostnadsöverskridningarna härrör sig från specialistsjukvården. Det betydde också att verksamhetsbidraget blev 3 miljoner euro sämre och landade på -163,7 miljoner euro. Verksamhetens intäkter steg med ca 0,7 miljoner euro jämfört med budgeterat och blev 56,9 miljoner euro.

Personalen har under år 2018 ökat med ca 23 årsverken på grund av behov av mer personal främst på bildnings- och social- och hälsovårdssektorerna. Personalkostnaderna på 81,6 miljoner blev dock 1,4 miljoner mindre än budgeterat på grund av sänkt semesterpeng som en del av det riksomfattande konkurrenskraftsavtalet och sänkta sjukförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter. Det föreligger skäl i framtiden att noggrant överväga behovet av personal vid pensioneringar eller nya tjänster eftersom befolkningen i staden minskar kontinuerligt och i och med det behov av stadens service.

Fastighetsförsäljningen uppnådde inte sitt mål på 1,7 miljoner euro i försäljningsvinst utan stannade vid 1,1 miljoner euro vilket var 1 miljon mindre än året innan. Stadens fastigheter som avyttras enligt fastighetsstrategin blir med tiden svårare att sälja eftersom de bästa objekten går åt först. Grupperandet av stadens samtliga fastigheter i olika portföljer har varit en lyckad åtgärd och medfört att arbetet med fastigheterna blivit mera strukturerat. Landskapsreformen som inte blir av i detta skede gör det svårt att bestämma vilka fastigheter inom social- och hälsovårdssektorn som ska upprätthållas respektive avyttras. Av denna orsak blir den påbörjade servicenätsutredningen, som strategin 2018 - 2021 förutsätter, ytterst viktig.

I och med det negativa resultatet steg det kumulativa underskottet till ca 5 miljoner euro mot 2,3 miljoner euro året innan. Det betyder att trycket för att balansera stadens ekonomi igen ökade och förutsätter fortsättningsvis en stram ekonomisk hushållning för att uppnå ett överskott, som kommunallagen förpliktigar till. Köptjänsterna, personal- och materialkostnaderna bör kontinuerligt följas upp. Stadens skuldbörda sjönk med 1,6 miljoner euro till 106,5 miljoner euro och staden bör eftersträva ytterligare minskning de kommande åren eftersom risk för förhöjd räntenivå föreligger framöver. Lånebördan per invånare ligger nu vid 3 855 euro.

Åtgärdsprogrammet Raseborg 2020 har inte förverkligats i planerad utsträckning

De åtgärder som förutsatts i åtgärdsprogrammet Raseborg 2020 har bara delvis börjat bära frukt. I och med beslutet att stänga vissa skolor inte förverkligades har nya effektiviseringsåtgärder planerats och sedan godkänts av stadsfullmäktige. Det gäller flyttning från hyrda externa fastigheter och minskning av personal i koncerntjänster. Andra åtgärder såsom flyttning av förskolor till skolorna kommer bara delvis att förverkligas under år 2019. Det är också viktigt att skoltransporterna som upphandlas för hösten 2019 resulterar i en kostnadsminskning.

Viktiga tyngdpunkter, som listats för åren 2018 – 2020, är desamma som utstakats redan åren 2016-2017. Internkontrolldirektivet har godkänts och görs till ett levande och användbart verktyg genom processbeskrivningar under de följande åren. Satsningar på nya moderna IT-lösningar har påbörjats. Stadsutvecklingsavdelningens roll har accentuerats men näringslivsdelen bör förstärkas. Näringslivsteamet, som består av medlemmar från utvecklingsavdelningen och tekniska sektorn, har utvecklat vissa idéer men mycket återstår att göra. Byggnadsordningen godkändes i stadsfullmäktige och bygglovens behandlingstid förkortades.

Organisationen, som är uppdelad i fyra sektorer, har intensifierat sitt samarbete och fungerar rätt väl. Flyttningen från verksamhetspunkterna i Karis och Ekenäs i slutet av 2018 har också medfört att samarbetet sektorer emellan har blivit lättare och också bättre. Mera tidsenliga arbetsmetoder och till dem kopplade IT-lösningar bör utvecklas vidare. Ledarskapsutbildningen som under år 2017 var en stor satsning av staden har fortsatt med utbildningsdagar för förmännen. Dessa utbildningar kommer att fortsätta och borde synas i ledarskapet de kommande åren. Man har också satsat på personalens kunskande och motivation genom fortbildningar. Ett bonussystem förverkligades under år 2018 så att 50 000 euro delades ut till 4 % av personalen som engångsersättning.

Befolkningsutvecklingen i Raseborgs stad var negativ under år 2018, minskningen var 225 personer och stadens invånarantal ligger nu vid 27 626 personer. En bidragande orsak är den låga nativiteten. Sysselsättningsgraden har ökat och arbetslöshetsprocenten var 8,7 % i medeltal under år 2018. I vissa yrkeskategorier finns det till och med en brist på arbetskraft. Staden bör hjälpa till att locka unga till staden i arbetskraftssyfte och då bör det även finnas tillgång till moderna bostäder i våra centra. Staden bör även följa med urbaniseringstrenden och agera därefter.

Investeringarna är nästan på en hållbar nivå

Investeringarna under året uppgick till 10,1 miljoner euro vilket är 0,7 miljoner lägre än budgeterat men dubbelt så mycket som år 2017. Minst denna nivå är nödvändig i framtiden för upprätthållande av infrastrukturen och för att förverkliga nya projekt. Det fordrar dock att ekonomin för övrigt är i skick. De största enskilda investeringsobjekten var Karis järnvägsbro 2,6 miljoner euro och Karis nya daghem 1,5 miljoner euro. Kostnaderna för fiskevägarna i Åminnefors och Billnäs var 0,9 miljoner euro varav stadens andel var 0,3 miljoner euro eftersom det är fråga om ett samarbetsprojekt med många finansiärer. Dessa projekt fortsätter ännu under år 2019. Dessutom användes 1,7 miljoner euro för byggande och grundförbättringar av trafikleder. Raseborgs Vattens investeringar var totalt 0,9 miljoner euro, varav den största investeringen var 0,6 miljoner euro för sanering av vatten- och avloppsledning.

Stadens strategi 2018-2021

Strategiarbetet påbörjades försenat under år 2017 och blev färdigt under våren 2018 samt godkändes av stadsfullmäktige i juni 2018. Visionen Härliga Raseborg Fungerar Hållbart har emottagits på ett positivt sätt. Under hösten har hela personalen engagerats för att lista konkreta handlingar för att förverkliga strategin. Arbetet pågår ännu och det svåra har varit att utveckla konkreta handlingar för förverkligandet av strategin. En del av strategin har redan delvis förverkligats såsom införskaffandet av nya IT-applikationer. Byggnadstillsynen har genomgått ett LEAN -program, motionsrådgivningen har fått externa anslag, solpaneler på vissa byggnader anskaffats etc. Avsikten är också att sätta tidtabeller för handlingsplanen.

Landskapsreformen blev inte av

Under hela år 2018 rådde ovisshet om landskapsreformen. Tyngdpunkten gällde främst social- och hälsovårdsreformen men också tillväxttjänsterna. Förberedelserna för reformen har medfört att vissa tjänstemän använt en del av sin arbetstid för reformen i stället för den egna verksamheten. Nu när landskapsreformen inte blir av enligt planerna bör staden trots allt se över servicen och kostnaderna för social- och hälsovården. Vårdkedjorna bör definieras bättre. Arbetet med reformen torde fortsätta i någon form i alla fall och samarbetet med kommunerna väster om Helsingfors fortsätter.

Trots bakslaget 2018 är vi på rätt väg

Även om resultatet för 2018 inte var som planerat är staden på rätt väg. Budgeten för år 2019 visar ett positivt resultat på 1,4 miljoner euro. De löneförhöjningar, som kollektivavtalen förutsätter, ryms inom budgeterade ramar för år 2019. Emellertid föreligger ett stort tryck på personalutgifterna år 2020, en ökning på 2,5 % aviseras. Högkonjunkturen torde ännu fortsätta ett tag men det förutspås att tillväxten inte sker i samma takt som tidigare. Enligt generaldirektör Olli Rehn på Finlands Bank förutses räntorna stiga framöver, vilket i sin tur höjer räntekostnaderna. Låneportföljen är dock till en del skyddad för att motverka eventuella räntehöjningar. Även dessa ramvillkor gör att vi bör vara noggranna med ekonomin de närmaste åren.

Trots att resultatet för staden år 2018 var negativt är staden på rätt väg med att få ekonomin i balans. Men ännu behövs ansträngningar för att ett positivt kumulativt överskott ska nås och för att mer resurser ska kunna läggas på utveckling för invånarnas och personalens bästa. Ett jättestort tack till hela personalen och alla som bidragit till att året 2018 trots allt blev rätt bra.

Raseborg den 22 mars 2019

Ragnar Lundqvist
Stadsdirektör

1.2 Allmän ekonomisk översikt

Budgeten 2018 godkändes med ett överskott om 1,7 miljoner euro. Stadsfullmäktige beviljade under året budgetändringar sammanlagt 6,7 miljoner euro, netto. Bokslutet uppvisar ett underskott på 2,7 miljoner euro vilket är 4,3 miljoner euro sämre än det ursprungligen budgeterade men dock bättre än vad prognoserna under hösten förutspådde och bättre än vad budgeten efter ändringar, som visade på ett underskott om 5,0 miljoner euro, gav vid handen. Orsakerna till det försämrade resultatet beskrivs nedan samt i de områdesvisa redogörelserna i bokslutsboken.

Raseborgs stads officiella bokslut består av stadens och affärsverket Raseborgs Vattens räkenskaper. I vidstående verksamhetsberättelse finns dock även uppgifter som behandlar dessa enheter separat för att ge en klar och mångsidig bild av stadens verksamhet och ekonomi.

Ändringar i budgeten ska enligt förvaltningsstadgan § 21 föreläggas fullmäktige under budgetåret. Utgiftsoverskridningar och inkomstunderskott bör motiveras i samband med analysen om hur målsättningar och prestationer uppnåtts i bokslutet för respektive år.

De enskilt största budgetändringarna gjordes i specialsjukvården där utgifterna höjdes med 2,8 miljoner euro och i skatteinkomsterna där inkomsterna minskades med 2,3 miljoner euro.

Årsbidraget för år 2018 uppgick till 3,7 miljoner euro, vilket är 12 miljoner euro mindre än år 2017. Jämfört med budgeten 2018 efter ändringar blev det slutliga årsbidraget 2,2 miljoner euro mer än budgeterat. Enbart stadens årsbidrag var 1,7 miljoner euro mot 13,3 miljoner euro 2017.

Verksamhetens intäkter uppgick till 56,9 miljoner euro vilket överskred det ursprungligen budgeterade beloppet med 0,7 miljoner euro. Försäljningsvinsterna för såld egendom uppgick år 2018 till 1,1 miljoner euro mot 2,1 miljoner euro år 2017. Försäljningsvinsterna budgeterades ursprungligen till 1,7 miljoner euro men sänktes efter budgetändring i fullmäktige till 1,1 miljoner euro. Raseborgs Vattens omsättning var 5,9 miljoner euro och minskade med 0,2 miljoner jämfört med föregående år. Verkets rörelseöverskott minskade med 0,3 miljoner euro och uppgick till 1,3 miljoner euro.

Verksamhetens kostnader var 220,6 miljoner euro mot ursprungligen budgeterade 216,8 miljoner euro. Efter godkända budgetändringar var det budgeterade utgiftsanslaget 220,8 miljoner euro. Verksamhetsbidraget - 163,7 miljoner euro blev 3,0 miljoner euro sämre än det ursprungligen budgeterade och 1,4 miljoner euro bättre än budgeterat då man beaktar budgetändringarna.

De bokförda personalkostnaderna uppgår efter periodiseringar till 81,6 miljoner euro mot 79,8 miljoner euro år 2017, vilket innebär en ökning om 2,2 %. 2017 var det första året sedan år 2013 som personalkostnaderna steg jämfört med föregående år. I budgeten för år 2018 beräknades personalutgifterna uppgå till 83,1 miljoner euro. Lönebikostnaderna var år 2018 17,5 miljoner euro mot 17,6 miljoner euro året innan. Den proportionella minskningen jämför med övriga lönekostnader berodde på sänkta sjukförsäkrings- och arbetslöshetsförsäkringsavgifter.

Köp av tjänster ökade med 5,4 miljoner euro mellan 2017 och 2018 och uppgick till 97,8 miljoner euro. Föregående år var ökningen endast 0,4 miljoner euro. I jämförelse med budgeten efter ändringar blev kostnaderna för köptjänsterna 2,0 miljoner högre. Höjningen förorsakades av ökade utgifter för köptjänster från samkommuner.

De totala skatteinkomsterna uppgick till 112,9 euro mot budgeterade 115,2 miljoner euro. En budgetändring gjordes i fullmäktige då skatteinkomsterna minskades med 2,3 miljoner euro till 112,9 miljoner euro. Jämfört med år 2017 minskade skatteinkomsterna med 2,9 miljoner euro, 2,5 %.

Det visade sig under sommaren 2018 att den budgeterade kommunalskatten var för hög inom kommunsektorn. Orsakerna till den minskade debiterade kommunalskatten låg delvis i förvärvsinkomsterna och delvis i arbetsinkomstavrdraget. Arbetsinkomstavrdraget dras direkt av från skatten, vilket innebär att den debiterade skatten minskar lika mycket.

Orsakerna bakom detta var en i viss mån misslyckad uppskattning av nedskärningen i semesterpenningen och dess effekter på arbetsinkomstavrdraget.

Den minskade debiterade kommunalskatten skatteåret 2017 minskade i sin tur uppskattningen av kommungruppens utdelningsandel för skatteåret 2018.

Personkundernas skatteåterbärningar var exceptionellt stora år 2018 och utgjorde den största enskilda orsaken till att kommunalskatterna sjönk. Sammantaget kan konstateras att till staden och kommunerna överlag redovisades betydligt för höga skatteinkomster år 2017 vilket gav negativa utslag i skatteinkomsterna för år 2018.

Inkomstskattesatsen var oförändrad 22,00 %. Kommunalskatteinkomsterna var 97,1 miljoner euro (100,3 miljoner euro 2017, minskning 3,2 %) och underskred det ursprungligen budgeterade beloppet med 2,5 miljoner euro.

Fastighetsskatt inflöt 11,3 miljoner euro, 214 000 euro mer än budgeterat medan samfundsskatteinkomsterna uppgick till 4,4 miljoner euro, i enlighet med budgeten.

Jämfört med år 2017 steg fastighetsskatteinkomsterna med 0,2 miljoner euro (1,8 %). Skattesatserna var oförändrade, allmän skattesats 1,35 %, för stadigvarande bostad 0,41 % och för övriga bostadsbyggnader 1,80 % samt för kraftverk 3,10 %. Samfundsskatteinkomsterna steg med 0,1 miljon euro (2,6 %) jämfört med år 2017.

Beträffande skatteinkomsterna se närmare punkt 6.5 "Specifikation av skatteinkomsterna".

Statsandelarna uppgick till 53,9 miljoner euro, en minskning från föregående år med 1,4 miljoner euro (2,5 %) och var 0,5 miljoner euro högre än det budgeterade beloppet.

Räntekostnaderna var 1,5 miljoner euro, en minskning med 0,3 miljoner euro jämfört med föregående år och 0,2 miljoner euro lägre än budgeterat, främst tack vare en fortsatt låg räntenivå och utnyttjande av kortfristiga krediter i form av kommuncertifikat. Kortfristiga krediter utnyttjades i planerad utsträckning. Övriga finansiella kostnader uppgick till 7 000 euro och övriga finansiella intäkter till 1,0 miljoner euro, mot budgeterade 0,9 miljoner euro.

Staden hade vid årsskiftet externa kortfristiga krediter om 40 miljoner euro vilket är 3 miljoner euro mindre än vid motsvarande tidpunkt föregående år (en koncernlimit med ett saldo om 0,7 miljoner euro för stadens hyreshusbolag, där staden står som kontoinnehavare inkluderas inte). De långfristiga främmande krediterna uppgick 31.12.2018 till 66,5 miljoner euro mot 65,1 miljoner euro ett år tidigare.

Raseborgs Vatten hade interna krediter från staden om 3,1 miljoner euro (3,7 miljoner euro 2017), varav inga kortfristiga kassakrediter.

Totalt uppgick skuldbördan 31.12.2017 till 106,5 miljoner euro (108,1 miljoner euro 2017) eller 3 855 euro per invånare (3 880 euro 2017) varav affärsverkets andel var 5,7 miljoner euro det vill säga 5,3 % (6,7 miljoner euro och 6,2 % 2017).

Kassamedlen uppgick vid årsskiftet till 6,3 miljoner euro jämfört med 6,4 miljoner euro föregående år. Av medlen tillhörde 3,5 miljoner euro Raseborgs stad och 2,8 miljoner euro Raseborgs Vatten.

Raseborgs Vattens avkastning på insatt grundkapital, 598 533 euro, redovisas på skild rad i resultaträkningen. Enligt stadsfullmäktiges beslut år 2014 är avkastningen för Raseborgs Vatten 6 %. Affärsverkets bokslut presenteras separat i slutet av verksamhetsberättelsen.

Resultatet belastas av planmässiga avskrivningar 6,4 miljoner euro (6,3 miljoner euro 2017). Stadens avskrivningar uppgick till 4,9 miljoner euro (4,8 miljoner euro 2017) och Raseborgs Vattens till 1,5 miljoner euro (1,5 miljoner euro 2017).

Räkenskapsperiodens underskott är enligt resultaträkningen 2,7 miljoner euro (överskott 9,4 miljoner euro 2017). Med affärsverket frånräknat har staden ett underskott om 3,3 miljoner euro jämfört med ett överskott om 8,5 miljoner år 2017.

Stadens egna investeringsutgifter 2018 uppgick till 10,1 miljoner euro jämfört med 3,8 miljoner euro år 2017 (ursprunglig budget 2018 10,8 miljoner euro). De största enskilda investeringsposterna var Karis järnvägsbro 2,6 miljoner euro, byggande och grundförbättringar av trafikleder, 1,7 miljoner euro och Karis nya daghem 1,5 miljoner euro.

Raseborgs Vattens investeringar var totalt 0,9 miljoner euro (0,9 miljoner euro 2017), varav den största delen utgjordes av utbyggnad av ledningsnätet i bostads och industriområden, 0,2 miljoner euro och sanering av ledningar 0,6 miljoner euro.

Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde var negativt, 6,0 miljoner euro (positivt 12,0 miljoner euro 2017) medan kassaflödet för finansieringens del var positivt, 5,8 miljoner euro (negativt 9,1 miljoner euro 2017). Förändringen av de likvida medlen var sålunda 0,2 miljoner euro och de likvida medlen uppgick 31.12.2018 till 6,3 miljoner euro.

Staden upptog nya lån 13 miljoner euro medan Raseborgs Vatten inte upptog krediter under året. Amorteringarna på långfristiga lån uppgick år 2018 till 11,6 miljoner euro, 0,7 miljoner euro mindre än föregående år. De kortfristiga krediterna minskade med 3 miljoner euro.

Balansräkningen uppvisade vid årets början ett kumulativt underskott om 2,3 miljoner euro. I och med resultatet om -2,7 miljoner euro 2018 är det kumulativa underskottet per 31.12.2018 5,0 miljoner euro vilket innebär 182 euro per invånare (84 euro 31.12.2017). Balansomslutningen var 208,3 miljoner euro (205,8 miljoner euro 2017).

Koncernen Raseborgs stad

Resultat- och balansräkning samt finansieringsanalys för koncernen har uppgjorts. Koncernens resultat för år 2018 utmynnade i ett underskott om 0,9 miljoner euro.

I koncernen ingår Raseborgs stad, affärsverket Raseborgs Vatten, 6 samkommuner i vilka staden är delägare, 4 aktiebolag, 1 bostadsaktiebolag och 5 fastighetsaktiebolag i vilka stadens ägarandel är mellan 51 och 100 %. Därtill ingår i koncernbokslutet 1 intressebolag (ägarandel 20-50 %). Intressebolaget är dock medtaget endast till den del det skiljer mellan stadens ägarandel av det egna kapitalet och bokföringsvärdet på bolagets aktier i stadens balansräkning.

En likvidationsprocess beträffande Bostads Ab Panorama i Karis pågår och den kommer enligt beslut i stadsutvecklingssektionen att slutföras under första halvåret 2019.

Hyreshusbolagens ekonomi är i det stora hela stabil. Fastighets Ab Pojovägen har dock, främst i och med en låg uthyrningsgrad ett ansträngt ekonomiskt läge.

Aktiestocken för Raseborgs Elnät och Entreprenad, som varit ett dotterbolag till Ekenäs Energi Ab, löstes in av staden för 2 500 euro (aktiekapitalet) år 2017 och samtidigt har namnbyte skett så att bolaget nu heter Raseborgs Utveckling Ab. Staden deltar via dotterbolagen Ekenäs Energi Ab och Raseborgs Utveckling Ab i havskabelprojektet Helsingfors-Rostock, C-Lion 1. Som ett delprojekt görs en förgrening med en kabel till Hangö. Raseborgs Utveckling Ab:s enda uppgift är att placera ett kapital om 500 000 euro i bolaget C-Fiber Hanko, vilket skedde i december 2016. Staden lyfte 500 000 euro i utdelning från fonden för fritt eget kapital från Ekenäs Energi Ab vilket finansierades ur bolagets kassamedel. Ekenäs Energi Ab:s aktieinnehav i C-Fiber Hanko är likaså 500 000 euro.

Ekenäs Energi Ab:s vinst innan skatt och bokslutsdispositioner var 0,5 miljoner euro (1,3 miljoner euro 2017). Bokslutet för året visar en vinst om 248 562 euro (228 126 euro år 2017). Bolaget betalade 1,7 miljoner euro i räntor på de långfristiga krediter som bolaget har till modersamfundet Raseborgs stad. Saldot på krediterna per 31.12.2018 var 28,1 miljoner euro och amorteringarna under året var drygt 1 miljon euro. Dividend utdelas inte för år 2018.

Koncernens resultaträkning 31.12.2018 visar ett underskott om 0,9 miljoner euro mot ett överskott om 12,3 miljoner euro året innan. Det kumulativa underskottet per 31.12.2018 var 9,6 miljoner euro, 348 euro per invånare (8,7 miljoner euro och 314 euro per invånare 31.12.2017).

Staden är även huvudägare i Pojo Servicebostadsstiftelse som besitter servicebostäder för äldre och vilka drivs av staden, ägarandelen är 66,6 %, vilken dock inte ingår i koncernbokslutet. Staden har ett borgensansvar för bolagets krediter till ett belopp som vid årsskiftet uppgick till 799 053 euro (855 339 euro 31.12.2017).

Staden äger vidare Fastighets Ab Pojovägen till 100 procent och har borgat för bolagets externa krediter till ett belopp om 1 929 727 euro (2 162 423 euro 31.12.2017). Staden har också beviljat bolaget interna krediter vilkas sammanlagda saldo per 31.12.2018 var 559 778 euro.

Karaktären för ägandet i såväl Pojo Servicebostadsstiftelse som i Fab Pojovägen är bedrivande av verksamhet av social karaktär och man fungerar således inte marknadsmässigt.

Fastighets Ab Knipnäs ägs till 84,6 % av staden som iklätt sig ett borgensansvar som vid årsskiftet 2018-2019, uppgick till 4 181 625 euro (4 298 765 euro 31.12.2017). Som motsäkerhet till förbindelsen ligger ett hyresavtal med Axxell utbildning som sträcker sig fram till år 2035.

Stadsfullmäktige godkände 6.6.2011 § 63 koncerndirektiv för Raseborgs stad i vilken koncernen, dess syfte och bindande karaktär definieras. Vidare beskrivs de olika organens roller, befogenheter och arbetsfördelning i styrningen, hur rapportering, val av representanter sker och hur revision, finansiering, riskhantering och personalpolitik sköts. Koncerndirektiven uppdaterades i stadsfullmäktige 7.4.2014. De interna kontroldirektiven godkändes under året och som en följd härav revideras koncerndirektiven under år 2019.

Övervakningen av koncernen har fungerat så att dottersamfunden rapporterat till ägaren halvårsvis om samfundets huvudsakliga verksamhet och ekonomiska resultat. Ekenäs Energi Ab har rapporterat kvartalsvis och rapporten har framlagts fullmäktige för kännedom tillsammans med stadens egen kvartalsrapportering. Samfundet ska också rapportera om väsentliga avvikelser från den ordinära verksamheten. För fastighetsbolagens del gäller det specifikt hyresgästbeläggningen och fastigheternas tekniska skick, reparations- och investeringsbehov. Under redovisningsperioden har inte uppdragats brister i den interna kontrollen och övervakningen.

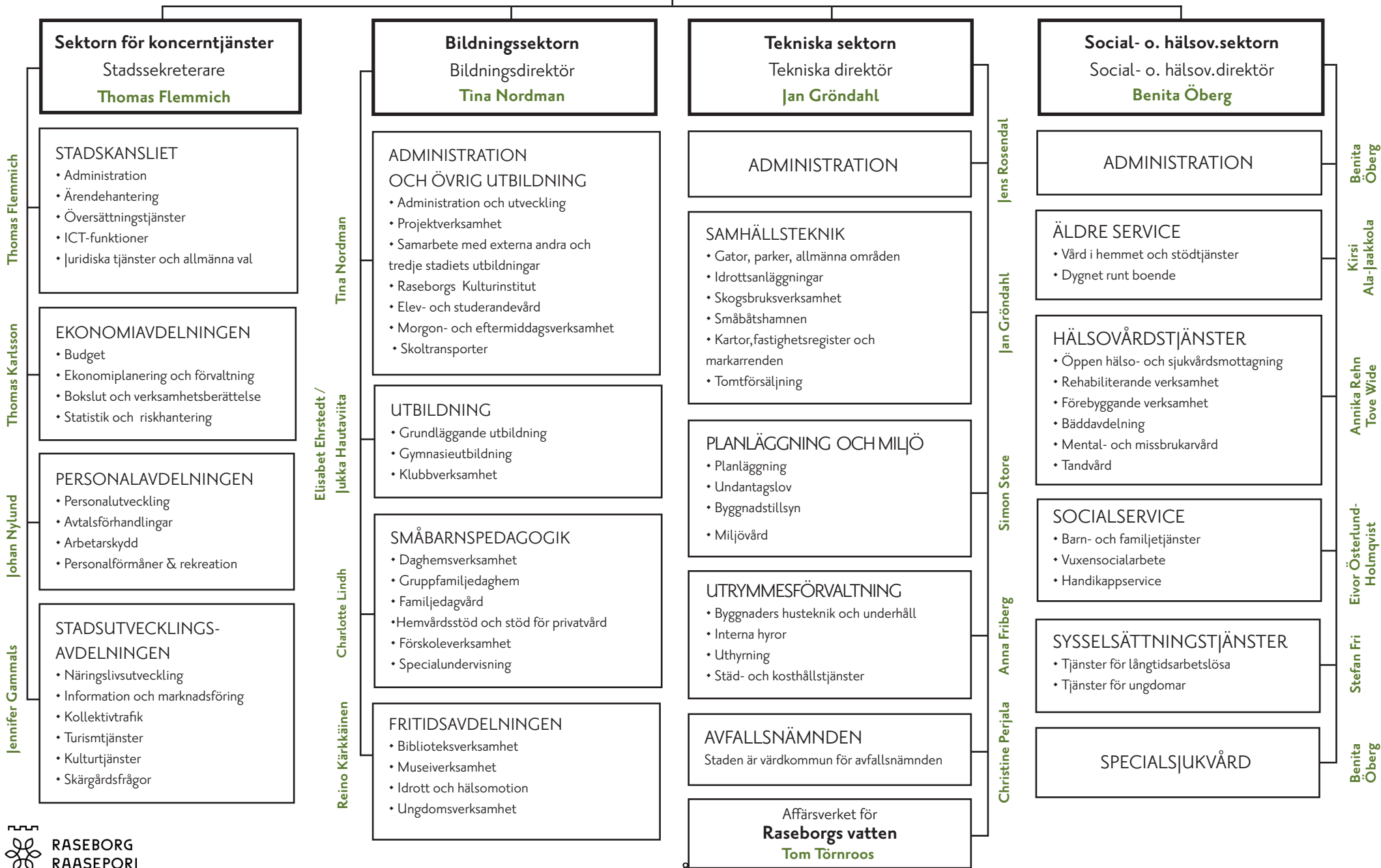
Uppbyggnaden av koncernen framgår av separata scheman i kapitel 3.1 "Koncernens uppbyggnad".

Skuldbördan för hela koncernen Raseborgs stad uppgår till 4 642 euro per invånare (4 660 euro 2017) och lånestocken till 128,2 miljoner euro (129,9 miljoner euro 2017). Balansomslutningen för koncernen var 248,2 miljoner euro (243,0 miljoner euro 2017).

TJÄNSTEMANNAORGANISATIONEN

Stadsdirektör
Ragnar Lundvist

Stadens organisation består av fyra sektorer som indelas i avdelningar som har underliggande enheter.

Anställda (antal)

Antal anställda i huvudtjänst	december 2018	december 2017
Koncerntjänster	75	69
Social- och hälsovård	664	654
Bildning	867	827
Teknik	285	277
Raseborgs Vatten	22	22
Totalt	1 913	1 849

Antal anställda enligt anställningsform		
Heltid ordinarie	1 230	1 228
Heltid tidsbundna	250	219
Deltid ordinarie	256	255
Deltid tidsbundna	177	147
Totalt	1 913	1 849

Antal årsarbeten/årsverken sektorvis 2013-2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Allmän och koncernförvaltning	247,5					
Koncerntjänster		170,5	170,4	163,3	55,0	63,4
Allmän och ekonomiförvaltning		56,9	52,6	52,6		
Social- och hälsovård	521,5	545,7	539,4	516,9	498,1	496,5
Bildning	717,4	712,7	708,5	720,9	690,1	709,8
Teknik	49,5	53,1	61,7	67,3	226,2	223,3
Ekenäs Energi	28,7					
Raseborgs Vatten	21,9	22,1	21,1	20,8	20,5	19,9
Totalt	1 586,5	1 561,0	1 553,7	1 541,8	1 489,9	1 512,9

2. Resultaträkning, balansräkning och finansieringskalkyl, inklusive affärsverk

2.1 Resultaträkning (1 000 €)

extern

	BS 2018	BS 2017
Verksamhetens intäkter	28 744	29 366
Försäljningsintäkter	9 824	9 755
Avgiftsintäkter	9 629	10 023
Understöd och bidrag	2 257	1 719
Övriga verksamhetsintäkter	7 034	7 869
Tillverkning för eget bruk	267	126
Verksamhetens kostnader	-192 678	-185 257
Personalkostnader	-81 554	-79 808
Löner och arvoden	-64 031	-62 227
Lönebikostnader	-17 523	-17 581
Pensionskostnader	-15 255	-14 818
Övriga lönebikostnader	-2 268	-2 763
Köp av kundtjänster	-67 336	-62 288
Köp av övriga tjänster	-18 740	-18 340
Köp av tjänster totalt	-86 076	-80 628
Material, förnödenheter och varor		
Inköp under räkenskapsperioden	-10 715	-10 408
Understöd	-8 694	-9 120
Övriga verksamhetskostnader	-5 639	-5 293
Verksamhetsbidrag	-163 667	-155 765
Skatteinkomster	112 871	115 802
Statsandelar	53 893	55 259
Finansiella intäkter och kostnader	642	426
Ränteintäkter	1 738	1 787
Övriga finansiella intäkter	445	434
Räntekostnader	-1 534	-1 793
Övriga finansiella kostnader	-7	-2
Årsbidrag	3 739	15 722
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 429	-6 308
Avskrivningar enligt plan	-6 415	-6 307
Nedskrivningar	-14	-1
Extraordinära poster		
Extraordinära intäkter		
Extraordinära kostnader		
Räkenskapsperiodens över-/underskott	-2 690	9 414

2.2 Sammandrag av driftsekonomi och resultat

SAMMANDRAG €	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Koncerttjänster						
Intäkter	3 972 981	3 923 100		4 320 502	397 402	110,1 %
Kostnader	-11 926 789	-12 110 400	-380 000	-12 355 510	134 890	98,9 %
Netto	-7 953 809	-8 187 300	-380 000	-8 035 009	532 291	93,8 %
Social- och hälsovård						
Intäkter	10 276 348	10 086 020	8 000	10 589 468	495 448	104,9 %
Kostnader	-107 452 265	-108 834 340	-3 518 000	-113 420 282	-1 067 942	101,0 %
Netto	-97 175 917	-98 748 320	-3 510 000	-102 830 814	-572 494	100,6 %
Bildning						
Intäkter	5 162 769	4 597 490		4 996 172	398 682	108,7 %
Kostnader	-58 249 120	-62 360 550		-62 236 653	123 897	99,8 %
Netto	-53 086 351	-57 763 060	0	-57 240 481	522 579	99,1 %
Tekniska sektorn						
Intäkter	27 720 279	31 324 490	-500 000	31 006 907	182 417	100,6 %
Kostnader	-28 432 866	-30 203 550	-60 000	-29 405 071	858 479	97,2 %
Netto	-712 587	1 120 940	-560 000	1 601 836	1 040 896	285,6 %
Raseborgs Vatten						
Intäkter	6 261 361	6 225 410		5 990 938	-234 472	96,2 %
Kostnader	-4 578 347	-4 705 470		-4 655 051	50 419	98,9 %
Netto	1 683 014	1 519 940	0	1 335 887	-184 053	87,9 %
Raseborgs stad						
Intäkter	47 132 376	49 931 100	-492 000	50 913 048	1 473 948	103,0 %
Kostnader	-206 061 039	-213 508 840	-3 958 000	-217 417 515	49 325	100,0 %
Netto	-158 928 663	-163 577 740	-4 450 000	-166 504 467	1 523 273	99,1 %
STADEN + AFFÄRSVERKEN TOTALT						
Intäkter	53 393 737	56 156 510	-492 000	56 903 986	1 239 476	102,2 %
Kostnader	-210 639 385	-218 214 310	-3 958 000	-222 072 566	99 744	100,0 %
Netto	-157 245 648	-162 057 800	-4 450 000	-165 168 580	1 339 220	99,2 %
Räkenskapsperiodens överskott/underskott						
Raseborgs stad	8 511 304	954 860	-6 750 000	-3 273 958	2 191 028	
Raseborgs vatten	903 209	748 940		583 863	-165 077	
Totalt	9 414 514	1 703 800	-6 750 000	-2 690 094	2 356 106	
Kumulativt underskott						
		IB 2018		31.12.2018	Förändring	
		2 342 520		5 032 614	2 690 094	

2.3 Balansräkning

INKL.AFFÄRSVERK

AKTIVA	31.12.2018	31.12.2017
BESTÄENDE AKTIVA		
Immateriella tillgångar	148	185
Immateriella rättigheter	148	185
Materiella tillgångar	127 567	124 177
Mark- och vattenområden	17 572	17 548
Byggnader	59 414	62 159
Fasta konststruktioner och anordningar	43 138	42 661
Maskiner och inventarier	384	245
Övriga materiella tillgångar		
Förskottsbetalningar och pågående nyanläggningar	7 059	1 564
Placeringar	38 333	38 444
Aktier och andelar	36 440	36 537
Övriga lånefordringar	1 222	1 240
Övriga fordringar	671	667
FÖRVALTADE MEDEL	1 178	1 160
Statens uppdrag	0	0
Donationsfondernas särskilda täckning	1 178	1 160
RÖRLIGA AKTIVA		
Omsättningstillgångar	97	100
Material och förnödenheter	97	100
Fordringar	34 674	35 233
Långfristiga fordringar	27 331	28 508
Lånefordringar	27 172	28 189
Övriga fordringar	159	319
Kortfristiga fordringar	7 343	6 725
Kundfordringar	3 128	2 815
Lånefordringar	1 167	1 017
Övriga fordringar	3 041	2 812
Resultatregleringar	7	81
Finansiella värdepapper	11	11
Aktier och andelar	11	11
Kassa och bank	6 258	6 447
AKTIVA TOTALT	208 266	205 757

PASSIVA	31.12.2018	31.12.2017
EGET KAPITAL	67 938	70 631
Grundkapital	71 556	71 556
Uppskrivningsfond	809	812
Övriga egna fonder	606	606
Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder	-2 343	-11 757
Räkenskapsperiodens över-/underskott	-2 690	9 414
AVSÄTTNINGAR	261	286
Avsättningar för pensioner	103	103
Övriga avsättningar	158	183
FÖRVALTAT KAPITAL	1 178	1 160
Statens uppdrag		0
Donationsfondernas kapital	1 178	1 160
Övrigt förvaltad kapital		0
FRÄMMANDE KAPITAL	138 889	133 680
Långfristigt	59 201	57 671
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	54 495	53 126
Lån från offentliga samfund	299	372
Lån av övriga kreditgivare		
Erhållna förskott	65	57
Övriga skulder	4 342	4 115
Kortfristigt	79 688	76 009
Masskuldebrevslån	40 000	43 000
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	11 631	11 570
Lån från offentliga samfund	74	73
Lån av övriga kreditgivare	798	726
Erhållna förskott	251	226
Skulder till leverantörer	8 268	5 547
Övriga skulder	3 106	3 741
Resultatregleringar	15 560	11 126
PASSIVA TOTALT	208 266	205 757

2.4 Finansieringsanalys

(1 000 €)

	INKL. AFFÄRSVERK	
	2018	2017
Kassaflödet i verksamheten		
Årsbidrag	3 739	15 722
Extraordinära poster		
Korrektivposter till internt tillförda medel	-1 268	-2 178
	<u>2 471</u>	<u>13 544</u>
Investeringarnas kassaflöde		
Investeringsutgifter	-11 011	-4 757
Finansieringsandelar för investeringsutgifter	963	200
Försäljningsinkomster av tillgångar bland bestående aktiva	1 603	3 043
	<u>-8 445</u>	<u>-1 514</u>
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde	-5 974	12 030
Finansieringens kassaflöde		
Förändringar i utlåningen		
Ökning av utlåningen	-4	
Minskning av utlåningen	18	4
Minskning/Ökning av övriga fordringar/anslutningsavgifter		
	<u>14</u>	<u>4</u>
Förändringar i lånebeståndet		
Ökning av långfristiga lån	13 000	5 000
Minskning av långfristiga lån	-11 641	-12 391
Förändring av kortfristiga lån	-2 928	-2 733
	<u>-1 569</u>	<u>-10 124</u>
Förändringar i eget kapital		
Övriga förändringar av likviditeten		
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital		
Förändring av omsättningstillgångar	2	29
Förändring av fordringar	559	1 807
Förändring av räntefria skulder	6 780	-841
	<u>7 341</u>	<u>995</u>
Kassaflödet för finansieringens del	5 786	-9 125
Förändring av likvida medel	-188	2 905
Förändring av likvida medel		
Likvida medel 31.12.	6 270	6 458
Likvida medel 1.1.	-6 458	-3 553
	<u>-188</u>	<u>2 905</u>

2.5 Finansieringsdelens utfall

INKL. AFFÄRSVERK

	Budget 2018	Budget- ändringar	Budget efter ändringar	Utfall 2018	Avvikelse
Ordinarie verksamhet och investeringar					
Internt tillförda medel					
Årsbidrag +/-	8 324 800	-6 750 000	1 574 800	3 738 441	2 163 641
Extraordinära poster +/-					
Rättelseposter till internt tillförda medel +/-	-1 700 000		-1 700 000	-1 267 588	432 412
Investeringar					
Investeringar i bestående aktiva -	-11 875 000		-11 875 000	-11 010 754	864 246
Finansieringsandelar för investeringsutg. +				962 768	962 768
Försäljningsintäkter av anläggningstillg. +	2 200 000		2 200 000	1 603 258	-596 742
Ordinarie verksamhet och investeringar, netto	-3 050 200	-6 750 000	-9 800 200	-5 973 874	3 826 326
Finansieringsverksamhet					
Förändringar av utlåningen					
Ökning av utlåningen till övriga -				-4 440	-4 440
Minskning av utlåningen till övriga +	1 327 250		1 327 250	17 940	-1 309 310
Förändringar i lånestocken					
Ökning av långfristiga lån +	13 132 820		13 132 820	13 000 000	-132 820
Minskning av långfristiga lån -	-11 938 250		-11 938 250	-11 641 339	296 911
Förändring av kortfristiga lån +/-				-2 928 301	-2 928 301
Förändringar av eget kapital					
Inverkan på likviditeten	-528 380	-6 750 000	-7 278 380	-7 530 014	-251 634

2.6 Totala inkomster och utgifter ^{x)}

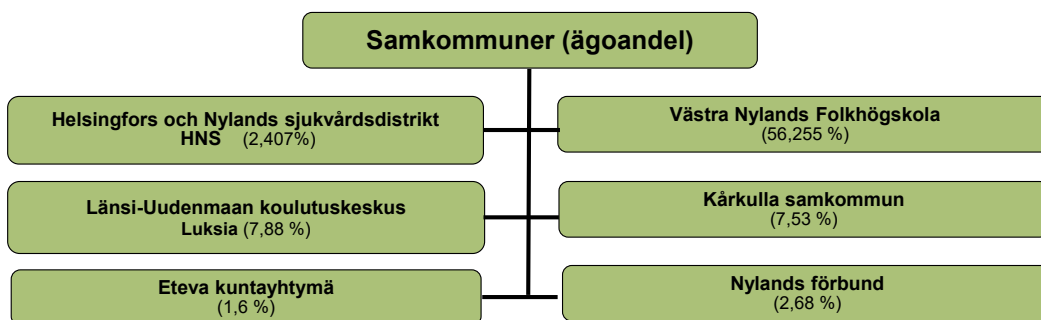
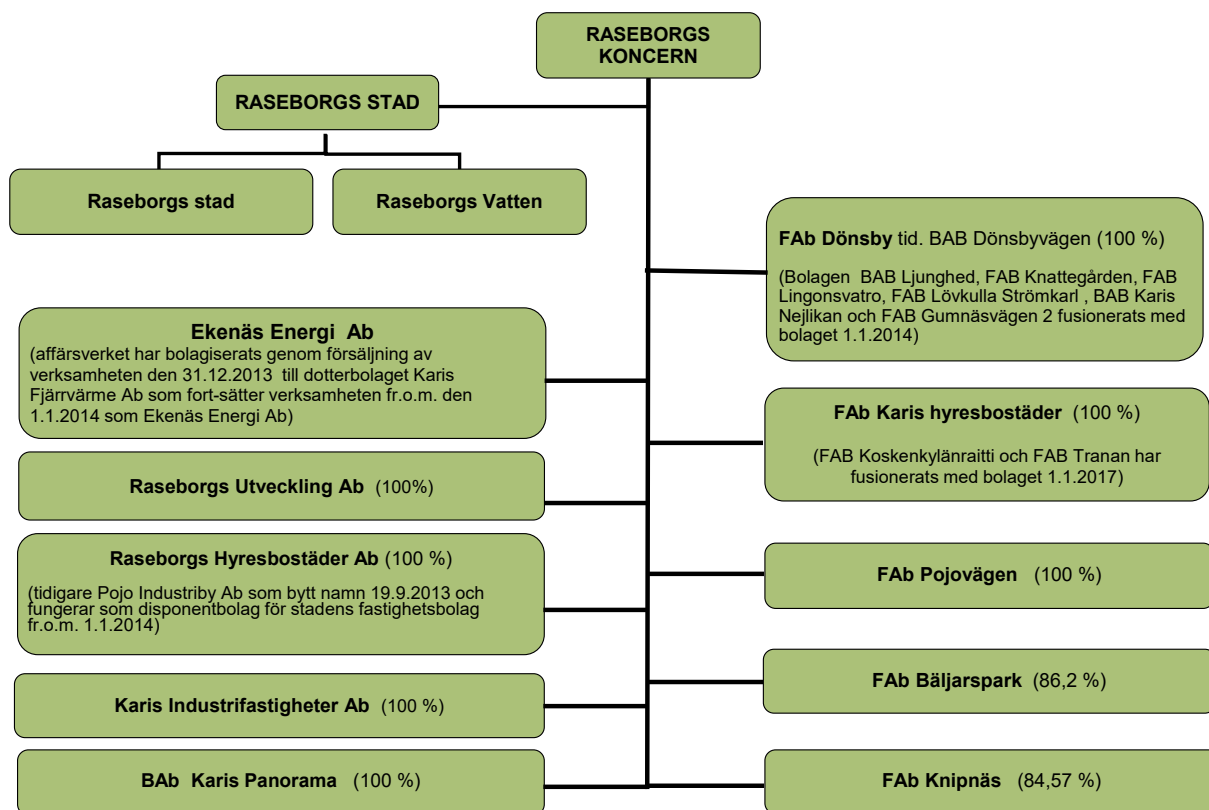
INKL. AFFÄRSVERK

INKOMSTER	m €	%	UTGIFTER	m €	%
Ordinarie verksamhet			Ordinarie verksamhet		
Verksamhetsintäkter	28,8	13,6	Verksamhetskostnader	-192,6	87,8
Skatteinkomster	112,9	53,2	- Tillverkning för eget bruk	0,3	-0,1
Statsandelar	53,9	25,4	Räntekostnader	-1,5	0,7
Ränteintäkter	1,7	0,8	Övriga finansiella kostnader		
Övriga finansiella intäkter	0,4	0,2	Extraordinära kostnader		
Extraordinära intäkter		0,0	Rättelseposter till internt tillförda medel		
Rättelseposter till internt tillförda medel			+/- Förändring av avsättningar		
- Vinst på försäljning av tillgångar bl bestående aktiva	-1,3	-0,6	- Förluster av försäljning av tillgångar bl bestående aktiva		0,0
Investeringar			Investeringar		
Finansieringsandelar till investeringsutgifter	1,0	0,0	Investeringar i bestående aktiva	-11,0	5,0
Försäljningsinkomster av tillgångar bl bestående aktiva	1,6	0,8			
Finansieringsverksamhet			Finansieringsverksamhet		
Minskning av utlåningen	0,0		Ökning av utlåningen		
Ökning av långfristiga lån	13,0	6,1	Minskning av långfristiga lån	-11,6	5,3
Ökning av kortfristiga lån		0,0	Minskning av kortfristiga lån	-2,9	1,3
Ökning av eget kapital			Minskning av eget kapital		
Totala inkomster, sammanlagt	212,0	100,0	Totala utgifter, sammanlagt	-219,3	100,0

X) Exklusive transaktioner utan finansieringsmässig inverkan på stadens ekonomi. Se not 7.16

3. Raseborgs koncern

3.1. Koncernens uppbyggnad 31.12.2018

Intressebolag (ägoandel 20-50 %)

FAB Jägarbacken

30,00 %

3.2 Koncernresultaträkning

RESULTATRÄKNING (tusen euro)	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Verksamhetens intäkter	110 089	105 216
Verksamhetens kostnader	-263 215	-249 832
Andel av intressesamfundens vinst (förlust)	-15	3
Verksamhetsbidrag	-153 141	-144 613
Skatteinkomster	112 871	115 802
Statsandelar	53 893	55 259
Finansiella intäkter och kostnader	-1 556	-1 349
Ränteintäkter	28	22
Övriga finansiella intäkter	481	947
Räntekostnader	-1 746	-2 020
Övriga finansiella kostnader	-319	-298
Årsbidrag	12 067	25 099
Avskrivningar och nedskrivningar	-12 794	-12 640
Avskrivningar enligt plan	-12 780	-12 640
Räkenskapsperiodens över- och underparivärden		
Nedskrivningar	-14	
Extraordinära poster		165
Räkenskapsperiodens resultat	-727	12 624
Bokslutsdispositioner		2
Räkenskapsperiodens skatter	-45	-65
Latenta skatter	-105	-299
Minoritetsandelar	-2	-6
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-879	12 256
Nyckeltal		
Verksamhetsink./-utgifter, %	41,8	42,1
Årsbidrag, / Avskrivningar, %	94,3	198,6
Årsbidrag, euro/invånare	436,8	900,5
Antal invånare vid årets slut	27 626	27 871

3.3. Koncernbalansräkning

AKTIVA	31.12.2018	31.12.2017
BESTÅENDE AKTIVA		
Immateriella tillgångar	2 240	1 387
Immateriella rättigheter	574	666
Övriga utgifter med lång verkningstid	1 666	721
Förskottsbetalningar		0
Materiella tillgångar	207 957	204 686
Mark- och vattenområden	20 158	20 137
Byggnader	95 457	99 572
Fasta konstruktioner och anordningar	46 799	46 536
Maskiner och inventarier	23 979	23 257
Övriga materiella tillgångar	10 944	10 673
Förskottsbetalningar och pågående nyanskaffningar	10 620	4 511
Placeringar	7 426	7 392
Andelar i intressesamfund	573	515
Övriga aktier och andelar	6 315	6 375
Övriga lånefordringar	480	498
Övriga fordringar	58	4
FÖRVALTADE MEDEL	1 553	1 520
RÖRLIGA AKTIVA		
Omsättningstillgångar	1 449	1 446
Fordringar	12 903	12 389
Långfristiga fordringar	653	818
Kortfristiga fordringar	12 250	11 571
Finansiella värdepapper	1 024	863
Kassa och bank	13 602	13 270
AKTIVA TOTALT	248 154	242 953
PASSIVA		
EGET KAPITAL	64 339	65 912
Grundkapital	71 556	71 556
Uppskrivningsfond	809	812
Övriga egna fonder	1 617	2 283
Överskott (underskott) från tidigare perioder	-8 764	-20 995
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	-879	12 256
MINORITETSANDELAR	876	225
AVSÄTTNINGAR	1 524	1 579
Avsättningar för pensioner	127	127
Övriga avsättningar	1 397	1 452
FÖRVALTAT KAPITAL	1 562	1 529
FRÄMMANDE KAPITAL	179 853	173 708
Långfristigt	85 885	84 331
Kortfristigt	93 968	89 377
PASSIVA TOTALT	248 154	242 953
Nyckeltal		
Soliditetsgrad, %	26,9	27,9
Relativ skulsättningsgrad, %	65,0	62,9
Ackumulerat överskott/underskott, 1 000 €	-9 643	-8 739
Ackumulerat överskott/underskott, €/invånare	-349	-314
Koncernens lån, €/invånare	4 642	4 660
Koncernens lånestock 31.12, 1 000 €	128 230	129 885
Koncernens lånefordringar 31.12, 1 000 €	480	498
Kommunens invånarantal	27 626	27 871

3.4. Koncernens finansieringsanalys

Finansieringskalkyl (1 000 euro)		2018		2017
Kassaflöde av egentlig verksamhet				
Årsbidrag	12 067		25 099	
Extraordinära poster			165	
Korrektivposter till internt tillförda medel	-2 254	9 813	-2 312	22 952
Kassaflöde av investeringar				
Investeringsutgifter	-18 821		-13 225	
Finansieringsandelar för investeringsutgifter	1 051		250	
Försäljningsinkomster av tillgångar bland bestående aktiva	2 949	-14 821	3 293	-9 682
Kassaflöde av egentlig verksamhet och investeringar		-5 008		13 270
Finansieringens kassaflöde				
Förändringar i utlåningen				
Ökning av utlåningen (inkl. ansl.avg.)	-6		-2	
Minskning av utlåning	19	13	4	2
Förändringar i lånebeståndet				
Ökning av långfristiga lån	14 225		7 427	
Minskning av långfristiga lån	-12 969		-12 399	
Förändring av kortfristiga lån	-4 609	-3 353	-4 711	-9 683
Förändring i eget kapital				28
Övriga förändringar i likviditeten				
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital			1	
Förändring av omsättningstillgångar	-4		102	
Förändring av fordringar	1 022		1 745	
Förändring av räntefria skulder	7 823	8 841	-494	1 354
Finansieringens kassaflöde		5 501		-8 299
Förändring av likvida medel		493		4 971
Förändring av likvida medel		493		4 971
Likvida medel 31.12		14 626		14 133
Likvida medel 1.1.		14 133		9 162
Nyckeltal				
Verksamhetens o investeringarnas kassaflöde, €		-2 306		1 415
Intern Finansiering av investeringar, %		67,9		193,4
Låneskötselbidrag		0,9		1,9
Likviditet, kassadagar		18,0		18,6

4. Nyckeltal inklusive affärsverk

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
INVÅNARE	27 626	27 851
RESULTATRÄKNINGENS NYCKELTAL (hänvisning till sid 10)		
Verksamh.intäkternas %-andel av verksamh.kostn. verksamhetsintäkter / (verksamhetskostnader - tillverkning för eget bruk)	14,9	15,9
Årsbidrag i procent av avskrivningarna årsbidrag / avskrivningar	58,3	249,3
Årsbidrag, €/invånare	135	564
FINANSIERINGSANALYSENS NYCKELTAL (hänvisning till sid 14)		
Intern finansiering av investeringar % årsbidrag / egen anskaffningsutgift för investeringar	37,2	345,0
Låneskötselbidrag (årsbidrag+räntekostnader)/(räntekostnader+amorteringar på lån)	0,4	1,2
Länestock 31.12, 1 000 €	106 499	108 141
Lån, €/invånare	3 855	3 880
Lånefordringar 31.12, 1 000 € msb-lånefordringar och övr. lånefordr.som bokförts som placeringar	1 222	1 240
Kassautbetalningar/år, 1 000 €	216 608	204 072
Kassamedel 31.12, 1 000 €	6 258	6 447
Likviditet (kassadagar) 365 dagar x kassamedel 31.12 / Kassautbetalningar under räkenskapsperioden	10,6	12,0
BALANSRÄKNINGENS NYCKELTAL (hänvisning till sid 12-13)		
Soliditetsgrad % (eget kapital + avskrivn.differens och reserver) / (hela kapitalet - erhållna förskott)	32,7	34,4
Relativ skuldsättningsgrad, % (främmande kapital - erhållna förskott) / driftsinkomster	70,9	66,6
Skulder och ansvar i procent av driftsinkomsterna (främmande kapital - erhållna förskott + hyresansvar) / driftsinkomster	67,7	65,4
Accumulerat över-/underskott, €/invånare	-182	-84

5. Intern tillsyn och förslag till behandling av resultat

5.1. Riskhantering och intern kontroll

Enligt gällande anvisningar och rekommendationer ska en bedömning av de viktigaste riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som inverkar på verksamhetens utveckling göras.

Kommunens verksamhet är beroende av operativa risker, finansieringsrisker och skaderisker.

Nämnderna har behandlat separata ärenden gällande riskhantering och intern kontroll inom respektive sektor.

laktagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Koncernförvaltning: Stadens organisation är definierad i förvaltningsstadgan och budgeten och ekonomiplanen är uppställd i enlighet med denna. Separata direktiv har getts om uppgörande och justeringar av dispositionsplaner, förverkligande av budgeten, budgetens bindande nivåer och kontoplan samt rapportering. Förvaltningsstadgan uppdaterades av stadsfullmäktige 6.6.2016 och 19.9.2016. Förvaltningsstadgans revidering är under arbete och godkänns under år 2019. De ändrade budgetbindningsnivåerna gäller från och med 2017.

Stadsfullmäktige fastställde 12.2.2018 § 5 grunderna för intern kontroll och riskhantering

Direktivet för intern kontroll har förnyats och godkändes i stadsstyrelsen 19.3.2018 § 98. Regelverket gäller hela organisationen och all verksamhet - men framförallt alla förmän och sektorchefer som är redovisningsskyldiga och ansvarar för att direktiven följs. Stadsstyrelsen övervakar att direktiven följs. Under hösten 2018 ordnades interna heldagsutbildningar för samtliga sektorer. Cirka 150 anställda genomgick utbildningen.

Sektorerna har utsett ansvarspersoner (attesterare) och kontrollörer för utbetalningar, samt ansvarsorgan och -personer för investeringsprojekten.

I budgeten har stadsfullmäktige fastställt bindande målsättningar som uppföljts kvartalsvis i rapporter vilka även distribuerats till sektorerna/enheterna och till fullmäktige. Stadsstyrelsen har erhållit månatliga uppföljningar om väsentliga nyckeltals och åtgärdsprogrammets förverkligande.

Om beslutanderätten stipuleras i förvaltningsstadgan. Tjänstemannabesluten i delegerade ärenden har registrerats i stadens ärendehanteringssystem och förelagts vederbörande nämnder och stadsstyrelsen.

Riktigheten i konteringen av inköpsfakturorna samt redovisningen av mervärdesskatt har undersökts och genomgått och restitutioner har erhållits från skatteverket. Enheterna har anvisats om vikten av att tillse att konteringen görs omsorgsfullt. En särskild granskning av att konteringen av mervärdesskatt för inköp gällande räkenskapsperioden 2018 har gjorts på ett korrekt sätt har utförts. Granskningen upprepas med regelbundna mellanrum.

Beträffande löneutbetalningar finns en rutin där personalchefen signerar provberäkningarna inför varje lönekörning. Vidare har anvisningar till enheterna getts om att alla beslut i personalfrågor skall inkomma undertecknade från rätt enhet/förman till personalavdelningen.

Social- och hälsovård: Inom social- och hälsovårdssektorn har inte uppdagats brister i den interna kontrollen år 2018.

Stadens uppdaterade direktiv för intern kontroll trädde i kraft 1.4.2018. Inom staden hölls interna utbildningstillfällen i implementering av direktivet på hösten 2018. De flesta av social- och hälsovårdens personal i ledande ställning deltog i ett utbildningstillfälle.

Social- och hälsovårdssektorn arbetar i enlighet med stadens förvaltningsstadga. Tjänsteinnehavarbeslut görs i enlighet med i förvaltningsstadgan definierade befogenheter. Vad som stadgas i direktivet för intern kontroll ska följas.

En hel del processer inom social- och hälsovårdssektorn saknar processbeskrivningar. Ett verktyg för att uppgöra sådana togs i bruk i början av 2019 och förväntas underlätta arbetet med att uppgöra processbeskrivningarna. Tydliga processbeskrivningar utgör ett verktyg för att kontrollera att verksamheten sköts i enlighet med förvaltningsstadgan och direktivet för intern kontroll.

Bildning: Bildningens ledande tjänsteinnehavare följer aktivt med eventuella förändringar i gällande lagstiftning och andra föreskrifter/rekommendationer. Tjänsteinnehavare deltar i fortbildning som ordnas, skriver instruktioner åt personalen om hur ändringarna ska beaktas i den dagliga verksamheten och ordnar fortbildning vid behov.

Vid beslutsfattande följs den av fullmäktige fastställda förvaltningsstadgan och godkända budgeten. Avdelningschefernas tjänsteinnehavarbeslut skickas till kännedom åt bildningsdirektören och enhetschefernas tjänsteinnehavarbeslut åt avdelningscheferna.

Bildningsnämnden har uppdaterat listan över ansvarspersoner (attesterare) och kontrollörer för utbetalningar på grund av personalbyten.

Bildningens ledande tjänsteinnehavare och kanslipersonal har deltagit i fortbildning om intern kontroll som staden ordnat.

Tekniska sektorn: Verksamheten 2018 har verkställts i enlighet med den av stadsfullmäktige godkända budgeten och dess bindningsnivåer. I budgeten har stadsfullmäktige fastställt bindande målsättningar som följts upp kvartalsvis. Rapporterna har distribuerats till ansvarig nämnd, stadsstyrelsen och stadsfullmäktige. Ansvarspersoner på respektive nivå har ansvarat för budgetuppföljningen. Avvikelse i verksamheten har rapporterats genast då behovet uppdragats och nödvändiga budgetändringar har verkställts.

Tekniska nämnden utsåg ansvarspersoner (attesterare och kontrollörer) för utbetalningar. Varje investeringsprojekt har också haft ansvarsperson(er). För investeringsprojekten har i likhet med driftsbudgeten framställts kvartalsvisa rapporter som distribuerats tekniska nämnden, stadsstyrelsen och stadsfullmäktige. Nödvändiga budgetändringar har verkställts genast då behovet har uppstått.

Beslut inom tekniska sektorn har fattats i enlighet med den av stadsfullmäktige fastställda förvaltningsstadgan. Under året har inte framkommit att tjänsteinnehavare inom tekniska sektorn skulle ha fattat beslut på felaktiga grunder eller fattat beslut som strider mot gällande lagstiftning.

Tekniska sektorn följer direktiven för intern kontroll som stadsstyrelsen fastställde våren 2018. Under året har sektorn medverkat i implementeringen av de uppdaterade direktiven. Direktivet är ett konkret stöd i arbetet med de dagliga rutinerna inom sektorn. Om brister i den interna kontrollen uppdragas i verksamheten ska ärendet tas till behandling i första hand internt, den s.k. tjänstevägen.

Övervakning av anskaffningar, överlåtelse och förvaltning

Koncernförvaltning: Stadens samtliga fastigheter är grupperade i portföljer, vilket gör stadens arbete med fastigheterna mera strukturerat. Samtidigt medför portföljindelningen en bättre förvaltning och övervakning av stadens egendom och optimering av anskaffningar och avyttringar.

Social- och hälsovård: Upphandlingen sker i enlighet med stadens upphandlingsanvisning samt i enlighet med de befogenheter som definieras i förvaltningsstadgan och i direktivet för intern kontroll. I revisionsprotokollet vid revision av upphandlingar 2018 gjordes en notering om att faktureringen av en viss tjänst inte gjordes i enlighet med uppgjort upphandlingsavtal. En reklamation gjordes och faktureringen korrigerades.

Bildning: Anskaffningar görs i enlighet med stadens upphandlingsanvisning, ikraftvarande avtal och förvaltningsstadga. Överlåtelse av egendom (uthyrning av utrymmen) görs i enlighet med de av nämnderna fastställda principerna. Uppföljandet av beviljade statsunderstöd för olika projekt sker systematiskt i enlighet med de direktiv som myndigheten som beviljat understödet ger.

Tekniska sektorn: Arbetet med fastighetsstrategin har fortsatt under året. Portföljindelningen har gjort arbetet med fastigheterna mera strukturerat och förbättrar möjligheterna till en optimal användning av fastigheterna. Överflödiga fastighetsmassa har avyttrats under året, vilket har medfört inbesparingar i fastigheternas driftskostnader. På motsvarande sätt införskaffar staden behövlig egendom och målsättningen är att hålla egendomen på en optimal nivå. Den interna hyran (kapitalhyran) har uppdaterats till en nivå som motsvarar den kommunala genomsnittsnivån.

Upphandling sker inom ramen för stadens upphandlingsdirektiv. Anskaffningar har inte gjorts på felaktiga grunder. Under året gjordes en revision gällande renovering av fastigheter. Fem olika projekt ingick i granskningen och i slutrapporten konstaterades att kostnadsövervakningen har arrangerats ordentligt samt tillägg- och ändringsarbetena behandlats på rätt sätt.

Avtal

Koncernförvaltning: Under räkenskapsåret har inga avtal ingåtts som fått negativa följder för verksamheten. Staden kommer att ta i bruk en avtalsmodul som ingår i ärendehanteringsprogrammet.

Ett fel i antalet fakturerade timmar uppdagades gällande stadens hemsideprojekt. Felet reklamerades och rättas till genom kreditering under innevarande år.

Social- och hälsovård: Avtal uppgörs i enlighet med rådande direktiv och med beaktande av befogenheter. Uppföljning av att villkoren i uppgjorda avtal följs görs. Reklamationer görs fortlöpande. Detta främst i fråga om köp av serviceboendeplatser.

Bildning: Hösten 2018 uppdagades i samband med Regionförvaltningsverkets inspektion att bildningssektorn inte uppfyllt sina skyldigheter i enlighet med beställaransvarslagen gällande skoltransportavtal. Processerna har noggrant setts över inom förvaltningen så att samma fel inte begås på nytt.

Avtalsuppföljningen och -övervakningen har granskats och särskild vikt har lagts vid reklamationsprocessen.

Tekniska sektorn: Under 2018 har inga avtal ingåtts som har fått negativa följder för verksamheten. Ikraftvarande avtal följs och övervakas av den ansvarige tjänsteinnehavaren. Reklamationer görs alltid om behov uppstår.

Regionalförvaltningsverket genomförde en granskning angående beställaransvarslagens skyldigheter. Granskningen omfattade beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft. I granskningsberättelsen konstaterades att tekniska sektorn har uppfyllt sitt ansvar väl.

Bedömning av största risker och osäkerhetsfaktorer

Kommunens verksamhet är beroende av operativa risker, finansieringsrisker, skaderisker och miljöfaktorer.

Operativa risker och finansieringsrisker:

Koncernförvaltning: Skaderiskerna har minskats genom försäkringar. Staden har, förutom lagstadgade försäkringar, haft försäkringar för fastigheter och inventarier, till största delen till fullvärde, ansvarsförsäkringar för verksamhet och administrationsansvar, frivillig olycksfallsförsäkring och skogsförsäkring. Stadens försäkringsskydd konkurrensutsattes år 2017 och med den valda samarbetspartnern, Fennia, har tecknats försäkringsavtal som sträcker sig fullmäktigeperioden ut. Staden utnyttjar dessutom en försäkringsmäklare som har relevant sakkunskap beträffande försäkringsskyddet. Självrisiknivån har i vissa fall höjts som i sin tur medfört sänkta försäkringspremier.

Övriga risker för verksamheten och för finansieringen bärs av staden. För minskande av finansieringsrisker har staden ingått avtal med kreditinrättningar för säkerställande av kortfristig finansiering. Stadsutvecklingssektionen har godkänt limiter för dessa. Ränteriskerna har förebyggts genom att fördela den långfristiga låneportföljen mellan budgetlån med rörlig och fast ränta samt genom skilda ränteskyddsavtal. Dessa är specificerade bland noterna punkt 7.12. Staden har ett avtal med en oberoende samarbetspartner gällande ränterisksamarbete i syfte att uppfölja räntemarknaderna i realtid, reagera på kursförändringar och göra säkringsåtgärder i enlighet med vald strategi och optimera prissättningen vid ingående av derivatavtal.

Social- och hälsovård: Den största organisatoriska risken uppstår i och med svårigheten att rekrytera personal. Detta utgör en risk för underbemanning vilket innebär en risk för verksamheten men också en risk för överbelastning och sjukfrånvaro bland personalen. I och med svårigheten att rekrytera personal har man blivit tvungen att anlita köptjänster, främst i fråga om läkartjänster, vilket medför högre kostnader.

Den största ekonomiska risken uppstår i och med svårigheten att bemästra behovet av specialsjukvård och specialomsorg. Variationer mellan åren gör bedömningen svår.

Inom barnskyddet pågår en interkommunal tvist i ett ärende inom ramen för anstaltsvård. Vid årsskiftet uppgick den beräknade kostnaden till ca 160 000 euro som påförs staden om så att staden förlorar tvisten.

Bildning: Personalen upplever problem med inomhusluften på flera av våra enheter och detta behandlas i stadens inomhusluftgrupp. Olika mätningar och reparationer har utförts.

Dataskyddsförordningen (GDPR) har medfört mycket extra arbete eftersom samtliga personregister behöver ses över, registerbeskrivningar uppdateras och alla applikationer som används i undervisningen kartläggs.

Tekniska sektorn: Tillgången på yrkeskunnig personal är en av sektorns största osäkerhetsfaktorer. Dessutom har investeringsprojekten ökat och det finns risker i att den nuvarande personalstyrkan inte hinner övervaka alla projekt så noga som är önskvärt. Det kan leda till oönskade kostnader och brister i det utförda arbetet. En stor andel av personalen närmar sig pensionsåldern och vid personalbyten uppstår risker då den s.k. tysta informationen och erfarenheten minskar. Detta kan också ses som en möjlighet då nya personer bidrar med nytänkande.

Inom sektorns arbetsområde ingår många arbetsområden som innebär obekväma arbetstider och dejourering. Inom flera enheter är kunnandet koncentrerat och det uppstår risker gällande vikarier och ersättare samt resurseringen av egen personal. Vissa av arbetsuppgifterna blir ogjorda vid sjukdomsfall på grund av bristen på resurser och ersättare. Förbättrat samarbete mellan samhällstekniska avdelningen och utrymmesförvaltningen har minskat på dessa risker.

En stor del av sektorns service utförs som köptjänster, t.ex. vinterunderhåll, teknisk planering, upphandlingsprocesser m.m. Det betyder att en fungerande (lokal) marknad är ytterst viktig för att täcka stadens behov av service. Konjunkturväxlingar spelar in och den nuvarande makroekonomiska situationen minskar dessa risker. Även tillgången på råvaror är viktig, t.ex. för kosthålls- och byggnadsverksamheten. Upphandlingen av råvaror måste ske vid rätt tidpunkt och till rätta mängder.

Datasystemens funktion blir allt viktigare, speciellt inom sektorns administration. Problem med datasystemen försvårar arbetet och minskar produktiviteten. Även föråldrade datasystem leder till att produktiviteten lider.

Läget på fastighetsmarknaden påverkar den tekniska sektorn. Fastighets- och tomtförsäljningen påverkas av konjunkturer och marknadens dragningskraft. Den lokala prisbildningen i förhållande till övriga delar av landet påverkar försäljningen. Tillräckliga inkomster behövs också för att täcka kommunaltekniska kostnader. Planläggningen kräver rätt styrning och medvetenhet om marknadens behov.

Finansieringsrisker uppstår i och med den stora mängden egendom som tekniska sektorn leasar. En förändring i marknadsräntorna leder till högre leasinghyror, vilket kan försvåra arbetet med att hållas inom givna budgetramar. Speciellt inom utrymmesförvaltningen där en betydande andel av fastighetsmassan leasas kan en höjning av räntorna leda till märkbara kostnadsökningar. Detta leder i förlängningen till högre interna hyror för användarna.

Skaderisker

För alla sektorer föreligger skaderisker i form av skador som uppstår som följd av eldsvåda, vattenskador, inneluftsproblem etc. liksom skador som förorsakas av yttre faktorer som inbrott och ofog vilka kan leda till avbrott i verksamheten.

Problem med inomhusluften i fastigheterna kan leda till att personalen och kunder/barn/elever mår dåligt och får symptom. Problem med inomhusluften kan också leda till ekonomiska förluster. Därför är det mycket viktigt med förebyggande åtgärder och inom tekniska sektorn koncentreras en hel del resurser på det förebyggande arbetet. Det förebyggande arbetet ägnas allt större uppmärksamhet.

Miljöfaktorer

Staden har en skyldighet att verkställa marksaneringar antingen som en följd av tidigare egen verksamhet eller då oklarheter råder om vem som förorsakat nedsmutsningen. Rengöringen av nedsmutsad marksubstans är ofta kostsam och medför betydande ekonomiska risker. Därför borde anslaget i reserveringsfonden för marksanering granskas.

Förändringar i klimatet, snörika- eller snöfattiga vintrar, högt (havs)vattenstånd, stormar, torka m.m., kan t.ex. leda till högre kostnader för vinterunderhållet. Å andra sidan kan också ett mildare klimat bidra till lägre uppvärmningskostnader för fastigheterna.

Koncernen

Stadsfullmäktige godkände 6.6.2011 § 63 koncerndirektiv för Raseborgs stad i vilken koncernen, dess syfte och bindande karaktär definieras. Direktivet har uppdaterats av stadsfullmäktige 7.4.2014. I direktivet beskrivs de olika organens roller, befogenheter och arbetsfördelning i styrningen, hur rapportering, val av representanter sker och hur revision, finansiering, riskhantering och personalpolitik sköts. Direktivet förnyas under år 2019.

Redan innan direktiven godkändes vidtogs åtgärder för att förbättra styrningen av stadens bolag. Man har via bolagsstämmobeslut förenhetligat beslutsstrukturen så att 3 personer företräder staden i styrelserna för fastighetsaktiebolagen och bostadsaktiebolaget.

Vidare har en tjänsteman utsetts till disponent/verkställande direktör i dessa bolag. Även revisionen av bolagen har förenhetligats genom att det OFR-samfund som staden anlitar också handhar den externa revisionen av bolagen. Personerna som sitter i styrelserna har dessutom separat för stadsstyrelsen rapporterat och redogjort för verksamheten och det ekonomiska läget i bolagen. Vid dessa tillfällen har också framförts förslag och förberetts målsättningar för hur koncernstrukturen till denna del skall utvecklas och konsolideras. Vid årsskiftet 2018-2019 fanns i koncernen 10 aktiebolag (10 vid föregående årsskifte) av olika karaktär mot att man då Raseborg grundades år 2009 hade 25 bolag. Då nu pågående konsolideringar och likvideringar verkställts är antalet bolag nere i 8, vilket förenklar och förbättrar koncernstrukturen och gör administrationen av dessa lättare.

5.2 Stadsstyrelsens förslag till behandling av räkenskapsperiodens resultat

Stadsstyrelsen föreslår att underskottet om 2 690 094,77 euro kvarstår på kontot för räkenskapsperiodens över-/underskott. Stadsstyrelsen antecknar dessutom att det kumulativa underskottet i balansräkningen, eget kapital uppgår till 5 032 614,79 euro.

Kommunallagen stipulerar att ett underskott i kommunens balansräkning ska täckas inom fyra år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes. Kommunen ska i ekonomiplanen besluta om specificerade åtgärder genom vilka underskottet täcks under den nämnda tidsperioden. Processen "Raseborg 2020" har pågått sedan år 2016 och omfattat hela stadens verksamhet. Arbetet med omstruktureringen omfattar följande helheter, stadens organisation, stadens servicestruktur och stadens fastigheter. Åtgärdsprogrammet inklusive Raseborg 2020, kompletterat år 2018 med Raseborg 2020/II, utgör en del av stadens budget och ekonomiplan för åren 2019-2021. Sektorerna har separat i bokslutet 2018 rapporterat om förverkligandet av programmet.

För år 2019 har budgeterats ett överskott om 1,4 miljoner euro och i ekonomiplanen för åren 2020-2021 ett överskott om sammanlagt 5,2 miljoner euro, vilket innebär att staden ska uppnå ett kumulativt överskott om 1,5 miljoner euro år 2021 i enlighet med stadgandet i kommunallagen.

6. Budgetens utfall

6.1 Resultaträkningens utfall

INKL. AFFÄRSVERK

intern/extern

RESULTATRÄKNING	Budget 2018	Budget- ändringar	Budget efter ändringar	Bokslut 2018	Avvikelse
Verksamhetens inkomster	56 156 510	-492 000	55 394 510	56 903 986	1 509 476
Försäljningsinkomster	21 283 870		21 283 870	21 279 540	-4 330
Avgiftsinkomster	9 806 530		9 806 530	9 628 537	-177 993
Understöd och bidrag	1 481 260		1 481 260	2 256 808	775 548
Övriga verksamhetsinkomster	23 314 850	-492 000	22 822 850	23 471 662	648 812
Tillverkning för eget bruk	270 000			267 439	267 439
Verksamhetsutgifter	-216 793 310	-3 958 000	-220 751 310	-220 570 878	180 432
Personalutgifter	-83 051 090	26 620	-83 024 470	-81 553 849	1 470 621
Köp av tjänster	-91 880 430	-3 972 620	-95 853 050	-97 833 619	-1 980 569
Material, förnödenheter och varor	-11 084 010	68 000	-11 016 010	-10 858 479	157 531
Understöd till övriga	-9 302 010	-80 000	-9 382 010	-8 694 684	687 326
Övriga verksamhetsutgifter	-21 475 770		-21 475 770	-21 630 247	-154 477
Verksamhetsbidrag	-160 636 800	-4 450 000	-165 086 800	-163 666 892	1 419 908
Skatteinkomster	115 200 000	-2 300 000	112 900 000	112 870 601	-29 399
Statsandelar	53 430 000		53 430 000	53 892 643	462 643
Finansiella inkomster och utgifter	331 600		331 600	642 090	310 490
Ränteinkomster, externa	1 740 600		1 740 600	1 738 512	-2 088
Ränteinkomster, interna	52 000		52 000	52 763	763
Övriga finansiella inkomster	350 000		350 000	444 627	94 627
Avkastning på grundkapital	599 000		599 000	598 533	-467
Ränteutgifter, externa	-1 750 000		-1 750 000	-1 533 649	216 351
Ränteutgifter, interna	-52 000		-52 000	-52 763	-763
Ersättn. på grundkapital av affärsverk	-599 000		-599 000	-598 533	467
Övriga finansiella utgifter	-9 000		-9 000	-7 400	1 600
Årsbidrag	8 324 800	-6 750 000	1 574 800	3 738 441	2 163 641
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 621 000		-6 621 000	-6 428 536	192 464
Avskrivningar enligt plan	-6 621 000		-6 621 000	-6 414 503	206 497
Nedskrivningar				-14 034	-14 034
Extraordinära poster					
Extraordinära intäkter					
Extraordinära kostnader					
Räkenskapsperiodens överskott (+) / underskott (-)	1 703 800	-6 750 000	-5 046 200	-2 690 095	2 356 105

6.2 Tablå över budgetens utfall

(1 000 €)	ANSLAG					BERÄKNADE INKOMSTER				
	Budget 2018	Budget- ändringar	Budget efter budg.ändr.	Budget- utfall	Avvikelse	Budget 2018	Budget- ändringar	Budget efter budg.ändr.	Budget- utfall	Avvikelse
DRIFTSEKONOMIDELEN										
Koncerttjänster										
Revision	-58		-58	-63	-5					
Stadskansliet	-5 969	-25	-5 994	-5 963	31	3 042		3 042	3 234	192
Ekonomi	-1 328		-1 328	-1 226	102	91		91	102	11
Personal	-2 608	-330	-2 938	-2 989	-51	650		650	719	69
Stadsutveckling	-1 584	-25	-1 609	-1 616	-7	80		80	93	13
Kollektivtrafik	-563		-563	-499	64	60		60	173	113
Koncerttjänster, totalt	-12 110	-380	-12 490	-12 356	134	3 923		3 923	4 321	398
Social- och hälsovård										
Administration och stöd tjänster	-2 185	50	-2 135	-2 176	-41	30		30	87	57
Vård i hemmet och stöd tjänster	-10 065		-10 065	-9 314	751	2 026		2 026	1 740	-286
Dygnet runt boende	-16 619	-150	-16 769	-16 791	-22	4 190		4 190	4 274	84
Hälsovårdstjänster	-9 982	126	-9 856	-10 067	-211	898		898	903	5
Mental- och missbrukarvård	-3 430	138	-3 292	-3 314	-22	424	8	432	462	30
Tandvård	-3 172	78	-3 094	-3 067	27	1 098		1 098	1 083	-15
Barn- och familjetjänster	-4 862	-220	-5 082	-5 216	-134	135		135	321	186
Vuxensocialarbete, handikappservice och invandrarbyrå	-13 374	-500	-13 874	-13 872	2	575		575	583	8
Sysselsättningstjänster	-4 048	-80	-4 128	-3 974	154	559		559	494	-65
Specialsjukvård/Bet.andel	-36 560	-2 780	-39 340	-40 802	-1 462	150		150	643	493
Specialsjukvård/övrig specialsjukvård	-4 538	-180	-4 718	-4 827	-109			0		0
Social- och hälsovård, totalt	-108 835	-3 518	-112 353	-113 420	-1 067	10 085	8	10 093	10 590	497
Bildning										
Övrig utbildning	-8 506		-8 506	-8 428	78	1 471		1 471	1 501	30
Småbarnspedagogik	-17 297		-17 297	-16 901	396	1 600		1 600	1 547	-53
Utbildning	-27 419		-27 419	-27 607	-188	449		449	717	268
Gymnasier	-3 813		-3 813	-3 755	58	18		18	65	47
Muséer	-956		-956	-1 172	-216	80		80	296	216
Bibliotek	-1 578		-1 578	-1 599	-21	21		21	46	25
Fritid	-2 792		-2 792	-2 774	18	958		958	823	-135
Bildning, totalt	-62 361	0	-62 361	-62 236	125	4 597	0	4 597	4 995	398
Teknik										
Administration	-2 472		-2 472	-2 434	38	163		163	126	-37
Samhälsteknik	-4 709		-4 709	-4 627	82	1 165		1 165	1 176	11
Mätning- och fastighetsbildning	-623		-623	-597	26	2 510	-500	2 010	2 056	46
Utrymmesförvaltningen	-11 834		-11 834	-11 401	433	18 274		18 274	18 505	231
Lokalvård och kosthåll	-8 258		-8 258	-7 924	334	8 269		8 269	7 997	-272
Planläggning	-703	-60	-763	-762	1	72		72	82	10
Bygg och miljö	-1 450		-1 450	-1 493	-43	423		423	601	178
Avfallsnämnd	-154		-154	-168	-14	178		178	196	18
Samhälsteknik, totalt	-30 203	-60	-30 263	-29 406	857	31 054	-500	30 554	30 739	185
Driftsekonomi staden totalt	-213 509	-3 958	-217 467	-217 418	49	49 659	-492	49 167	50 645	1 478
Raseborgs Vatten	-3 284		-3 284	-3 153	131	6 225		6 225	5 991	-234
DRIFTSEKONOMIDELEN TOTALT	-216 793	-3 958	-220 751	-220 571	180	55 884	-492	55 392	56 636	1 244
RESULTATRÄKNINGSDEL										
Kommunalskatt						99 600	-2 300	97 300	97 092	-208
Fastighetsskatt						11 130		11 130	11 344	214
Andel av samfundsskatt						4 470		4 470	4 435	-35
Skatteinkomster						115 200	-2 300	112 900	112 871	-29
Statsandelar						53 430		53 430	53 893	463
Ränteintäkter						1 793		1 793	1 791	-2
Övriga finansiella intäkter						949		949	1 040	91
Räntekostnader	-1 630	0	-1 630	-1 430	200					
Övriga finansiella kostnader	-9		-9	-7	2					
Extraordinära poster										
Finansieringskostnader totalt	-1 639	0	-1 639	-1 437	202	2 742		2 742	2 831	89
Raseborgs Vatten	-771		-771	-752	19	0			3	3
RESULTATRÄKNINGSDEL TOTALT	-2 410	0	-2 410	-2 189	221	171 372	-2 300	169 072	169 598	526

6.2 Tablå över budgetens utfall

(1 000 €)	ANSLAG					BERÄKNADE INKOMSTER				
	Budget 2018	Budget-ändringar	Budget efter budg.ändr.	Budget-utfall	Avvikelse	Budget 2018	Budget-ändringar	Budget efter budg.ändr.	Budget-utfall	Avvikelse
INVESTERINGSDEL										
Mark- och vattenområden	-500		-500	-203	297	500		500	209	-291
Byggnader										
Inköp och försäljning av fastigheter									67	67
Grundrenoveringar, Intern Service	-1 200	0	-1 200	-1 083	117					
Centralköket Karis, solpaneler	0	-100	-100	-55	45					
Sprinklers Tenala servicehem	-200	100	-100	-73	27					
Karis nya daghem	-2 000	0	-2 000	-1 510	490					
Svartå projekt	-100	0	-100	-9	91					
Katarina skolan	-50	0	-50	-7	43					
Ekåsen området	-100	0	-100	-90	10					
Skolgårdar	-200	0	-200	-199	1					
Kosthållsutredning	-200	0	-200	-47	153					
Anslutningsavgifter				-2	0				1	
Byggnader, totalt	-4 050	0	-4 050	-3 075	975	0		0	68	67
Konstruktioner och anordningar										
Parkanläggningar, lekparker	-90		-90	-96	-6				8	8
Gäst- o småbåtshamnar	-250	40	-210	-206	4					
Trafikleder	-1 700	0	-1 700	-1 699	1					
Mattvåtsanläggning i Tenala	-55	0	-55	-61	-6					
Fritidsanläggningar	-200	0	-200	-209	-9					
Karis järnvägsbro	-2 900	0	-2 900	-2 631	269					
Markanvändningsavtal	-250	0	-250	-238	12					
Kommunalteknisk planering och utbyggnad av bostadsområden o industriområden	-200	0	-200	-153	47					
Svartån, fiskevägar	-320	0	-320	-941	-621				600	600
Bromarv skärgårdshamn	-250	-40	-290	-551	-261				180	180
Ekenäs centrumplan									160	160
Konstruktioner och anordningar totalt	-6 215	0	-6 215	-6 785	-570	0		0	948	788
Projekt/planering mm.										
Norra hamnen i Ekenäs, planering										
Svartån fiskevägar										
Bromarv skärgårdshamn										
Projekt/planering mm. Totalt	0		0	0	0	0		0	0	0
Övrigt										
Ny adresskarta och numerisk baskarta	-60		-60	-47	13					
Övrigt totalt	-60		-60	-47	13					
Placeringar / Aktier och andelar										
Övriga aktier och andelar				-4	-4				101	101
Aktier och andelar totalt	0	0	0	-4	-4	0	0	0	101	101
Investeringsdelen staden totalt :	-10 825	0	-10 825	-10 114	711	500	0	500	1 326	665
Raseborgs Vatten	-1 050		-1 050	-901	149	0		0	15	15
INVESTERINGSDEL TOTALT	-11 875	0	-11 875	-11 015	860	500	0	500	1 341	680
FINANSIERINGSDEL										
Förändring av utlåningen										
Ökning av utlåning				-4	-4					
Minskning av utlåning						1 017		1 017	18	-999
Minskning av utlåningen till affärsverk						310		310	310	
Förändring av lånestocken										
Minskning av långfristiga lån	-11 938		-11 938	-11 641	297					
Ökning av långfristiga lån						13 133		13 133	13 000	-133
Förändring av kortfristiga lån (stadens)				-2 928	-2 928					
Förändringar av eget kapital										
RASEBORGS VATTEN			0	0	0			0	0	0
TOTALT :	-243 016	-3 958	-246 974	-248 348	-1 374	242 216	-2 792	239 424	240 903	1 318

6.3 Avdelningarnas verksamhet och budgetutfall

SAMMANDRAG €	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Revision						
Intäkter						
Kostnader	-71 810	-57 830		-62 804	-4 974	108,6 %
Netto	-71 810	-57 830	0	-62 804	-4 974	108,6 %
Stadskansliet						
Intäkter	2 851 796	3 042 300		3 233 561	191 261	106,3 %
Kostnader	-5 637 714	-5 969 000	-25 000	-5 963 027	30 973	99,5 %
Netto	-2 785 918	-2 926 700	-25 000	-2 729 467	222 233	92,5 %
Ekonomi						
Intäkter	107 096	90 500		102 509	12 009	113,3 %
Kostnader	-1 317 706	-1 327 980		-1 225 623	102 357	92,3 %
Netto	-1 210 610	-1 237 480	0	-1 123 114	114 366	90,8 %
Personal						
Intäkter	807 773	650 000		718 619	68 619	110,6 %
Kostnader	-2 883 188	-2 608 110	-330 000	-2 989 171	-51 061	101,7 %
Netto	-2 075 415	-1 958 110	-330 000	-2 270 553	17 557	99,2 %
Stadsutveckling						
Intäkter	90 006	80 300		92 835	12 535	115,6 %
Kostnader	-1 629 476	-1 584 480	-25 000	-1 615 950	-6 470	100,4 %
Netto	-1 539 470	-1 504 180	-25 000	-1 523 114	6 066	99,6 %
Kollektivtrafik						
Intäkter	116 310	60 000		172 978	112 978	288,3 %
Kostnader	-386 896	-563 000		-498 935	64 065	88,6 %
Netto	-270 586	-503 000	0	-325 957	177 043	64,8 %
KONCERTJÄNSTER TOTALT						
Intäkter	3 972 981	3 923 100		4 320 502	397 402	110,1 %
Kostnader	-11 926 789	-12 110 400	-380 000	-12 355 510	134 890	98,9 %
Netto	-7 953 809	-8 187 300	-380 000	-8 035 009	532 291	93,8 %
Administration och stödtjänster						
Intäkter	61 857	30 000		87 169	57 169	290,6 %
Kostnader	-2 098 445	-2 184 570	50 000	-2 176 185	-41 615	101,9 %
Netto	-2 036 588	-2 154 570	50 000	-2 089 016	15 554	99,3 %
Vård i hemmet och stödtjänster						
Intäkter	1 904 255	2 025 820		1 740 158	-285 662	85,9 %
Kostnader	-9 541 365	-10 064 800		-9 314 239	750 561	92,5 %
Netto	-7 637 109	-8 038 980	0	-7 574 081	464 899	94,2 %
Dygnet runt boende						
Intäkter	4 238 813	4 190 000		4 273 643	83 643	102,0 %
Kostnader	-16 474 075	-16 619 030	-150 000	-16 790 582	-21 552	100,1 %
Netto	-12 235 262	-12 429 030	-150 000	-12 516 939	62 091	99,5 %
Hälsovårdstjänster						
Intäkter	895 497	898 200		902 601	4 401	100,5 %
Kostnader	-9 488 055	-9 981 920	126 000	-10 066 672	-210 752	102,1 %
Netto	-8 592 559	-9 083 720	126 000	-9 164 071	-206 351	102,3 %
Mental- och missbrukarvård						
Intäkter	422 248	424 390	8 000	461 897	29 507	106,8 %
Kostnader	-3 053 484	-3 429 640	138 000	-3 314 057	-22 417	100,7 %
Netto	-2 631 236	-3 005 250	146 000	-2 852 160	7 090	99,8 %
Tandvård						
Intäkter	1 090 528	1 098 000		1 083 103	-14 897	98,6 %
Kostnader	-2 938 397	-3 171 610	78 000	-3 066 967	26 643	99,1 %
Netto	-1 847 869	-2 073 610	78 000	-1 983 864	11 746	99,4 %
Barn- och familjetjänster						
Intäkter	207 284	134 750		320 871	186 121	238,1 %
Kostnader	-4 177 316	-4 861 840	-220 000	-5 216 466	-134 626	102,6 %
Netto	-3 970 032	-4 727 090	-220 000	-4 895 595	51 495	99,0 %

SAMMANDRAG €	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Vuxensocialarbetare, handikappservice och invandrarbyrå						
Intäkter	857 809	575 430		582 604	7 174	101,2 %
Kostnader	-13 181 017	-13 373 680	-500 000	-13 871 742	1 938	100,0 %
Netto	-12 323 208	-12 798 250	-500 000	-13 289 139	9 111	99,9 %
Sysselsättningstjänster						
Intäkter	453 888	559 430		494 094	-65 336	88,3 %
Kostnader	-3 911 515	-4 048 380	-80 000	-3 973 652	154 728	96,3 %
Netto	-3 457 627	-3 488 950	-80 000	-3 479 558	89 392	97,5 %
Specialsjukvård / Bet.andel						
Intäkter	144 167	150 000		643 328	493 328	428,9 %
Kostnader	-37 876 514	-36 560 000	-2 780 000	-40 802 472	-1 462 472	103,7 %
Netto	-37 732 347	-36 410 000	-2 780 000	-40 159 144	-969 144	102,5 %
Specialsjukvård / Övrig specialsjukvård						
Intäkter						
Kostnader	-4 712 082	-4 538 870	-180 000	-4 827 248	-108 378	102,3 %
Netto	-4 712 082	-4 538 870	-180 000	-4 827 248	-108 378	102,3 %
SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRD TOTALT						
Intäkter	10 276 348	10 086 020	8 000	10 589 468	495 448	104,9 %
Kostnader	-107 452 265	-108 834 340	-3 518 000	-113 420 282	-1 067 942	101,0 %
Netto	-97 175 917	-98 748 320	-3 510 000	-102 830 814	-572 494	100,6 %
Övrig utbildning						
Intäkter	1 488 498	1 471 040		1 501 384	30 344	102,1 %
Kostnader	-8 346 011	-8 505 770		-8 428 205	77 565	99,1 %
Netto	-6 857 513	-7 034 730	0	-6 926 821	107 909	98,5 %
Småbarnspedagogik						
Intäkter	1 881 885	1 599 800		1 547 411	-52 389	96,7 %
Kostnader	-16 188 003	-17 297 320		-16 901 522	395 798	97,7 %
Netto	-14 306 118	-15 697 520	0	-15 354 111	343 409	97,8 %
Utbildning						
Intäkter	601 757	449 100		717 363	268 263	159,7 %
Kostnader	-25 056 919	-27 418 530		-27 606 520	-187 990	100,7 %
Netto	-24 455 162	-26 969 430	0	-26 889 157	80 273	99,7 %
Gymnasier						
Intäkter	57 401	18 500		65 351	46 851	353,2 %
Kostnader	-3 530 360	-3 812 870		-3 755 373	57 497	98,5 %
Netto	-3 472 959	-3 794 370	0	-3 690 022	104 348	97,2 %
Muséer						
Intäkter	200 716	80 000		295 654	215 654	369,6 %
Kostnader	-978 521	-956 260		-1 171 857	-215 597	122,5 %
Netto	-777 805	-876 260	0	-876 203	57	100,0 %
Bibliotek						
Intäkter	57 758	21 000		46 331	25 331	220,6 %
Kostnader	-1 513 484	-1 577 640		-1 598 929	-21 289	101,3 %
Netto	-1 455 726	-1 556 640	0	-1 552 598	4 042	99,7 %
Fritid						
Intäkter	874 754	958 050		822 678	-135 372	85,9 %
Kostnader	-2 635 822	-2 792 160		-2 774 247	17 913	99,4 %
Netto	-1 761 068	-1 834 110	0	-1 951 569	-117 459	106,4 %
BILDNING TOTALT						
Intäkter	5 162 769	4 597 490		4 996 172	398 682	108,7 %
Kostnader	-58 249 120	-62 360 550		-62 236 653	123 897	99,8 %
Netto	-53 086 351	-57 763 060	0	-57 240 481	522 579	99,1 %

SAMMANDRAG €	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Administration						
Intäkter	156 683	233 000		199 244	-33 756	85,5 %
Kostnader	-2 438 403	-2 472 000		-2 434 259	37 741	98,5 %
Netto	-2 281 720	-2 239 000	0	-2 235 014	3 986	99,8 %
Samhällsteknik						
Intäkter	1 126 022	1 295 420		1 284 799	-10 621	99,2 %
Kostnader	-4 250 566	-4 709 070		-4 626 596	82 474	98,2 %
Netto	-3 124 544	-3 413 650	0	-3 341 797	71 853	97,9 %
Mätning- och fastighetsbildning						
Intäkter	3 091 466	2 510 000	-500 000	2 056 942	46 942	102,3 %
Kostnader	-613 963	-622 810		-596 668	26 142	95,8 %
Netto	2 477 503	1 887 190	-500 000	1 460 275	73 085	105,3 %
Utrymmesförvaltning						
Intäkter	14 446 992	18 343 610		18 558 648	215 038	101,2 %
Kostnader	-10 885 229	-11 833 740		-11 400 475	433 265	96,3 %
Netto	3 561 763	6 509 870	0	7 158 173	648 303	110,0 %
Lokalvård och kosthåll						
Intäkter	8 322 529	8 269 260		8 016 892	-252 368	96,9 %
Kostnader	-8 026 059	-8 258 210		-7 923 624	334 586	95,9 %
Netto	296 470	11 050	0	93 268	82 218	844,1 %
Planläggning						
Intäkter	67 860	72 000		82 329	10 329	114,3 %
Kostnader	-685 437	-703 160	-60 000	-761 675	1 485	99,8 %
Netto	-617 577	-631 160	-60 000	-679 346	11 814	98,3 %
Bygg och miljö / Miljöenheten						
Intäkter	355 721	423 200		612 404	189 204	144,7 %
Kostnader	-1 399 844	-1 450 360		-1 493 558	-43 198	103,0 %
Netto	-1 044 123	-1 027 160	0	-881 155	146 005	85,8 %
Avfallsnämnden						
Intäkter	153 006	178 000		195 649	17 649	109,9 %
Kostnader	-133 364	-154 200		-168 216	-14 016	109,1 %
Netto	19 642	23 800	0	27 432	3 632	115,3 %
TEKNISKA SEKTORN TOTALT						
Intäkter	27 720 279	31 324 490	-500 000	31 006 907	182 417	100,6 %
Kostnader	-28 432 866	-30 203 550	-60 000	-29 405 071	858 479	97,2 %
Netto	-712 587	1 120 940	-560 000	1 601 836	1 040 896	285,6 %
Raseborgs stad						
Intäkter	47 132 376	49 931 100	-492 000	50 913 048	1 473 948	103,0 %
Kostnader	-206 061 039	-213 508 840	-3 958 000	-217 417 515	49 325	100,0 %
Netto	-158 928 663	-163 577 740	-4 450 000	-166 504 467	1 523 273	99,1 %
Raseborgs Vatten						
Intäkter	6 261 361	6 225 410		5 990 938	-234 472	96,2 %
Kostnader	-4 578 347	-4 705 470		-4 655 051	50 419	98,9 %
Netto	1 683 014	1 519 940	0	1 335 887	-184 053	87,9 %
STADEN + AFFÄRSVERKEN TOTALT						
Intäkter	53 393 737	56 156 510	-492 000	56 903 986	1 239 476	102,2 %
Kostnader	-210 639 385	-218 214 310	-3 958 000	-222 072 566	99 744	100,0 %
Netto	-157 245 648	-162 057 800	-4 450 000	-165 168 580	1 339 220	99,2 %
Räkenskapsperiodens överskott/underskott						
Raseborgs stad	8 511 304	954 860	-6 750 000	-3 273 958	2 191 028	
Raseborgs vatten	903 209	748 940		583 863	-165 077	
Totalt	9 414 514	1 703 800	-6 750 000	-2 690 094	2 356 106	
Kumulativt underskott						
31.12.		IB 2018		31.12.2018	Förändring	
		2 342 520		5 032 614	2 690 094	

Sektor: Koncerntjänster

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: Stadssekreterare Thomas Flemmich

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING
Sammandrag

Grundläggande information om sektorn

Sektorn ansvarar för tvärsektorieella stödfunktioner för förvaltningarna. Inom sektorn finns följande avdelningar: stadskansliet, ekonomiavdelningen, personalavdelningen och stadsutvecklingsavdelningen. Varje avdelning leds av en avdelningschef.

Stadskansliet är stadsfullmäktiges och stadsstyrelsens beredande och verkställande organ. Avdelningen fungerar som stadsdirektörens kansli och bistår stadsdirektören i dennes arbetsuppgifter. Verksamhetsområdet är allmän förvaltning och stadskansliet handhar uppgifter relaterade till allmänna val, juridiska tjänster, translatortjänster, information och intern postgång, arkivering. Till avdelningen hör IKT-enheten som handhar IT-funktioner, IT-stöd, stadens telefonväxel och front-officeverksamheten.

Staden köper skuldrådgivartjänster från Kyrkslätt kommun och fungerar som värdkommun för socialombudsmannen i Västra Nyland och säljer patientombudsmannatjänster till Hangö stad och Kyrkslätt kommun.

Ekonomiavdelningen ansvarar för ekonomiförvaltning och -planering, budget, bokslut och verksamhetsberättelse, statistik, upphandlingar och riskhantering. Fungerar som stöd för verksamhetsområdena i ekonomi- och rapporteringsärenden.

Personalavdelningen ansvarar för stadens personalutveckling, avtalsförhandlingar, löneräkning, pensionsärenden, arbetarskydd, läroavtal, sommarjobb, personalundersökningar, personalstatistik, ledarskapsutbildning, personalförmåner och rekreation, företagshälsovård för personalen, samt stöder de övriga sektorerna vid rekrytering. Avdelningens köpta tjänster består i huvudsak av; medlemsavgifter till kommunala arbetsmarknadsverket, lönespecifikationer, olika arbetshälsoprojekt, företagshälsovård, utbildningstjänster i ledarskap, språk och första hjälpen, kultursedlar och lunchsedlar.

Stadsutvecklingsavdelningen har till uppgift att befrämja näringslivsfrågor i staden tillsammans med stadsdirektören. Avdelningen ansvarar för marknadsföring och information, projekthantering, evenemang och skärgårds- samt kollektivtrafikfrågor. Till avdelningen hör turismenheten och kulturenheten.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Under verksamhetsåret ordnas presidentval och landskapsval.

Kommuninvånarnas möjligheter att delta i beslutsprocessen samt tvåspråkigheten befrämjas.

Beredningen av stadens strategi fortsätter och strategin ska godkännas i stadsfullmäktige våren 2018 varefter strategin ska implementeras i verksamheten.

IT-enheten fokuserar på datasäkerhet och utbildning av personalen, så att personalen tryggare och mera effektivt kan använda de verktyg som tillhandahålls.

Direktiven för Intern kontroll implementeras i organisationen och ekonomisystemets programvara uppdateras under våren 2018.

Controllerteamet jobbar fortlöpande med att samordna rutiner och vidareutveckla system för ekonomistyrning. Information och direktiv om upphandling och inköpsrutiner ges till sektorerna.

Övervakningen av den köpta företagshälsovården systematiseras.

Elektroniskt arbetsbord och elektroniska blanketter implementeras i hela organisationen.

Kontakten till företagarna i staden utvecklas. Stadens dragningskraft som inflyttningsort förbättras.

Information om och marknadsföring av Raseborgs som besöksmål.

Stadens visuella linje förnyas och kompletteras av en marknadsföringsstrategi.

Skärgårds- och landsbygdsfrågor betonas.

Stadens kulturtjänster ska nå kommuninvånare i alla åldrar och förbättra trivselen i det offentliga rummet.

Utveckling och optimering av kollektivtrafiken för att utveckla staden som en attraktiv boendeort

Analys över åtgärder

Strategin för staden blev färdig under våren 2018 och implementeringen och arbetet med strategins handlingsprogram tog vid under hösten 2018. Digitaliseringen av stadens funktioner fortsatte under året med vidare ibruktagning av HR-systemet Herman och uppgradering av flera av stadens grundläggande programvaror.

Dataskyddsförordningen innebar att dataskyddsärendena koordinerades och skolning ordnades för personalen.

Telefonväxelsamarbete med Hangö stad inleddes under året, vilket bl.a. lett till snabbare och smidigare hantering av samtal under semesterperioder.

Internkontrolldirektivets utbildningstillfällen hölls under året. Beredningen av nya upphandlingsdirektiv pågick under hösten liksom förberedelser för ibruktagande av ett nytt rapporteringsverktyg inom ekonomi- och personalförvaltning.

Målsättningen på 700 hälsogranskningar inom företagshälsovården visade sig vara för hög och har inte uppnåtts 2018.

Turismsamarbetet med företagare inom besöksnäringarna har utvecklats liksom samarbetet med Novago och företagarföreningarna. Behoven inom turismen har kartlagts under året och konkreta åtgärder har utformats för kommande år. Stödet till näringslivet har inte uppnått önskad nivå pga resursbrist. Förnyandet av stadens visuella linje och hemsida påbörjades under hösten och en ny evenemangskalender togs i bruk. Kulturtjänsterna arrangerade tillsammans med olika samarbetsparter fyra större evenemang för allmänheten. Ekenäs höstmarknad ordnades för första gången som en tredagarsmarknad med ett besökarantal på över 30 000 personer.

Den sektoröverskridande kollektivtrafikgruppen har arbetat med att optimera transporter och upphandlingen och stort fokus är lagt på skolskjutsarna. Upphandling av dessa sker 2019.

Sektor: Koncerttjänster

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: Stadssekreterare Thomas Flemmich

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	3 044 353	3 210 500		3 173 155	-37 345	98,8%
Avgiftsintäkter	21 609	21 600		23 892	2 292	110,6%
Understöd och bidrag	683 474	575 000		735 138	160 138	127,9%
Övriga intäkter	223 544	116 000		388 317	272 317	334,8%
Intäkter totalt	3 972 981	3 923 100	0	4 320 502	397 402	110,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				8,7 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-3 904 112	-4 259 450	-25 000	-4 306 315	-21 865	100,5%
Köp av tjänster	-5 299 269	-4 914 660	-355 000	-5 254 956	14 704	99,7%
Material och varor	-157 033	-144 200		-136 397	7 803	94,6%
Understöd	-996 994	-1 272 500		-1 219 291	53 209	95,8%
Övriga kostnader	-1 569 381	-1 519 590		-1 438 552	81 038	94,7%
Kostnader totalt	-11 926 789	-12 110 400	-380 000	-12 355 510	134 890	98,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				3,6 %		
Verksamhetsbidrag	-7 953 808	-8 187 300	-380 000	-8 035 009	532 291	93,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				1,0 %		
Därav:						
Interna intäkter	2 633 944	2 793 500		2 789 879		
Interna kostnader	-667 565	-656 800		-701 520		

Analys av det ekonomiska utfallet

Sektorns ekonomiska utfall ligger under budget inkl. gjorda budgetändringar. Detta härrör sig ifrån att intäkterna överskred budget med knappt 400 000 € bl. a. tack vare företagshälsovårdens högre FPA-ersättningar och statsunderstöd för kollektivtrafik. Kostnaderna underskred budget med knappt 135 000 € tack vare en god budgetdisciplin.

I budgeten för 2018 gjordes budgetändringar på totalt 380 000 € av vilket största delen härrör från företagshälsovården. Smärre budgetändringar, totalt 50 000 € gjordes för utredningen om fusionen mellan Ekenäs Energi Ab och affärsverket Raseborgs Vatten samt för anställandet av en logistiker.

Revision

Förtroendeorgan: Revisionsnämnd

Ansvarsperson: Revisionsnämndens ordförande Ann-Katrin Bender

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Lagstadgad revision (revisor) och ändamålsenlighetsrevision (revisionsnämnden).

Stadens förvaltning och ekonomi granskas i enlighet med kommunallagen, stadens revisionsstadga och godkänt revisions- och utvärderingsprogram. Antalet lagstadgade revisionsdagar uppgår till 75 dagar enligt av fullmäktige godkänd offert. Revisionsnämnden består av 9 medlemmar. Revisionsnämnden sammankommer årligen till ca 9 möten. Som sekreterare för revisionsnämnden fungerar revisorn i enlighet med den av stadsfullmäktige godkända revisionsofferten. Därtill har uppskattats åtgå 10 dagar totalt. Till mötena inkallas ledande tjänstemän för förvaltningsenheterna i enlighet med godkänt utvärderingsprogram.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Revisionen utgörs i enlighet med godkänt revisionsprogram. Revisionsnämndens arbete utförs enligt godkänt utvärderingsprogram och plan för utvärdering 2018-2020. Revisionsnämnden bedömer huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt. Därtill bedömer nämnden hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt ser till att granskningen av kommunen och dess dottersammanslutningar samordnas. Revisionsnämnden övervakar att skyldigheten att redogöra för bindningar iakttas och tillkännager redogörelserna för fullmäktige.

Revisorerna rapporterar utförda revisioner till revisionsnämnden 2-3 gånger per år skriftligen samt muntligen vid behov. Vid behov rapporteras även till stadsstyrelsen. Revisorernas arbete resulterar i en revisionsberättelse till stadsfullmäktige inom maj månad. Revisionsnämndens arbete resulterar i en utvärderingsberättelse till stadsfullmäktige inom maj månad.

Bindande mål 2018

BS		Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
		Utvärderingsberättelse för 2017.	Utvärderingsberättelse till stadsfullmäktige inom maj månad.
		Revisionsnämnden har avgett utvärderingsberättelse till stadsfullmäktige inom maj månad.	
		Revisionsberättelse för 2017.	Revisionsberättelse till stadsfullmäktige inom maj månad.
		Revisorn har avgett revisionsberättelse till stadsfullmäktige inom maj månad.	
		Revisors rapportering till revisionsnämnden	2-3 skriftliga rapporter inom verksamhetsåret samt därtill revisionsberättelse inom maj månad
		Revisorn har rapporterat skriftligen till revisionsnämnden.	

Revision

Förtroendeorgan: Revisionsnämnd

Ansvarsperson: Revisionsnämndens ordförande Ann-Katrin Bender

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

		Revisionsnämnden tillkännager redogörelser för bindningar till stadsfullmäktige.	Årlig tillkännagivande av redogörelse för bindningar till stadsfullmäktige inom sex (6) månader.
		Revisionsnämnden har tillkännagett redogörelser för bindningar till stadsfullmäktige den 14.5.2018.	

Analys över åtgärder

Revisionsberättelse och utvärderingsberättelse för år 2017 tillställdes stadsfullmäktige inom maj månad. Revisionsnämnden har sammankommit regelbundet under året och i enlighet med kommunallagen uppgjort en utvärderingsplan för år 2018. Under året har även tillsammans med den övriga förvaltningen utarbetats en årsklocka för utvärdering och sammanställningen av utvärderingsberättelsen.

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter						
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter						
Intäkter totalt	0	0	0	0	0	0,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)						
Kostnader						
Personalkostnader	-15 334	-13 920		-16 150		
Köp av tjänster	-54 697	-41 590		-44 936		
Material och varor	-411	-600				
Understöd						
Övriga kostnader	-1 368	-1 720		-1 718		
Kostnader totalt	-71 810	-57 830	0	-62 804	-4 974	108,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)		-19,5 %		-12,5 %		
Verksamhetsbidrag	-71 810	-57 830	0	-62 804	-4 974	108,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-12,5 %		
Därav:						
Interna intäkter						
Interna kostnader	-1 990	-2 010		-2 408		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Konkurrensutsättningen av revisionstjänster ledde till att revisionens budget minskade kraftigt från år 2017 till 2018. År 2018 har revisionsnämnden överskridit budgeten, främst personalkostnader (arvodet) och köp av externa tjänster. Revisionsnämnden har sammankommit regelbundet och valt att kalla in ett flertal tjänstemän för att presentera sektorernas verksamhet 2018, vilket avspeglas i arvodesutbetalningarna. Köp av tjänster, revisionen, innehåller delvis fakturor som härrör sig från år 2017.

Verksamhetsbeskrivning

Stadskansliet är stadsfullmäktiges och stadsstyrelsens beredande och verkställande organ. Avdelningen fungerar som stadsdirektörens kansli och bistår stadsdirektören i dennes arbetsuppgifter. Verksamhetsområdet är allmän förvaltning och stadskansliet handhar uppgifter relaterade till allmänna val, juridiska tjänster, translatortjänster, intern postgång och arkivering. Till avdelningen hör IKT-enheten som handhar IT-funktioner, IT-stöd, stadens telefonväxel och kundrådgivningsverksamheten.

Staden köpte skuldrådgivartjänster från Kyrkslätt kommun (övergick till staten 1.1.2019) och fungerar som värdkommun för socialombudsmannen i Västra Nyland och säljer patientombudsmannatjänster till Hangö stad och Kyrkslätt kommun.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Presidentval ordnas i Finland i januari-februari 2018.

Landskapsval ordnas enligt tillgängliga uppgifter i oktober 2018

Kommuninvånarnas möjligheter att delta i beslutsprocessen befrämjas. Staden deltar fortsättningsvis i projektet Öppen förvaltning.

Tvåspråkigheten ska synas i stadens verksamhet. Staden är med i Nationalspråknätverket.

Stadens strategi bereds och ska godkännas i stadsfullmäktige våren 2018.

Implementeringen av strategin

Förvaltningens flytt till nya utrymmen och skapande av nya rutiner

IT-enheten fokuserar på datasäkerhet och utbildning av personalen, så att personalen tryggare och mera effektivt kan använda de verktyg som tillhandahålls.

Tekniska mål

- Förändringar och åtgärder i samband med EU:s dataskyddsförordning tillsammans med övriga sektorer
- Tekniska åtgärder för ökad datasäkerhet samt utbildning av personalen
- Utbildning av personalen i användningen av verktyg för att effektivisera det dagliga arbetet
- Öka smidigheten i distans- och fältarbete
- Skapa rutiner för IT-introduktion för nyanställda
- Förnya stadens tidsstämplingssystem tillsammans med personalavdelningen
- Planera och utrusta mötesrum och allmänna utrymmen i det nya stadshuset med modern, anpassad och ändamålsenlig utrustning

Sociala mål

- Vara EN enhet som tillsammans jobbar för våra gemensamma mål
- Förbättra kommunikationen och sprida och dela den interna kunskapen
- Uppmuntra till fortbildning, fördjupning av kunskaper och personlig utveckling
- Tillsammans arbeta för den gemensamma trivseln och följa överenskomna arbetsrutiner

Bindande mål 2018

BS		Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare
		Beredning och godkännande stadens strategi för åren 2018 - 2021	Strategin godkänd av stadsfullmäktige våren 2018
		Stadens strategi godkändes i stadsfullmäktige 4.6.2018 och arbetet med ett handlingsprogram för strategin påbörjades under hösten 2018.	
		Presidentval 2018 Landskapsval 2018	Röstningsaktivitet minst 70 % Röstningsaktivitet minst 65 %
		Presidentvalet hölls i en omgång söndagen 28.1.2018. Röstningsaktiviteten i Raseborg blev 63,2 % och i hela landet 69,9 %. I och med att beredningen av landskapsreformen drar ut på tiden hölls inget landskapsval i under år 2018.	
		Antal avslutade helpdesk-uppdrag	2 000/år
		2311 uppdrag 1.1 – 31.12.2018	

Analys över åtgärder

Stadens strategi blev färdig under våren 2018 och implementeringen av strategin och arbetet med dess handlingsprogram tog vid under hösten 2018.

Stadshuset färdigställdes under hösten 2018 och alla stadens förvaltningsavdelningar flyttade in under senhösten. I samband med flytten skapas det samtidigt nya enhetliga rutiner. Arbetet med de nya rutinerna fortgår och förvaltningen påbörjade redan hösten 2018 förbereda en uppdatering av ärendehanteringsprogrammet samt i bruk tagande av ett processbeskrivningsprogram för att stöda och förenhetliga stadens processer.

Under 2018 förberedde sig IT-enheten inför dataskyddsförordningen, man utsåg ett dataskyddsbud, och arbete med dataskyddsärenden runtomkring i staden koordinerades. Under året har det ordnats en digital dataskyddsskolning för personalen. 1391 personer deltog i utbildningen, som även fortsätter under 2019.

Ny utrustning har tagits i bruk under 2018 som underlättar distansarbete, och i slutet av året förbereddes ett brandväggsbyte som kommer att medföra ytterligare förbättringar i distansarbetet samt ökad nätverkssäkerhet. Arbetet med de nya brandväggarna blir färdigt i början av 2019.

I samband med flytten till det nya stadshuset byttes systemet för tidsuppföljning ut, vilket medför mindre administration, enklare uppföljning och bättre insikt för förmännen.

Ibruktagningen av HR-systemet Herman fortsatte under 2018, vilket bl.a. har medfört ökad användning av digitala semesteransökningar och frånvaroanmälningar.

Under 2018 uppgraderades flera av stadens grundläggande programvaror. Ekonomiprogrammet uppdaterades, betalningsstyrningen byttes ut, och servrarna för patientdatasystemet och löneprogrammet förnyades.

I början av 2018 inleddes telefonväxelsamarbete med Hangö stad, vilket bl.a. lett till snabbare och smidigare hantering av samtal under semesterperioder.

Stadskansli

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: Stadssekreterare Thomas Flemmich

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Stadsfullmäktige			
antal möten	8	8	8
antal behandlade paragrafer	147	125	123
Stadsstyrelsen			
antal möten	21	22	24
antal behandlade paragrafer	557	500	514
Antal servrar	95	100	93
Antal arbetsstationer	970	1 100	1 269
Mobila enheter, admin	88	60	64
Mobila enheter, edu	2 743	2 900	3 122
Användare	6 086	5 800	5 748
Avslutade HelpDesk uppdrag	2 217		2 311

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	2 718 066	2 880 300		2 888 352	8 052	100,3%
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag	6 053	130 000		57 444	-72 556	44,2%
Övriga intäkter	127 678	32 000		287 765	255 765	899,3%
Intäkter totalt	2 851 796	3 042 300	0	3 233 561	191 261	106,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				13,4 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-1 663 868	-1 962 540		-1 996 421	-33 881	101,7%
Köp av tjänster	-2 269 200	-2 336 030	-25 000	-2 377 839	-16 809	100,7%
Material och varor	-38 361	-46 500		-30 717	15 783	66,1%
Understöd	-322 330	-289 500		-311 548	-22 048	107,6%
Övriga kostnader	-1 343 954	-1 334 430		-1 246 502	87 928	93,4%
Kostnader totalt	-5 637 714	-5 969 000	-25 000	-5 963 027	30 973	99,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				5,8 %		
Verksamhetsbidrag	-2 785 918	-2 926 700	-25 000	-2 729 467	222 233	92,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-2,0 %		
Därav:						
Interna intäkter	2 618 748	2 792 500		2 787 544		
Interna kostnader	-299 671	-351 060		-335 582		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Avdelningens nettoresultat ligger efter budgetändringen under det budgeterade med 221 543 €. Budgetändringen under övriga kostnader härrör till utredningen gällande en fusion mellan Ekenäs Energi Ab och affärsverket Raseborgs Vatten. Intäkterna under budgetåret var 191 000 € högre än budgeterat och kostnaderna var under det budgeterade med 30 000 €. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande gällande ett anställningsförhållande som relaterar till landsbygdsförvaltningens flytt till Ingå kommun belastar bokslutet med ca 200 000 €.

IT-enhetens resultat landade 56 450 € under budget. Inbesparingar har gjorts tack vare nya leasingavtal, effektivare användning av utrustning, övergång till egna fiberanslutningar, samt på personalkostnaderna i samband med pensionering och telefonväxelsamarbete med Hangö stad.

Ekonomi

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: **Controller Jeanette Bäckström**

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Ekonomiavdelningen ansvarar för den övergripande ekonomiförvaltningen och –planeringen, budget, bokslut och verksamhetsberättelse, prognoser och statistik, rapportering, upphandling och riskhantering.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Stadens direktiv för Intern kontroll implementeras i organisationen.

Ekonomisystemets programvara uppdateras under våren 2018.

Raseborg deltar i Kommunförbundets produktivitetjämförelse-uppföljning. Uppgifter för åren 2015 och 2016 matas in som jämförelsesiffror och årliga uppgifter med början från år 2017.

Controllerteamet jobbar fortlöpande med att samordna rutiner och vidareutveckla system för ekonomistyrning. Verktyg för rapportering utvärderas och beslut om eventuella anskaffningar görs.

Information och direktiv om upphandling och inköpsrutiner ges till sektorerna.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Ökning av de elektroniska transaktionernas andel vid inköp från nuvarande nivå (2017 = 60 %)	Andel elektroniska transaktioner = 70 %
	De elektroniska fakturornas andel per 31.12 uppgick till 64 % . Andelen elektroniska fakturor har ökat stadigt. Arbetet för att ytterligare öka andelen elektroniska fakturor fortsätter.	
	Ökning av de elektroniska transaktionernas andel vid försäljning från nuvarande nivå (2017 = 18 %)	Andel elektroniska transaktioner = 30 %
	De elektroniska fakturornas andel per 31.12 uppgick till 19 %. Gäller till stora delar privatpersonssegmentet som i varierande grad är benägna att motta fakturor elektroniskt. Arbetet med att höja andelen elektroniska fakturor fortsätter.	
	Rapportering och prognostisering av verksamhet och ekonomi per kvartal till stadsstyrelsen och stadsfullmäktige.	Övergripande rapport kvartalsvis + bokslut. Månatliga uppföljningskriterier till stadsstyrelsen.
	Uppföljning samt prognos för hela året rapporterades kvartalsvis. Månatliga uppföljningskriterier rapporterades fortlöpande till stadsstyrelsen.	
	Ekonomiavdelningen erbjuder skolningstillfällen inom ramen för bokföring, fakturering, Rondo och Pro Economica web rapportering för stadens anställda.	Minst 2 skolningstillfällen/år.
	Under året har hållits ett utbildningstillfälle i Rondo och två i Pro Economica Premium.	

Ekonomi

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: Controller Jeanette Bäckström

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Analys över åtgärder

Sektorvisa utbildningstillfällen för implementering av de interna kontrolldirektiven har hållits under hösten 2018. Förankringen av de interna kontrolldirektiven i organisationen fortsätter under våren 2019 med dokumentering av processbeskrivningar. En programvara för dokumentering av processer har införskaffats under hösten 2018.

Ekonomisystemets programvara har uppdaterats i december 2018. Controllerteamet har under året utvärderat olika rapporteringsverktyg och målsättningen är att ta i bruk ett nytt rapporteringsverktyg under 2019.

Under året har utarbetats nya upphandlingsdirektiv. De nya upphandlingsdirektiven behandlas i förtroendeorganen under vintern 2019.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Inköpsverifikat Rondo	46 108	52 000	46 355
Beskattningskostnader till staten	648 717	680 000	571 717

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	83 956	69 500		75 747	6 247	109,0%
Avgiftsintäkter	21 609	21 000		23 892	2 892	113,8%
Understöd och bidrag				1 004	1 004	0,0%
Övriga intäkter	1 531			1 865	1 865	0,0%
Intäkter totalt	107 096	90 500	0	102 509	12 009	113,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-4,3 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-536 853	-516 100		-503 559	12 541	97,6%
Köp av tjänster	-750 443	-783 680		-682 581	101 099	87,1%
Material och varor	-6 563	-5 300		-4 815	485	90,8%
Understöd				-20	-20	0,0%
Övriga kostnader	-23 846	-22 900		-34 647	-11 747	151,3%
Kostnader totalt	-1 317 706	-1 327 980	0	-1 225 623	102 357	92,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-7,0 %		
Verksamhetsbidrag	-1 210 610	-1 237 480	0	-1 123 114	114 366	90,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-7,2 %		
Därav:						
Interna intäkter	13 339			1 360		
Interna kostnader	-53 628	-53 780		-64 963		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Personalkostnaderna ligger under budget på grund av att kontrollertjänsten var obesatt i början av året. Beskattningskostnaderna underskrider budgeterade anslag med drygt 100.000 eur. De interna hyrorna har justerats efter att budgeten fastställts (ökad kostnad på 9.000 eur på årsnivå).

Personal

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: Personalchef Johan Nylund

**BOKSLUT 2018
DRIFTSHUSHÄLLNING
Sammandrag**

Verksamhetsbeskrivning

Personalavdelningen ansvarar för stadens personalutveckling, avtalsförhandlingar, löneräkning, pensionsärenden, arbetarskydd, läroavtal, sommarjobb, personalundersökningar, personalstatistik, ledarskapsutbildning, personalförmåner och rekreation, företagshälsovård för personalen, samt stöder de övriga sektorerna vid rekrytering. Avdelningens köpta tjänster består i huvudsak av; medlemsavgifter till kommunala arbetsmarknadsverket, lönespecifikationer, olika arbetshälsoprojekt, företagshälsovård, utbildningstjänster i ledarskap, språk och första hjälpen, kultursedlar och lunchsedlar.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

- Övervakningen av den köpta företagshälsovården systematiseras.
- Elektroniskt arbetsbord och elektroniska blanketter implementeras i hela organisationen.
- En konsekvent personalpolitik som stärker arbetsgivarens anseende bäddar för lyckade rekryteringar.
- Vi satsar på arbetshälsa som ger välmående och minskad sjukfrånvaro.
- Förbereda personalfrågor inför landskapsreformen.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Kvalitativ företagshälsovård	700 hälsogranskningar
	Totalt genomfördes 463 hälsogranskningar. Målsättningen med 700 hälsogranskningar har visat sig vara orealistisk hög och har sänkts för 2019.	
	Ibruktage av elektroniskt arbetsbord och elektroniska blanketter	För alla anställda 100 %
	Målsättningen nåddes inte till 100% under 2018.	
	Första Hjälpen kurser	60 personer
	Målsättningen uppnåddes och överskreds eftersom totalt 96 anställda deltog i en första hjälpen kurs jämfört med målsättningen på 60 personer.	
	Sommarjobbare	100 månader
	Målsättningen uppnåddes.	
	Läroavtalselever	10 personer
	Målsättningen uppnåddes eftersom totalt 11 nya läroavtalselever tillkom under året.	

Personal

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: Personalchef Johan Nylund

**BOKSLUT 2018
DRIFTSHUSHÅLLNING
Sammandrag**

		Direktiv som stöder verksamheterna	
		Gällande direktiv som stöder verksamheterna görs sådana fortlöpande. Under 2018 behandlade personalsektionen 80 paragrafer.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS		Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
		Minskning av personal genom naturlig avgång	2017 = 30 000 € 2018 = 20 000 € 2019 = 20 000 €
		2018 års inbesparing är förverkligad.	

Analys över åtgärder

Målsättningen att företagshälsovården ska genomföra 700 hälsogranskningar per år har inte uppfyllts. Kallelser går ut till personalen enhetsvis, men alla anställda har inte deltagit. Arbetsgivaren kan tvinga anställda att delta i hälsogranskningar endast för sådana som jobbar i s.k. riskarbete. Målsättningen med 700 hälsogranskningar har visat sig vara orealistisk hög och har sänkts för 2019.

Under 2018 togs Herman i bruk av alla verksamheter förutom småbarnspedagogik, grundläggande utbildning, gymnasier, kulturinstitutet, HVC-tjänster, äldreservice, utrymmesförvaltning och avfallsnämnden. Programmen berör alla anställda, och det tar mycket tid att undervisa och stöda i inledningsfasen. Personalavdelningens och IT-enhets resurser har inte räckt till för att nå målet under 2018.

Målsättningarna gällande antal deltagare i första hjälpen utbildning och nya läroavtalselever uppfylldes. Gällande direktiv som stöder verksamheterna görs sådana fortlöpande. Under 2018 behandlade personalsektionen 80 paragrafer.

Nyckeltal			
	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Antal löneutbetalningar per år	40 825	35 000	41 391
Antal utdelade kultursedlar	18 820	19 000	19 800
Hälsoundersökning av personal	568	700	463
Antalet arbetsolyckor	127		136

Personal
Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen
Ansvarsperson: Personalchef Johan Nylund

**BOKSLUT 2018
DRIFTSHUSHÅLLNING
Sammandrag**

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	236 026	250 000		205 268	-44 732	82,1%
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag	555 484	385 000		498 005	113 005	129,4%
Övriga intäkter	16 262	15 000		15 346	346	102,3%
Intäkter totalt	807 773	650 000	0	718 619	68 619	110,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-11,0 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-1 177 593	-1 248 560		-1 227 431	21 129	98,3%
Köp av tjänster	-1 564 181	-1 244 030	-330 000	-1 616 676	-42 646	102,7%
Material och varor	-87 630	-62 700		-92 112	-29 412	146,9%
Understöd						
Övriga kostnader	-53 783	-52 820		-52 953	-133	100,3%
Kostnader totalt	-2 883 188	-2 608 110	-330 000	-2 989 171	-51 061	101,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				3,7 %		
Verksamhetsbidrag	-2 075 414	-1 958 110	-330 000	-2 270 553	17 557	99,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				9,4 %		
Därav:						
Interna intäkter	1 856			975		
Interna kostnader	-131 313	-108 150		-138 116		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Tilläggsanslaget för företagshälsovården var nödvändigt för att klara de ökade kostnaderna. I övrigt har verksamheten följt budgeten. Inkomsterna överskred budgeten eftersom FPAs ersättningar för företagshälsovården ökade i förhållande till kostnaden.

Stadsutveckling

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: t.f Utvecklingschef Lotta Lerviks

BOKLSUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Stadsutvecklingsavdelningen har till uppgift att befrämja näringslivsfrågor i staden tillsammans med stadsdirektören. Avdelningen ansvarar för marknadsföring och information, kollektivtrafik, kultur- och turismtjänster, skärgårdsfrågor och projekthantering. Utvecklingsavdelningen finns i första hand till för stadens invånare men i enlighet med strategiska linjedragningar satsar avdelningen även på att främja stadens image och att staden är attraktiv för såväl inflyttare som besökare och turister.

Näringslivsfrågor – avdelningen samarbetar med företagarföreningarna, Västra Nylands handelskammare och Novago. Staden marknadsförs framgångsrikt på flera olika sätt i flera olika kanaler, både inom Raseborg, i grannkommuner, i huvudstadsregionen och nationellt.

Stadsutvecklingsavdelningen är bl.a. aktiv i två grupper inom staden; näringslivsteamet och marknadsföringsgruppen, som är tvärsektorieella nätverk. I grupperna arbetar man systematiskt med gemensamma näringslivs- och marknadsföringsfrågor. Målsättningarna är ett enhetligt marknadsföringssamarbete och synlighet för staden i olika medier och kanaler samt att centralisera och kanalisera näringslivsfrågorna via ett forum, vilket skapar större förtroende för staden och förbättrar relationerna till företagarna.

Avdelningen har också ansvar för den interna och externa informationsspridningen, och informationsprinciper och målsättningar för stadens kommunikationsverksamhet stipuleras i Raseborgs stads kommunikationsplan.

Kulturtjänster utgör en långsiktig investering i kommuninvånarnas hälsa och välfärd. Kulturväsendets uppgift är att erbjuda stadens invånare likvärdiga förutsättningar för kulturverksamhet samt en aktiv och meningsfull fritid. Kulturverksamheten söker aktivt möjligheter till samarbete och fungerande samarbetslösningar med föreningar och kulturaktörer. Genom understödsverksamheten stöder man även föreningarnas och invånarnas egna engagemang.

Turismtjänster verkar för att på olika sätt, i synnerhet genom information och marknadsföring, utveckla turismen som en av de viktigaste näringsgrenarna i staden. Turismen har potential att genom kontinuerlig utveckling skapa nya arbetsplatser samt utveckla och öka antalet företag inom besöksnäringar. En målmedveten insats för att förlänga turistssäsongen är ett viktigt mål som också ökar den ekonomiska och sysselsättande effekten av turismen.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Kontakten till företagarna i staden utvecklas. Stadens dragningskraft som inflyttningsort förbättras.

Information om och marknadsföring av Raseborgs som besöksmål: på turistbyrån, visitraseborg.com, mobilapplikationen Visit Raseborg, facebook, instagram, press, mässor, broschyrer, workshops, bloggare mm. Turismsamarbete med företagare inom besöksnäringar, grannkommuner, Forststyrelsen, Fiskars, HelsinkiWest och VisitFinland.

Parallellt med stadens strategiarbete förnyas stadens visuella linje, som för första gången kompletteras av en marknadsföringsstrategi. Dessa tas i bruk försommaren 2018. Förnyelsen föranleder även en revidering av stadens webbplats och intranät, dels till följd av EU:s tillgänglighetsdirektiv. Detta aktualiseras hösten 2018 (webben) och våren 2019 (intranätet). En ny kommunikationsplan och anvisningar för användning av sociala medier utarbetas för stadens personal och förtroendevalda.

Skärgårds- och landbygdsfrågor lyfts upp och ansvarspersoner utses inom avdelningen.

Förbättra trivseln i det offentliga rummet genom kulturplanering. Upprätthålla stadens konstregister och köpa in konst till samlingen. Genom kulturförstran inom dagvården och skolväsendet skapas förutsättningar för att öka barnens och de ungas välbefinnande. Kulturtjänster når genom hälsofrämjande verksamhet inom vården även den äldre generationen.

Kulturtjänster arrangerar eller bidrar till arrangerandet av följande större evenemang för allmänheten: Kirjakekkerit, Raseborg Offspring för åk 6 och åk 8, Ekenäs Sommarkonsert, Bokkalaset och Självständighetsdagen.

Ny evenemangskalender tas i bruk i början av året. (Eventz.today)

Ekenäs höstmärnad ordnas som tredagarsmärnad i september.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Företagsträffar för näringslivet	3 gg/året
	Under året ordnades 3 företagartäffar i Svartå, Ekenäs och Karis. Under företagardagen 5.9 ordnades ett digert program under hela dagen tillsammans med Företagarna i Raseborg och Novago. En företagartäff med temat upphandling ordnades 8.11 på Novia Start Up Factory tillsammans med Upphandlingssektionen, Företagarna i Raseborg och Novago. Utvecklingschefen och stadsdirektören deltog även i träffar med handelskammaren.	
	Skärgårdsforum ordnas för att höra skärgårdsbefolkningen	1 gg/året
	Skärgårdsforum ordnades 25.4. 2018 med 35 deltagare. Stadsfullmäktiges ordförande Thomas Blomqvist fungerade som ordförande.	
	Utformandet av stadens strategi för perioden 2018-2021	Godkänd strategi i fullmäktige
	Strategiarbetet pågick under vintern och våren med arbete i styrgruppen och en politiskt tillsatt referensgrupp. Under april månad var utkast till strategin på utlåtanderunda till nämnderna. Stadsstyrelsen behandlade strategin 28.5.2018. Stadsfullmäktige godkände enhälligt strategin 4.6. 2018 Efter det påbörjades arbetet med strategins handlingsplan.	
	Utveckla stadsbilden och öka trivseln genom kulturplanering	Planering av gatukonstprojekt
	Kulturtjänsterna genomförde under året ett gatukonstprojekt i Pojo kyrkby. Under Pojodagen hölls en workshop i Pojo centrum för att involvera invånarna. En expertgrupp för Culture Planning vars arbete påbörjades i augusti har tillsatts. Pilotprojektet i Pojo kyrkoby, en muralmålning av Otto Maja målades i september. Arbetet med att utveckla stadsbilden och öka trivseln genom kulturplanering fortsätter.	
	Erbjuda kulturupplevelser till daghem och skolor, inklusive andra stadiet. Erbjuda kulturupplevelser inom vården i samarbete med social- och hälsovårdssektorn.	150 programpunkter inom vård och skola
	244 programpunkter inom småbarnspedagogik, skola och inom vård arrangerades under året.	

Stadsutveckling

Förtroendeorgan: Stadsstyrelsen

Ansvarsperson: t.f Utvecklingschef Lotta Lerviks

BOKLSUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

	Utställningsverksamhet i Galleri Perspektivet och i Galleri Fokus.	20 utställningar
	28 utställningar arrangerades under året i Galleri Perspektivet och Galleri Fokus	
	Egna evenemang eller evenemang i samarbete med andra.	30 000 besökare
	55362 personer besökte de evenemang som arrangerades under året. Drygt 30.000 av besökarna kan tillräknas Ekenäs höstmarknad. Ca 25 000 besökte kulturevenemang. Sammanlagt arrangerade stadsutvecklingsavdelningen 219 programpunkter för allmänheten.	
	Antalet besökare på stadens hemsida och gillare på stadens Facebooksida samt turismens VisitRaseborg sida och app ökar	Hemsidan genomsnitt 40 000 unika besökare/månad Stadens Facebooksida gillare 5000 personer
	Stadens Facebooksida nådde 5000 gillare redan i december 2017. Ny målsättning för år 2018 är 5500 gillare. Per 31.12.2018 var antalet gillare 5252. Stadens hemsida har under året i medeltal haft: ca 26.450 unika besök per månad. webbsidan visitraseborg.com 1.1-31.12.2018 vs 1.1.-31.12.2017: Användare 184 292, vs 175 711 = + 4,88 % Sessioner 279 677, vs 267 643 = + 4,50 % Sidvisningar 718 969, vs 734 828 = - 2,16 % Appen Visit Raseborg 1.1-31.12.2018 vs 1.1-31.12.2017: Användare 689, vs 673 = + 2,38 % Sessioner 2812, vs 2928 = -3,96 %	
	Turisminfobrev skickas ut och träffar för företagare inom besöksnäringar ordnas	Infobrev 4 st. / år, turistträffar för företagare 2-4 st. / år
	Fem turisminfobrev skickades ut under året Tre turismträffar ordnades under året i Karis, Ekenäs och Bromarv Ett turismseminarium för Helsinki West området arrangerades i Billnäs 15.11.	
	Förnyelse av stadens visuella linje	Ny visuell linje tas i bruk hösten 2018
	Planen för förnyelse av stadens visuella linje godkändes i stadsutvecklingssektionen 21.3.2018. Stadens informatör ansvarade för projektet och hade en styrgrupp till hjälp. Anbud för att förnya den visuella linjen togs in i maj och en samarbetspart valdes i juni Den nya visuella linjen blev klar i december men lanserades först i januari 2019 som en del av Raseborgs 10 års jubileum. Därtill påbörjades en förnyelse av stadens hemsida så att arbetet kunde pågå parallellt liksom en uppbyggnad av en bildbank.	

Analys över åtgärder

Stadsutvecklingsavdelningen har nått de flesta av sina mål under 2018 trots att över hälften av personalen på avdelningen varit ny eller fått nya uppgifter under året. Flera mål uppnåddes redan under andra eller tredje kvartalet och man har därför påbörjat följande faser gällande dessa områden.

Turismsamarbetet med företagare inom besöksnäringarna har utvecklats liksom samarbetet med Novago och företagarföreningarna. Ännu söker den nya avdelningen sin väg för att bättre kunna stöda stadens näringsliv tillsammans med stadsdirektören. Det kan konstateras att staden inte lyckats stöda näringslivet på önskat vis då resurserna för tillfället är otillräckliga.

Tillsammans med Novago, företagarföreningarna och TE-centralen arrangerades för första gången en jobbmässa. För att lyfta fram stadens förmågor och frivilligarbetare arrangerades även Raseborgs prisceremoni där invånarna fått föreslå och rösta fram årets Raseborgare, årets idrottspris, årets kulturpristagare, årets ungdomspris och årets miljöpris.

Behoven för utvecklingen inom turismen har kartlagts under året och konkreta åtgärder har utformats för åren 2019-2021. Arbetet planeras på längre sikt och med tanke på hela Raseborg och genom samarbete med Forststyrelsen, Novago, turismföreningar, närkommunerna och andra viktiga samarbetspartners.

Arbetet med stadens strategi- och handlingsplan har varit arbetsdrygt liksom förnyandet av stadens visuella linje och nya hemsida. Samtidigt har även uppbyggandet av en ny bildbank påbörjats. I början av året togs även en ny evenemangskalender i bruk. Därför har arbetet med en marknadsföringsstrategi samt kommunikationsplan delvis blivit lagda på is.

Arbetet för att förbättra trivseln i det offentliga rummet genom Cultural Planning har framskridit som planerat och fortsätter. Flytten till Ekåsen har föranlett mycket arbete med att flytta konstverken och upprätthålla stadens konstregister då dessa kräver mer varsam hantering än kontorsmöblerna. Kulturförstran inom småbarnspedagogik och skolväsendet har 2018 fokuserat på projekten Musikglädje och Treklängen samt teaterföreställningar för lågstadierna och Raseborg Offspring för åk 6 och 8. Musikupplevelser har även arrangerats inom äldreården.

Kulturtjänsterna arrangerade tillsammans med olika samarbetsparter följande större evenemang för allmänheten: Kirjakekkerit, Ekenäs Sommarkonserter, Bokkalaset och fest på självständighetsdagen.

Ekenäs höstmarknad ordnades för första gången som en tredagarsmarknad vilket ansågs som lyckat. Besökarantalet på marknaden nådde över 30.000.

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	6 305	10 700		3 787	-6 913	35,4%
Avgiftsintäkter		600			-600	0,0%
Understöd och bidrag	5 627			5 708	5 708	0,0%
Övriga intäkter	78 073	69 000		83 340	14 340	120,8%
Intäkter totalt	90 006	80 300	0	92 835	12 535	115,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				3,1 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-510 463	-518 330	-25 000	-562 754	-19 424	103,6%
Köp av tjänster	-482 159	-486 330		-514 598	-28 268	105,8%
Material och varor	-24 067	-29 100		-8 752	20 348	30,1%
Understöd	-466 356	-443 000		-427 113	15 887	96,4%
Övriga kostnader	-146 431	-107 720		-102 733	4 987	95,4%
Kostnader totalt	-1 629 476	-1 584 480	-25 000	-1 615 950	-6 470	100,4%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-0,8 %		
Verksamhetsbidrag	-1 539 470	-1 504 180	-25 000	-1 523 114	6 066	99,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-1,1 %		
Därav:						
Interna intäkter		1 000				
Interna kostnader	-180 963	-141 800		-160 450		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Intäkterna gällande Ekenäs Höstmarknad, Resemässan samt Bokkalaset var högre än beräknat.

På grund av stor variation i personalstrukturen samt vikariearrangemang på stadsutvecklingsavdelningen har personalkostnaderna varit högre än beräknat. Detta syns även som en intäkt gällande sysselsättningsstöd. En budgetändring på 25 000 € gjordes för att anställa en logistiker. Fr.o.m. 2019 är kostnaden för logistikern budgeterad och bokförs under kollektivtrafiken.

Arbetet med den nya visuella linjen har ökat kostnader för köp av tjänster medan man istället sparat in på material och varor, understöd samt övriga kostnader.

Verksamhetsbeskrivning

Att bevaka Raseborgs intressen beträffande kollektivtrafik inom staden och regionen samt pendlartrafik mot Helsingfors och Åbo. Staden deltar i regionalt samarbete för frågor gällande kollektivtrafik. Regionen har en gemensam logistiker som tillsammans med kommunerna utvecklar tjänsterna

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Utveckla kollektivtrafiken så att staden är en attraktiv boendeort
Optimera kollektivtrafiken genom sektoröverskridande lösningar
Planera ett gemensamt logistikcenter för staden
Delta i konkurrensutsättning och bevaka existerande avtal

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Effektivare samordna kollektivtrafiken inom staden tillsammans med alla sektorer och utveckla fungerande arbetssätt.	Flera kollektivtrafikturer som kan användas av invånare inom staden, t.ex. i samband med skoltransporterna.
	Utredningen med åtgärdsförslag godkändes i stadsstyrelsen 23.4. Åtgärdsförslagen är följande: 1. Optimering av transporterna och upphandling -> Logistikenhet 2020, 2. Skolskjutsar även för övriga invånare, 3. Raseborgs stadsbiljett och regionbiljett -> Nya sätt att subventionera via biljetter, 4. Raseborgs byabuss, 5. Framtidsgrupp. En logistiker har anställts för tiden 20.8. 2018- 31.5.2020. En sektoröverskridande kollektivtrafikgrupp har tillsatts och påbörjat sitt arbete i september. Arbetet fortgår.	

Analys över åtgärder

Utgående från utredningen med åtgärdsförslag som godkändes i april har den sektoröverskridande kollektivtrafikgruppen arbetat med att optimera transporterna och upphandlingen. Stort fokus är lagt på skolskjutsarna. Gällande stadsbiljetten och regionbiljetten är större förändringar som staden själv inte kan påverka på gång.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018		
Regionbiljetter	243	220	325		
Stadsbiljetter	2 346	2 330	2 319		
Arbetsresor	13	20	11		
HRT	842	870	579		
VR (Easybreak)	1 376	1 360	1 045		

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter						
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag	116 310	60 000		172 978	112 978	288,3%
Övriga intäkter						
Intäkter totalt	116 310	60 000	0	172 978	112 978	288,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				48,7 %		
Kostnader						
Personalkostnader						
Köp av tjänster	-178 589	-23 000		-18 326	4 674	79,7%
Material och varor						
Understöd	-208 307	-540 000		-480 609	59 391	89,0%
Övriga kostnader						
Kostnader totalt	-386 896	-563 000	0	-498 935	64 065	88,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				29,0 %		
Verksamhetsbidrag	-270 585	-503 000	0	-325 957	177 043	64,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				20,5 %		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Stadsutvecklingsavdelningen har lyckats få in mer statsunderstöd än budgeterat och även utgifterna har varit rejält mindre än beräknat vilket i första hand beror på att man överbudgeterat för de köpta tågturena till Helsingfors. Färre personer har anhållit om understöd för pendlarbiljetterna vilket resulterat i en inbesparing.

En logistiker har anställts för tiden 20.8. 2018- 31.5.2020. Lönen belastar inte kostnadsstället för kollektivtrafik för 2018. Fr.o.m. 2019 har logistikerns lön budgeterats och bokförs på kostnadsstället för kollektivtrafik.

Grundläggande information om sektorn

Social- och hälsovårdssektorn är som organisation indelad i fem avdelningar samt en avdelning för administration och stödtjänster. Varje avdelning leds av en avdelningschef förutom specialistsjukvården som social- och hälsovårdsdirektören ansvarar för. Social- och hälsovårdsdirektören ansvarar ytterligare för verksamheten inom administration och stödtjänster.

Sektorns grundläggande uppgift är att säkerställa att kommuninvånarna erhåller en kvalitativt god och tillräcklig vård och service inom social- och hälsovård. Tjänsterna produceras i egen regi eller som köptjänster.

Äldreservice

Äldreservicen erbjuder de äldre i Raseborg individuellt stöd och service. Målsättningen är att de äldre tryggt kan bo i sina hem eller hemlika förhållanden så länge som möjligt. De centrala verksamhetsformerna är förebyggande verksamhet, hemvårdstjänster samt stödtjänster och dygnet runt-boendeservice.

Hälsovårdstjänster

Hälsovårdstjänsternas service innefattar öppna hälso- och sjukvårdsmottagningen på hälsostationerna, rehabiliterande verksamhet (fysioterapi, talterapi och ergoterapi) förebyggande verksamhet (barn- och mödrarådgivning, skol- och elevhälsovård, familjecenter), HVC bäddavdelning, mental- och missbrukarvård samt tandvård.

Social service

Social service präglas starkt av myndighetsuppgifter. Till verksamhetsområdet hör myndighetsuppgifter inom barn- och familjetjänster (förebyggande barnskydd (socialjourens verksamhet), öppen vård och eftervård, placerade barn och unga samt barnatillsyningsmannauppgifter). Till social service hör även vuxensocialarbete samt handikappservicen som är indelad i egen produktion och externa avtal (köptjänster inom specialomsorgen). Utöver detta hör invandrarbyrån till avdelningens verksamhetsområde.

Sysselsättningstjänster

Sysselsättningstjänsterna erbjuder tjänster åt långtidsarbetslösa i form av rehabiliterande arbetsverksamhet, hälsogranskningar, bedömning av arbets- och funktionsförmågan samt arbetsträning. För unga utanför arbets- och studielivet erbjuds tjänster i form av verkstadsverksamhet, uppsökande ungdomsarbete samt arbetsträning. Arbetsträning i verkstadsform erbjuds även för personer inom mentalvården.

Specialsjukvård

Till verksamhetsområdet hör all specialistsjukvård köpt av HNS samt övriga producenter av specialistsjukvård. Annan verksamhet som följs upp under specialistsjukvården är stödtjänster producerade av specialistsjukvårdens affärsverk så som röntgen och laboratorietjänster. Även den prehospital akutsjukvården, hjälpmedelscentralen samt anslag för pensioner för tidigare anställda inom specialistsjukvårdens samkommuner och kommunalförbund hör till verksamhetsområdet.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Sektorns målsättningar styrs långt av det åtgärdsprogram som fullmäktige sommaren 2016 fastställde i ett led att balansera stadens ekonomi. Många av åtgärderna definierade i åtgärdsprogrammet är verkställda under 2017 men några åtgärder återstår ännu att förverkliga under 2018-2020.

Den planerade landskapsreformen har lett till en stor mängd olika arbetsgrupper kommit igång med olika arbetsprocesser inom olika verksamhetsområden och på olika nivåer. Raseborg är involverad i olika sammanhang och man kan anta att slutrapporterna av de här arbetsprocesserna kommer att vara vägledande för det operativa arbetets utveckling på olika sätt under åren 2019-2020. En målsättning är att skapa enhetlig och rättvis service inom landskapet.

Inom äldreservicen är focus på utvecklingen av vårdkvaliteten. En speciell satsning kommer att ske inom ramen för vården av minnessjuka, i hela kedjan från rådgivningstjänster till dygnet runt boende.

Under de senaste åren har dygnet runt platserna minskat drastiskt. Kötiderna till både institution och service boende är fortfarande korta men en satsning på den vård som ges i de egna hemmen behövs. Hemvårdens resurser bör förstärkas så att resurseringen svarar mot klienternas ökade vårdbehov. Allt flera klienter behöver besök av två vårdare. Belastningen har varit extra stor nattetid. Resurseringen ökas nu för att kunna garantera en likvärdig service i hemmen även i periferin.

Inom hälsovårdstjänsterna hänför sig satsningarna långt till utvecklingen av hälsostationerna. Ett nytt tankesätt behövs och utvecklingen av elektroniska arbetssätt och till vissa delar även elektronisk kundbetjäning är ett måste. Arbetet med utvecklingen av förlängda öppethållningstider fortsätter under 2018.

Verksamhetssätten inom social service förändras starkt i.o.m. att det grundläggande utkomststödet inte längre sköts av kommunen. Socialarbetarnas tid och resurser frigör och kan användas till bedömning av servicebehovet enligt socialvårdslagen.

Familjecenters verksamhet har kommit igång ordentligt under 2017 och en utvärdering av verksamhetens organisatoriska placering har visat att det skulle vara bättre om verksamheten hörde till social service. Verksamheten flyttat organisatoriskt fr.o.m. årsskiftet från hälsovårdstjänster till barn- och familje-enheten inom social service.

Sysselsättningstjänsternas utmaning är att klara av att erbjuda ett så brett sortiment som möjligt inom rehabiliterande arbetsverksamhet i syfte att stävja kostnadsökningen inom kommunens andel av arbetsmarknadsstödet. En ytterligare utmaning är en ständig evaluering av verksamheten i syfte att kunna verka så kostnadseffektivt som möjlig med beaktande av arbetslöshetssituationen i regionen och kommunens förpliktelser gällande utbetalning av arbetsmarknadsstöd.

Arbetslöshetsgraden i Raseborg har sedan maj 2015 till maj 2017 sjunkit från 11% till 9,1%. Vad gäller de långtidsarbetslösa ser man denna positiva trend med en stark fördröjning. Under samma tidsperiod minskade antalet arbetslösa med totalt 252 personer (1448 → 1196). Dock ökade antalet långtidsarbetslösa (över 300 dagar arbetslösa) med 95 personer. Stadens skyldigheter gällande utbetalning av arbetsmarknadsstöd gäller alla personer som varit längre än 300 dagar arbetslösa.

Inom den specialiserade sjukvården övergår den pediatrika verksamheten till HUCS fr.o.m. 1.1.2018. Målsättningen är att Raseborgs sjukhus blir en resultatenhet under HUCS redan från årsskiftet.

Styrningen av patientströmmarna är mycket central inom samjourens verksamhet. En förlängning av öppethållningstiden vid Ekenäs hälsostation torde påverka antalet besök vid samjouren, vilket förväntas ha en positiv effekt på stadens kostnader och märkbart förbättra tillgängligheten på hälsocentraltjänster för befolkningen.

Ett samarbete med HUCS utvecklas i syfte att nå smidigare vårdkedjor och ett bredare utbud tjänster inom mental- och missbrukarvården.

Analys över åtgärder

Inom administrationen gjordes en kartläggning av kansliuppgifterna samt uppdatering av arbetsbeskrivningarna på hösten.

Inom äldre-service var man tvungen att köpa mera dygnet runt boende platser för att förhindra överbeläggningsdagar inom specialsjukvården. Hemförlovningsteamet startade sin verksamhet under hösten och har gjort en viktig länk i planeringen av vårdkedjorna. Äldre-service har även gjort satsningar på avlastning i hemmet för närståendevårdare.

Läkarbemanningen har i medeltal under året varit 82 %. För att trygga en tillräcklig resurs har man varit tvungen att köpa läkartjänster. Läkarresurserna har koncentrats till Karis och Ekenäs hälsostationer. På Ekenäs hälsostation har man haft förlängda öppethållningstider tre dagar per vecka. Sms- funktionen för Marevan-patienter togs i bruk våren 2018, vilket lett till mera flexibilitet och tid över för annat arbete.

Inom rehabiliterande verksamhet har samarbetet förbättrats sedan barnrehabiliteringen, som omfattar fysioterapi, talterapi och ergoterapi tillsammans med enheten för barn- och familjetjänster flyttade in i gemensamma utrymmen.

Inom bäddavdelningsvården har man strävat efter minskande på långtidsvård. Detta har stegvis förverkligats. Efter att hemförlovningsteamet inlett sin verksamhet hösten 2018 har utskrivningarna från hvc-bäddavdelningen blivit smidigare och man har börjat planera hemfärden i ett tidigare skede under vården.

Sektor: Social- och hälsovård

Ansvarsperson: Social- och hälsovårdsdirektör Benita Öberg

BOKSLUT 2018

**DRIFTSHUSHÅLLNING
Sammandrag**

Inom mentalvården har läkartjänsterna varit en stor utmaning då köp av psykiatritjänster med HUS upphörde och ersattes med konsulterande psykiatritjänster som stöd för personalen inom hälsostationerna och mentalvårdsenheten. Inom barn- och ungdomsmottagningen har man effektiviserat det sektorövergripande samarbetet. En utmaning inom missbrukarvården är de klienter som är i behov av avbrottsvård som inte kan förverkligas i hemmet.

Inom tandvården har en väntetid på 5 månader för helhetsvård inte uppnåtts, medeltalet har varit ca 6 månader. Detta beror dels på bristen på vikarier både för tandläkare och munhygienister och dels på att nya patienter som önskar helhetsvård tillkommer i en jämn ström.

Familjecentrets verksamhet blev en del av barn- och familjetjänster från 1.1.2018. Familjecenterverksamheten har haft positiva effekter för barn och familjetjänster som helhet. Verksamheten utvecklas kontinuerligt och fortsatt satsning görs både vad det gäller utökande av resurser och verksamhet.

Antalet barnskyddsanmälningar har minskat och antalet kontakttaganden har ökat. Uppgifterna om att antalet kontakttaganden till familjecenter ökar och klientärendena inom barnskyddet sjunker visar på att utvecklingen går åt rätt håll.

Under år 2018 har det fortfarande krävt extra resurser från vuxensocialarbetets sida för att reda ut ärenden kopplade till Folkpensionsanstaltens handläggning av det grundläggande utkomststödet. Antalet har dock minskat jämfört med siffrorna i bokslutet 2017.

Inom socialservice har den nya Lagen om transportservice (320/2017) som trädde ikraft 1.7.2018 gjort att staden varit skyldiga att se över beviljandet av transporter enligt handikappservice- och socialvårdslagen. Denna service upphandlades regionalt från 1.7.2018. Inom handikappservice har man även aktivt arbetat för kartläggning och utredning av boendeformer för personer med specialbehov.

Inom invandratjänster har flyttningsrörelsen bort från Raseborg mot huvudstadsregionen och andra större städer varit stor.

Inom sysselsättningstjänster har man under året lyckats väl när det gäller sysselsättande. Antalet långtidsarbetslösa minskar och även antalet unga arbetslösa under 25 år.

Specialsjukvårdsanvändningen har ökat både vad det gäller den somatiska som den psykiatriska vården. Antalet överbelägningsdygn under året uppgick till 761 mot 203 år 2017. Överbelägningsdygnet uppstod under årets första hälft. Åtgärder vidtogs för att förhindra detta. Under årets andra hälft registrerades endast något enstaka överbelägningsdygn. Vårdkedjorna kartlades med målsättning att vårda rätt patient på rätt plats, vid rätt tillfälle med rätta resurser. Staden inrättade ett hemförlovningsteam som utgör en viktig länk i processen. Ett fortsatt intensifierat samarbete med specialistsjukvården eftersträvas. Kostnaderna för den prehospitala akutsjukvården utgör idag 60 €/capita, men en jämn kostnadsfördelning mellan kommunerna diskuteras.

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	1 545 692	1 357 300		1 936 169	578 869	142,6%
Avgiftsintäkter	6 810 763	6 818 450		6 562 589	-255 861	96,2%
Understöd och bidrag	484 659	620 880		715 557	94 677	115,2%
Övriga intäkter	1 435 235	1 289 390	8 000	1 375 153	77 763	106,0%
Intäkter totalt	10 276 348	10 086 020	8 000	10 589 468	495 448	104,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				3,0 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-30 204 680	-31 865 940	72 940	-30 635 676	1 157 324	96,4%
Köp av tjänster	-65 266 441	-64 550 060	-3 578 940	-70 646 235	-2 517 235	103,7%
Material och varor	-1 761 511	-1 859 310	68 000	-1 856 987	-65 677	103,7%
Understöd	-6 309 771	-6 070 410	-80 000	-5 746 168	404 242	93,4%
Övriga kostnader	-3 909 862	-4 488 620		-4 535 216	-46 596	101,0%
Kostnader totalt	-107 452 265	-108 834 340	-3 518 000	-113 420 282	-1 067 942	101,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				5,6 %		
Verksamhetsbidrag	-97 175 917	-98 748 320	-3 510 000	-102 830 814	-572 494	100,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				5,8 %		
Därav:						
Interna intäkter	14 314			15 192		
Interna kostnader	-6 059 812	-6 398 990		-6 492 031		

Analys av det ekonomiska utfallet

Social- och hälsovårdens budgetanslag justerades medels beslut i fullmäktige med 3 510 000 euro. Behov av tilläggsanslag förelåg främst inom specialistsjukvården men också inom verksamhet inom ramen för myndighetsansvar. I budgeteringen för specialistsjukvårdens anslag beaktades den handlingsplan som HUS Raseborgs sjukhus uppgjorde på våren 2016 med målsättning att sänka kostnaderna för specialistsjukvården. Kostnaderna för specialistsjukvården ökade dock 2018 på grund av volymmässig ökning men också på grund av övriga kostnadshöjande faktorer.

Intäkterna i social- och hälsovårdssektorns bokslut överskreds med 495 448 euro (104,9 %). Överskridningen härrör sig främst till en ELY-ersättning som bokades inom specialistsjukvården och som inte var budgeterad. Intäkten härleds till kostnader som även de bokats inom specialistsjukvården.

Personalkostnaderna underskreds med 1 157 324 euro (96,4 %). Utfallet för personalkostnaderna påverkas av svårigheten med att rekrytera personal, vilket resulterat i att man i viss mån i stället anlitat köptjänster.

Överskridningen inom köp av tjänster, 2 517 235 euro, hittas främst inom specialistsjukvårdens anslag som står för 1,6 miljoner av överskridningen men också inom dygnet runt boende och hälsovårdstjänster överskreds budgetanslaget för köptjänster, vilket förklaras av köp av extra boendeplatser och av det faktum att man anlitat inhyrd arbetskraft för läkartjänster.

Bokslutet visar att verksamheten inom ramen för sektorns egen verksamhet underskrider budgetanslaget som justerades uppåt med 550 000 euro med 505 028 euro medan specialistsjukvårdens anslag överskrider budgetanslaget som justerades uppåt med 2 960 000 euro med 1 077 522 euro.

Administration och stödtjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Social- och hälsovårdsdirektör Benita Öberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Avdelningen ansvarar för den övergripande administrationen och stödfunktionerna inom hela sektorn samt för den avdelningsvisa administrationen inom sektorns avdelningar. Avdelningen leder och koordinerar ekonomiplaneringen för sektorn samt ansvarar för sektorns totala ekonomiuppföljning. Avdelningen ansvarar dessutom för det sektoröverskridande samarbetet. Inom administrationen hanteras ytterligare de understöd till sammanslutningar som social- och hälsovården beviljar.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Arbetsprocessernas anpassas efter den kommande social- och hälsovårdsreformen. De under 2017 uppgjorda nya arbetsbeskrivningarna utvärderas.

Analys över åtgärder

Verksamheten leddes av en tf social- och hälsovårdsdirektör fr o m februari tills ordinarie direktör tillträdde i augusti.

Inom administrationen gjordes ändringar i arbetsbeskrivningar p.g.a. pensioneringar och en uppsägning. En ny kvalitetskoordinatorbefattning tillsattes i september. En kartläggning av kanslifunktionerna med målsättning att uppdatera arbetsbeskrivningar för att garantera ett tillräckligt kunnande samt insyn i varandras arbete på ett bredare plan påbörjades under hösten.

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	48 695	25 000		66 891	41 891	267,6%
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag				16 364	16 364	0,0%
Övriga intäkter	13 162	5 000		3 914	-1 086	78,3%
Intäkter totalt	61 857	30 000	0	87 169	57 169	290,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2016)				40,9 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-1 143 897	-1 271 230	12 940	-1 215 718	42 572	96,6%
Köp av tjänster	-627 688	-594 560	37 060	-637 410	-79 910	114,3%
Material och varor	-16 404	-27 650		-10 142	17 508	36,7%
Understöd	-212 346	-200 000		-216 711	-16 711	108,4%
Övriga kostnader	-98 109	-91 130		-96 203	-5 073	105,6%
Kostnader totalt	-2 098 445	-2 184 570	50 000	-2 176 185	-41 615	101,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2016)				3,7 %		
Verksamhetsbidrag	-2 036 588	-2 154 570	50 000	-2 089 016	15 554	99,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2016)				2,6 %		
Därav:						
Interna intäkter						
Interna kostnader	-146 939	-127 150		-129 956		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Verksamheten har förlöpt planenligt och inom ramen för budget.

Vård i hemmet och stödtjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för äldreservice Kirsi Ala-Jaakkola

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Verksamhetsområdet Vård i hemmet och stödtjänster omfattar förutom hemvård och hemsjukvård, trygghets- och måltidstjänster också hälsofrämjande och förebyggande verksamhet för äldre.

Seniorrådgivningen erbjuder de äldre samt deras närstående personlig rådgivning, information och stöd i frågor som gäller de äldres fysiska, psykiska och sociala hälsa och välfärd. Målet är att stödja de äldres funktionsförmåga och ett självständigt boende. I arbetet ingår bl.a. stöd för närståendevård, krigsinvalid- och krigsveteranärenden, bedömning av servicebehov, rådgivning i frågor gällande sociala förmåner, hälsorådgivning och -granskningar samt mottagning för personer med minnessjukdomar. Samarbetet med tredje sektorn och frivilliga är viktigt för att bekämpa ensamheten hos äldre.

Dagverksamheten betjänar de äldre som bor i sina hem men som drar nytta av att besöka en dagverksamhetsgrupp för att få innehåll i vardagen. Grupperna fungerar i alla stadsdelar.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Den centrala målsättningen inom hela äldreservicen under år 2018 är att utveckla vården för minnessjuka. Servicen ska fungera så att den stöder den minnessjuka och dennes familj genast från det att symtom uppkommer. Seniorrådgivningens minnesrådgivning är ofta den första instansen som personen kommer i kontakt med. Utöver minnesskötarens insats behövs en minneskoordinator som kompletterar servicen för de minnessjuka.

En minneskoordinator är en person med social- eller hälsovårdsutbildning och som är insatt i vården av minnessjukdomar. Minneskoordinatorn erbjuder den minnessjuka och dennes närstående stöd i vardagen efter det att man har fått en diagnos. Minneskoordinatorns uppgift är att koordinera vården, att förutse eventuella problem och lösa dem tillsammans med klienten i olika skeden av sjukdomsförloppet då när klienten ännu bor hemma. Minneskoordinatorn känner väl till kommunens/regionens serviceutbud och kan stöda klienten i att få rätt service. En minneskoordinator fungerar också som stöd för hela personalen inom äldreservicen i frågor som gäller vården och bemötandet av minnessjuka. Hen konsulterar och skolar personal och hjälper för sin del att säkerställa kvaliteten av servicen för den minnessjuka under hela sjukdomsförloppet.

Utvecklandet av Tenala-Bromarv hemvård är en viktig del av stärkandet av den service som erbjuds för hemmaboende personer med behov av vård och omsorg. Antalet personer med flera besök av Vård i hemmet har stigit på området och behovet av en egen nattskötare är stort.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare
	Utvecklandet av servicen för minnessjuka personer genom minneskoordinatorverksamhet. Minnespolikliniken förstärks.	Närståendevårdare och vårdade kan erhålla flera uppföljningsbesök och få adekvat stöd och service med kort väntetid.
	I och med minneskoordinatorresursen har man kunnat erbjuda mera stöd till familjer som drabbats av minnessjukdom. Avlastningen i hemmet för närståendevårdsfamiljer fungerar bra och är efterfrågad.	
	Utvecklandet av servicen för hemmaboende personer med högt vårdbehov genom att trygga vården nattetid	Adekvat personalstyrka som kan svara mot klienternas behov av besök nattetid av två vårdare även i periferin. Kortare svarstider på trygghetsalarm.
	Egen nattpersonal har anställts till Vård i hemmet i Tenala-Bromarv	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare/Euro
	Bildandet av Tenala-Bromarv hemvårdsenhet samt satsning på dagverksamhet i Tenala-Bromarvområdet	2017: 80 000 euro 2018: 60 000 euro 2019: 60 000 euro 2020: 50 000 euro
	Tenala-Bromarv hemvårdsenhet har startat sin verksamhet i mars 2017. Ergoterapeut till dagverksamheten anställd hösten 2017. Den ekonomiska satsningen har beaktats i budget 2018.	

Analys över åtgärder

Åtgärderna för att utveckla verksamheten som stöder minnessjuka personer och hemmaboende äldre har varit välkomna. Förutom minneskoordinatorresursen och avlastningen i hemmet för närståendevårdsfamiljer har man i oktober startat hemförlovningsteamets verksamhet. Teamet har redan under de två första verksamhetsmånaderna kommit bra igång, man har utvecklat verksamheten i samarbete med Raseborgs sjukhus och bäddavdelningen. Målsättningen är en trygg hemkomst efter sjukhus- och bäddavdelningsvistelse. Ytterligare resurs behövs i teamet för att kunna erbjuda effektiverat stöd under den första tiden hemma.

Inom Seniorrådgivningen har man kommit igång med en rådgivningstelefon som funderar tillsvidare vardagar kl 8-11. Målsättningen är att ge information om stadens service för äldre till alla som behöver den. Det har visat sig att servicen används flitigt och målsättningen är att förlänga tiden.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Seniorrådgivning, antal besök	1 673	1 900	1 466
Vård i hemmet/antal klienter	600	700	626
Vård i hemmet/antal besök	213 740	250 000	225 430
Vård i hemmet, tid för direkt klientarbete (%)	46	55	52
Vård i hemmet, pris per besök	27	24	26
Dagverksamhet, antal klienter	167	180	88

Vård i hemmet och stödtjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för äldreservice Kirsi Ala-Jaakkola

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	348 538	355 000		415 344	60 344	117,0%
Avgiftsintäkter	1 545 768	1 670 520		1 324 064	-346 456	79,3%
Understöd och bidrag	1 000			750	750	0,0%
Övriga intäkter	8 949	300			-300	0,0%
Intäkter totalt	1 904 255	2 025 820	0	1 740 158	-285 662	85,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-8,6 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-6 234 467	-6 608 750		-6 312 343	296 407	95,5%
Köp av tjänster	-1 442 365	-1 516 900		-1 082 004	434 896	71,3%
Material och varor	-435 040	-495 090		-485 099	9 991	98,0%
Understöd	-1 197 151	-1 140 000		-1 150 278	-10 278	100,9%
Övriga kostnader	-232 341	-304 060		-284 515	19 545	93,6%
Kostnader totalt	-9 541 365	-10 064 800	0	-9 314 239	750 561	92,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-2,4 %		
Verksamhetsbidrag	-7 637 109	-8 038 980	0	-7 574 081	464 899	94,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-0,8 %		
Därav:						
Interna intäkter	538					
Interna kostnader	-557 844	-430 770		-400 044		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Nyckeltalen för vård i hemmet mäter antal besök och antal klienter inom ramen för regelbunden vård i hemmet. Utfallet ligger något under budgeterad nivå, vilket avspeglar sig på avgiftsintäkterna som underskrider budget. Även kostnaderna underskrider budgeterat belopp. Man har haft stora utmaningar med att hitta personal speciellt till vikariat, både för längre tid och för inlägg.

Framsteg har gjorts i utvecklandet av verksamheten, den omedelbara arbetstidsprocenten inom vård i hemmet har i slutet av året varit över 50 % inom alla områden.

Dygnet runt-boende

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för äldre-service Kirsi Ala-Jaakkola

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Boendeservicen erbjuder omsorg och ett tryggt boende för dem som inte längre kan bo i sina egna hem trots maximal hemservice. Även inom boendeservicen ska klienterna ha möjlighet till ett självständigt liv med olika aktiviteter. Klienternas självbestämmanderätt respekteras i alla frågor som gäller hennes liv och vardag. På alla boende-enheter vårdas invånarna till livets slutskede.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Under år 2018 kommer man inom dygnet runt boendet att i personalskolningen fokusera på vården av minnessjuka personer. Detta sker bl.a. med hjälp av en minneskoordinator men också annan kompletterande utbildning. På Villa Anemone i Karis har det hösten 2017 startat ett projekt som fokuserar på en individuell vård av minnessjuka med hjälp av konst, dialog, kontakt och beröring. Projektet är treårigt och dess resultat kommer att gagna alla boende-enheter. Detta är viktigt för att trygga en god vardag för minnessjuka personer också då deras tillstånd inte längre tillåter ett boende i eget hem.

För att stöda hemmaboende minnessjuka ordnas intervallvård efter behov på Villa Anemones 2. våning som är en boende-enhet för personer med minnessjukdom. Där bor också de personer vars minnessjukdom kräver ett intensivare stöd. För att möjliggöra detta behöver en närvårdare anställas till enheten.

Organisationsstrukturen inom boendeservicen ändras så att uppgiften som enhetschef för dygnet runt boende läggs ner. Detta är möjligt då antalet boende-enheter har minskat. Chefen för äldre-service fungerar som förman för boendeenhetscheferna.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Trygg och adekvat vård för personer med långt gången minnessjukdom.	Vården/servicen inom dygnet runt boende anpassas efter klienternas/patienternas vårdbehov. Personalstyrkan på Villa Anemone förstärks.
	En närvårdare anställdes till Villa Anemone. Åtgärder gällande stöd för personer med minnesproblematik genomfördes planenligt. Projektet "Sol i minnet" fortsätter på Villa Anemone. I projektet utvecklas verktyg för skapandet av en meningsfull vardag för äldre på stadens boendeenheter. En minneskoordinator anställdes fr o m 26.4.2018 och arbetet har kommit bra igång.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare/Euro
	Stängning av Bromarfhemmet	2017: - 600 000 euro 2018: - 475 000 euro
	Bromarfhemmet stängdes i mars 2017. Den ekonomiska effekten beaktades i budget 2018.	

Dygnet runt-boende

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för äldreservice Kirsi Ala-Jaakkola

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

		Omändring av Tunahemmet från åldringshem till serviceboende	(2018) 2019-2020: - 95 000 euro
		Stadsfullmäktige behandlade åtgärdsprogrammet 14.5.2018 § 35. Den ekonomiska målsättningen beaktas i budgeteringen.	

Analys över åtgärder

Verksamheten har förlöpt planenligt.

Planeringen av familjevård har väntat på lösningar i form av t.ex. kriterier via en eventuell social- och hälsovårdsreform. Man kommer att fortsätta diskutera ärendet med grannkommunerna.

Nyckeltal			
	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Serviceboende/antal platser	114	114	114
Institution/antal platser	79	78	78
Intervallvård/antal platser	14	13	14
Dygnet runt platser/ egen prod./medelvårddygnspris	120	123	119
Dygnet runt platser/köptjänster		65	65

Dygnet runt-boende

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för äldre-service Kirsi Ala-Jaakkola

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	68 229	85 000		51 253	-33 747	60,3%
Avgiftsintäkter	2 989 090	2 987 610		3 046 764	59 154	102,0%
Understöd och bidrag	3 884	950		17 574	16 624	1849,9%
Övriga intäkter	1 177 611	1 116 440		1 158 053	41 613	103,7%
Intäkter totalt	4 238 813	4 190 000	0	4 273 643	83 643	102,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				0,8 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-8 408 256	-8 379 960		-8 151 108	228 852	97,3%
Köp av tjänster	-5 677 440	-5 735 270	-150 000	-6 180 865	-295 595	105,0%
Material och varor	-249 140	-301 250		-217 287	83 963	72,1%
Understöd						
Övriga kostnader	-2 139 239	-2 202 550		-2 241 322	-38 772	101,8%
Kostnader totalt	-16 474 075	-16 619 030	-150 000	-16 790 582	-21 552	100,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				1,9 %		
Verksamhetsbidrag	-12 235 262	-12 429 030	-150 000	-12 516 939	62 091	99,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				2,3 %		
Därav:						
Interna intäkter	1 851			1 586		
Interna kostnader	-3 048 704	-3 099 520		-3 137 431		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Verksamheten på de egna boendeenheterna har varit stabil under det gångna året. Alla enheter har en bra personalbemanning med minst 0,6 vårdare/klient. Inom äldre-service har man haft utmaningar med att hitta vikarier till kortare anställningar men en bra grundbemanning har dock gjort att personalläget överlag varit bra. Läget med sommarvikarier var bra.

På grund av HVC bäddavdelningens spända läge har man sedan försommaren varit tvungen att köpa ca 5 extraplatser/månad från köptjänstenheterna och trots budgetändring, 150 000 euro, överskreds budgeten för boendeserviceköptjänster med 255 000 euro. Tack vare köp av extra serviceboendeplatser har man dock lyckats sänka antalet klienter som köat för en boendeplats på bäddavdelningen och endast något enstaka överbelägningsdygn på sjukhuset registrerades under perioden juli-december.

I slutet av året har antalet personer som köat till en dygnet runt-boendeenhet uppgått till ca 20 personer, medelkötiden är 117 dagar.

Boendeservicen som helhet har hållits inom budgetramarna.

Hälsovårdstjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Hälsovårdstjänsternas service innefattar öppna hälso- och sjukvårdsmottagningen på hälsostationerna, rehabiliterande verksamhet (fysioterapi, talterapi och ergoterapi), förebyggande verksamhet (barn- och mödrarådgivning, skol- och elevhälsovård samt HVC bäddavdelningen).

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Öppen hälso- och sjukvårdsmottagning

Öppen hälso- och sjukvårdsmottagning fungerar vid stadens tre hälsostationer. Läkarmottagningen vid Pojo hälsostation upphörde våren 2017 men sjuksköttarmottagningen fungerar tre dagar/vecka. Under 2018 övergår Karismottagningen till tidsbeställd mottagning tre dagar/vecka, sjuksköttarmottagningen fortsätter som tidigare, d.v.s. fem dagar/vecka. Tidpunkten för när detta kan genomföras är beroende av läkarsituationen som helhet. Kartläggningen av hur patientströmmarna ändrat efter att läkarmottagningen upphört på Pojo hälsostation visar att patientantalet på Karis hälsostation ökat med i medeltal 1.9 patienter per dag och på Ekenäs hälsostation med 0,6 patienter per dag. Denna kartläggning av patientströmmarna kommer att vara en viktig del av hur läkarresurseringen planeras mellan Ekenäs och Karis hälsostationer. Detta för att på ett adekvat sätt bemöta befolkningens behov av läkartjänster.

En satsning på en ny läkarvakans bör göras för att ytterligare svara mot behovet av tidsbeställda, icke akuta läkartider och för att minska belastningen på samjouren.

Förlängda öppethållningstider tas i bruk under våren 2018 förlängda öppethållningstider för att ytterligare förbättra servicen för befolkningen.

De förlängda öppethållningstiderna förväntas ha en gynnsam effekt på kostnaderna inom samjouren. Jourverksamheten för hela Raseborgsområdet sköts som samjour i HNS Raseborgs sjukhus regi.

Hälsostationernas sidomottagningar i Bromarv, Tenala och Svartå, där det i mycket liten utsträckning ges sjuksköttartjänster utvärderas under våren 2018. Syftet med kartläggningen är att utreda vilka av sjuksköttartjänsterna som kunde övergå i hemsjukvårdens regi och vilka tjänster som kommuninvånarna ser som viktig närservice.

Ibrukttagandet av elektroniska tjänster samt automatiserad Marevanordination startades under hösten 2017 och fortsätter att utvecklas, utvärderas och utökas under 2018 bl.a. med digitaliserad diktering. Det fortsatta utvecklandet av vårdkedjor för månganvändare av hälsovårdsservice och/eller multisjuka samt ansvarsskötersystem, och i mån av möjlighet ansvarsläkare, är en viktig målsättning för 2018.

Rehabiliterande verksamhet

Det mångprofessionella samarbetet ökas genom att familjecenter, barn- och familje-enheten, talterapi samt barnergo- och fysioterapi flyttar in i gemensamma utrymmen.

Ett mångprofessionellt projekt "Raseborgs daghemspaket för språk och aktivitet" påbörjas hösten 2017 och fortsätter under 2018. Projektet är ett mångprofessionellt och sektoröverskridande samarbete mellan den rehabiliterande verksamheten och småbarnspedagogiken.

Förebyggande verksamhet

Familjecenterverksamheten, som lyder under socialvårdslagen, är en stor satsning för staden. Familjecenter mottar alla barnskyddsanmälningar och utför alla initialutredningar eftersom barnskyddet endast handhar det reparerande barnskyddet. För att på ett ändamålsenligt sätt fortsätta utveckla och fördjupa det sektoröverskridande samarbetet flyttas familjecenterverksamheten från avdelningen för hälsovårdstjänster till avdelningen från social service fr.o.m. årsskiftet. Familjecenterverksamheten kommer att underlyda Barn- och familje-enheten för att tillräckliga synergier skall kunna uppnås med det reparerande barnskyddet. Familjecenterverksamheten övergick till social service fr.o.m. den 1.1.2018

För att öka medvetenheten om rökningens inverkan på fostret införskaffas kolmonoxidmätare till mödrarådgivningen för att stöda rökfrihet under graviditeten. Elektroniska tjänster kommer att tas gradvis i bruk under 2018 även inom den förebyggande hälsovården.

Hälsovårdstjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

HVC bäddavdelning

HVC bäddavdelningen är en kortvårdsavdelning med 40 platser. Den största delen av patienterna kommer från Raseborgs sjukhus, via samjouren eller för eftervård från någon avdelning. Verksamhetens betoning är kortvård och målsättningen är att så fort som möjligt kartlägga patientens situation och att tillsammans med anhöriga och patienten själv planera utskrivningen eller den fortsatta vården. Avdelningens samarbete med samjouren, jour- och uppföljningsavdelningen och speciellt vård i hemmet är avgörande för hur detta lyckas.

Kortare vårdtider och intensivare vård på avdelningen ställer krav på rätt resursering av såväl vårdpersonal och läkare. Under 2017 togs en ny smärtpålitare i bruk och bäddavdelningens egen sårvårdssjukskötare kommer att ingå i ett regionalt sårvårdsteam inom HNS området för att ytterligare utveckla och förbättra förebyggandet av och vården av trycksår.

Under 2018 fortsätter man att utveckla bäddavdelningens vårdplaneringsprocess så att patientströmmarna styrs på ett ändamålsenligt sätt.

Vårdkedjan med jour- och uppföljningsavdelningen ska kartläggas. Under hösten 2017 och våren 2018 utbildas en ansvarsperson för stroke- vård, stöd och rehabilitering för att förbättra vårdkedjan för stroke-patienterna samt för att förbättra stöd och information till anhöriga.

En satsning görs genom en utökning av personalstyrkan med två vårdbiträdesbefattningar för att frigöra vårdpersonal till det direkta vårdarbetet för att effektivisera vårdprocesserna.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Kartläggning av patientströmmarna på hälsostationerna för att ha möjligast optimala bemanning på hälsostationerna	Antalet läkar- och sjukskötarbesök på hälsostationerna följs upp
	Kartläggning av patientströmmarna är en kontinuerlig process.	
	Digital diktering tas i bruk	Våren 2018
	Digital diktering tas i bruk våren 2019	
	Förlängda öppethållningstider på hälsostationen/stationerna.	Uppföljning av antalet besök på samjouren.
	Sedan den 5.2 har man på Ekenäs hälsostation förlängda öppethållningstider 3 dagar i veckan.	

Hälsovårdstjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare/Euro
	Läkartjänsterna koncentreras till två hälsostationer, Barn- och mödrarådgivningen koncentreras till färre verksamhetspunkter	2017: - 62 000 euro 2018: - 135 000 euro
	Läkartjänsterna koncentrerades till två hälsostationer vintern 2017 Österby barn- och mödrarådgivning flyttade till Ystadsgården i december 2017. Den ekonomiska målsättningen beaktades i budget 2018.	
	Förlängda öppethållningstider på hälsostationen/stationerna	De ekonomiska effekterna av åtgärden beskrivs under anslaget Specialsjukvård / Bet.andel.
	Sedan 5.2 har man på Ekenäs hälsostation förlängda öppethållningstider 3 dagar i veckan.	

Analys över åtgärder

Öppen hälso- och sjukvårdsmottagning:

Läkarbemanningen har under 2018 som lägst varit 57% och som högst 97%. Den lägsta bemanningen hade man i februari och i slutet av juli. Den högsta bemanningen uppnåddes i december. I medeltal har bemanningen varit 82%. Två tjänster lediganslogs att sökas först på våren, sen i slutet av sommaren, men inga ansökningar inkom. Två tjänster lediganslogs på nytt i december att sökas senaste i januari. Läkarsituationen på HVC har under 2018 har lappats med 1-2 läkare som köptjänst enligt behov.

Vissa elektroniska tjänster togs i bruk i november, men lades på is i december p.g.a. datatekniska problem. Ett nytt försök görs i februari 2019. Sms- funktionen för Marevan-patienter som togs i bruk våren 2018 har mottagits väl och lett till positiv feedback från patienterna, mindre belastning i telefontrafiken samt att sjuksköterna fått mera tid till övrigt arbete. Digitaliserad diktering planerades tas i bruk under 2018, men den nya tidtabellen för ibruktagande är nu våren 2019.

Utvecklandet av vårdkedjor för månganvändare är under utveckling.

Rehabiliterande verksamhet

Det mångprofessionella samarbetet har förbättrats sedan barnrehabiliteringen, som omfattar fysioterapi, talterapi och ergoterapi tillsammans med enheten för barn- och familjetjänster flyttade in i gemensamma utrymmen i Lilla Stadshuset på det s.k. Ekåsenområdet. De gemensamma utrymmena är barnvänliga och möjliggör ett tätare samarbete.

Alla daghem i Raseborg erhöll i slutet av 2017 ett daghemspaket som stöder språk och aktivitet. Daghemmen har inte hunnit utnyttja paketen och inga nya har därför utvecklats under 2018. Förfrågningar har kommit från en del skolor och paketen har skickats ut till skolornas speciallärare.

Förebyggande hälsovård:

Kolmonoxidmätare finns på rådgivningarna i Karis och i Ekenäs. Mätningar av kolmonoxidhalten i utandningsluften har visat sig vara ett bra hjälpmedel vid tobaksavvänjning. Kolmonoxidmätningarna är frivilligt för blivande föräldrar på rådgivningen.

Projektet "Smarta familjen" har påbörjats på rådgivningen och delvis inom skolhälsovården. Målet är att stödja en positiv utveckling av familjens levnadsvanor och att stärka familjens tilltro till sin egen förmåga.

Hälsovårdarna på mödrarådgivningen har utbildats i babyberöring vilket ger en möjlighet att fördjupa och utveckla samspelet mellan föräldrar och barn.

Ibruktagandet av elektroniska tjänster har stegvis påbörjats och utvecklandet av dessa fortsätter under 2019.

Hälsovårdstjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Hvc-bäddavdelningen:

Verksamhetens betoning är kortvård och målsättningen är att så fort som möjligt kartlägga patientens helhetssituation och att tillsammans med anhöriga och patienten planera en trygg utskrivning. För att uppnå målen har ett projekt tillsammans med NHG-pågått under 2018. Projektets syfte har varit att effektivisera vårdprocessen genom att i god tid planera fortsatt vård så att en trygg övergång kan ske. Efter att hemförlovningsteamet inlett sin verksamhet hösten 2018 har utskrivningarna från hvc-bäddavdelningen blivit smidigare och man har börjat planera hemfärden i ett tidigare skede under vården.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Öppen hälso- och sjukvårdsmottagning/ antal sjukskötarbesök	22 535	23 500	22 152
Öppen hälso- och sjukvårdsmottagning/ antal läkarbesök	9 966	10 000	10 091
Icke brådskande vård/kötider	15	20	15

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	150 796	92 300		165 720	73 420	179,5%
Avgiftsintäkter	738 626	801 300		729 063	-72 237	91,0%
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter	6 075	4 600		7 819	3 219	170,0%
Intäkter totalt	895 497	898 200	0	902 601	4 401	100,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				0,8 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-6 561 572	-6 933 680	126 000	-6 381 269	426 411	93,7%
Köp av tjänster	-1 547 191	-1 555 430		-1 998 222	-442 792	128,5%
Material och varor	-687 701	-582 320		-775 362	-193 042	133,2%
Understöd						
Övriga kostnader	-691 592	-910 490		-911 819	-1 329	100,1%
Kostnader totalt	-9 488 055	-9 981 920	126 000	-10 066 672	-210 752	102,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				6,1 %		
Verksamhetsbidrag	-8 592 559	-9 083 720	126 000	-9 164 071	-206 351	102,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				6,7 %		
Därav:						
Interna intäkter				736		
Interna kostnader	-1 267 102	-1 473 910		-1 501 992		

Hälsovårdstjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Analys av ekonomi och nyckeltal

Öppen hälso- och sjukvårdsmottagning

Utfall 111,2 %

Kötiderna till läkare var i början av 2018 över 3 veckor, men sedan september har väntetiden till en icke-brådskande läkartid varit 1-2 veckor både i Karis och i Ekenäs. Tid till sjukskötare har i allmänhet kunnat erbjudas samma dag som patienten tar kontakt.

Övriga brådskande tider har ordnats som ett samarbete mellan läkare och sjukskötare.

Kostnaderna för köp av kundtjänster har varit betydligt högre än budgeterat. Flera patienter har gjort hvc-byte till annan kommun och också flera jourbesök på annan ort har fakturerats 2018. Den största utgiftsposten är dock upphyrningen av personal, nämligen köpläkare som inte budgeterats för 2018. Kostnaderna för medicin- och vårdförmådenheter har också ökat 2018 eftersom diabetes- och stomipatienterna har ökat märkbart.

Rehabiliterande verksamhet

Utfall 92 %

Fysioterapi:

Verksamhetens intäkter har varit högre år 2017-2018 än tidigare år och detta har beaktats i budget 2019. Fysioterapins anslag för personalkostnader har underskridits med ca 28 000 euro. Detta beror på att en fysioterapeut har varit arbetsledig under 2018 och vikariatet har inte kunnat besättas. En utökad kostnad kan dock ses i anslaget för köptjänster. Detta beror på att man köpt barnfysioterapitjänster och en förhöjd kommunfakturering p.g.a. att invånare bytt hälsostation till annan kommun.

Talterapi:

Talterapiens intäkter har ökat under 2018 p.g.a. att man haft en vikarie som skött vuxenklienter. Dessa besök har kunnat faktureras. Talterapiens personalkostnader har underskridits med ca 25 000 euro p.g.a. arbetsledighet och vikarie kunnat anställas endast 60 %.

Ergoterapi:

Behovet av att köpa tjänster har varit lägre än tidigare eftersom man haft möjlighet att sköta mera i egen regi.

Gemensamt för hela rehabiliteringen är att man haft lägre kostnader för material och förmådenheter under 2018. Detta är dock en tillfällighet.

Förebyggande hälsovård

Utfall 92,8 %

Verksamhetens intäkter har ökat under 2018 beroende på bl.a. ersättningar för vården av asylsökanden.

Kostnaderna för medicin och vårdförmådenheter har ökat betydligt beroende på att intresset för gratis preventivmedel för ungdomar under 20 år har ökat betydligt.

Hvc-bäddavdelning

Utfall 96,1 % (egen produktion)

Trycket från specialsjukvården var högt och överbeläggningsdygnen ökade markant under årets första hälft.

I juni började man köpa platser för fortsatt vård från andra kommuner, främst från Hangö och Sjundeå. Kostnaden för dessa dygn uppgick till drygt 98 000 euro.

Medelvårdtiden på hvc-bäddavdelningen var 29,4 dagar.

Personalkostnaderna har underskridits p.g.a. att det har varit svårt att rekrytera personal. Sjukfrånvaron var stor i synnerhet i början av 2018 och det har varit utmanande att rekrytera vikarier för dessa frånvaron.

Avdelningsöverläkartjänsten har varit obesatt. Överläkaren för äldre omsorg har varit ansvarig för arbete på bäddavdelningen, som skötts av två visstidsanställda läkare.

Mental- och missbrukarvård

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Mentalvårdsenheten är uppdelad i ett vuxenteam, ett barn- och ungdomsteam och rehabcenterverksamhet. Mentalvårdsenhetens verksamhet är en lågtröskelverksamhet som skall vara mycket lättillgänglig för befolkningen.

Missbrukarvården består av en tidsbestäld mottagning A-klinik, samt en mobil verksamhet. A-kliniken har verksamhetspunkter i Ekenäs, Karis och Pojo. Mobila verksamheten har sin verksamhetspunkt i Ekenäs men utsträcker sig till hela Raseborg.

Missbrukarvården stöder människor med olika beroendeproblematik och/eller deras anhöriga. Vården baserar sig på frivillighet och fungerar med låg tröskel.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Mentalvårdsenheten och missbrukarvården har slagits ihop till en enhet vilket leder till att samarbetet mellan enheterna kan utvecklas mera. Mentalvården fortsätter att utveckla kontakterna till specialistsjukvården, vilket underlättas av att man nu kommer att finnas i samma byggnad. Synergierna av att flera verksamheter finns under samma tak förväntas ge möjlighet till kanalisering av klienterna så att de får rätt vård vid rätt tillfälle och eventuella överlappningar undviks eller minimeras. Det har visat sig att köp av psykiatertjänster från specialistsjukvården har stött detta samarbete. Köp av psykiatertjänster från specialistsjukvården kommer att fortsätta under 2018. Ett viktigt mål under 2018 är att utveckla också de egna vårdprocesserna så att de svarar mot befolkningens behov av lågtröskelservice i en allt större utsträckning.

En betydelsefull målsättning för barn- och ungdomsmottagningen är att genom sektorövergripande samarbete fortsätta utveckla en mera tydlig och genomskinlig servicestruktur för barn, ungdomar och deras familjer.

Rehabcenter ska under 2018 se över sin gruppverksamhet så att den bättre motsvarar invånarnas behov samt utöka sitt samarbete med andra sektorer, t.ex. sysselsättningsavdelningen.

Missbrukarvården övergick till intensifierad öppenvård fr.o.m. den 1.1.2016 och fortsätter att utveckla sin mobila verksamhet. Utvecklandet av det sektoröverskridande arbetet kommer fortsättningsvis vara ett viktigt tema

Köptjänster används för att svara mot klienternas behov av stödboende eller långvarig rehabilitering på anstalt för att säkerställa ett människovärdigt liv. Läkartjänsterna kommer att fortsätta som köptjänst under 2018.

Satsningen på den förebyggande missbrukarvården fortsätter. För att göra det sektoröverskridande arbetet naturligare överförs resursen från missbrukarvården till familjecenterverksamheten. Den förebyggande missbrukarvården behöver vara en naturlig del av det övriga arbetet med barn, ungdomar och deras familjer. Det tidiga ingripandet har en avgörande betydelse. Utvecklingen av det förebyggande arbetet i kommunen kommer också att fortsätta genom olika projekt för andra åldersgrupper.

Ett övergripande mål för mental- och missbrukarvården är att öka både det interna och externa samarbetet och att se över sina processer med andra samarbetspartners för att undvika överlappningar och för att kunna erbjuda en mera kvalitativ service åt Raseborgs invånare. Enheterna kommer att ledas av en gemensam enhetschef från början av 2018 vilket kommer ytterligare komma att öka samarbetet inom den egna mental- och missbrukarvården och öppna möjligheter för nya servicestrukturer.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Mental- och missbrukarvården utvecklas till en helhet där både interna processer samt samarbetet med andra aktörer ses över och utvecklas ytterligare för att utveckla en effektiv och kvalitativ servicehelhet för befolkningen. Samarbetet med specialistsjukvården kommer att utvecklas ytterligare under 2018	Mental- och missbrukarvården leds av en gemensam chef. De ekonomiska effekterna av samarbetet med specialistsjukvården finns beaktande inom anslaget för specialistsjukvård / bet.andel.
	Samarbetsformer med specialistsjukvården diskuteras kontinuerligt.	

Mental- och missbrukarvård

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Analys över åtgärder

Mental- och missbrukarvården slogs ihop till en enhet med syftet att utveckla ett nära samarbete och för att möjliggöra nya servicestrukturer.

Kontakterna med specialsjukvården löper smidigt i den gemensamma byggnaden. Gemensamma möten hålls varje vecka för att kanalisera klienterna rätt.

Avtalet mellan Raseborg och HUS gällande köp av psykiatertjänster gick ut den 30.9.2018. HUS har i stället erbjudit en konsulterande psykiater, som under hösten inlett sitt arbete vid hälsostationerna och mentalvårdsenheten.

Allmänläkare från den öppna hälso- och sjukvårdsmottagningen har tagit emot mentalvårdens klienter under nämnda tid. Verksamheten utvärderas i januari 2019.

Lågtröskelverksamhet och möjlighet till vård är en viktig målsättning för mentalvården. Processerna behöver ännu ses över så att tider för klienterna kan ordnas förhållandevis snabbt.

Barn- och ungdomsmottagningens verksamhetsmål under 2018 har varit att genom sektorövergripande samarbete utveckla en tydligare och mera genomskinlig servicestruktur för barn och ungdomar. Målsättningen är att servicestrukturen ska bli mera tydlig och transparent.

Ett samarbete med barnpsykiater inleddes hösten 2018. Detta samarbete har upplevts som lyckat då ett allt större ansvar för barn och unga med komplex problematik idag faller på bashälsovården.

Vårdkedjorna är under arbete och i slutet av år 2018 bildades ett neuropsykiatriskt team. Detta är ett steg i utvecklingen mot en klarare linjedragning gällande utredningar och vård för barn och unga med neuropsykiatrisk problematik.

Barn- och ungdomsteamet har under hösten 2018 lidit av resursbrist. Ett psykologvikariat var lediganslaget men inga ansökningar inkom. Resursbristen är betungande eftersom specialsjukvårdens tjänster för barn minskat i regionen. För att ändå kunna tillgodose en tillräcklig service har psykologutredningar köpts av en privat aktör.

Rehabcenter höll ett planeringsmöte med sysselsättningen i november gällande samarbetsformer. Nya samarbetsmöten är inplanerade under våren 2019.

Missbrukarvårdsteamet har under 2018 fortsatt utveckla sin verksamhet. En utmaning är de klienter som är i behov av avbrottsvård som inte kan förverkligas i hemmet. Behovet av substitutionsvård såg ut att öka under det första halvåret, men under årets senare del ökade dock inte efterfrågan. Missbrukarteamet har en läkare med specialkunnande inom området, som jobbar halvtid som köptjänst.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
	Missbrukarvård, antal klienter		400
Missbrukarvård, antal besök		4 200	4 622
Missbrukarvård, stödboende, antal dygn		550	553

Mental- och missbrukarvård

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	21 240	17 000		51 262	34 262	301,5%
Avgiftsintäkter	240 360	252 490		237 756	-14 734	94,2%
Understöd och bidrag				396	396	0,0%
Övriga intäkter	160 649	154 900	8 000	172 483	9 583	105,9%
Intäkter totalt	422 248	424 390	8 000	461 897	29 507	106,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				9,4 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-1 339 926	-1 554 740	14 000	-1 468 119	72 621	95,3%
Köp av tjänster	-1 547 039	-1 663 840	124 000	-1 636 499	-96 659	106,3%
Material och varor	-22 239	-26 300		-26 713	-413	101,6%
Understöd				0	0	0,0%
Övriga kostnader	-144 280	-184 760		-182 726	2 034	98,9%
Kostnader totalt	-3 053 484	-3 429 640	138 000	-3 314 057	-22 417	100,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				8,5 %		
Verksamhetsbidrag	-2 631 236	-3 005 250	146 000	-2 852 160	7 090	99,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				8,4 %		
Därav:						
Interna intäkter						
Interna kostnader	-213 646	-259 740		-260 400		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Antalet klienter hölls stabilt under 2018 medan antalet besök ökade något.

Inom missbrukarvården underskred personalkostnaderna det budgeterade anslaget med ca 39 000 euro. Detta beror på att man tidvis inte haft full bemanning på missbrukarvården. Utfallet för missbrukarvården totalt, inklusive stödboende och anstaltsvård, uppgick till 91,4 % och nettobudgeten underskreds med ca 56 000 euro.

Utfallet för mentalvårdstjänster totalt uppgick till 102 % och budgeten överskreds med ca 49 000 euro. Barn- och ungdomstjänsters anslag för personalkostnader underskreds med ca 45 000 euro p.g.a. personalbrist. En liten kompensation för personalbristen kan ses i kostnaderna för köp av tjänster (barnpsykiater och psykolog) som överskrider budgeterat anslag med ca 5 500 euro.

Anslaget för köptjänster (serviceboende + stödboende) inom mentalvården överskreds med ca 10 % beroende på ett ökat antal vård dygn. Antal vård dygn år 2018 uppgick till 10 269 + 696 stödboende mot 9 703 + 1 460 stödboende år 2017. Minskningen av sjukhusplatser ser ut att ha förorsakat att behovet av serviceboende inom mentalvården har ökat.

Tandvård

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Ordnandet av kommuninvånarnas munhälsovård i enlighet med lagstiftning, förordningar och direktiv. Verksamheten omfattar undersökning av mun och tanduppsättning, vård och förebyggande vård samt ordnande av brådskande vård dygnet runt. Basvård ska ordnas inom 3 månader, senast dock inom 6 månader och den brådskande vården enligt bedömning av vårdbehovet inom 24 timmar.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Mottagningen i Ekenäs genomgår en renovering under hösten 2017. Två nya mottagningsrum och sterilutrymmen ställs i ordning och är färdiga att användas senast i början av 2018. Patientkön till helhetsvård är 5 månader. Personalstyrkan förstärks genom nyrekryteringar efter pensioneringar, för att uppnå målet med kortare kötider krävs att andelen heltidsarbetande tandläkare ökas från nuvarande antal.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Kortare väntetid till helhetsvård	Väntetiden är högst 5 månader
	Kötiden till helhetsvård var i medeltal 6 månader under 2018	

Analys över åtgärder

Kötiden för helhetsvård var under 2018 i medeltal 6 månader. Målet på 5 månaders väntetid för helhetsvård har inte uppnåtts. Detta beror dels på bristen på vikarier både för tandläkare och munhygienister och dels på att nya patienter som önskar helhetsvård tillkommer i en jämn ström.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Besök - tandläkare	25 565	25 000	24 050
Besök - tandhygienist	4 282	4 000	3 710
Besök - tandskötare	922	1 100	1 228
Kötid - månader	6	5	6

Tandvård

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chefläkare Tove Wide, överskötare Annika Rehn

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	73 679	64 000		59 240	-4 760	92,6%
Avgiftsintäkter	1 016 819	1 034 000		1 023 863	-10 137	99,0%
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter	30				0	0,0%
Intäkter totalt	1 090 528	1 098 000	0	1 083 103	-14 897	98,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-0,7 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-2 140 229	-2 228 720		-2 175 879	52 841	97,6%
Köp av tjänster	-316 465	-366 160	10 000	-368 510	-12 350	103,5%
Material och varor	-298 968	-333 500	68 000	-276 015	-10 515	104,0%
Understöd						
Övriga kostnader	-182 735	-243 230		-246 563	-3 333	101,4%
Kostnader totalt	-2 938 397	-3 171 610	78 000	-3 066 967	26 643	99,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				4,4 %		
Verksamhetsbidrag	-1 847 869	-2 073 610	78 000	-1 983 864	11 746	99,4%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				7,4 %		
Därav:						
Interna intäkter						
Interna kostnader	-263 630	-327 880		-342 433		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Tandskötarbesöken har ökat sedan ortopantomoröntgenapparaten införskaffades. Röntgenbesöken har varit ca 250.

Brist på vikarier leder till att anslagen för personalkostnader underskrider med ca 52 000 euro sammanlagt (Ekenäs 33 000 euro och Karis-Pojo ca 19 000 euro).

Barn- och familjetjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för social service Eivor Österlund-Holmqvist

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Till verksamhetsområdet hör myndighetsuppgifter inom barn- och familjetjänster. Verksamheten är indelad i förebyggande barnskydd (socialjourens verksamhet), öppen vård och eftervård, placerade barn och unga samt barnatillsyningsmannauppgifter.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Barnskyddet omfattar barn- och familjeinriktat barnskydd, som styrs av barnskyddslagen. Barnskyddslagen har uppdaterats i och med att den förnyade socialvårdslagen trädde i kraft. Till det barn- och familjeinriktade barnskyddet hör förutom åtgärder inom det öppna barnskyddet också brådskande placeringar och omhändertagande av barn samt därtill ansluten vård utom hemmet och eftervård. Ett viktigt arbetsredskap är de klientplaner som upprättas och den dokumentering som görs. Det förebyggande barnskyddet utförs inom ramen för kommunens andra tjänster (ex. rådgivning, familjecenter, dagvård, skola, ungdomsarbete) då barnet/den unga inte är klient inom barnskyddet.

Till de centrala tyngdpunkterna inom barn- och familjetjänster, vars team består av både socialarbetare och familjearbetare, hör målinriktade satsningar inom det öppna barnskyddet. Ett effektiverat familjearbete under flexibla arbetsformer gör det möjligt att i större utsträckning stöda barnskyddsfamiljer i det egna hemmet.

Inom teamet finns socialarbetare, som tillsammans med familjevårdare har rätt att ansvara för utbildningen av familjevårdare, stödfamiljer och stödpersoner. Den här satsningen leder till att det finns större placeringmöjligheter inom familjevården, vilket är en kostnadseffektivare lösning än institutions- eller familjehemsplaceringar.

Från början av 2018 kommer familjecentret att fungera som en del av Barn- och familjetjänster med målsättningen att nå utökade synergieffekter. Under 2018 görs en uppföljning/utvärdering, där effekterna av den tidsbundna satsningen inom familjecentret görs för att se vilka effekter det har haft på det reparerande barnskyddet.

Bindande mål 2018

BS		Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare
		Familjecentrets verksamhet blir en del av barn- och familjetjänster	Utökade synergieffekter.
		Familjecentrets verksamhet blev en del av barn- och familjetjänster från 1.1.2018. Familjecentret har sin verksamhet på Ekåsen-området/Portstugan, sedan början av mars 2018. Utvecklingen och målbilden har under året gått i enlighet med verksamhetsmålet.	
		Antalet klientärenden inom barn- och familjetjänster förväntas sjunka med hjälp av pågående satsningar inom familjecentret	Färre klientärenden/socialarbetare/familjearbetare
		Klientärenden inom barnskyddet har sjunkit i enlighet med målsättningen då familjecenter tog över initialbedömningarna vid kontaktagande. Barnskyddsanmälningarna går också till familjecentret där man ansvarar för kartläggningarna och för att ärendena förs över till rätt verksamhetsområde. Under år 2018 gällde barnskyddsanmälningarna sammanlagt 232 barn. Antalet kontaktaganden till familjecentret var 514 .	
		Fortsatt utbildning av familjevårdare, stödfamiljer och stödpersoner	Ny utbildning genomförs 2018
		Det kom inte tillräckligt med anmälningar till en planerad kurs i mars 2018. Inte heller till Pride-utbildningen (familjevårdare) kom det tillräckligt med anmälningar för en planerad kurs i januari 2018. Fortsatta utbildningar planerades under året men inga kurser kunde förverkligas. Under hösten 2018 har en planering tillsammans med grannkommunerna påbörjats.	

Barn- och familjetjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: **Chef för social service Eivor Österlund-Holmqvist**

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Uppföljning/utvärdering av effekterna av de satsningar som gjorts inom familjecentret och som pågår till 31.12.2018	Utvärderingen leder till en eventuell omfördelning av resurserna mellan familjecentrets lågtröskelverksamhet och reparerande barnskydd från 1.1.2019
	Familjer/familjearbetare inom barnskyddet har ökat och det är nödvändigt med den nuvarande resurseringen inom det reparerande barnskyddet sådan som belastningen nu är. Under år 2018 har nio nya placeringar gjorts. Några omhändertagningar har upphört men för en del har det fortsatt med kostnader för eftervård. Socialarbetarresurserna har behövts inom barnskyddet i full utsträckning varför det inte är aktuellt med en omfördelning av resurserna mellan barnskyddet och familjecentret från 1.1.2019.	

Analys över åtgärder

Under år 2018 gällde barnskyddsanmälningarna sammanlagt 232 barn (jmf. 2017 332 barn). Antalet kontakttaganden till familjecentret enligt socialvårdslagen var 514 och gällde 384 barn (jmf. 2017 /467 kontakttaganden och 379 barn). Utvecklingen har varit i enlighet med målsättningen och med den lågtröskelverksamhet som var målsättningen för verksamheten. Antalet barnskyddsanmälningar har minskat och antalet kontakttaganden har ökat. Uppgifterna om att antalet kontakttaganden till familjecenter ökar och klientärendena inom barnskyddet sjunker visar på att utvecklingen går åt rätt håll.

Under år 2018 har diskussionen fortsatt kring utvecklingen av familjecenterverksamhet med målsättningen att verksamheten blir permanent och får utökade resurser. De positiva effekterna av familjecenterverksamheten har lett till att social- och hälsovårdsnämnden gav sitt enhälliga stöd till en fortsättning efter 31.12.2018. I budgeten för 2019 har resurseringen ökat med ytterligare en närvårdare för att möta behovet av hemservice i barnfamiljer. Utöver det anställs en socialhandledare som ansvarar bland annat för stödpersonsverksamheten.

Under 2018 fördes diskussioner om socialjourens överföring till Esbo kris- och socialjour. Det nya avtalet kunde förverkligas i slutet av året och den nya verksamheten påbörjas från år 2019.

Inom landskapskontexten planeras en systemisk verksamhetsmodell för barnskyddet (den sk Hackney-modellen). THL är med i utvecklingsarbetet. Modellen har tagit intryck från Storbritannien och den har utvecklats i stadsdelen Hackney i London. I korthet går modellen ut på att barn och föräldrar, som är barnskyddets klienter, skall få mera tid och bättre service av barnskyddets socialarbetare. Barnskyddet skall se till hela familjens situation och familjen skall få intensiv hjälp så fort som möjligt. Familjens eget nätverk skall involveras eftersom de är en resurs i krissituationer. Den här modellen förutsätter att en socialarbetare har ett begränsat antal familjer att ansvara för. Den här utvecklingen sker i samråd med familjeterapin och andra samarbetsparter för att familjernas helhetsservice skall förbättras.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
	Barnskydd - institutionsplaceringar/antal dygn/år	8 598	8 600
Barnskydd - familjevård/antal dygn/år	5 694	6 000	6 306
Barnskydd - antal klientärenden	307	230	245
Institutionsplaceringar/€/dygn	228	235	206
Familjevård/€/dygn	87	92	82

Barn- och familjetjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för social service Eivor Österlund-Holmqvist

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter		300			-300	0,0%
Avgiftsintäkter	207 284	34 450		121 611	87 161	353,0%
Understöd och bidrag		100 000		199 260	99 260	199,3%
Övriga intäkter						
Intäkter totalt	207 284	134 750	0	320 871	186 121	238,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				54,8 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-915 941	-1 192 210		-1 219 897	-27 687	102,3%
Köp av tjänster	-3 117 691	-3 323 460	-220 000	-3 730 193	-186 733	105,3%
Material och varor	-4 903	-28 650		-15 523	13 127	54,2%
Understöd	-105 814	-182 500		-120 634	61 866	66,1%
Övriga kostnader	-32 966	-135 020		-130 219	4 801	96,4%
Kostnader totalt	-4 177 316	-4 861 840	-220 000	-5 216 466	-134 626	102,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				24,9 %		
Verksamhetsbidrag	-3 970 032	-4 727 090	-220 000	-4 895 595	51 495	99,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				23,3 %		
Därav:						
Interna intäkter						
Interna kostnader	-63 220	-177 150		-173 939		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Barn- och familjetjänster visar som helhet ett resultat som motsvarar den prognos som ligger som grund för budgetändringen på 220 000 euro. Familjerehabiliteringen har under året belastat ekonomin. Antalet placeringar har ökat varmed antalet placeringsdygn överstiger det vid budgeteringen uppskattade antalet. Familjearbetarna inom barnskyddet har kunnat ge ett intensifierat stöd till familjerna då familjecentret ansvarat för initialbedömningarna. Antal klientärenden inom barnskyddet var sammanlagt 245, vilket är en nedgång med 62 från bokslutet 2017.

Verksamhetsbeskrivning

Till verksamhetsområdet hör myndighetsuppgifter inom vuxensocialarbete samt handikappservicen som är indelad i egen produktion och externa avtal (köptjänster inom specialomsorgen). Utöver detta hör invandrarbyrån till avdelningens verksamhetsområde. Invandrarbyrån koordinerar även servicen för Hangös del genom avtal som är uppgjort mellan kommunerna.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Vuxensocialarbete

Den nya socialvårdslagen är det viktiga styrinstrumentet inom vuxensocialarbete efter att behandlingen av det grundläggande utkomststödet överflyttats till FPA. Syftet med lagen är att stärka basservicen och därigenom minska behovet av korrigerande åtgärder. Klientorienteringen är en av lagens viktigaste principer, likaså att servicen fungerar så väl som möjligt med tanke på klientens behov. Klienten är med från början för att planera servicehelheten tillsammans med andra aktörer som är relevanta för bedömningen av servicebehovet. Utgående från bedömningen av servicebehovet uppgörs en klientplan som blir ett viktigt redskap för den fortsatta processen. Det gränsöverskridande samarbetet är mycket viktigt för att servicen skall bli så optimal som möjligt.

Handikappservice

Verksamheten inom handikappservicen styrs rätt långt av att det är fråga om subjektiva rättigheter. Inom handikappservicen är klient- och serviceplanerna viktiga arbetsredskap. Utmaningarna inom handikappservicen finns inom den personliga assistansen och färdtjänsten. Här finns de största ekonomiska satsningarna. Från 1.12.2016 inleddes en ny konkurrensutsättningsperiod gällande personlig assistans. Kommunen förverkligar den personliga assistansen som köptjänster, med hjälp av egna anställningar och genom att den hjälpbehövande själv anställer sina assistenter. Tyngdpunkten under det kommande budgetåret är att få struktur på arbetet och att göra upp fungerande arbetsprocesser.

Från 1.1.2017 har handikappteamet ansvarat för uppgörandet av omsorgsplanerna både då det gäller Kårkulla och Eteva. Detta ger kommunen en större möjlighet att tillsammans med den handikappade, hans personliga nätverk och andra aktörer göra upp de planer som styr servicens innehåll. I övrigt ligger tyngdpunkten på fortsatt utveckling av nya arbetssätt speciellt då det gäller klienter inom specialomsorgen som är i utlokaliserat arbete med hjälp av olika stödfunktioner. Sysselsättningsavdelningen är här en viktig samarbetspart för att åstadkomma nya kostnadseffektiva lösningar. Den här verksamheten kom igång i maj 2017, varför det är möjligt att utvärdera effekterna under år 2018.

Inom specialomsorgen finns det närmare 20 klienter som väntar på en boendeplats. Av den här gruppen är närmare 10 personer ungdomar, av vilka största delen nu bor hemma. En del genomför nu andra stadiets utbildningsskede. Under hösten 2017 har FDUV erbjudit sig att genomföra en kurs och ge fortsatt stöd till familjer som är intresserade av alternativa boendeformer. Glädjande nog har en del föräldrar visat intresse för detta. De här diskussionerna och samarbetet med FDUV kommer att fortsätta under år 2018. Diskussionerna kring stödet för de hemmaboende kommer också att fortsätta.

Invandrarbyrån

Kommunen har under 2016 godkänt 68 kommunplatser (inklusive de kvotflyktingar som kommunen har avtal med NMT-centralen om) för asylsökande som får uppehållstillstånd. Tyngdpunkten inom invandrantjänsten ligger i de utmaningar detta medför. Eftersom kommunen erhåller kalkylerade ersättningar för den här gruppen så finns det förutsättningar att på ett kostnadseffektivt sätt samarbeta med andra verksamhetsområden för att utveckla ändamålsenlig service som främjar integrationen. Man får räkna med att det sker en ökad inflyttning av personer som beviljas uppehållstillstånd med flyktingstatus. Under åren 2018-2019 beräknas Raseborg ha ca 100 personer med flyktingstatus för vilka staden erhåller kalkylerade ersättningar. Det är av största vikt att utveckla och förstärka integrationsarbetet så att flera aktörer inom staden blir involverade i arbetet och så att vi även inkluderar invandrarna i själva processen. Det är också viktigt att uppmuntra och stöda de aktörer som på frivillig basis arbetar för och med invandrare.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Uppföljning av förverkligade bedömningar av servicebehovet och klientplaner inom vuxensocialarbete	Antal klientplaner i förhållande till antal klienter
	En ny blankett för kartläggning av servicebehovet har införts i programmet. Målsättningen är att alla som gör kartläggningar skall använda sig av samma blankett.	
	Service som tidigare varit köptjänster sköts inom egen verksamhet (ex. stöd för klienter som har utlokaliserat arbete, köptjänster som baserar sig på socialvårdslagen).	Kostnadseffektivare lösningar
	Socialhandledaren har under år 2018 regelbundet träffat 26 klienter på de arbetsplatser de har. Utöver dessa har socialhandledaren givit stöd och handledning gällande sysselsättning åt 26 personer.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare/Euro
	Minskning av resurser inom vuxensocialarbete	Minskning med 5 årsverken under perioden 2017-2020.
	Sedan år 2017 har det varit en minskning av tre årsverken.	
	Handikappteamet börjar ge stöd i arbete och stödtjänster för hemmaboende (klienter inom specialomsorgslagen) från 1.3.2017 i samarbete med sysselsättningstjänster. Servicen har tidigare skötts som köptjänst.	2017: -30 000 € 2018: -20 000 € 2019: -20 000 €
	Arbetet inleddes 1.5.2017 då en socialhandledare anställdes för uppgiften. Under år 2018 har socialhandledaren regelbundet träffat 26 klienter regelbundet på de arbetsplatser de är placerade. Utöver dessa har 26 personer fått stöd och handledningen gällande sysselsättning. De elever från Raseborg som går i Yrkesträningsskolan Optima har också fått hjälp och stöd av socialhandledaren då det gäller praktikperioderna i hemkommunen. Samarbetet med sysselsättningsavdelningen fungerar bra. Den ekonomiska målsättningen beaktades i budget 2018.	

Analys över åtgärder

Vuxensocialarbete

Under år 2018 har det fortfarande krävt extra resurser från vuxensocialarbetets sida för att reda ut ärenden kopplade till Folkpensionsanstaltens handläggning av det grundläggande utkomststödet. Det stöds också av att det kompletterande och förebyggande utkomststödet visar på högre antal beslut en tidigare. Antalet har dock minskat jämfört med siffrorna i bokslutet 2017. Implementeringen av socialvårdslagen, där kartläggningen av servicebehovet är en viktig del, har kommit igång. Ett av nyckeltalen är att följa upp andelen bedömningar i förhållande till aktuella hushåll. Vuxensocialarbe har viktiga kontaktytor till andra verksamhetsområden och samarbete behövs för att servicen skall bli optimal.

Handikappservice

Under 2018 har staden konkurrensutsatt färdtjänsten i samarbete med Hangö. Ingå, Sjundeå, Lojo och Karviainen (Högfors, Vihtis). Lojo fungerade som uppdragsgivare. Upphandlingen gällde perioden 1.7.2018-31.1.2019 med en optionsperiod fram till 30.6.2019. Hösten 2018 påbörjades ett nytt samarbete kring färdtjänstens fortsatta konkurrensutsättning, där de tidigare kommunerna utökades med Esbo, Grankulla och Kyrkslätt. Esbo har huvudansvaret för det fortsatta samarbetet, där man också strävar till enhetliga direktiv.

Under 2018 har handikappteamet gjort kartläggningar över klienter som behöver någon form av boendestöd och man har aktivt arbetat för att kunna utveckla intervallvården för barnfamiljer, som har stort behov av avlastning. Även nya former för stöd till eget boende utreds.

Från september 2019 har Raseborg varit partnerskapkommun i projektet #påhenvägen tillsammans med ARA, Kehitysvammaliitto och FDUV. Samarbetet fortsätter och tanken är att staden utgående från brukarperspektiv och tillsammans med brukarna av servicen nya former av stöd till ett eget boende i form av grannskapsnätverk. Enligt artikel 19 i FN:S konvention har personer med funktionsnedsättning rätt att leva självständigt och delta i samhället. De har rätt att besluta om sitt boende på samma villkor som andra och de ska få tillräckligt med stöd för detta.

Invandrantjänster

Tyngdpunkten i invandrarbyråns verksamhet under 2018 var att integrera de flyktingar som kommit till kommunen sedan 2016. I december 2018 år fanns det 80 personer i Raseborg med flyktingstatus för vilka staden erhöll kalkylerade ersättningar.

Under 2018 flyttade det 30 flyktingar till Raseborg. Av dessa kom nio personer via flyktingmottagningscentralerna i Hangö och Raseborg, åtta personer anlände via familjeåterförening och 13 personer flyttade på egen hand till kommunen. Flyttningsrörelsen bort från Raseborg mot huvudstadsregionen och andra större städer har även varit stor: 2017 flyttade 40 personer vidare och 2018 flyttade 35 personer tillhörande denna grupp bort från Raseborg. Den relativt stora benägenheten att flytta bort från Raseborg och söka sig mot större städer innebär även svårigheter att förutspå vilka ekonomiska resurserna invandrarbyrån har till sitt förfogande och hurdana ramar invandrarbyrån har för sin budget.

Under 2018 bestod invandrarbyråns personalresurser av invandrarkoordinatorn, fem handledare och en sjukskötare. Teamet hade två mottagningspunkter; en i Karis och en i Ekenäs. Under slutet av hösten 2018 flyttade teamet till större utrymmen i Karis och invandrarbyråns verksamhet koncentrerades till dessa utrymmen. I enlighet med avtalet med Hangö stad skötte invandrarbyrån även delar av Hangös integrations- och flyktingärenden.

Under 2018 fungerade Medividas mottagningscentral i Raseborg. En av konsekvenserna av detta var att ett antal personer och familjer som fått avslag på sina asylansökningar sökte sig till kommunen för att få brådskande socialvård i form av betalningsförbindelser för mat och för att få plats i stadens nödinkvartering.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Utkomststöd (alla stödformer) antal hushåll/år	795		
Kompletterande utkomststöd antal hushåll/år	505	450	387
Förebyggande utkomststöd antal hushåll/år	191	170	120
Personlig assistans - egenarbetsgivarmodellen/%	33	30	24
Bedömning av servicebehovet enligt socialvårdslagen/% av aktuella hushåll		70	10

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	658 144	519 200		461 430	-57 770	88,9%
Avgiftsintäkter	69 432	38 080		76 225	38 145	200,2%
Understöd och bidrag	75 038	10 000		20 047	10 047	200,5%
Övriga intäkter	55 196	8 150		24 901	16 751	305,5%
Intäkter totalt	857 809	575 430	0	582 604	7 174	101,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-32,1 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-1 129 823	-1 203 660		-1 181 874	21 786	98,2%
Köp av tjänster	-9 387 756	-9 558 110	-500 000	-10 393 024	-334 914	103,3%
Material och varor	-8 656	-9 200		-9 440	-240	102,6%
Understöd	-2 542 780	-2 489 100		-2 155 348	333 752	86,6%
Övriga kostnader	-112 003	-113 610		-132 057	-18 447	116,2%
Kostnader totalt	-13 181 017	-13 373 680	-500 000	-13 871 742	1 938	100,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				5,2 %		
Verksamhetsbidrag	-12 323 208	-12 798 250	-500 000	-13 289 139	9 111	99,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				7,8 %		
Därav:						
Interna intäkter	2 520			5 448		
Interna kostnader	-178 610	-181 630		-190 300		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Vuxensocialarbete inklusive invandrarbyrå

Utfallet är 77,7 %

Antalet hushåll som erhållit kompletterande och förebyggande utkomststöd har under 2018 balanserats upp i förhållande till 2017 som var året efter det att Folkpensionsanstalten tog över ansvaret för det grundläggande utkomststödet. Från början av år 2018 togs ett nytt nyckeltal i bruk, dvs. andelen aktiva hushåll där man enligt socialvårdslagen gjort en kartläggning av servicebehovet. Procenten är låg i förhållande till förväntat resultat. Uppföljningen fortsätter under 2019.

Handikappservice/egen produktion

Utfallet är 102 % (överskridning 81 533 euro). Färdtjänsten konkurrensutsattes från 1.7.2018, vilket har lett till att kostnaderna för färdtjänst enligt handikappservicelagen minskade och utfallet stannade på 83,6 % (en inbesparing på 154 795 euro). Däremot har kostnaderna för personlig assistans inte hållit budgetkalkylerna. Utfallet är 107,1 % (en överskridning på 121 156 euro). Under år 2018 har 119 personer erhållit personlig assistans (jmf. 2017/114 personer). Allt flera av de som erhåller assistans väljer att inte vara egen arbetsgivare.

Handikappservice/externa avtal

Utfallet är 102,1 % (överskridning 171 959 euro). De största överskridningarna syns inom Kårkullas boendeservice där överskridningen är 270 060 euro fastän en tilläggsbudget på 300 000 euro beviljades hösten 2018. Inom detta verksamhetsområde kan det ske förändringar som är omöjliga att beakta på förhand.

Sysselsättningstjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för sysselsättningstjänster Stefan Fri

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Sysselsättningstjänsterna erbjuder tjänster åt långtidsarbetslösa i form av rehabiliterande arbetsverksamhet, hälsogranskningar, bedömning av arbets- och funktionsförmågan samt arbetsträning. För unga utanför arbets- och studielivet erbjuds tjänster i form av verkstadsverksamhet, uppsökande ungdomsarbete samt arbetsträning. Arbetsträning i verkstadsform erbjuds även för personer inom mentalvården.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Kommunens andel av arbetsmarknadsstödet

För att stävja kostnaderna för kommunens andel av arbetsmarknadsstöd krävs aktiveringsåtgärder. Aktiveringsåtgärder är för kommunens del rehabiliterande arbetsverksamhet och arbetsprövning. Dessa åtgärder ordnas alltid i samarbete med TE-tjänsterna vid uppgörandet av en aktiveringsplan.

Det totala antalet personer vars arbetslöshet varat längre än 300 dagar uppgår till ca 650.

Budget 2018 utgår kalkylmässigt ifrån att kommunen betalar arbetsmarknadsstöd för 400 personer och att 250 personer kan erbjudas aktivering. Stadens målsättning är att framöver öka andelen av de arbetslösa som kan erbjudas aktivering.

Aktiveringsåtgärder

Målsättningen är att varje månad kunna erbjuda 250 rehabiliterande arbetsverksamhetsplatser inom egna verkstäder, gruppverksamhet, arbete med stöd, inom stadens organisation samt via köptjänster inom tredje sektorn. För att även stöda vägen vidare ut i studie- och arbetslivet erbjuds arbetstränartjänster för unga och vuxna. Inom TYP-samservice för arbetslösa utgår man från att träffa alla långtidsarbetslösa och unga så fort som möjligt för att kartlägga deras behov av service tillsammans med TE-tjänsterna och Folkpensionsanstalten.

Bedömning av arbets- och funktionsförmågan

Bland långtidsarbetslösa finns många som inte klarar av en aktiveringsåtgärd p.g.a. nedsatt arbets- och funktionsförmåga. För denna grupp erbjuds utredningar och bedömningar av hälsovårdare, psykolog, läkare mm. Dessa åtgärder ger ingen inbesparing i arbetsmarknadsstödet före man fått ett sjukpensionsbeslut eller deltagande i någon arbetsrehabilitering.

Uppsökande ungdomsarbete

Från det uppsökande ungdomsarbetet kontaktas de unga som blivit utan studieplats efter grundskolan och de som avbrutit sina studier eller sin militärtjänst. Arbetet formas utgående från varje individs livssituation och mående med målsättning att hitta tillbaka till arbets- eller studielivet.

Övriga förändringar

Inom sysselsättningstjänsterna planeras en organisationsförändring träda i kraft den 1.1.2018. Under hösten 2017 har en utvärdering av verksamheten gjorts efter att en av enhetscheferna slutade. Utvärderingen visar att verksamheten kan omorganiseras utan att en ny förman anställs.

Verkstädernas verksamhetsinriktningar för 2018 är följande: sy- och handarbeten, träarbeten, intern flyttservice, små reparationsarbeten, fastighetsskötseluppgifter, matlagning, startträning för unga, återvinningscentral och skötsel av stadens bilar.

Tillsammans med läroinrättningarna utvidgas erkännande av kunnande i verkstäderna vilket betyder att personen som deltagit i verksamheten erhåller ett intyg över sitt kunnande som kan tillgodoses i studier.

För unga erbjuds lågtröskelverksamhet inom startträningen på ungdomsverkstaden KOI.

TYP samservice avtalet (samarbetsavtal för regionen Västra Nyland) för arbetslösa går ut den 31.12.2018 vilket bör beaktas så att verksamhetslösningar finns till förfogande fr.o.m. 2019.

Navigator verksamheten hör till regeringens spetsprojekt för vilket kan anhållas om statligt understöd. Detta projekt handlar om lågtröskel service för unga. Stadens medverkan i detta utreds och en ansökan inlämnas. Ansvaret och koordineringen av "Ungas sommarjobbssedel" flyttas fr.o.m. 2018 från stadsutvecklingsavdelningen till sysselsättningstjänster.

Sysselsättningstjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för sysselsättningstjänster Stefan Fri

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare
	Erbjuda ett brett utbud av rehabiliterande arbetsverksamhetsplatser	250 platser
	Inom sysselsättningstjänster finns minst 275 platser inom rehabiliterande arbetsverksamheten.	
	Stävja kostnaderna för kommunens andel av arbetsmarknadsstödet	Stävja kostnaderna för arbetsmarknadsstödet via aktivering med 1 560 000 €
	Kostnaderna för arbetsmarknadsstödet har lyckats stävas med 1 347 107 € vilket är 212 893 € från målsättningen. Under året har 221 personer varit aktiverade i medeltal/månad.	
	Unga under 30 år som kommit vidare från sysselsättningstjänsterna	80/år
	Under året har 122 unga kommit vidare från sysselsättningstjänsterna.	
	Vuxna som kommit vidare från sysselsättningstjänsterna	60/år
	Under året har 181 vuxna kommit vidare från sysselsättningstjänsterna.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare/Euro
	Arbete med stöd i samarbete med handikappservice. Erbjuder individuellt stöd och lösningar med lämpliga arbetsuppgifter.	2017: - 30 000 euro 2018: - 20 000 euro 2019: - 20 000 euro
	Inom arbete med stöd har 27 enskilda personer varit delaktiga under året av dem har 13 varit aktiverade i medeltal/månad. Satsningen på verksamheten i förhållande till stävande av kostnaderna för arbetsmarknadsstödet ger ett resultat på 16 460 € i inbesparing.	
	Mångsidig gruppverksamhet inom rehabiliterande arbetsverksamheten	10 platser Beräknas stävja kostnadsökningen för kommunens andel av arbetsmarknadsstödet med 50 000 euro
	Gruppverksamheten har förverkligats i 9 grupper under året med inriktning på språk-, IT-kunskap, jobbsökningskurs och livshantering. Totalt har 70 personer deltagit i grupperna varmed man lyckats stävja kostnaderna för arbetsmarknadsstödet med 93 531 €.	

Sysselsättningstjänster

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Chef för sysselsättningstjänster Stefan Fri

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Skapa flera rehabiliterande arbetsverksamhetsplatser inom stadens alla sektorer.	Ha minst 50 platser till förfogande med brett utbud. Beräknas stävja kostnadsökningen för kommunens andel av arbetsmarknadsstödet med 100 000 €.
	Staden har ett brett utbud av rehabiliterande arbetsverksamhetsplatser inom alla sektorer (minst 50) och det har varit sysselsatta på 23 platser i medeltal/månad. Kostnaderna för arbetsmarknadsstödet har lyckats stävas med en andel på 115 920 € av det totala.	

Analys över åtgärder

Under året har man lyckats väl när det gäller sysselsättande åtgärder och mycket bra gällande antalet personer som kommit vidare från sysselsättningstjänster.

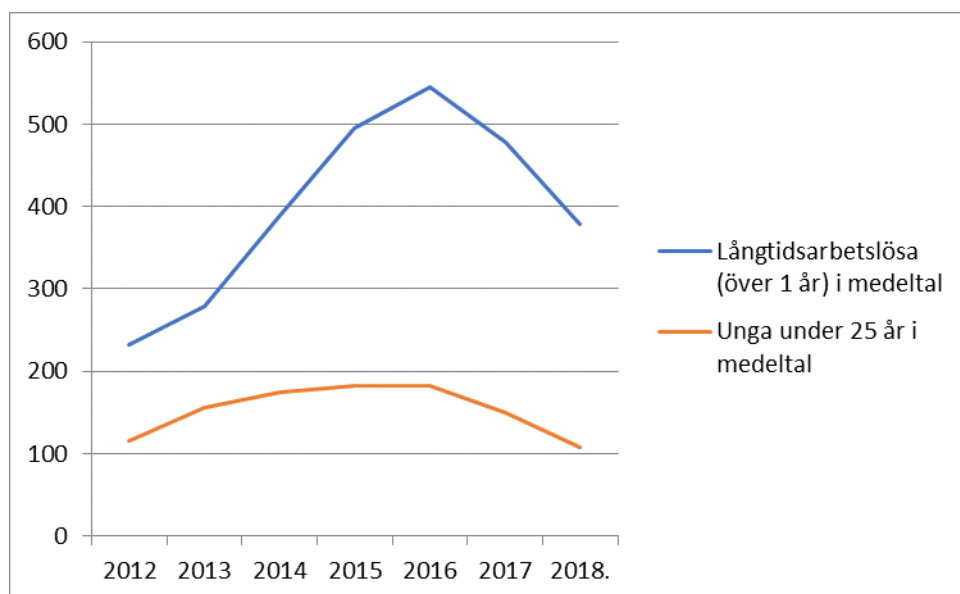
Ett nytt avtal för TYP-samservice har utarbetats för åren 2019-2021 vilket tryggar service för arbetslösa då kommunens social- och hälsovårdstjänster, TE-tjänsterna och FPAs tjänster behövs.

I målsättningen fanns att lämna in en ansökan för Navigator (lågtröskel service för unga) som projekt, vilket inte förverkligades utan planen går vidare med att utan projekt förverkliga verksamheten i någon form i Raseborg.

Sommarjobbssedeln sköttes för första året av sysselsättningstjänsterna. Sedeln gav möjlighet för 55 unga att få sitt första arbete. Inom uppsökande ungdomsarbete har det mottagits 101 anmälningar under året.

Arbetslöshetsgraden i Raseborg har från december 2017 till december 2018 sjunkit från 10,5 % till 8,6 %. Under samma tidsperiod minskade antalet arbetslösa med totalt 263 personer (1379 → 1116) och även antalet långtidsarbetslösa (över 300 dagar arbetslösa) med 49 personer.

Nedan statistik (källa NTM-centralen).

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018		
Arbetsmarknadsstödet €/år	2 220 750	2 000 000	2 029 218		

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	32 204	49 500		21 701	-27 799	43,8%
Avgiftsintäkter	3 384			3 243	3 243	0,0%
Understöd och bidrag	404 737	509 930		461 166	-48 764	90,4%
Övriga intäkter	13 563			7 984	7 984	0,0%
Intäkter totalt	453 888	559 430	0	494 094	-65 336	88,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				8,9 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-1 038 498	-1 292 990		-1 247 012	45 978	96,4%
Köp av tjänster	-306 330	-337 460		-272 244	65 216	80,7%
Material och varor	-38 460	-55 350		-41 405	13 945	74,8%
Understöd	-2 251 680	-2 058 810	-80 000	-2 103 198	35 612	98,3%
Övriga kostnader	-276 546	-303 770		-309 793	-6 023	102,0%
Kostnader totalt	-3 911 515	-4 048 380	-80 000	-3 973 652	154 728	96,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				1,6 %		
Verksamhetsbidrag	-3 457 627	-3 488 950	-80 000	-3 479 558	89 392	97,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				0,6 %		
Därav:						
Interna intäkter	9 405			7 422		
Interna kostnader	-320 116	-321 240		-355 535		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Underskrifningen av budgeterade intäkter balanseras av lägre kostnader för köp av tjänster samt inköp av material. Den ursprungliga budgeten för kostnaderna för kommunens andel av arbetsmarknadsstödet (gjordes budgetändring 80 000 euro) överskreds med 29 000 euro. Kostnaden sjönk dock från år 2017 med 191 500 euro.

Specialsjukvård / Bet.andel

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Social- och hälsovårdsdirektör Benita Öberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Till verksamhetsområdet hör specialistsjukvården (Nord DRG-produkter, antal vårddagar/psykiatri, antal besök/psykiatri och somatik). Till anslaget hör dessutom Raseborgs andel av jour- och uppföljningsavdelningen samt samjouren vid HNS Raseborgs sjukhus.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

HNS Raseborgs sjukhus uppgjorde på våren 2016 en handlingsplan med målsättning att sänka kostnaderna för specialistsjukvården. Handlingsplanens effekt på Raseborgs kostnader under åren 2017-2019 beräknas till 1,8 miljoner euro varav 780 000 euro år 2018. Av 1,8 miljoner euro hänför sig 500 000 euro till den prehospitala specialistsjukvården som budgeteras under anslaget för övrig specialistsjukvård.

Från årsskiftet 2016-2017 övergick den psykiatriska verksamheten från HNS Raseborgs sjukhus till HUCS. En klar sänkning i å-priserna har skett. Samarbetet med HUCS psykiatri har till alla delar varit gott. Vårdkedjorna är uppdaterade och under 2018 planeras ett fortsatt samarbete i syfte att minska gränsdragningen mellan primärhälsovård och specialistsjukvård. Genom detta kunde överlappande funktioner identifieras och åtgärdas. Fr.o.m. 2018 kommer stora delar av HUCS psykiatriska verksamhet och stadens vuxenmentalvård samt missbrukarvård att fungera i samma fastighet vilket förväntas förbättra samarbetet ytterligare.

Den pediatrika verksamheten övergår till HUCS fr.o.m. 1.1.2018. Målsättningen är att Raseborgs sjukhus blir en resultatenhet under HUCS redan 1.1.2018. VNS nämnden har redan i juni 2017 omfattat detta förslag.

Verksamheten vid jour- och uppföljningsavdelningen evalueras kontinuerligt i samråd med kommunerna. I regionen finns ett klart behov av en enhet som kan ge en god palliativ vård.

Styrningen av patientströmmarna är mycket central inom samjourens verksamhet. En förlängning av öppethållningstiden vid Ekenäs hälsostation torde påverka antalet besök vid samjouren, vilket förväntas ha en positiv effekt på stadens kostnader och märkbart förbättra tillgängligheten på hälsocentraltjänster för befolkningen.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Förlängda öppethållningstider på Ekenäs hälsostation gällande läkarmottagningen.	Antalet besök på samjouren sjunker.
	Öppethållningstiderna på Ekenäs hälsostation gällande läkarmottagningen förlängdes i februari t o m kl 18.00. Under sommarens semesterperiod var öppethållningstiden dock 8-16. Antal besök på samjouren uppgår till 8 308 mot 8 419 besök år 2017.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare/Euro
	Raseborgs sjukhus handlingsprogram beaktas i budgeten	2017: - 520 000 euro 2018: - 780 000 euro
	Kostnaderna för psykiatriska vårddygn, NordDRG produkter samt antal öppenvårdsbesök uppgår till 39 001 078 euro jämfört med 36 349 675 euro år 2017 (återbetalningar inte beaktade). Raseborgs sjukhus' handlingsprogram beaktades i stadens budget för år 2018 som sänktes från nivån bokslut 2017.	

Specialsjukvård / Bet.andel

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Social- och hälsovårdsdirektör Benita Öberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Den psykiatriska verksamheten överfördes fr.o.m. 1.1.2017 organisatoriskt till HUCS	2017: - 500 000 euro
	I bokslutet för år 2017 konstaterades att kostnaderna inom psykiatri sjönk med 520 000 euro jämfört med år 2016. Uppföljning av psykiatrin (ungdoms + vuxen) 2018 jämfört med 2017 visar att kostnaderna men också prestationerna ökat. Vårddygn 2 892 (2 793) euro 1 522 370 (1 461 776) enhetspris 526 (523) Besök 12 585 (11 523) euro 3 381 598 (2 634 359) enhetspris 269 (229) Enbart vuxenpsykiatri: antal besök euro: euro/besök: 2016: 7 080 1 874 025 265 2017: 8 793 1 970 669 224 2018: 9 830 2 489 190 253	
	Öppethållningstiden vid Ekenäs hälsostation förlängs med målsättning att sänka antalet besök vid samjouren	2017: - 70 000 euro 2018: - 130 000 euro
	Kostnaderna för samjouren 2018 uppgår till 962 097 euro mot 815 233 euro år 2017. I och med höjda enhetspriser har kostnaderna ökat trots att antalet besök sjunkit. 2018: 2017: läkarbesök 7 114 á 120 euro läkarbesök 7 297 á 100 euro skötarbesök 1 188 á 85 euro skötarbesök 1 089 á 70 euro	

Analys över åtgärder

Raseborgs sjukhus blev en resultatenhet under HUCS fr.o.m. 1.1.2018.

Stora delar av HUCS psykiatriska verksamhet och stadens vuxenmentalvård samt missbrukarvård flyttade i början av året in i samma fastighet, den sk Mentalvårdscenter-fastigheten. Samarbetet har förlöpt väl.

HUS Raseborgs sjukhus uppgjorde på våren 2016 en handlingsplan med målsättning att sänka kostnaderna för specialsjukvården. Handlingsplanens effekt år 2018 beaktades i stadens budgetering för år 2018. Volymmässigt ökade dock användningen av specialsjukvården och budgeten överskreds. Förutom ökad volym påverkas kostnadsökningen av övriga kostnadshöjande faktorer (komplicerade DRG-produkter, riktigt dyra fall, ändrade faktureringsystem, overtidsdygn).

Antalet overtidsdygn under året uppgick till 761 mot 203 år 2017. Överbeläggningsdygnen uppstod under årets första hälft. De åtgärder som vidtogs för att förhindra uppkomsten av överbeläggningsdygn var att staden köpte flera serviceboendeplatser (inom ramen för ramavtal), placerade på överplatser på stadens egna boende-enheter samt köpte bäddavdelningsplatser från grannkommunerna. Under årets andra hälft registrerades endast något enstaka överbeläggningsdygn.

Vårdkedjorna kartlades med målsättning att vårda rätt patient på rätt plats, vid rätt tillfälle med rätta resurser. Staden inrättade ett hemförlovningsteam som utgör en viktig länk i processen. Ett intensifierat samarbete med specialsjukvården eftersträvas.

Specialsjukvård / Bet.andel

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Social- och hälsovårdsdirektör Benita Öberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Nvckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Antal vård dygn vid jour- och uppföljningsavdelningen	1 570	940	1 849
Euro/vård dygn	480	496	483
Antal besök på samjouren	8 419	7 500	8 308
Euro per besök (medeltal)	97	115	116

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	144 167	150 000		643 328	493 328	428,9%
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter						
Intäkter totalt	144 167	150 000	0	643 328	493 328	428,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				346,2 %		
Kostnader						
Personalkostnader						
Köp av tjänster	-37 876 463	-36 560 000	-2 780 000	-40 802 472	-1 462 472	103,7%
Material och varor						
Understöd						
Övriga kostnader	-50				0	0,0%
Kostnader totalt	-37 876 514	-36 560 000	-2 780 000	-40 802 472	-1 462 472	103,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				7,7 %		
Verksamhetsbidrag	-37 732 347	-36 410 000	-2 780 000	-40 159 144	-969 144	102,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				6,4 %		
Därav:						
Interna intäkter						
Interna kostnader						

Specialsjukvård / Bet.andel

Förtroendeorgan: Social- och hälsovårdsnämnden

Ansvarsperson: Social- och hälsovårdsdirektör Benita Öberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Analys av ekonomi och nyckeltal

Budgetutfallet uppgår till 102,5 % och budgeten överskrids med 969 000 euro. Under året prognostiserades återbetalningen på betalningsandelar högre än vad den slutligen uppgick till.

Skillnaden i euro per produktionsform år 2018 jämfört med år 2016 och 2017 framkommer ur följande tabell:

	2016	2017	2018	2018 jfrt med 2017
Vård dagar	1 980 475	1 471 716	1 716 380	244 664
NordDRG	21 681 475	23 215 267	25 284 928	
-återbetalning	-1 153 808	-2 314 147	-1 206 466	
	20 527 667	20 901 120	24 078 462	3 177 342
Fonden för dyr vård	177 147	524 750	-383 635	-908 385
Besök	10 672 989	11 662 692	11 999 770	337 078
Samjour	955 711	815 233	962 097	146 864
Uppföljningsavdelning	622 545	753 582	917 104	163 522
Överbeläggningsdygn	5 400	121 800	456 600	334 800
Patientförsäkring	219 025	-21 761	200 883	222 644
Övrigt	1 981 709	1 623 406	1 811 225	187 819
Andel av försäljn.vinst			-941 330	-941 330

Källa: HUS/Total

Staden sökte och erhöll ersättning närmare 500 000 euro från Ely-centralen för invandrares användning av specialsjukvårdens tjänster.

Stadens andel av försäljningsvinsten som härstammar från försäljning av Tölö sjukhus uppgick till 941 330 och bokades som kreditering på kontot köptjänster.

Verksamhetsbeskrivning

Till verksamhetsområdet hör röntgen, laboratorium, prehospital akutsjukvård, hjälpmedelscentral, övrig specialsjukvård samt anslag för pensioner för tidigare anställda inom specialsjukvårdens samkommuner och kommunalförbund.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

De västnyländska kommunernas kostnader för den prehospitala akutsjukvården budgeteras år 2018 enligt 60 euro per capita. Den verkliga kostnaden överstiger 90 euro/capita. Den långsiktiga målsättningen är att kostnaden för den prehospitala akutsjukvården skall fördelas jämnt över hela HNS området och inte som nu per sjukvårdsområde.

Kostnaderna för övriga specialsjukvårdens delområden budgeteras i enlighet med bokslut 2016 och prognos 2017.

Kostnaden för pensioner för tidigare anställda beräknas sjunka årligen.

Analys över åtgärder

Kostnaderna för den prehospitala akutsjukvården uppgick till 60 euro per capita. Kostnaderna för pensioner för tidigare anställda sjönk inte i enlighet med beräkningen vid budgeteringen.

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter						
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter						
Intäkter totalt	0	0	0	0	0	0,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)						
Kostnader						
Personalkostnader	-1 292 070	-1 200 000	-80 000	-1 282 457	-2 457	100,2%
Köp av tjänster	-3 420 013	-3 338 870	-100 000	-3 544 792	-105 922	103,1%
Material och varor						
Understöd						
Övriga kostnader						
Kostnader totalt	-4 712 082	-4 538 870	-180 000	-4 827 248	-108 378	102,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				2,4 %		
Verksamhetsbidrag	-4 712 083	-4 538 870	-180 000	-4 827 248	-108 378	102,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				2,4 %		
Därav:						
Interna intäkter						
Interna kostnader						

Analys av ekonomi och nyckeltal

Budgeten överskreds med 108 378 euro. Överskridningen förklaras av att staden i december fick en tilläggskostnad på drygt 100 000 euro för hjälpmedel. Kostnaderna för hjälpmedel i hemmen har ökat i och med att allt flera sköts inom öppenvården.

Uppföljning av anslagets delanslag:

	utfall 2017	BU 2018	BU ändring	BU + ändring	utfall 2018	utfall jfrt med BU + ändring
Hjälpmedelscentralen	-494 235	-480 000		-480 000	-593 725	113 725
Laboratorium	-784 084	-760 000		-760 000	-766 265	6 265
Röntgen	-369 972	-350 000	-70 000	-420 000	-438 556	18 556
Prehospital akutsjukvård	-1 723 212	-1 710 000	-30 000	-1 740 000	-1 723 959	-16 041
Övrig specialsjukvård	-48 510	-38 870		-38 870	-22 287	-16 583
Pensioner	-1 292 070	-1 200 000	-80 000	-1 280 000	-1 282 457	2 457

Grundläggande information om sektorn

Sektorn omfattar service för alla åldersgrupper i staden. Sektorn består av fyra avdelningar; småbarnspedagogik (dagvård), utbildning, fritidsverksamhet samt administration och övrig utbildning.

Tyngdpunkterna inom bildningssektorn är att stödja barns och ungas välmående, förebygga marginalisering av unga och stärka kundernas möjligheter till deltagande. Målet inom sektorn är att erbjuda kvalitativ verksamhet och undervisning i en trygg och pedagogiskt relevant inlärningsmiljö som främjar kontinuitet för barn och unga i ett livslångt lärande. Verksamheten ska fostra till sund självkänsla och medmänsklighet samt ge barn och unga goda kunskaper och färdigheter för ett kvalitativt liv.

Till bildningssektorns grundläggande uppgifter hör också att skapa förutsättningar för en aktiv och meningsfull fritid för kommuninvånarna. Bildningssektorn bidrar till stadens attraktionskraft både som boendekommun, studieort och turistmål och ser det som sin uppgift att främja en hållbar utveckling och att verka för tolerans i vardagen. Centrala innehåll i verksamheten är också att för sin del garantera att ungdomsgarantin genomförs samt verkställa och följa upp välfärdsplanen för barn och unga.

En stor utmaning är att anpassa verksamheten till ett sjunkande antal barn. Elevantalet har sjunkit under en lång tid både inom den svensk- och den finskspråkiga utbildningen. Det faktum att även antalet nyfödda i staden minskar medför ytterligare utmaningar för sektorn.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Verksamheten inom bildningssektorns administration utvecklas vidare så att förvaltning och ekonomi bättre stöder sektorns serviceproduktion. Administrationens arbete ska även stöda personalutvecklingen och främjandet av arbetshälsan.

Utvecklingen av utbildningen fokuserar fortsättningsvis på att stöda skolornas implementering av den nya läroplanen och därmed stöda den förändring inom det pedagogiska arbetet som förutsätts av inom förskoleundervisning, grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och förberedande undervisning.

Fördröjda processer inom sektorn med för att sektorn ganska långt följer likande målsättningar som 2017. Ett prioriteringsområde är fortsättningsvis att trygga tillräckliga resurser, så att reformerna kan genomföras.

I budgeten ingår anslag för förverkligande av målen samt anslag för självfinansieringsandelen av en del utvecklingsprojekt som stöder sektorns verksamhet. Sektorn är aktiv i sökandet av externa medel som kan beviljas för utvecklingen av servicen och den regelrätta verksamheten (projektbidrag/understöd).

Det långsiktiga arbetet med att utveckla en trygg, utvecklande, tillgänglig/hinderfri och trivsam daghems- och förskolemiljö i enlighet med stadens välfärdsplan för barn och unga och de lokala läroplanerna fortsätter.

Omstruktureringen av förskolenätet fortsätter genom att se över möjligheterna till att samordna verksamheten i enlighet med tidigare fastställda riktlinjer.

För att förbättra jämlikheten och transparensen beträffande stadens stöd av föreningsverksamheten, skapas en ny modell för hur bidrag och understöd beviljas till ungdoms- och idrottsföreningar.

Arbetet med att främja välmående bland barn och unga lyfts fram som ett övergripande mål. De tydligaste satsningarna koordineras av utbildningsavdelningen där man genom ett mera systematiskt arbete, bland annat med hjälp av undersökningsresultat, söker konkreta åtgärder för att främja välmående i målgruppen. Målsättningen är också att detta arbete ska göras i samarbete med social- och hälsovårdssektorn men det ska inte medföra direkta merkostnader för andra än bildningen.

Sektor: Bildning
Ansvarsperson: Bildningsdirektör Tina Nordman

Analys över åtgärder

Under verksamhetsåret har bildningssektorns administration genomgått förändringar i och med anställandet av en undervisningschef för de svenskspråkiga skolorna och ny bildningsdirektör. De olika avdelningarnas verksamhetsmål har uppnåtts helt eller delvis. De verksamhetsmål som inte alls uppnåtts beror på att stadsfullmäktige 13.11.2017 §123 beslöt att inte stänga skolor.

Implementeringen av planen för småbarnspedagogik, förskolans läroplan, läroplanen för den grundläggande utbildningen och gymnasiets läroplan har fortsatt. Tyngdpunkten har lagts på olika delområden ss. utvecklandet av personalens IKT-kunnande och användningen av IKT i undervisningen. Såväl småbarnspedagogiken som utbildningen ingår i nationella nätverk för utvecklandet av verksamheten.

Skola i rörelse- projektet har pågått hela året. Katarinaskolans, Karjaan yhteiskoulu:s och Hakarinteen koulu:s skolgårdar har planerats och utvecklats i samarbete med elever och personal. Genom tutorverksamheten har skolorna fått stöd i att utveckla undervisningen till att bli mera rörlig.

Samtliga avdelningar söker aktivt statsunderstöd och andra understöd för utvecklandet av verksamheten. Utan dessa understöd skulle avdelningarna inte kunna utveckla verksamheten i lika stor grad som det nu varit möjligt.

Under året utreddes möjligheterna till att omstrukturera förskoleverksamheten. Bildningsnämnden fattade i oktober beslut om att omstruktureringen påbörjas från och med hösten 2019 på finska i Pojo och på svenska i Snappertuna. Utvecklande av samarbetet mellan förskola och skola och barnets enhetliga lärtig fortsätter. Målet är att förskolorna efter hand flyttas till skolorna.

Den nya modellen för beviljandet av bidrag och understöd till ungdoms- och idrottsföreningar blev inte färdig enligt angiven tidtabell. Arbetet fortsätter våren 2019.

Styrgruppen för elevvårdens sammansättning har ändrats och arbetssätten och -processerna har utvärderats och förnyats under hösten 2018 i samarbete med social- och hälsovårdssektorn. Utvecklingsarbetet fortsätter under 2019. under året ordnades två fortbildningstillfällen för förskolornas och skolornas elevvårdsgrupper.

Sektor: Bildning
Ansvarsperson: Bildningsdirektör Tina Nordman

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	1 334 006	1 335 360		1 320 348	-15 012	98,9%
Avgiftsintäkter	2 547 088	2 330 280		2 194 293	-135 987	94,2%
Understöd och bidrag	526 368	258 400		738 879	480 479	285,9%
Övriga intäkter	755 307	673 450		742 652	69 202	110,3%
Intäkter totalt	5 162 769	4 597 490	0	4 996 172	398 682	108,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-3,2 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-34 078 133	-34 976 700		-34 884 811	91 889	99,7%
Köp av tjänster	-12 568 450	-12 821 590		-12 751 516	70 074	99,5%
Material och varor	-1 799 900	-1 643 620		-1 752 157	-108 537	106,6%
Understöd	-1 612 985	-1 755 600		-1 526 964	228 636	87,0%
Övriga kostnader	-8 189 652	-11 163 040		-11 321 204	-158 164	101,4%
Kostnader totalt	-58 249 120	-62 360 550	0	-62 236 653	123 897	99,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				6,8 %		
Verksamhetsbidrag	-53 086 351	-57 763 060	0	-57 240 481	522 579	99,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				7,8 %		
Därav:						
Interna intäkter	879 406	861 070		868 441		
Interna kostnader	-15 533 478	-19 043 920		-18 971 433		

Analys av det ekonomiska utfallet

Bildningssektorn uppvisar ett överskott på +522 579 i relation till nettobudgeten. De budgeterade inkomsterna överskreds med 398 682 € och utgifterna underskreds med 123 897 €. Den förverkligade nettobudgeten uppgår till -57 240 481 €, inkomsterna 4 996 172 och utgifterna 62 236 654.

Övrig utbildning

Övrig utbildning består av Administration, Transporter, Kuratorsverksamhet, Morgon- och eftermiddagsverksamhet samt Kulturinstitutet.

Övrig utbildning uppvisar ett nettoresultat på -6 926 821 €. Budgeten underskreds med 107 909 € (1,5 %).

Transporterna överskreds med 53 871 €, främst beroende på att linjetrafiken upphörde på flera rutter inför hösten och man var tvungen att upphandla dessa rutter. Morgon- och eftermiddagsverksamheten överskreds med 79 190 €.

Orsaken var att man var tvungen att anställa flera eftisledare p.g.a. många barn med specialbehov.

Däremot underskreds Administrationen med 146 059 €, vilket främst beror på att betalningsandelen till avtalskommuner varit avsevärt lägre än under tidigare år. Kulturinstitutet underskred sin budget med 98 603 €. Den främsta orsaken är att Kulturinstitutet underskred sina personalkostnader med ca 52 000 € och att Kulturinstitutets hyror varit ca 20 000 lägre än budgeterat.

Småbarnspedagogik

Småbarnspedagogik består av Administration, Familjedagvård och Daghem.

Småbarnspedagogiken har ett nettoresultat på -15 354 111 €. Budgeten underskreds med 343 409 € (2,2 %).

Förklaringen är hemvårdsstödet, som underskred budgeten med ca 216 000 €. Budgeten uppgick till 1 430 000 €.

Sektor: Bildning

Ansvarsperson: Bildningsdirektör Tina Nordman

Hemvårdsstödet utbetalas till de vårdnadshavare som inte utnyttjar dagvårdstjänster för barn under 3 år, utan sköter sina barn själva. Årskullarna 2016, 2017 och 2018 är väldigt små. Stödet har minskat med ca 300 000 € på tre år. Familjedagvårdens budget är 172 000 € lägre än budgeterat, vilket nästan uteslutande beror på personalkostnaderna. Antalet familjedagvårdare har fortsättningsvis minskat och eftersom barnantalet sjunkit har det inte funnits behov av att anställa ersättande personal. Daghemmen har däremot överskridit sin budget med 43 000 €, vilket beror på att dagvårdsavgifterna inbringat mindre än budgeterat.

Utbildning

Utbildning består av svensk- och finskspråkig grundläggande utbildning.

Utbildningen har ett nettoresultat på -26 889 157 €. Budgeten underskreds med 80 273 € (0,3 %). Inkomsterna har överskridits med 268 000 €, varav understöds- och projektinkomster utgör 207 000 €. Personalkostnaderna har underskridits med 58 000 €, vilket uteslutande beror på lönebidrag. De interna hyrorna har överskridits med 154 000 €, vilket beror på att de inte justerades i budgeten, då det beslöts att inga skolor skulle stängas.

Gymnasier

Gymnasierna uppvisar ett nettoresultat på -3 690 022 €. Budgeten underskreds med 104 348 €. Trots detta är nettoutgiften/studerande nästan exakt densamma som budgeterat, eftersom antalet studerande också varit lägre än budgeterat. Inkomsterna har överskridits med 47 000 €, vilket främst beror på projektbidrag. De utbetalda lönerna har överskridits i någon mån, men lönebidrag och sjukförsäkringsersättningar har medfört att personalkostnaderna underskridits med 46 000 €. I övrigt beror inbesparingen på att måltidsservisen underskridits med 56 000 €. Däremot har resetjänsterna överskridits med 43 000 €, vilket hör ihop med projektinkomsterna.

Museer

Museerna uppvisar ett nettoresultat på -876 203 €. Budgeten underskreds med 57 €. Inkomsterna har överskridits med 216 000 €. Dessa har kommit via olika understöd (Svenska kulturfonden i Finland, Svenska litteratursällskapet). Utgifterna har stigit i motsvarande mån.

Bibliotek

Biblioteket uppvisar ett nettoresultat på -1 552 598 €. Budgeten underskreds med 4 042 € (0,3 %), vilket visar att biblioteket följde budgeten.

Fritid

Fritid består av Ungdomsverksamhet och Motion & idrott.

Fritiden har ett nettoresultat på -1 951 569 €. Budgeten överskreds med 117 459 € (6,4 %). Den största bidragande orsaken härtill är att antalet simhallsbesök sjunkit med 8000 jämfört med bokslutet 2017 och med 12 000 jämfört med det budgeterade antalet besök för 2018. Därmed minskade försäljningsintäkterna med ca 84 000 €. De interna kostnaderna som gäller det nya samarbetet Tekniska/Fritid har överskridits med ca 40 000 €, vilket delvis beror på initialsvårigheter att budgetera denna verksamhet korrekt.

Övrig utbildning

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Bildningsdirektör Tina Nordman

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Avdelningen omfattar bildningssektorns administration och producerar tjänster för hela sektorn. Till avdelningen hör även ansvaret för den fria bildningen, grundläggande utbildning i konst, samarbete med övriga utbildningsanordnare, morgon- och eftermiddagsverksamheten, skolornas sociala arbete (skolkuratorerna) samt det övergripande ansvaret för sektorns projektverksamhet. Till avdelningen hör också utvecklingen och styrningen av sektorns personalfortbildning.

Avdelningen ska stöda bildningsektorns substansavdelningar genom att handha det övergripande ledarskapet av bildningssektorns verksamhet. Avdelningen producerar administrativa tjänster, ansvarar för alla elevtransporter, leder och koordinerar ekonomiplaneringen och -uppföljningen samt stöder avdelningarna i alla avdelnings- och sektorövergripande frågor.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Utarbeta en ny läroplan för grundläggande konstundervisning i musik, fördjupad lärokurs samt att implementera denna läroplan i den regelrätta verksamheten. Genom den nya läroplanen skapa mer flexibla alternativ och möjligheter för elevernas musikstudier och därigenom motivera studerande till musikstudier.

Skapa en sammanhållen verksamhet vid det nya sammanslagna Kulturinstitutet.

Effektivisera organisationen. Genom verkställigheten av förändringar i skolstrukturen möjliggörs även permanenta förändringar inom förvaltningen.

I budgeten ingår anslag för projekt med målsättning att minska förekomst av och risker för sexuella trakasserier och övergrepp mot och bland barn och unga. Projekten planeras under våren 2018 och genomförs under läsåret 2018–2019.

Bindande mål 2018

BS		Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare
		Övergripande utveckling av verksamheten.	Minst 3 nya projekt inleds där minst 50% av finansieringen garanteras genom externt understöd.
		Bildningssektorn har erhållit projektunderstöd för tre olika projekt där det externa stödet täcker över 50 % av finansieringen	
		Förbättra välmående bland barn och unga.	Koordinera avdelningarnas arbete med att främja välmående bland barn- och unga i Raseborg.
		Styrgruppen för elevvårdens sammansättning har ändrats och arbetssätten och -processerna har utvärderats och förnyats under hösten 2018 i samarbete med social- och hälsovårdssektorn. Under året ordnades två fortbildningstillfällen för förskolornas och skolornas elevvårdsgrupper och ett fortbildningstillfälle för stadens speciallärare om trestegsstödet.	
		En systematik för personalfortbildningen för den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och förskolornas personal skapas.	En plan för personalfortbildningen uppgörs inför läsåret 2018–2019.
		En fortbildningsplan för läsåret 2018–2019 uppgjordes och fortbildningar ordnas i enlighet med den.	

Övrig utbildning

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Bildningsdirektör Tina Nordman

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

		Utarbeta en ny läroplan för grundläggande konstundervisning i musik, fördjupad lärokurs	Läroplanen ska godkännas av bildningsnämnden under våren 2018.
		Läroplanen för grundläggande konstundervisning i musik, fördjupad lärokurs godkändes av bildningsnämnden 12.6.2018.	
		Utarbeta en ny hemsida för Raseborgs Kulturinstitut	De nya hemsidorna ska vara i användning senast inför ansökningsförfarandet till verksamheten vilken görs i maj 2018.
		Raseborgs Kulturinstituts nya hemsida är färdig och i användning.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS		Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare/Euro
		Förbättra och effektivera skoltransporterna	Sänka kostnaderna för skoltransporterna. Detta görs genom en ny upphandling av alla skoltransporter, förslagsvis i samband med skapandet av en enhet som svarar för all logistisk i staden.
		En sektorövergripande arbetsgrupp för utvecklandet av trafiktjänsterna har tillsatts av stadsdirektören. Bildningen representeras av bildningsdirektören (ordförande för arbetsgruppen) och en skolsekreterare.	

Analys över åtgärder

Raseborgs Kulturinstitut har jobbat med att utveckla verksamheten så att den blir mera sammanhållen. Den nya läroplanen för grundläggande konstundervisning i musik, fördjupad lärokurs godkändes och under höstterminen har man jobbat med att implementera läroplanen i undervisningen.

Styrgruppens för elevvårdens sammansättning har ändrats och arbetssätten och -processerna har utvärderats och förnyats under hösten 2018 i samarbete med social- och hälsovårdssektorn. Under året ordnades två fortbildningstillfällen för förskolornas och skolornas elevvårdsgrupper och ett fortbildningstillfälle för stadens speciallärare om trestegsstödet.

En sektorövergripande arbetsgrupp för utvecklandet av trafiktjänsterna har tillsatts av stadsdirektören. Bildningen representeras av bildningsdirektören (ordförande för arbetsgruppen) och en av skolsekreterarna. Arbetsgruppen har sammankommit regelbundet och kartlagt och utvärderat nuläget samt fört diskussioner med trafikidkare om den kommande upphandlingen.

Effektiveringen av förvaltningen verkställdes inte på grund av stadsfullmäktiges beslut att inte stänga skolor. Från och med juni anställdes en undervisningschef för den svenskspråkiga utbildningen.

Övrig utbildning

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Bildningsdirektör Tina Nordman

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Skjutskostnad/skjutsselev	1 942	2 027	2 105
Antal undervisningstimmar/Mbi	17 178	18 000	17 109
Antal deltagare/Mbi	7 934	8 000	7 580
Antal veckotimmar/Musikinst.	476	490	492

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	583 470	669 860		659 338	-10 522	98,4%
Avgiftsintäkter	636 546	642 780		625 506	-17 274	97,3%
Understöd och bidrag	228 480	144 300		169 828	25 528	117,7%
Övriga intäkter	40 002	14 100		46 712	32 612	331,3%
Intäkter totalt	1 488 498	1 471 040	0	1 501 384	30 344	102,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				0,9 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-3 446 755	-3 334 500		-3 355 221	-20 721	100,6%
Köp av tjänster	-4 123 096	-4 244 140		-4 100 298	143 842	96,6%
Material och varor	-141 506	-148 200		-180 503	-32 303	121,8%
Understöd	-162 950	-166 000		-174 950	-8 950	105,4%
Övriga kostnader	-471 704	-612 930		-617 233	-4 303	100,7%
Kostnader totalt	-8 346 011	-8 505 770	0	-8 428 205	77 565	99,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				1,0 %		
Verksamhetsbidrag	-6 857 513	-7 034 730	0	-6 926 821	107 909	98,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				1,0 %		
Därav:						
Interna intäkter	259 080	280 920		301 337		
Interna kostnader	-824 077	-1 035 540		-1 015 750		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Administration

Budget: 2 392 470, budgetförverkligande: 2 246 411 = 93,9 % (-146 059 €). Inbesparingen beror främst på att betalningsandelarna till avtalskommuner varit lägre än under tidigare år, samt på att hemkommunandelen till Musikinstitutet Raseborg blev ca 23 000 lägre än budgeterat.

Transporter

Budget: 1 810 000, budgetförverkligande: 1 863 871 = 103 % (53 871 €). Överskridningen beror på att linjetrafik på flera rutter upphörde inför hösten och man var tvungen att upphandla dessa rutter.

Övrig utbildning

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Bildningsdirektör Tina Nordman

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Kuratorsverksamhet

Budget: 362 950, budgetförverkligande: 366 642 = 101 % (3 692 €). Överskridningen beror att lönekostnaderna överskridits i någon mån.

Morgon- och eftermiddagsverksamhet

Budget: 825 240, budgetförverkligande: 904 430 = 109,6 % (79 190 €). Personalkostnaderna överskreds med ca 77 000 €, vilket berodde på att man var tvungen att anställa flera eftisledare p.g.a. många barn med specialbehov.

Raseborgs Kulturstudiet

Budget: 1 644 070, budgetförverkligande: 1 545 467 = 94,0 % (-98 603 €). Den främsta orsaken är att Kulturstudiet underskridit sina personalkostnader med ca 52 000 €, vilket till stor del beror på att kursantalet minskat med ca 5 %. Kulturstudiets hyror har varit ca 20 000 lägre än budgeterat. Man har haft mera verksamhet i egna utrymmen.

Verksamhetsbeskrivning

Verksamhetsområdet småbarnspedagogik består av småbarnspedagogisk verksamhet och förskoleundervisning.

Målet inom den småbarnspedagogiska verksamheten är att stöda barnets uppväxt, utveckling och lärande samt att främja barnets välbefinnande. Småbarnspedagogiken är en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård av barn och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas.

Målet inom förskoleundervisningen är att i samarbete med hemmen och vårdnadshavarna främja barnens förutsättningar för utveckling och lärande samt att stärka barnens sociala färdigheter och sunda självkänsla med hjälp av lek och positiva upplevelser av lärande.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Raseborgs stads plan för småbarnspedagogik 2017, Förskolans läroplan 2016 och barnets individuella plan utvärderas och revideras. Ett långsiktigt arbete med att utveckla en trygg, utvecklande, tillgänglig/hinderfri och trivsam daghems- och förskolemiljö i enlighet med stadens välfärdsplan för barn och unga och de lokala läroplanerna fortsätter.

Implementering av Raseborgs stads IKT plan 2017 för förskolan och småbarnspedagogiken.

Förskolenätet ses över och omorganiserar på områden där det är möjligt och gagnar helheten. Smidiga övergångar och samarbete mellan förskola och nybörjarundervisningen utvärderas och utvecklas.

Utveckling av specialdagvården: Jämlig tillgänglighet till specialbarträdgårdslärare. Arbetet med att införa trestegsstödet inom småbarnspedagogiken inleds.

Karis nya daghem planeras och byggs, samarbete med tekniska. Blivande personal till daghemmet utses och arbetet med att skapa en gemensam verksamhetskultur påbörjas.

Utvärdering och utveckling av småbarnspedagogikens IT-system.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Verksamhetskulturen och inlärningsmiljö inom småbarnspedagogiken och förskolan utvärderas och utvecklas. Barnens och vårdnadshavarnas delaktighet och personalens arbetssätt utvecklas.	Utgångsläget för att utveckla verksamhetskulturen och inlärningsmiljön kartläggs i en utvärderingsenkät riktad till barn, vårdnadshavare och personal. Fortbildning för personalen inom småbarnspedagogiken ordnas. Fortsatt samarbete med Hangö stad och Ingå kommun för att utveckla systematisk, långsiktig fortbildning för personalen.
	Utvärdering visade på bra resultat för verksamhetens olika områden. Personal utbildning har ordnats och utbildningsprojekt tillsammans med Hangö och Ingå verkställs under verksamhetsåret 2018-2019	
	Implementering av IKT plan.	Utöka antalet mobila enheter till förskolans personal 1:1. Fortsatt utbildning av enheternas IKT tutorer.
	IT system för dagvårdens administration utvecklas av olika leverantörer. I samråd med It-avdelningen följs utvecklingen, med sikte att hitta fungerande lösningar under verksamhetsår 2019-2020. IKT utbildning för personalen planeras tillsammans med Hangö och Ingå. Mobila enheter har utökats under verksamhetsåret.	

Småbarnspedagogik

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: **Chef för småbarnspedagogik Charlotte Lindh**

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

		Omorganisering av förskoleverksamheten, utvecklandet av smidiga övergångar och samarbete mellan förskola och nybörjarundervisning.	Omorganisering av förskoleverksamheten inleds genom att samordna förskolorna i Karisområdet från hösten 2018. Förskolelärare med första arbetspunkt i förskolan är utsedda. Gemensam fortbildning för förskolans personal och personal inom nybörjarundervisningen.
		Beslut i bildningsnämnd om att inte omorganisera förskolenätet	
		Omorganisering av specialdagvården. Trestegsstöd inom småbarnspedagogiken utarbetas.	Specialbarntädgårdslärare från specialgrupper övergår till ambulerande uppgifter, smågrupper enligt behov i en del daghem. Modell för trestegsstöd inom småbarnspedagogiken i Raseborg färdigställd. Fortbildning för personalen inom trestegsstödet inom småbarnspedagogiken ordnas
		Samtliga speciallärare inom småbarnspedagogik ambulerande. Utkast till modell för trestegsmodell färdigt.	
		Samarbete med tekniska i planering av Karis nya daghem. Arbete med att bygga upp en gemensam verksamhetskultur med personalen på Karis nya daghem har inletts.	Planering av daghemmet fortgår med tekniska. Personalen till Karis nya daghem utsedd. Träffar för den nya personalen har ordnats.
		Personal till daghemmet från enheter som stängs, rekrytering pågår under början av 2019. Daghembygget fortlöper enligt plan.	

Analys över åtgärder

Utvärdering, fortbildning och utvecklande av verksamhetskulturen har fortskridit enligt plan. Utredning av IT-system för dagvårdens administration fortgår, mobila nätverk byggs ut på daghem, varefter mobila enheternas antal är ändamålsenligt att utöka. Bildningsnämnden beslöt att inte omorganisera förskolenätet. Samtliga speciallärare inom småbarnspedagogik fungerar som ambulerande lärare, trestegsstödets modell färdigt för personalens kommentarer. Nya daghemmets personal till största delen klar, preliminär plan för barngrupperna uppgjord. Planering av inredning fortlöper, daghembygget fortlöper.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Barn födda mellan åren 2012-2016	1 262	1 482	
av vilka i kommunal dagvård	954	895	905
Barn födda 2011	319		
av vilka i kommunal förskola	309	285	282
Stöd för vård av barn (FPA)	379	340	312
Nettoutgift/dagvårdsbarn	10 124	11 507	11 692

* Barnantalet och användningen av kommunal dagvård är avstämt 15.3.2018. FPA stödet är ett medeltal för hela året.

Småbarnspedagogik

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Chef för småbarnspedagogik Charlotte Lindh

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	10 807			6 550	6 550	0,0%
Avgiftsintäkter	1 833 471	1 597 000		1 508 192	-88 808	94,4%
Understöd och bidrag	33 042			28 446	28 446	0,0%
Övriga intäkter	4 565	2 800		4 223	1 423	150,8%
Intäkter totalt	1 881 885	1 599 800	0	1 547 411	-52 389	96,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-17,8 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-10 515 875	-10 940 030		-10 871 322	68 708	99,4%
Köp av tjänster	-2 286 287	-2 342 940		-2 217 102	125 838	94,6%
Material och varor	-217 526	-237 450		-204 903	32 547	86,3%
Understöd	-1 306 052	-1 430 000		-1 213 675	216 325	84,9%
Övriga kostnader	-1 862 263	-2 346 900		-2 394 520	-47 620	102,0%
Kostnader totalt	-16 188 003	-17 297 320	0	-16 901 522	395 798	97,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				4,4 %		
Verksamhetsbidrag	-14 306 118	-15 697 520	0	-15 354 111	343 409	97,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				7,3 %		
Därav:						
Interna intäkter	3 911	2 800		2 740		
Interna kostnader	-3 852 176	-4 415 290		-4 332 218		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Administration

Budget: 1 687 587, budgetförverkligande: 1 473 385 = 87,3 % (-214 202 €). Inbesparingen beror på hemvårdsstödet som utbetalas av FPA, men sedan faktureras kommunen. Hemvårdsstödet utbetalas till de vårdnadshavare som inte utnyttjar dagvårdstjänster för barn under 3 år, utan sköter sina barn själva. Årskullarna 2016, 2017 och 2018 är väldigt små. Stödet har minskat med ca 300 000 € på tre år.

Familjedagvård

Budget: 1 383 597, budgetförverkligande: 1 211 358 = 87,6 % (-172 239 €). Personalkostnaderna är 155 000 € lägre än budgeterat, vilket till största delen beror på att familjedagvårdare slutat eller inte kommit tillbaka från vårdledigheter. Eftersom barnantalet sjunkit har det inte funnits behov av att anställa ersättande personal.

Daghem

Budget: 12 626 336, budgetförverkligande: 12 669 368 = 100,3% (43 042 €). Överskridningen beror på att dagvårdsavgifterna inbringat 85 000 € mindre än budgeterat. Personalkostnaderna har överskridits med 90 000 €. Främst tack vare att de interna städ- och kosthållstjänsterna varit 110 000 € lägre än budgeterat är överskridningen endast 43 000 €.

Utbildning

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Undervisningschef Elisabet Ehrstedt/Undervisningschef Jukka Hautaviita

Verksamhetsbeskrivning

Målet inom verksamhetsområdet är att erbjuda kvalitativ verksamhet och undervisning i en trygg och pedagogiskt relevant inlärningsmiljö. I utbildningen främjas kontinuiteten i ett livslångt lärande. Verksamheten ska fostra barnen och de unga till sund självkänsla och medmänsklighet, samt ge dem goda kunskaper och färdigheter för fortsatta studier och ett kvalitativt liv.

Den grundläggande utbildningen i Raseborg genomförs i skolor med årskurserna 1-6 (14), 7-9 (3) samt i enhetsskola med årskurserna 1-9 (2).

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

I implementeringen av läroplanen står speciellt bedömning samt utvärdering av arbetssätt och verksamhetskultur i fokus.

Förbättring av välmåendet bland barn och unga är målsättningen i all verksamhet.

En av tyngdpunkterna är fortfarande effektivisering av organisationen. Genom verkställigheten av förändringar i skolstrukturen blir också förändringar inom förvaltningen permanenta. En del av avdelningens verksamhet överförs till avdelningen Utbildning samtidigt som det totala personalantalet minskar.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Smidiga övergångar och samarbete mellan förskola och nybörjarundervisning.	Gemensam fortbildning för förskolans personal och personal inom nybörjarundervisningen.
	Strukturella förändringar för att möjliggöra ett tätare samarbete har gjorts (förskolor har flyttats till skolor) Uppbyggande av en gemensam lärostig har inom många områden påbörjats. Gemensam fortbildning har inte ordnats.	
	Alla klarar av grundskolan under läropliktsåldern. 100 % av de som fått avgångsbetyg ansöker studieplats genast efter 9.klassen.	Det allmänna och effektiviserade stödet används aktivt. Studiehandledare följer upp niondeklassisters ansökning till andra stadiet.
	Enligt uppgift av studiehandedarna har alla elever i årskurs 9 erhållit avgångsbetyg och sökt fortsatt studieplats.	
	Bedömning av lärande är mångsidigt.	Utvärderingssamtal förs med alla elever enligt det som bestäms i skolans läsårsplan. Skolorna har verktyg till formativ bedömning.
	I enlighet med LP -16 har bedömningskulturen utvecklats och nya bedömningsformer har tagits i bruk. Bedömningen är ett delområde som ständigt är under utveckling.	

Utbildning

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Undervisningschef Elisabet Ehrstedt/Undervisningschef Jukka Hautaviita

		Personalens kunskande förbättras (speciellt utvecklande av IKT-pedagogiken fortsätter)	En plan för personalfortbildningen uppgörs inför läsåret 2018-2019. I utvecklandet av personalens IKT-kunskande används Lärarnas kunskapsmål i grundskolan – blanketten. IKT-plan för den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och förskoleverksamheten uppdateras.
		Skolornas tutorer har uppgjort en fortbildningsplan inom IKT samt fortbildat lärarna. Rektorerna bör använda Opeka-blanketterna för uppföljning av IKT-kunskaperna . Digitaliseringsprocessen i skolorna är snabb och IKT –planens uppdatering fortgår.	
		Välmåendet av barn och unga befrämjas,	Skolhälsoenkätens resultat analyseras i stadens elevvårdsgrupp. På basen av dem utarbetas skolvisa planen för befrämjandet av välmående av barn och unga.
		Elevvårdsgruppen har analyserat resultaten från skolhälsovårdsenkäten. Välmåendet hos barn och unga är ett av skolornas tema och finns beskrivet i skolornas lärsplaner.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS		Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå /Mätare/Euro
		Nämndernas förslag: Stängning av Snappertuna-, Västerby-, och Klinkbacka skolor 30.6.2018. Verkställande av indragningsbeslut. Inbesparing av driftskostnad 1.7-31.12.2018	Uppskattad inbesparing av driftskostnader cirka 194 000 euro Enligt budgetförslaget verkställs inte skolstängningarna (SFGE 13.11.2017 § 123)
		Fullmäktige har fattat beslutet att inte stänga Snappertuna skola, Västerby skola eller Klinkbackan koulu.	

Analys över åtgärder

Verksamhetens tyngdpunkt är fortsättningsvis implementeringen av Läroplan 2016. De delområden som lyfts fram i budgeten 2018 är områden som är under utveckling under en lång tid framöver. I detta arbete är ett mångprofessionellt samarbete samt stadens egna tutors insats av största betydelse.

Tyngdpunkten på barns och ungas välmående märks genom många konkreta åtgärder (bl.a satsningar på att öka trivselen på skolgårdarna, möten mellan elevvårdspersonal och skolornas undervisningspersonal, uppdatering av läroplanen). Under detta arbete har även strukturerna för stöd och tidigt ingripande klarlagts men arbetet fortsätter ännu. Personalen som arbetar med barn och unga upplever att utmaningarna är svårare än tidigare och de berör allt yngre barn. Behovet av konkreta modeller har tydligt ökat.

Digitaliseringen i skolorna (undervisning och inläring) börjar vara en naturlig del av skolornas vardag. Lärarnas kunskande inom IKT utvecklas hela tiden och diskussionerna inom detta område har lugnat sig.

Efter stadsfullmäktiges beslut (13.11 2017) har inga diskussioner kring ändringar i skoluttagsområdena förts. Man kan anta att situationen fortsätter på detta sätt under denna valperiod.

Utbildning

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Undervisningschef Elisabet Ehrstedt/Undervisningschef Jukka Hautaviita

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
elevantal totalt åk 1-9	2 619	2 629	2 632
nettoutgift/elev, totalt inkl. skjutsk.	9 942*	10 865*	10867*
nettoutgift/elev för undervisning	6 499*	6 563*	6578*
timresurs/elev	2,16*	2,14*	2,16*
placering i andra stadiets utb. %	99	100	100

* förberedande undervisning och sjukhusundervisning ingår inte

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	260 848	160 000		203 586	43 586	127,2%
Avgiftsintäkter	528			238	238	0,0%
Understöd och bidrag	136 010	114 100		320 659	206 559	281,0%
Övriga intäkter	204 371	175 000		192 880	17 880	110,2%
Intäkter totalt	601 757	449 100	0	717 363	268 263	159,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				19,2 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-15 529 229	-16 021 230		-15 963 090	58 140	99,6%
Köp av tjänster	-4 533 198	-4 607 940		-4 631 325	-23 385	100,5%
Material och varor	-689 738	-677 970		-779 461	-101 491	115,0%
Understöd						
Övriga kostnader	-4 304 754	-6 111 390		-6 232 644	-121 254	102,0%
Kostnader totalt	-25 056 919	-27 418 530	0	-27 606 520	-187 990	100,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				10,2 %		
Verksamhetsbidrag	-24 455 162	-26 969 430	0	-26 889 157	80 273	99,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				10,0 %		
Därav:						
Interna intäkter	185 380	175 000		167 455		
Interna kostnader	-8 504 299	-10 381 030		-10 453 138		

Utbildning

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Undervisningschef Elisabet Ehrstedt/Undervisningschef Jukka Hautaviita

---

Analys av ekonomi och nyckeltal

Nyckeltalen gällande elevantal och nettoutgifter/elev stämmer mycket väl överens med de budgeterade.

Grundläggande utbildning, svenska

Budget: 17 242 940, budgetförverkligande: 17 168 723 = 99,6 % (-74 217 €). Understöds- och projektinkomster har överskridits med 140 000 €. Det betyder i sin tur att de budgeterade utgifterna överskridits. De utbetalda lönerna har gått exakt jämnt ut med budgeten men lönebikostnaderna har varit 41 000 lägre än budgeterat. Materialanslagen har överskridits med 57 000 €. Detta beror till en del på erhållna understöd men nog till största delen på att materialanslagen är alldeles för låga. Den nya läroplanen ställer krav på nytt undervisningsmaterial.

De interna hyrorna överskreds med 85 000 €, vilket beror på att de inte justerades i budgeten, då det beslöts att Snappertuna och Västerby skolor inte skulle stängas.

Grundläggande utbildning, finska

Budget: 9 726 490, budgetförverkligande: 9 720 435 = 99,9 % (-6 055 €). Understöds- och projektinkomster har överskridits med 66 000 €. Personalkostnaderna har underskridits med 16 000 € men materialanslagen har överskridits med 44 000 €, vilket beror på att anslagen är för knappt tilltagna. De interna hyrorna överskreds med 68 000 €, vilket främst beror på att budgeten inte justerades till denna del, då det beslöts att Klinkbackan koulu inte skulle stängas.

Gymnasier

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Undervisningschef Elisabet Ehrstedt / Undervisningschef Jukka Hautaviita

Verksamhetsbeskrivning

Målet inom verksamhetsområdet är att erbjuda kvalitativ verksamhet och undervisning i en trygg och pedagogiskt relevant inlärningsmiljö. Gymnasieutbildningen ger allmänbildande utbildning av hög kvalitet som ger goda förutsättningar för fortsatta studier, och som utgör den viktigaste kanalen till universitets- och högskolestudier. Utbildningen ska fostra till sund självkänsla och medmänsklighet samt ge barn och unga goda kunskaper och färdigheter för ett kvalitativt liv.

Gymnasierna samarbetar med yrkeshögskolan, övriga läroinrättningar på andra stadiet samt med den fria bildningen.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Implementering av den lokala läroplanen fortsätter.

Kvalitativ gymnasieutbildning upprätthålls samtidigt som den svenskspråkiga gymnasieutbildningen omorganiserats genom att administrativt sammanslå Karis-Billnäs Gymnasium och Ekenäs gymnasium.

Den administrativa sammanslagningen utvärderas våren 2018 och beslut om fortsättningen görs före sommaren.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Kvalitativ gymnasieutbildning upprätthålls i Raseborg.	95 % av årskullen avverkar gymnasiet på tre år. 98 % av studeranden tar studentexamen och får avgångsbetyg.
	Gymnasierna upprätthåller kvalitativ utbildning. Att avlägga gymnasieutbildning på 4 år verkar bli vanligare. Målsättningen att slutföra studierna på 3 år i Raseborgs gymnasier uppnås inte. Att avbryta gymnasiestudierna/ övergå till studier i annan skolform förekommer och målsättningen att 98% av årskullen tar studentexamen uppfylls inte.	
	Gymnasiebenägenhet ökar bland de som slutar grundskolan.	Gymnasiebenägenhet i sin helhet överskrider 50 %. Över 45 % av de som slutar grundskolan väljer stadens egna gymnasier.
	Gymnasiebenägenheten i sin helhet är i enlighet med målsättningen, Från de finskspråkiga högstadierna söker under 45% till stadens gymnasium. De svenskspråkiga högstadierna uppnår målsättningen.	
	Administrationsmodellen inom den svenska gymnasieutbildningen preciseras och implementeras.	Modellen med gemensam rektor utvärderas och beslut om fortsättningen görs i juni 2018.
	Modellen med gemensam rektor har utvärderats och försöket avslutas. Gymnasierna arbetar i fortsättningen var sin egen rektor.	

Gymnasier

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Undervisningschef Elisabet Ehrstedt / Undervisningschef Jukka Hautaviita

Analys över åtgärder

Försöket med gemensam rektor i de svenska gymnasierna avslutas. Bildningsnämndens svenskspråkiga sektion ansåg vid sitt möte den 20.11 2018 att nackdelarna är flera än fördelarna. Båda gymnasierna kommer i fortsättningen att arbeta med varsin rektor.

Gymnasiebenägenheten har i sin helhet bibehållits i enlighet med målsättningen. Dragningskraften till utomstående gymnasier och speciellt till huvudstadsregionen märks bland de finskspråkiga studerandena och antalet sökande till dessa gymnasier var stort 2017. En motsvarande ökning bland svenskspråkiga studerande märks inte.

Åtgärder för att förbättra de ungas välmående i gymnasierna har vidtagits under året med bl.a satsningar på att öka trivseln på skolgårdarna, föreläsningar hälsa och om stresshantering och samt ett tätare samarbete mellan elevvårdspersonal och skolornas undervisningspersonal.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018		
antal studerande totalt	443	449	435		
nettoutgift/stud.i gymnasiet	7 840	8 450	8 483		
gymnasiebenägenhet totalt, %	49	53	55		
gymnasiebenägenhet, andel av årskullen som inleder studier i egna gymnasier, %	47	47	43		
stud.examen och avgångsbetyg inom 3 år, %	87	95	82		

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter						
Avgiftsintäkter	17 120	17 000		2 270	-14 730	13,4%
Understöd och bidrag	32 884			26 927	26 927	0,0%
Övriga intäkter	7 397	1 500		36 154	34 654	2410,3%
Intäkter totalt	57 401	18 500	0	65 351	46 851	353,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				13,8 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-2 452 634	-2 555 680		-2 509 949	45 731	98,2%
Köp av tjänster	-537 974	-554 500		-548 796	5 704	99,0%
Material och varor	-50 122	-38 900		-58 067	-19 167	149,3%
Understöd	-23			-29	-29	0,0%
Övriga kostnader	-489 607	-663 790		-638 532	25 258	96,2%
Kostnader totalt	-3 530 360	-3 812 870	0	-3 755 373	57 497	98,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				6,4 %		
Verksamhetsbidrag	-3 472 959	-3 794 370	0	-3 690 022	104 348	97,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				6,3 %		
Därav:						
Interna intäkter	4 340	1 500		4 395		
Interna kostnader	-890 988	-1 108 980		-1 033 282		

Gymnasier

Förtroendeorgan: Bildningsnämnd

Ansvarsperson: Undervisningschef Elisabet Ehrstedt / Undervisningschef Jukka Hautaviita

---

Analys av ekonomi och nyckeltal

Gymnasier, svenska

Budget: 2 547 090, budgetförverkligande: 2 449 177= 96,2 % (-97 913 €). Intäkterna är 31 000 högre än budgeterat, vilket främst beror på projektbidrag. De utbetalda lönerna har gått jämnt ut med budgeten, men lönebikostnaderna har varit 18 000 lägre än budgeterat. Sjukförsäkringsersättningarna har varit relativt höga. Totalt har personalkostnaderna underskridits med 43 000 €. I övrigt beror underskridningen på att den interna måltidsservisen underskridits med 44 000 €.

Gymnasier, finska

Budget: 1 247 280, budgetförverkligande: 1 240 845= 99,5 % (- 6 435 €). Intäkterna är 15 000 € högre än budgeterat. Personalkostnaderna har gått jämnt ut. Den interna måltidsservisen har underskridits med 12 000 €, medan resetjänsterna har överskridits med 19 000 €, vilket beror på ovannämnda projektintäkter. I övrigt har budgeten följts.

Muséer

Förtroendeorgan: Fritidsnämnd

Ansvarsperson: Museichef Dan Lindholm/Fritidschef Reino Kärkkäinen

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Västra Nylands landskapsmuseum är en sakkunnigorganisation vars vision är att utgöra en kunskapsbank och ett kulturhistoriskt kunskapscentrum för västra Nyland i Raseborgs stad. Museet vill utgående från sina samlingar och sin verksamhet öka förståelsen och kunskapen om stadens och regionens historia och sålunda bidra till utvecklingen av samhället. Museet verkar som kunskapsförmedlare av det historiska kulturarvet sådant som det utformas i föremål, fotografier, arkivalier och muntlig tradition. Målsättningarna uppnås genom en aktiv forsknings-, utställnings-, publikations-, informations- och undervisningsverksamhet.

Museet utgör Raseborg stads museum samt landskapsmuseum för västra Nyland. Museet är enligt avtal med Museiverket den myndighet som tar ställning till frågor som berör kulturmiljön i västra Nyland. Denna verksamhet omfattar dels sakkunniguppgifter i anslutning till stadsplanering och markanvändning samt inspektioner, rådplågningar, skrivande av myndighetsutlåtanden samt rådgivande instans i fråga om sanering och reparation av kulturhistoriskt värdefulla byggnader dels koordinera museiverksamheten samt ge råd i museifrågor till de lokala museerna i regionen.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Verksamhetens tyngdpunkt är att i samarbete med de övriga professionella museerna samt övriga organisationer i regionen utveckla den regionala kulturarvscentralen samt öppna museisamlingarna i Leiras för allmänheten genom en regional magasinutställning. Magasinutställningen är den första av sitt slag i Finland och gör samlingarna tillgängliga för en bredare publik samt beskriver museets grunduppgift, som är att bevara museisamlingarna för kommande generationer.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Fortsätta utvecklandet av den regionala kulturarvscentralen samt öppna museisamlingarna i Leiras för allmänheten genom en regional magasinutställning.	Öppningen av magasinutställningen flyttad till vintern 2018. Grupper tas emot på beställning. Målsättning: 20 grupper under 2018
	Utvecklandet av den regionala kulturarvscentralen förlöpte planenligt och magasinutställningen öppnades 28.2. Antalet grupper/besökare uppgår till 24 och sammanlagt 658 besökare, vilket bör anses utgöra ett bra resultat. Målsättningen på 20 grupper har uppnåtts.	
	Förverkliga 6 st specialutställningar under året.	Besökarantalet uppgår totalt till 15 000 registrerade besökare
	Under år 2018 förverkligades enligt planerna 6 specialutställningar, EKTA (4) och i Forngården (1), på Ekåsen området (H-huset) 1, samt utöver dessa öppnades den nya permanenta magasinutställningen i Leira. Besökarantalet uppgick sammanlagt till 14 221 registrerade besökare, vilket är något under målsättningen.	

Muséer

Förtroendeorgan: Fritidsnämnd

Ansvarsperson: Museichef Dan Lindholm/Fritidschef Reino Kärkkäinen

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

Analys över åtgärder

Verksamheten under året förverkligades till stora delar planenligt. Samarbetet med de övriga professionella museerna samt övriga organisationer i regionen förverkligades planenligt och målsättningen med att öppna museisamlingarna för allmänheten genom en regional magasinutställning förverkligades då magasinutställningen i Leira öppnades 28.2.

Projektet med att bygga ett nytt konstmuseum i anslutning till EKTA museum påbörjades och en arkitektutävling med 6 st. inbjudna arkitektbyråer startade under hösten och alla tävlingsbidrag lämnades in inom utsatt tid före den 20.12.

Nyckeltal						
	BS 2017	BU 2018		BS 2018		
Utställningar: permanenta	7	7		7		
Specialutställningar	5	6		6		
Utställningsbesökare totalt	21 029	15 000		14 221		
Utlåtanden totalt	182	150		219		

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	68 961	40 000		67 515	27 515	168,8%
Avgiftsintäkter	24 046	40 000		23 052	-16 948	57,6%
Understöd och bidrag	74 869			183 697	183 697	0,0%
Övriga intäkter	32 840			21 390	21 390	0,0%
Intäkter totalt	200 716	80 000	0	295 654	215 654	369,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				47,3 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-553 906	-527 470		-576 334	-48 864	109,3%
Köp av tjänster	-193 832	-148 400		-285 953	-137 553	192,7%
Material och varor	-34 717	-28 450		-45 088	-16 638	158,5%
Understöd						
Övriga kostnader	-196 066	-251 940		-264 481	-12 541	105,0%
Kostnader totalt	-978 521	-956 260	0	-1 171 857	-215 597	122,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				19,8 %		
Verksamhetsbidrag	-777 805	-876 260	0	-876 203	57	100,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				12,7 %		
Därav:						
Interna intäkter	35 637			31 556		
Interna kostnader	-221 334	-293 220		-294 279		

Muséer

Förtroendeorgan: Fritidsnämnd

Ansvarsperson: Museichef Dan Lindholm/Fritidschef Reino Kärkkäinen

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

Analys av ekonomi och nyckeltal

Museets budgetanvändning har hållits inom budgeten och förverkligats planenligt. Museets bokslut uppgår till 876 203 € vilket är 100% (- 57€) av budgeten (utgifterna 1 171 857€ /119,8%, inkomsterna 215 597 € / 122,5%.

Intäkterna har kommit via olika understöd (Svenska kulturfonden i Finland, Svenska litteratursällskapet) varav bidraget till arkitektutställningen utgör det största bidraget, försäljning av expert- och arkeologiska tjänster samt interna tjänster inom staden. Intäkterna via försäljningen i caféet samt museishopen uppgår till 77,4%(30 950 €) medan biljettintäkterna uppgår till 68,7%(23 052 €), vilket är på motsvarande nivå som 2017 men något under målsättningen. Summan höjdes i 2018 års budget med tanke på utvidgningen av entrén med café och shop i EKTA med högre intäkter som följd, men utvidgningen förverkligades inte.

Museet har planenligt haft 6 tillfälliga utställningar under året. Utställningarna har sammanlagt haft 14 221 registrerade besökare, vilket är något under målsättningen. Antalet myndighetsutlåtanden uppgår till 219 st. vilket är en betydande ökning jämfört med tidigare år.

Bibliotek

Förtroendeorgan: Fritidsnämnd

Ansvarsperson: Bibliotekschef Heidi Enberg/Fritidschef Reino Kärkkäinen

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Biblioteket utformar sin verksamhet enligt bibliotekslagen, vars syfte är att främja befolkningens likvärdiga möjligheter till bildning och kultur, tillgång till och användning av information, läskulturen och en mångsidig läskunnighet, möjligheter till livslångt lärande och utveckling av kompetensen, ett aktivt medborgarskap, demokrati och yttrandefrihet.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Det utvidgade samarbetet med de allmänna biblioteken i Östnyland implementeras genom aktivt deltagande i utvecklingsarbetet, d.v.s. personal från Raseborgs bibliotek deltar i gemensamma arbetsgrupper där utvecklingsarbetet planeras. Ett av målen är att effektivisera verksamheten så att mera resurser kan sättas till synliggörandet av verksamheten, bl.a. genom ett nytt webbibliotek. Samlingen av lånematerial som är gratis tillgänglig för låntagarna växer från 440 000 exemplar till ca 1,2 miljoner.

Det läsfrämjande projektet i samarbetet med skolorna, som började hösten 2017, fortsätter under hela 2018. Projektet utvärderas hösten 2018 med målsättningen att hitta nya samarbetsformer mellan skola och bibliotek.

Bibliotekens samlingar och tjänster synliggörs under året genom effektiv marknadsföring. E-resurserna och -tjänsterna lyfts fram vid presentationstillfällena och genom aktivt informerande.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare
	Samarbetet med de allmänna biblioteken i Östnyland fungerar och leder till allmän utveckling av verksamheten	Samlingen växer från 440 000 exemplar till 1,2 miljoner
	De östnyländska och västnyländska biblioteken tog i bruk ett gemensamt bibliotekssystem i september och samarbetet blev mer konkret. Samlingarna och kundregistren blev då gemensamma, vilket betyder att låntagare kan använda samma bibliotekskort i alla områdets bibliotek och låna material gratis från samtliga bibliotek inom samarbetsområdet.	
	Nytt webbibliotek	Ett nytt webbibliotek är i användning
	Ett nytt tillfälligt webbibliotek togs i bruk i samband med systembytet i september. Det riktiga webbiblioteket hann inte tas i bruk under år 2018.	
	Samlingarnas och tjänsternas bredare synlighet	10 evenemang som lyfter upp innehållet i verksamheten
	Biblioteken har ordnat evenemang och informerat om sin verksamhet under hela året vid samtliga enheter.	
	E-resursernas och -tjänsternas bredare synlighet	6 presentationstillfällen om e-resurserna och -tjänsterna
	6 presentationstillfällen om bibliotekets e-resurser har hållits vid Ekenäs, Karis och Pojo bibliotek	

Bibliotek

Förtroendeorgan: Fritidsnämnd

Ansvarsperson: Bibliotekschef Heidi Enberg/Fritidschef Reino Kärkkäinen

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÄLLNING

Sammandrag

Analys över åtgärder

Det utvidgade samarbetet med de allmänna biblioteken i Östnyland blev konkret då biblioteken tog i bruk det gemensamma bibliotekssystemet i september. Samtidigt slogs kund- och materialdatabaserna ihop till en gemensam databas. Samtliga bibliotek i Västnyland var stängda mellan den 4.- 13.9 för konverteringen. Sammanslagningen krävde även en hel del förberedelser innan samt planering och organisering av nya arbetssätt före och efter konverteringen. Den större samlingen ledde till att en större mängd material reserverades och transporterades mellan biblioteken.

Det läsfrämjande projektet i samarbete med skolorna tog slut och utvärderades under hösten. En viktig målsättning med projektet var att ta fram nya samarbetsformer och modeller för hur skola och bibliotek kunde samarbeta mer långsiktigt och systematiskt men detta förverkligades inte. Initiativet borde komma från skolorna och förankras bland både personal och i ledningen för att samarbetet mellan skola och bibliotek ska bli framgångsrikt. Arbetet med detta fortsätter under kommande år.

Bibliotekens samlingar och tjänster synliggjordes under hela året genom effektiv marknadsföring. E-resurserna och –tjänsterna lyftes fram vid presentationstillfällen och genom aktivt informerande. Sociala medier och digitala plattformar blir allt viktigare informationskanaler.

Nyckeltal			
	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Öppettimmar	8 641	8 000	9 691
Fysiska besök	201 787	202 000	196 491
Besök till hemsida	29 010	34 000	29 961
Anskaffning	9 631	10 000	9 145
Lån totalt	302 545	300 000	282 888

Bibliotek

Förtroendeorgan: Fritidsnämnd

Ansvarsperson: Bibliotekschef Heidi Enberg/Fritidschef Reino Kärkkäinen

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	6 069	3 000		5 502	2 502	183,4%
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag	20 843			9 322	9 322	0,0%
Övriga intäkter	30 846	18 000		31 507	13 507	175,0%
Intäkter totalt	57 758	21 000	0	46 331	25 331	220,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-19,8 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-709 000	-706 040		-710 311	-4 271	100,6%
Köp av tjänster	-249 167	-188 170		-213 424	-25 254	113,4%
Material och varor	-227 332	-237 550		-229 094	8 456	96,4%
Understöd						
Övriga kostnader	-327 985	-445 880		-446 100	-220	100,0%
Kostnader totalt	-1 513 484	-1 577 640	0	-1 598 929	-21 289	101,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				5,6 %		
Verksamhetsbidrag	-1 455 726	-1 556 640	0	-1 552 598	4 042	99,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				6,7 %		
Därav:						
Interna intäkter	14 230			13 427		
Interna kostnader	-465 153	-586 650		-583 638		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Självbetjäningstimmarna vid Ekenäs och Tenala bibliotek räknas med i öppethållningen och blev fler än planerat. De fysiska besöken och lånen av fysiskt material minskade under året. Till en viss del kan det förklaras med att biblioteken var stängda för systembyte. Lånen har minskat även på nationell nivå.

Köp av tjänster

Bibliotekssystembytet blev försenat och biblioteket belastades av kostnader för både gamla och nya systemet under året. Överskridningen i köp av tjänster sparades in på materialkostnader samt högre intäkter.

Fritid

Förtroendeorgan: Fritidsnämnd

Ansvarsperson: Fritidschef Reino Kärkkäinen

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Idrott och motion är en kommunal basservice och en grundrättighet för alla. Det kommunala idrottsväsendets huvuduppgift är att skapa allmänna förutsättningar för idkandet av idrott och motion, varvid tillgången och kraven på tidsenliga anläggningar utgör tyngdpunkten. Den egentliga idrotts- och motionsverksamheten organiseras huvudsakligen av ideella föreningar.

Ungdomsverksamheten i Raseborg ska stödja de ungas utveckling och självständighetsprocess. Ungdomsbyrån främjar aktivt medborgarskap och stärker ungas sociala identitet. Ungdomsbyrån producerar kommunala ungdomstjänster som ungdomsgårdsverksamhet, smågruppsverksamhet, läger och utfärder.

Enligt förvaltningsstadgan administrerar fritidsnämnden idrottsverksamheten samt beställer skötseln och underhållet till anläggningarna från samhällstekniska avdelningen. Fritidsnämnden administrerar budgeten förutom personalkostnaderna för idrottsanläggningsskötarna.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Målsättningen är att stöda den tekniska sektorn för att bära totalansvaret för skötseln av stadens egna byggnader inklusive idrottsanläggningar och motionsområden. Det dagliga arbetet och långtidsplaneringen görs i samarbete med tekniska sektorn, fritidschefen och idrottssektorns övriga personal. Undantag utgörs av simhall/bollhall, vilkas ansvar tillhör idrottsenheten.

Målsättningen med samarbetet är att nå såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska fördelar, effektivitet och optimering av verksamheten.

Verksamhetens tyngdpunkt ligger på ytterligare förbättring av sektoröverskridande samarbete, ökning av lokalt samarbete samt förnyelse av stadens bidragssystem.

Ungdomsbyrån jobbar aktivt med ungdomsfullmäktige och ordnar ungdomsparlamentet. Målet är ett välfungerande ungdomsfullmäktige och aktiverande av ungdomarna i samhälleliga frågor.

Ungdomsgårdsverksamhet erbjuds i Ekenäs, Karis, Pojo, Tenala och Svartå.

Ungdomsbyrån har ett aktivt samarbete med skolor, ungdomsverkstäder, övriga kommunala enheter samt tredje sektorn som föreningar och församlingar.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare
	Tillsammans med tekniska sektorn utarbeta och stabilisera ett fungerande, kostnadseffektivt och väl planerat samarbete.	Samarbetet ökar kostnadseffektiviteten och skapar resurser genom samordning. Som resultat är idrottsfaciliteterna i bättre skick, underhållet är snabbt och flexibelt och maskinerna samt prestationsplatserna sköts väl. Skötselarbetet följs upp med gemensam årsplan.
	Arbetsfördelningen mellan idrotten och samhällstekniska sektorn är klart bättre än 2017. Skötselarbetet följer årsplanen som idrotten och den samhällstekniska sektorn utarbetat tillsammans. Periodarbetare har kunnat användas en del av året i samarbete med parkavdelningen. Kommunikationen på tjänstemannanivå fungerar väl.	

Fritid

Förtroendeorgan: Fritidsnämnd

Ansvarsperson: Fritidschef Reino Kärkkäinen

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Kartläggningen av verksamheten fortsätter och den fördjupas mellan fritidssektorn och tekniska sektorn genom att centrera den fastanställda personalens arbetsinsats till centrala idrottsplatser medan man samtidigt söker lokala samarbetspartners.	Det nås märkbara insparingar av arbetstid och kostnader och samtidigt möjliggörs snabbare reagering och det lokala deltagandet i skötseln ökas. Målsättning att skapa 3-4 samarbetsavtal med utomstående aktörer.
	Avtalen med externa samarbetspartners är gjorda och granskade av stadens jurist. Planeringen av övergången till ett nytt arbetstidssystem som möjliggör kvälls- och veckoslutsarbete, har påbörjats. Nyrekrytering av en idrottsanläggningsskötare görs tillsammans med samhällstekniska sektorn under våren 2019.	

	Alla former av kommunalt stöd till frivillig verksamhet inom fritiden förnyas. Verksamhetsbidrag, sponsoring, tränarutbildning, driftsbidrag samt eventuella nya bidragsformer och deras kopplingar till varandra analyseras. Samtidigt börjas planeringen av ett rådgivande lokalt föreningsparlament.	Alla föreningsbidragen delas ut jämnt och fördelningsgrunderna tar i beaktande föreningsverksamhetens särskilda karaktär. Idrottsföreningarnas möjligheter att påverka i ärenden som inverkar på deras egen verksamhet ökar och samarbetet mellan föreningar förbättras. Föreningsparlamentet inleder sitt arbete under hösten 2018.
	Idrottsparlamentet har inlett sin verksamhet 8.10.2018 och kommer att ha sina möten framöver före fritidsnämndens möten för att kunna ge sina utlåtanden i ärenden som är centrala och viktiga för lokala idrottsföreningar. Tränarutbildningens understöds-kriterier förnyades i slutet av året gällande 2019 framåt. Arbetet med hyres- och understödsreformen har fortsatt och slutförs i början av 2019.	
	Ungdomsverksamhetens samarbete med grundläggande utbildningen ökas och målet är att täcka 100 % av skolorna. Samarbetet mellan idrotten och ungdomen ökas och konkretiseras.	Ungdomssektorn har fungerande verksamhet med alla skolor. Personalens kunnande utnyttjas över gränserna och det arrangeras gemensamma evenemang samt marknadsföringen mot ungdomar effektivteras.
	Trots kontakterna till alla skolor så har inte verksamheten kommit igång på ett tillfredställande sätt i alla skolor. Samarbetet mellan idrotten och ungdomssidan har inte kommit igång på grund av tidsbrist på bägge sidor samt ändringar i personalen på ungdomssidan. Drömmar i rörelse-dagen arrangerades i samarbete mellan idrotten och ungdomen med framgång. En ny specialungdomsledare anställdes på hösten med placering i Ekenäs, men stadens specialungdomsverksamhet söker ännu sin roll i helheten.	
	Handledningen av ungdomsfullmäktige effektivteras och ungdomars eget initiativtagande förstärks. Varje nämnd skall ha en mentor som kontaktperson för ungdomsfullmäktiges representanter.	Antalet av ungdomsfullmäktiges utlåtanden ökar och det skapas mera synlighet till dem Alla nämnder har en namngiven mentor som stöd till ungdomsfullmäktige. Ungdomsfullmäktigen kommer in med minst 2 utlåtanden per varje nämnd under året.
	Mentorer har valts till de nämnder där ungdomsfullmäktige har sina representanter. Ungdomsfullmäktige har varit aktiv i alla dessa nämnder. Antalet utlåtanden har inte kommit till den önskade nivån delvis beroende på bristfällig handledning av ungdomsfullmäktige. Fritidschefen tar över handledningen av UF framöver.	

Analys över åtgärder

Arbetet med hyres- och avgiftsprinciper slutförs under våren 2019 för att hinna till budgetplanering 2020. En del nya kriterier och understödsformer behandlades i fritidsnämnden i slutet av året och de tas i bruk på våren 2019. Idrottsparlamentet har kommit igång och avtalen med externa skötselpartners är gjorda. Samarbetet mellan ungdomsverksamheten och idrotten kräver insatser för att nå de ungdomar som inte är intresserade av den ledda verksamheten i idrottsföreningar. En av de viktigaste åtgärderna utgående från resultaten i bokslutet 2018 är satsningen på simhallen för att öka antalet besökare.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Simhallsbesök/år	102 498	106 000	94 508
Ungdomsgårdsbesök/år	13 870	16 000	13 498
Ledd verksamhet/antal deltagare (vattenaktiviteter, gym, ej skolor)	19 790	20 000	20 765
Ledd ungdomsverksamhet/antal	2 475	1 000	3 637
Driftsnettokostnad/invånare (idrott)	44,76	45,55	48,96

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	403 851	462 500		377 857	-84 643	81,7%
Avgiftsintäkter	35 377	33 500		35 035	1 535	104,6%
Understöd och bidrag	240			0	0	0,0%
Övriga intäkter	435 286	462 050		409 786	-52 264	88,7%
Intäkter totalt	874 754	958 050	0	822 678	-135 372	85,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-6,0 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-870 734	-891 750		-898 584	-6 834	100,8%
Köp av tjänster	-644 896	-735 500		-754 618	-19 118	102,6%
Material och varor	-438 959	-275 100		-255 041	20 059	92,7%
Understöd	-143 960	-159 600		-138 310	21 290	86,7%
Övriga kostnader	-537 273	-730 210		-727 694	2 516	99,7%
Kostnader totalt	-2 635 822	-2 792 160	0	-2 774 247	17 913	99,4%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				5,3 %		
Verksamhetsbidrag	-1 761 068	-1 834 110	0	-1 951 569	-117 459	106,4%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				10,8 %		
Därav:						
Interna intäkter	376 828	400 850		347 531		
Interna kostnader	-775 451	-1 223 210		-1 259 128		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Nyckeltalen följer delvis budgetplanen både inom idrotts- och ungdomsverksamheten. Den negativa trenden i simhallsbesöken har fortsatt även under sista kvartalet. Bara september siffrorna låg på aningen högre nivå än året innan. Strejken i oktober ledde till två dagars stängning av alla idrottsanläggningar, vilket påverkade intäkterna och antalet besök. Antalet simhallsbesök sjönk med ca 8 000 jämfört med bokslutet 2017 och med ca 12 000 jämfört med det budgeterade antalet besök för 2018. Därmed minskade försäljningsintäkterna med ca 84 000 €. Detta kräver åtgärder inom marknadsföringen och den ledda verksamheten samt den service som simhallen ger för att antalet besök skall börja stiga.

Ungdom

Antalet ungdomsgårdsbesök ökade på hösten ytterligare när vi fick den nya ungdomsgården i användning i Tenala. Den ledda ungdomsverksamhetens stigande trend i antalet deltagare är mycket positivt och ett resultat av aktivt arbete. I antalet ungdomsgårdsbesök syns det minskade antalet besök på Ekenäs ungdomsgård.

Motion och idrott:

För personalkostnaders del påverkas resultatet ännu under första kvartalet av idrottsekreterartjänsten. Antalet timanställda på ungdomsgårdarna har varit högre än normalt. Övriga kostnaders relativt stora ökning beror på bred förnyelse av maskiner och redskap som inneburit stora engångskostnader framförallt inom Karis idrottspark (djuptvätt av friidrottsarenan samt reparation an konstgräsplanens kanter efter TUKES –granskning).

Avgiftsintäkterna har överstigit budgeten positivt tack vare det ökade antalet deltagare i ledd verksamhet.

Sektor: Teknik

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

Grundläggande information om sektorn

Samhällstekniska sektorn är på stadsfullmäktiges bindningsnivå indelad i åtta bindningsnivåer: (stadsfullmäktiges bindningsnivåer) 1) Förvaltning 2) Samhällsteknik 3) Mätning och fastighetsbildning 4) Planläggning 5) Bygg och miljö 6) Utrymmesförvaltning 7) Städning och kosthåll 8) Avfallsnämnden.

Tekniska sektorn består av följande verksamhetsavdelningar: 1) Förvaltning 2) Samhällsteknik 3) Planläggning och miljö 4) Utrymmesförvaltning och 5) Avfallsnämnden

Tekniska nämnden ansvarar för hela sektorns funktioner, budgeten och personalen förutom för byggnads- och miljövårdens myndighetsverksamhet samt miljöhälsans verksamhet. Planläggningsnämnden är en expertnämnd i planläggningsfrågor, miljö- och byggnadsnämnden sköter byggnads- och miljö tillstånd och avfallsnämnden är en myndighetsnämnd för hela västra Nyland.

Huvudsakliga uppgifter:

- Främja tillväxt och trivsel i Raseborgs stad.
- Ansvara för markpolitiken, fastighetsförsäljning och områdesplanering.
- Ansvara för de allmänna områdenas skötsel och underhåll.
- Främja och upprätthålla en trygg infrastruktur och goda trafikförbindelser.
- Koordinera planeringen och förverkligandet av investeringar tillsammans med övriga sektorer.
- Ansvara för underhållet av stadens byggda fastighetsbestånd/lokaliteter och verkställandet av fastighetsstrategin (*definition av termen nedan).¹
- Ansvara för produktionen av stadens kosthålls- och städtjänster i enlighet med sektorernas behov.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

- De viktigaste målsättningarna för tekniska sektorn:
  - för kommuninvånarnas bästa; målet är en nöjd kund
  - tillsammans med övriga sektorer; målet är en nöjd beställare
  - sektorn internt; målet är fungerande interna arbetsätt
- ett bra och tydligt ledarskap i den tekniska sektorn, tydliga befattningsbeskrivningar och ansvarsområden
- Ett intimt samarbete mellan tekniska sektorn och stadens övriga sektorer
- En till det ekonomiska läget rätt dimensionerad, motiverad och kunnig personal
- Alternativa produktionssätt för tjänsteproduktion, aktivt utnyttjande av marknaden vid nyinvesteringar och utjämnande av toppar.
- Rätt dimensionerad kundservice på avdelningarna och på stadens hemsida.
- Tydlig planläggning, snabba bygglov samt marknadsföring och försäljning av tomter i rätt tid.
- Förmåga att reagera på snabbt uppdykande behov och efterfrågan.
- Fortlöpande projektutveckling, effektivt genomförande av utvecklingsprojekt.
- Schemalaggnings för genomförande av projekt, planering av arbetsmoment och förhandsmarknadsföring vid överlåtelse av ett område.
- Verkställande av fastighetsstrategin och fungerande fastighetsutvecklingsåtgärder.
- Gott samarbete med tekniska centralen, Raseborgs Vatten, Ekenäs Energi och övriga nätverksbyggare.
  - Samtidigt förverkligande av investeringar med andra aktörer då detta är möjligt.

¹ Definition av fastighetsstrategin och dess innehåll; Raseborg äger drygt 200 byggnader (fastigheter med byggnader). Fastighetsstrategin utgörs av följande helheter:

- 1) Åtgärdsprogrammet för stadens byggda fastigheter, den sk. indelningen i fastighetsportföljer definierar bl.a. klassificeringen av objektets skick och skötsel, utvecklingsåtgärderna och -målen samt innehåller uppgifter om objektet.
- 2) En långsiktig riktgivande investeringsplan för såväl byggda fastigheter som kommunaltekniska konstruktioner.
- 3) Definition av interna (kapital)hyror portfölj- och fastighetsvis; fastställd beräkningsmetod för stadens egna användare samt t.ex. för Sote-fastigheter.

Sektor: Teknik

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

- Utvecklande av (gemensamma) upphandlingsförfaranden.
- Gott samarbete med regionala och statliga myndigheter

Målsättningen för de anpassningsåtgärder i åtgärdsprogrammet som stadsfullmäktige godkände 6.6.2016 § 60 är att utveckla tekniska sektorns funktioner så att följande ekonomiska verkningar uppnås: 300 000 € år 2018 samt som resultat av genomförandet av den s.k. fastighetsstrategin 400 000 € under verksamhetsåren 2017–2020 (133 333 € /verksamhetsår). Sektorns anpassningsbehov är sammanlagt 433 000 € för år 2018 från budget 2017.

Ekåsen området har en central roll i placeringen av stadens administration när det nya stadshuset blir klart 2018. Användningen av de 16 byggnaderna på området effektivteras genom att koncentrera stadens verksamheter dit. Utvecklandet av Ekåsen området till ett s.k. administrationskluster kommer att vara en utmaning för de kommande verksamhetsåren! Det är ändamålsenligt att koncentrera kommunala och servicefunktioner till området, främst med tanke på effektivt utnyttjande av fastighetsbeståndet och förbättringar av service.

För år 2018 uppdateras den interna kapitalhyran för stadens fastigheter till den gängse kommunala nivån. Ändringar i funktioner på grund av landskapsförvaltningen och eventuella Sote-reformen förutsätter att hyresnivån (den externa) för stadens fastigheter ligger rätt.

Stadens administrativa personal är decentraliserad tills det nya stadshuset tas i bruk 2018. De byggnader som blir tomma när administrationen flyttat ut bör tas i bruk för någonting annat (t.ex. till s.k. evakueringsutrymmen under skolornas reparationer) eller alternativt ska de avyttras i enlighet med fastighetsstrategin. Under övergångsperioden kan extra fastighetskostnader uppstå.

Planläggningsprogrammet och genomförandeplanerna för byggandet uppdateras till att motsvara det aktuella behovet. En av tyngdpunkterna under verksamhetsåret 2018 är planläggning av tomtmark för företagsverksamhet. När generalplanen mellan Karis och Ekenäs fastställs kommer den att främja planläggning av arbetsplatsområden. Därtill ska Skogby och Horsbäck områden utvecklas. Inflyttning främjas med hjälp av ett attraktivt tomt- och bostadsutbud och en effektiv, öppen marknadsföring av tomterna. Natur, vattendrag och bruksmiljöer är Raseborgs styrka!

Fastighetsförsäljningen av såväl obbyggda markområden som byggnader, har koncentreras till mättnings- och fastighetsbildningsavdelningen. Försäljningsprocessen förbereds så, att för försäljningen av ett objekt bör vid beslutsfattandet finnas nödig information, tillräckliga bakgrundsuppgifter för säljbeslut och för köpkandidaten. Ett smidigt samarbete mellan anskaffning av råmark (markpolitik) – planläggning – tillståndshantering och fastighetsförsäljning är viktigt och det är kopplat till de gemensamma verksamhetsmässiga och ekonomiska målsättningarna.

Försäljningsprocessen för fastigheter (byggda och obbyggda) utvecklas vidare. Målsättningen är att de behövliga besluten och beredningen av dem görs i god tid så att man har flera olika typer av objekt till salu samtidigt. Försäljningen av fastigheter genererar både direkta försäljningsinkomster och å andra sidan inbesparingar i underhållskostnader och den kalkylmässiga reparationsskulden minskar när fastighetsmassan krymper. Fastighetsförsäljningens operativa och ekonomiska mål hör ihop med hela tekniska sektorns verksamhet.

Staden förbättrar ekonomin och energieffektiviteten i skötseln av fastigheter, gator och allmänna områden genom att ytterligare utveckla samarbetet mellan stadens tekniska funktioner. Inom stadens tjänsteproduktion utnyttjas marknaden för tjänsteproduktion och man tar i bruk nya verksamhetsmodeller t.ex. för att jämna ut toppar. Målet för den tekniska sektorn är att vidare öka tekniska personalens samarbete med avdelningarna inom samhällsteknik och utrymmesförvaltning. Man kommer att precisera uppgiftsbeskrivningar, arbetsledning och kostnadsuppföljning. Arbetssätten bör ändras överlag för att den ekonomiska anpassningen ska vara möjlig.

Målsättningen är att byggnadsinspektionen och miljöbyrån verkar i nära samarbete med det övriga tekniska väsendet och hela sektorn försöker därmed utnyttja synergifördelarna mellan avdelningarna. Man förbereder sig för en eventuell regionalisering av myndighetsfunktioner. Raseborg är beredd att diskutera samarbete mellan Ingå och Hangö i samband med detta.

Avfallsbolagen i Västra Nyland och Östra Nyland förväntas fusioneras under 2018. Raseborg fungerar tills vidare som värdkommun för den nya avfallsnämnden.

Sektor: Teknik

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

Investeringarna 2018

Investeringarna finns presenterade i budgetens investeringsdel.

Analys över åtgärder

Tekniska nämnden behandlade 23.01.2018 § 4 hela den tekniska sektorns dispositionsplan (med undantag av myndighetsverksamhet inom byggnad och miljö samt miljöhälsovårdens verksamhet), där de ekonomiska och operativa målen definierades i budgeten. Planläggningsnämnden fungerade som expertnämnd i planläggningsfrågor, miljö- och byggnadsnämnden ansvarade för byggnads- och miljötillstånd och avfallsnämnden fungerade som myndighetsnämnd för hela (västra) Nyland. Tekniska nämnden godkände 23.1.2018 separat också investeringsanslagen för fastigheter (6 §) och samhällstekniska projekt (5 §) samt dispositionsplanen för driftskostnader.

Tekniska sektorns ekonomiska resultat 2018 var positivt. Flera faktorer bidrog till det positiva resultatet. Sparåtgärder under tidigare år, anpassning av verksamheten och allmän försiktighet i verksamheten har påverkat resultatet. För personalens del har en del av tjänsterna och befattningarna pga pensioneringar och allmän omsättning förblivit obesatta under verksamhetsåret. Besparingar har uppnåtts i bl.a. gatuunderhåll, skogsskötsel och lokalvård. Också kostnaderna för fastighetsskötsel har varit lägre än det budgeterade.

Det ekonomiska resultatet 2018 påverkas fortsättningsvis delvis av det att sektorernas administration fungerade i ersättande utrymmen medan det nya stadshuset byggdes. För utrymmesförvaltningens del har detta haft gynnsam verkan då man har fått användning för halvtomma och underutnyttjade byggnader. De förverkligade besparingarna 2018 pga användning av utrymmen uppgick till cirka 500 000 euro.

Inbesparingen i kostnader för material, el och energi i förhållande till det budgeterade var cirka 340 000 euro. Detta påverkas av flera faktorer, bl.a. minskat behov av uppvärmning och effektivare användningsgrad av de egna fastigheterna.

I köptjänster sparade man cirka 470 000 euro, som delvis beror på timingen mellan verksamhetsåren av sk. överåriga reparationsprojekt samt på försiktighet i anskaffningar. En del av reparationerna och renoveringarna av fastigheter flyttas fram till nästa år. Problemet med dessa saneringsprojekt, som räcker över ett verksamhetsår är den s.k. balanskontinuiteten, då användningen av anslag delas på olika verksamhetsår. Den snöfattiga vintern bidrog till de låga av underhållskostnader av yttre områden. Man har redan under flera år sparat i kostnader för vinterunderhåll, då det har krävts mindre plogning och annat vinterunderhåll än långtidsgenomsnitt. Inga personer har anställts i stället för dem som gått i pension.

Planläggningen har under år 2018 aktivt fortsatt att samarbeta med centrala myndigheter, såsom NTM-centralen i Nyland och Nylands förbund. Planläggningens tyngdpunkt har varit att driva vidare två centrala generalplaner (Karis västra och Horsbäck generalplan). Planläggningen har även satsat på planläggning av företagstomter i Horsbäck och Läpp.

Under verksamhetsåret 2018 gjordes inom tekniska sektorn 4 budgetändringar: budgetändring - driftshushållning, planläggningsenheten (sfge 14.5.2018 § 33), överföring av investeringsanslag för Bromarvs skärgårdshamn och småbåtshamnarna (sfge 22.10.2018 § 90), förflyttning av investeringsanslaget för sprinklers till solpaneler på Karis centralkök (sfge 24.9.2018 § 65) och budgetändring / driftsbudgeten, fastighetsförsäljning (sfge 22.10.2018 § 89).

Kosthållsutredningen godkändes av stadsstyrelsen 20.8.2018 § 315. Renoveringen av Ekenäs områdets tillredningskök startas på basis av den godkända utredningen.

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	9 458 629	9 216 700		8 928 205	-288 495	96,9%
Avgiftsintäkter	643 375	636 200		847 764	211 564	133,3%
Understöd och bidrag	24 872	26 980		67 232	40 252	249,2%
Övriga intäkter	17 466 900	21 174 610	-500 000	20 896 267	221 657	101,1%
Intäkter totalt	27 720 279	31 324 490	-500 000	31 006 907	182 417	100,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				11,9 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-10 468 512	-10 687 040	-21 320	-10 592 305	116 055	98,9%
Köp av tjänster	-8 026 726	-8 506 390	-38 680	-8 074 244	470 826	94,5%
Material och varor	-6 121 259	-6 693 400		-6 350 703	342 697	94,9%
Understöd	-200 363	-203 500		-202 261	1 239	99,4%
Övriga kostnader	-3 616 005	-4 113 220		-4 185 557	-72 337	101,8%
Kostnader totalt	-28 432 866	-30 203 550	-60 000	-29 405 071	858 479	97,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				3,4 %		
Verksamhetsbidrag	-712 587	1 120 940	-560 000	1 601 836	1 040 896	285,6%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-324,8 %		
Därav:						
Interna intäkter	19 775 245	23 546 560		23 666 432		
Interna kostnader	-1 027 823	-1 101 420		-1 174 960		

Analys av det ekonomiska utfallet

Driftsutgifter

Tekniska sektorns verksamhet utvisar ett överskott på + 1 310 896 €: i förhållande till nettobudgeten.

De övriga avdelningarna kan på ett allmänt plan beskrivas på följande sätt.

Samhällstekniska avdelningen använde 2 240 153 € för väghållning och 681 307 € för parkavdelningens verksamhet. Gatuunderhållet kostade som köptjänst 22 958 € mindre än budgeterat. Elkostnaderna för vägbelysningen var 396 156 €, vilket var mera än året innan. Fordonens bränslekostnader var 99 452 €. De krav som ställs på parkavdelningen, bl.a. i fråga om uppföljningen och skötseln av lekparkerna, växer hela tiden. Samhällstekniska avdelningens verksamhetsbidrag var 3 342 140 €.

Fastighets- och mättningsavdelningens bokförda inkomster från fastighetsförsäljning (försäljningsvinst) gick upp till 1 089 992 €. Under året sålde eller hyrde ut avdelningen sammanlagt 33 tomter. År 2017 var antalet 45 tomter, år 2016 var 23 tomter, år 2015 var 20 tomter, år 2014 var 49 tomter och år 2013 49 tomter. Verksamhetsbidraget av fastighets- och mättningsavdelningen var totalt +1 460 275 € (budgeterat 1 387 190 €). Budgetändringen (fge 01.10.2018 § 382) minskade mättningsavdelningens intäkter totalt med 500 000 €.

Skogsbrukets virkesförsäljningsinkomster var 603 454 € (ekonomiskogar och parkskogar), försäljningen underskred budgeten med 16 546 euro.

Utrymmesförvaltningens (fastighetsskötseln) verksamhetsbidrag var 7 158 173 €, (budgeterat 6 509 870 €) som huvudsakligen beror på att förvaltningen har effektivt fyllt upp de tidigare tomma fastigheterna under stadshusbygget. Dessutom har man sparat på den budgeterade fastighetsskötseln.

Sektor: Teknik

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

På motsvarande sätt är verksamhetsbidraget för städning och kosthåll 93 268 € (budgeterat 11 050 €) vilket beror på lägre budgeterade kostnader för städning och kosthåll.

Planläggningens verksamhetsbidrag var 679 346 €, vilket följer huvudsakligen budgeten. Anslagen för planläggningens köptjänster genomfördes inom ramen för beviljade medel. Planläggningen använde totalt 260 259 € för köptjänster.

Byggnadstillsynen uppvisade ett nettoresultat på -131 114 €. Intäkterna förverkligades till 127,6 % och nettoutgifterna var 15 214 € högre än vad budgeten förutsatte. Inkomsterna för miljövården förverkligades till 235,8 %, vilket är 82 840 € över budgeten. Verksamhetsbidraget för miljövården var +3 841 € jämfört med budgeten. Kostnaderna för Sydspetsens miljöhälsa (miljöhälsovård och veterinärvård) underskred budgeten sammanlagt med 49 143 euro.

Inkomsterna för samhällstekniska sektorns administration var lägre än de budgeterade, inkomsterna (småbåtshamnens och verksamhetens inkomster) underskred den budgeterade med 33 756 euro.

Anpassningsåtgärder, åtgärdsprogram

Under verksamhetsåret 2016 utarbetades en sk. fastighetsstrategi, enligt vilken stadens byggnader indelades i skilda 'portföljer' för vilka man har definierat en portföljbestämd intern hyra samt skötselklassificering. Fastighetsstrategins verkställande har fortsatt under 2017. I samband med fastighetsstrategin fastslogs också de fastigheter, som ska avyttras. Interna hyror uppdaterades under verksamhetsåret 2018. Definitionsprincipen för hyror motsvarar den allmänna nivån i kommunerna och är också i enlighet med den sk. landskapsmodellen.

Stadens eget reserv av småhustomter är utmärkt. Raseborgs stad har totalt ca 120 småhustomter till salu i olika delar av staden (tomterna på stadens mark). Fastighetsförsäljningen har flerfaldig inverkan på tekniska sektorns ekonomi – å ena sidan får man försäljningsinkomster men å andra sidan har också minskade driftskostnader stor betydelse och att den sk reparationskulden försvinner.

Tekniska sektorns åtgärdsprogramsenliga insatser gällde flyttningen av verksamhet i den sk Toli-fastigheten till den tomma fastigheten i stadens ägo i Karis och flyttningen av Snappertuna daghemsverksamhet till skolans utrymmen. Ändringarna i verksamheten i Snappertuna möjliggör minskning av fastighetsbeståndet genom försäljning.

Investeringarna 2018

Investeringsanslagen användes enligt följande (investeringarna har presenterats skilt kostnadsvis i förteckningen av investeringar):

Samhällsteknik; Tekniska centralen använde 93,8 % av investeringsmedlen år 2018, dvs man använde ca 5,89 miljoner euro av 6,28 miljoner euro.

Till parker, parkkonstruktioner och badstränder hade anvisats ett anslag på sammanlagt 90 000 €. Omklädningsutrymmena vid Svartå badstrand förnyades, trapporna och planteringarna i parken vid Långgatan i Ekenäs åtgärdades. Hagen och Ramsholmen fick nya bänkar. Åtgärderna skedde inom ramen av anslaget.

Mattvättstället vid Vikstrand i Tenala blev färdigt och togs i bruk. Projektanslaget var 55 000 euro, förverkligade kostnader var 61 339 euro.

Anslaget till motionsanläggningarna (200 000 €) anvisades till förnyandet av omklädningsutrymmena vid Österby idrottsplan samt till belysningen för Västerby motionsområde och förnyandet av rinken i Pojo. De förverkligade kostnaderna var 208 809 €.

Investeringsanslaget för småbåtshamnarna efter budgetändringen (fge 22.10.2018 § 90) var 210 000 € som användes till att bygga bryggor vid Norra hamnen. De förverkligade kostnaderna var 205 550 €.

Det anslag som hade reserverats för trafikarrangemang på rv 25 har inte använts/aktiverats under verksamhetsåret.

Sektor: Teknik

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

Investeringarna omfattade också grundrenoveringen av järnvägsbron i Karis och förverkligandet av stationsområdet (det sk resecentret). Projektet är ett samprojekt med Trafikverket. Byggnadsarbetena startar i maj och fortsätter fram till augusti 2019. Arbeten fortskred huvudsakligt planenligt, ändringar i samband med ST-entreprenaden och tillhörande kostnader har iakttagits i budgeten 2019. Projektanslaget 2018 var 2 900 000 €, de förverkligade

kostnaderna var 2 631 325 €. Eventuell ändring i projektanslaget pga sk balanskontinuitet (2018 års anslag flyttas till 2019) kommer att göras under verksamhetsåret 2019 genom ett separat beslut.

Investeringsanslaget för arbetsplatser och industriområden användes till att bygga gator i Rödmosse och Horsbäck. Totalanslaget var 200 000 €, de förverkligade kostnaderna var 152 864 €.

Raseborgs stad deltar aktivt i utvecklingsprojektet för Bromarvs skärgårdshamn tillsammans med byalaget. Byggnadsarbeten för bryggkonstruktioner blev färdiga på sensommaren 2018, projektanslaget efter budgetändring var 290 000 €. De förverkligade kostnaderna 2018 var 371 960 €. Överskridningen berodde bl.a. på svåra byggförhållanden under vintern 2018, utdragen entreprenadtid och på att byggförhållanden i hamnen var svårare än man förutsett. Med i projektet finns utöver staden även privat finansiering samt stödfinansieringsandelar.

Tekniska sektorns investeringar omfattar byggande av fiskvägar i Svartån (6 år 105 000 €/år, hela projektet ca 5,5 miljoner euro. Raseborgs stads andel för de kommande åren har preciserats inom ramen för det sammanlagda anslaget. Projektet har beviljats en påtaglig extern (Eu)finansiering. Raseborgs stad deltar i EU-projektet (ip-life projektet) vars syfte är att finansiera fiskvägar i Svartån. År 2017 fick man de erforderliga tillstånden till att bygga de två lägsta fiskvägarna (Åminnefors och Billnäs). Byggarbetena för de båda fiskvägarna kom igång. Byggandet av Åminne fiskväg har visat sig vara mycket besvärligt på grund av att det bredvidliggande kraftverkets undervattenskonstruktioner är i så dåligt skick. Projektanslaget (Raseborgs betalningsandel) var 320 000 €, de förverkligade kostnaderna var 341 028 €.

Investeringsprogrammet för gatunätet var totalt 1,7 miljoner € och summan användes enligt följande: Grundförbättringsobjekt och gatubelysning förbättrades enligt investeringsprogrammet.

- 977 000 € för grundförbättring och asfaltering av gator
- 446 000 € för lagning och förnyande av slitna asfaltytor
- 151 000 € till nybyggnation
- 126 000 € till att bygga och förnya belysningen

Utrymmesförvaltning; till byggnader användes 75,9 % av investeringsmedlen år 2018, dvs man använde ca 3,07 miljoner euro av 4,05 miljoner euro. På en separat bilaga presenteras det ekonomiska förverkligandet per objekt.

Fastighetsleasingobjekt;

Stadshusprojektets kostnadskalkyl var 8 miljoner euro, byggprojektets utfall var 7 720 396,31 euro. Byggnadstiden försenades 21 dagar från den ursprungliga tidtabellen. Flytten till det nya stadshuset ägde rum i november och december. Byggnadsarbetena påbörjades 1.05.2017 och byggnadsprojektet mottogs (entreprenaden klar) 28.9.2018. Finslipningsarbetet, närmast av uteområden, blir färdigt våren 2019.

Finslipningsarbeten av mentalvårdsstationen genomfördes under 2018 till en summa på 49 775 €, projektet färdigställdes och togs i bruk 2017.

Helhetsplanen för stadens administrationsbyggnader i centrum av Ekenäs blev klar på stadsutvecklingsavdelningen 13.11.2018 § 76.

Anslag 1 200 000 €, grundrenoveringar

Av detta anslag vars användning grundar sig på separata beslut om anslagens fördelning har genomförts följande projekt 2018: fasadrenovering av Ekenäs Ungdomsgård, fasadrenovering av Karis idrottshall, sanering av Simmis, reparation av husteknik i Hagahemmet, lloq-nyckelsystemets byte/ibruktagning, renovering av undervisningsutrymmen på Ekenäs högstadium och planering av förnyande av värmesystemet på Tenala brandstation.

Av det totala anslaget har använts sammanlagt 1 083 122 €.

Karis nya daghem: Byggtreprenaden startade i april och blir klar sommaren 2019. Projektet hade anvisats ett anslag (2 000 000 €) för 2018 som dock delvis blev obrukat under verksamhetsåret, de förverkligade kostnaderna 2018 är 1 510 291 €. Det oanvända anslaget flyttas genom ett separat beslut till verksamhetsåret 2019.

Prognosen är att projektet framskrider inom ramen av det totala anslaget, dvs det blir aktuellt att flytta anslaget mellan verksamhetsåren.

Projektplaneringen av **Svartås sk skolcentrum** startade 2018 och en separat arbetsgrupp deltar i planeringen. Av projektanslaget (100 000 €) användes 9 371 € till arkitektplanering. Projektet fortsätter 2019.

Projektplanering av **Katarinaskolans sanering** startade 2018 och en separat arbetsgrupp deltar i planeringen. Av projektanslaget (50 000 €) användes 6 886 € till planeringskostnader. Projektet fortsätter 2019.

Sprinklerinstallationen i **Tenala servicehem** kostade totalt 72 941 €. Av anslaget på 200 000 € anvisades genom budgetändring (fge 24.9.2018 § 65) 100 000 € till solpaneler på Karis centralkök. Solpanelerna är installerade och de tas i bruk våren 2019.

Till förbättring av Ekåsen områdets byggnader och anslutningar hade man budgeterat 100 000 €, utfallet var 90 070 €. Syften var att bygga gårdsområden och parkeringsplatser och förnya områdesbelysning.

För **kosthållsutredningen** hade man reserverat 200 000 €. Utrymmesförvaltning beslöt utföra huvuddelen av utredningar i egen regi vilket ledde till betydande besparingar i utredningskostnader. Man förbrukade 46 903 € till utredningar, närmast gällande logistiken i köket.

Förbättring av skolgårdar utfördes för Hakarinteenkoulus, Karis svenska högstadiums, Karjaan yhteiskoulus skolgårdar. Anslaget var 200 000€, de förverkligade kostnaderna var 198 886 €.

Administration

Förtroendeorgan: Teknisk nämnd

Ansvarsperson: T.f. chef för administrativa tjänster Jens Rosendal

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Avdelningen ansvarar för tekniska sektorns allmänna administration.

Kansliet ansvarar för ärendehantering; sektorns ekonomiförvaltning inklusive fakturering och rondohantering, prognoser och statistik samt controllerfunktion.

Investeringsenheten ansvarar för investeringarna för stadens alla sektorer.

Fordonsadministrationsenheten ansvarar för skötseln av stadens fordonspark. Bistår vid anskaffning och upprätthåller register för fordon samt ansvarar för att besiktnings- och serviceintervaller följs.

Stadens småbåtshamnar drivs som en nettoenhet underställd avdelningen.

Räddningsväsendet sköts genom köptjänst av Västra Nylands räddningsverk / Esbo stad. Verksamheten administreras av avdelningen.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Kansliet driver för hela sektorn gemensamma administrativa funktioner. De övriga avdelningarna har för sina egna och närliggande kanslifunktioner egen administrativ personal.

Investerings- och fordonsadministrationsenhetens verksamhet fortsätter utvecklas under 2018. Målsättningen är att enheterna ska få en klarare roll i arbetet med stadens investeringar och fordon.

Småbåtshamnarnas behov av förbättrad standard samt behov av nya båtplatser för större och djupgående båtar strävas till att förbättras.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Effektiva kanslifunktioner	Försäljningsreskontra: 18 000 fakturor/år Inköpsreskontra: 20 000 fakturor/år Ärendehantering: 300 ärenden/år
	Skötseln av de för sektorn gemensamma administrativa funktionerna förverkligades enligt plan. Mängden fakturor och ärenden är beroende av den övriga sektorns verksamhet.	
	Investeringarna genomförs inom utsatt tidtabell håller sig inom givet budgetanslag.	Uppföljning av investeringsbudgeten varje månad.
	Uppgifter om investeringsprojektens utfall redovisas på separat blankett. Investeringarna följdes upp varje månad och investeringsplaneringsenheten arbetar aktivt med styrning och övervakning av projekten. De flesta investeringsprojekt blev klara eller pågår enligt utsatt tidtabell och hölls inom givet budgetanslag.	
	Fordonshanteringen	Verksamheten stabiliseras baserad på det verkliga behovet.
	Stödverksamheten fortgick enligt modellen som utarbetades 2017. Under året uppkom behov av att ytterligare förtydliga fordonshanteringsens uppgifter och en utredning genomförs under början av 2019.	

Administration

Förtroendeorgan: Teknisk nämnd

Ansvarsperson: T.f. chef för administrativa tjänster Jens Rosendal

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Öka uthyrningen av båtplatserna	95 % av båtplatserna hyrs ut.
	De nya bryggorna i norra hamnen togs i bruk under sommaren och uthyrningsprocenten ligger på 76 %. Antalet båtplatser har kontrollräknats under året och uthyrningsprocenten har preciserats. Budgetmålet på 95 % är i nuläget orealistiskt, vilket främst beror på att platserna i södra vikens båthamn inte uppfyller nutida krav. Uthyrningsprocenten i södra viken är endast 46 %. I övriga båthamnar sker uthyrningen enligt plan.	

Analys över åtgärder

Arbetet med att stöda tekniska sektorns kärnverksamhet fungerade enligt plan. Omorganiseringar i personalresurserna gjordes under sommaren och personalstyrkan minskade med en person. Som en följd av omorganiseringen har också alla arbetsbeskrivningar gått igenom och uppdaterats vid behov.

Under hösten ordnades utbildningstillfällen i de uppdaterade direktiven för intern kontroll där avdelningen bidrog med en del av utbildningen. I samband med att direktiven uppdaterades har processen gällande uppgörandet av investeringsbudgeten förtydligats.

Nyckeltal			
	BS 2017	BU 2018	BS 2018
TN antal sammanträden / år	11	11	12
TN antal behandlade ärenden	159	300	203
Antal hanterade inköpsverifikat	18 919	20 000	18 932
Antal fakturor	15 668	18 000	14 937
Småbåtshamnar			
Antal småbåtsplatser*	675	795	870
Andel uthyrda platser %	80	95	76
Regionalt räddningsverk			
Utryckningar, trafikolyckor	98	100	118
Utryckningar, bränder	14	18	12
Utryckningar, fara för byggnadsbrand	17	30	23
Granskning av automatalarm	104	150	113

*Antalet båtplatser har kontrollräknats under året

Administration

Förtroendeorgan: Teknisk nämnd

Ansvarsperson: T.f. chef för administrativa tjänster Jens Rosendal

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	121 801	153 000		114 836	-38 164	75,1%
Avgiftsintäkter						
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter	11 882	10 000		11 408	1 408	114,1%
Intäkter totalt	156 683	233 000	0	199 244	-33 756	85,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				27,2 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-513 652	-506 370		-495 763	10 607	97,9%
Köp av tjänster	-1 897 250	-1 916 470		-1 910 497	5 973	99,7%
Material och varor	-18 390	-28 200		-12 584	15 616	44,6%
Understöd						
Övriga kostnader	-9 112	-20 960		-15 416	5 544	73,5%
Kostnader totalt	-2 438 403	-2 472 000	0	-2 434 259	37 741	98,5%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-0,2 %		
Verksamhetsbidrag	-2 281 720	-2 239 000	0	-2 235 014	3 986	99,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-2,0 %		
Därav:						
Interna intäkter	11 570			1 041		
Interna kostnader	-38 372	-49 430		-42 073		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Intäkttssidan stannade under den budgeterade nivån, vilket beror på att intäkterna från småbåtshamnarna underskreds med ca 35 000 euro. Det beror på att installationen av de nya bryggorna i Norra hamnen försenades och på att uthyrningsprocenten i södra viken är endast 46 %.

Verksamhetsbidraget håller sig ändå inom budget, vilket beror på att kostnaderna stannade ca 38 000 euro under den budgeterade nivån. Orsakerna till de lägre kostnaderna är att personalstyrkan minskade med en person under hösten och på återhållsamhet med nya införskaffningar och bryggunderhåll. Största delen av kostnaderna består av betalningsandelar för räddningsverket (1,8 miljoner) och dessa följer den uppgjorda budgeten.

Verksamhetsbeskrivning

Samhällsteknikens verksamhetsområde omfattar:

- skötsel av gator, vägar och allmänna områden, parker, simstränder, hamnar och avstjälningsplatser. Den sköter också planering, byggherreverksamhet, fordonscentral, marktäckter, skogsbruk, jordtippar samt verkställer de investeringar som ansluter sig till verksamheten i enlighet med investeringsplanen /dispositionsplanen
- koordinering av skötseln av närområdena för stadens fastigheter som en del av övrigt underhåll
- underhåll av småbåtshamnarna i enlighet med administrativa avdelningens definition av servicenivån
- teknisk skötsel och underhåll av idrottsområdena i enlighet med bildningsväsendets nivådefinition
- skötsel av ekonomi- och parkskogar
- administrering av gatu- och grävstillståndsregister
- koordinering av tekniska verkets jourverksamhet
- aktiv kundservice
- deltagande i förverkligandet av investeringar tillsammans med det övriga tekniska verket.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Samhällstekniska sektorn har genom den nya förvaltningsstadgan genomgått ändringar angående skötseln av idrottsanläggningar och yttre områden då koordineringsansvaret har överförts till enheten. Båda ändringar syftar till att samla funktionerna till större helheter som kan fungera flexibelt när resurserna minskar.

Nya tillvägagångssätt tas i bruk under verksamhetsåret 2018 inom skötseln av yttre områden på sommaren.

Anslagen för underhåll av parker och gator hålls som helhet på ungefär samma nivå som året innan. Budgetramen för underhåll växer dock då ersättning för underhåll av dagvattensystemet (nytt) samt anslaget för underhåll av idrottsanläggningar (överföring från bildningssektorn) blir en del av budgeten för underhåll.

För köptjänster och gatubelysning har anvisats ett anslag, som baseras på de tidigare årens kostnader. I personalanslaget har hänsyn tagits till verkställigheten av stadens program för sparåtgärder 2018.

Personal och maskiner

Små ändringar görs i personalens uppgiftsbeskrivningar då man beaktar individens egna önskemål gällande personlig utveckling och ork på jobbet. Man uppmuntrar till rotering av arbetsuppgifter t.ex. genom olika experiment. I samband med hopslagning av personalresurser granskar man även andra, idag gemensamma produktionsinsatser som maskiner. Dessa ska i fortsättningen vara multifunktionella och flexibelt användbara i olika arbetsuppgifter. Gammal utrustning har avvecklats. Personalens maskinkunnande utökas genom intern utbildning.

Sammanslagningen av resurser konkretiseras då även depåerna i Ekenäs flyttar till Ekåsen området. Där bildas då en gemensam arbetsgemenskap istället för de nuvarande tre-fyra startpunkterna.

Den tekniska personalstyrkan har dimensionerats så, att basberedskap i underhållsarbeten kan upprätthållas och delta i genomförandet av mindre investeringar även som eget arbete. Lönekostnaderna för teknisk personal har dock minskats. Pensioneringar kan emotses under verksamhetsåret.

Personresurseringen till tekniska arbeten sker främst bland nuvarande personal i mån av möjlighet. Vid personresurseringen bör man vid sidan av dimensioneringen fästa vikt vid att staden behåller tillräckligt av mångsidig teknisk yrkeskompetens och funktionsförmåga inte bara inom produktionen utan även i arbetsledning, vilket är speciellt viktigt i en situation där enhetens ansvarsområde växer.

Arbetsledningen inom samhällstekniken ansvarar nu för arbetsledningen också på motionsområden samt koordineringen av skötseln av fastigheternas uteområden. Dessutom har vissa myndighetsuppgifter från en annan avdelning delegerats till enhetens arbetsledning. Enheten övergår med ändringarna till ett nytt arbetssätt, som baseras på sommar- och vintersäsongsuppgifter. Då kan den tillbudsstående gemensamma resursen utnyttjas effektivare över de tidigare enhetsgränserna och erbjuda intressantare arbetsuppgifter.

Under verksamhetsåret kommer man att börja testa en elektronisk uppföljning av arbetstid. Om erfarenheterna är positiva, utvidgas systemet stegvis till att omfatta hela personalen inom tekniska arbeten. Elektronisk uppföljning av arbetstid ger realtidsdata om var olika kostnader har uppstått och binder verksamheten tätare till ekonomisk planering och fungerar som underlag för intern fakturering.

Trafikleder och fastigheternas närområden

Målsättningen för underhållet av trafikleder och fastigheternas närområden är att producera åt kommuninvånare ett underhåll av gator och fastigheternas gårdsområden som är anpassat till väderleken i södra Finland och är ekonomiskt.

Vinterunderhållet av trafikleder är den mest betydande kostnadsposten för samhällstekniska tjänsteproduktionen. Vinterunderhåll produceras både som egen produktion och som köptjänster. Vinterunderhållet har indelats i ett tjugotal entreprenader på olika entreprenadområden. Kostnaderna för vinterunderhåll (gator och allmänna områden) beror givetvis på väder och snömängd men kostnadshanteringen är aktiv.

Entreprenaderna för vinterunderhåll har konkurrensutsatts senast under år 2014 och entreprenaderna fortsätter fram till våren 2018. Entreprenaderna verkställs idag med enhetspris som grund (dvs. €/km teoretisk plogningskilometer). Konkurrensutsättning av den nya entreprenadsperioden (hösten 2018–våren 2021/2022) genomförs på våren 2018.

Arbetsledningen för samhällstekniken ansvarar också för koordineringen av vinterunderhållet för fastigheterna i stadens eget bruk samt deltar i produktionen av tjänster. Såväl de entreprenader som produceras som eget arbete som de entreprenader som köps har förtätats och sammanslagits.

Tekniska centralen övertog hösten 2016 ansvaret för underhållet och skötseln av Ekåsens område (20 ha/16 byggnader). Underhållet av området utvecklas vidare och behovet av resurser kan uppskattas först efter ett helt verksamhetsår.

Man fortsätter att göra underhållsarbetet alltmer ekonomiskt bl.a. genom att koncentrera arbetsledningen samt kontakterna mellan entreprenörer och stadens personal och genom att vidare minska beredskaps- och jourarbete. Jourverksamheten inom vinterunderhållet har visat sig vara ett effektivt sätt att kontrollera kostnaderna för vinterunderhållet och verksamheten fortsätter när personalsituationen så tillåter.

Områdesentreprenader som omfattar all skötsel av yttre områden tas i bruk som en ny produktionsmetod i lämpliga objekt inom staden under de närmaste verksamhetsåren. Det förutsätter att även marknadens intresse väcks.

Sommarunderhållet av trafiklederna, avlägsnandet av sandningssand, ytutjämning, underhåll av trafikmärken sker som en kombination av egen produktion och köp av tjänster.

Skötsel av grönområden och parker

Underhåll av parker och grönområden har som uppgift att upprätthålla Raseborgs stads tilltalande stadsbild med vackra och välskötta allmänna områden, parker och badstränder. Enheten sköter också stadens allmänna lekplatser, som upprätthålls enligt standarderna SFS-EN 1176 och SFS-EN 1177. Enheten utför bl.a. syneförrättningar av skolornas och daghemmens gårdsplaner.

År 2018 ska man ta fram geografiskt informationsmaterial över stadens grön- och parkområden som stöder i fortsättningen planeringen och dimensioneringen utav underhållet. Man utvecklar i samarbete med fastighetsenheten rutiner för granskningen av lekparken och daghemsgårdarnas lekställningar och strävar att höja personalens kunskande.

Arbetsledarna för skötseln av parkerna har dessutom hand om vissa myndighetsuppgifter inom miljövården.

Under vintersäsongen deltar parkpersonalen i stadens snöberedskapsgrupp och bl.a. skottar snö och förhindrar halka, underhåller parkinventarier, maskinparken och kvistar gatuträd. Resursen för verksamheten omfattar många läroavtalselever, sommararbetare, civiltjänstgörare och personal från den rehabiliterande arbetsverksamheten. Denna resursmöjlighet beaktas i fortsättningen också i andra arbeten.

Skötsel och underhåll av motionsområden

Skötseln av motionsområden fördelas mellan utrymmesförvaltningen och samhällstekniken. Personalen har överflyttats från bildningsväsendet till samhällstekniken och utgör en del av enhetens gemensamma personal. I budgeten för år 2018 överförs ett anslag på cirka 380 000 € från bildningsväsendet till samhällstekniska enhetens verksamhetsram. Detta motsvarar det årliga behovet av rutinunderhållet för motionsområden. Bl.a. anslagen som gäller föreningarnas verksamhet, ordnandet av egna motionstjänster samt motions- och sportevenemang stannar kvar hos idrottsväsendet inom bildningssektorn.

Den nya arbetsfördelningen mellan tekniska centralen och bildningsväsendet baseras på varderas styrkor och på samarbete. Därmed ökar yrkeskunskapen och kännedomen om verksamheten beträffande skötseln av motionsområden inom staden. Aktivt samarbete under verksamhetsåret med fritidsenheten.

Kartläggningen av idrottsplatserna, deras skick och behov av underhåll samt alternativen för att producera underhåll fortsätter under verksamhetsår 2018. Den årsklocka för underhållsarbete som utarbetades år 2017 tas i bruk och samtidigt planerar man att göra skötseln av områden allt mer ekonomisk och öka sam användningen av personal. Den föråldrade maskinparken för motionsområden kartläggs och man utarbetar en anskaffningsplan, där man eftersträvar sam användning.

Skogsbruk

Stadens skogar sköts i enlighet med skogsbruksplanen på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt. Det ekonomiska utfallet av ekonomiskogarnas verksamhet torde ungefär motsvara det resultat som man väntar sig av motsvarande privatägda skogar. Avverkningsvolymerna i skogsbruket minskar åren 2018-2020 .

Man utreder, om fysiska arbeten i allt högre grad kan skötas som köptjänster och utvecklar produktionssätt under verksamhetsåret. Planering, upphandling av tjänster samt arbetsledning/övervakning av arbetena sköts fortsättningsvis av stadens skogsbruksingenjör.

I skötseln av parkskogar eftersträvas en god nivå, som krävs av närrekreationsområden för invånare. Detta förutsätter att man utarbetar en skötselplan för parkskogarna.

Målet är att öka användningen av skogsavverkningsmaskiner också på grönområden.

Maskinpark

Stadens maskinpark är relativt gammal. Den tunga maskinparken gallras. Tyngdpunkten är på multifunktionella och flexibla maskiner, som är i sam användning.

Genom att följa den utvecklingsplan för maskinparken som utarbetades år 2017 avstår man åren 2018-2020 från maskiner med låg användningsgrad, delvis via rotation och genom att förnya maskinparken.

Enligt uppskattning kommer priset på el och flytande bränslen att hållas på nuvarande nivå under år 2018.

Anpassning

Som en följd av organisationsreformer har kompetensen och resurserna för arbetsledningen inom underhållet getts också till de andra avdelningarnas förfogande. Konkreta exempel på ökade arbetsmängder är skötseln av motionsområden (0,75 årsverken), miljövårdens myndighetsuppgifter (0,50 årsverken) och vinterunderhållet av fastigheternas närområden (0,25 årsverken).

Nivån på underhållet strävar man till att anpassa efter de ekonomiska förutsättningarna, nivån på skötseln måste man eventuellt sänka där det inte skapar orimlig olägenhet för invånarna. I underhållsverksamheten har man redan gått in för klassificeringar t.ex. i skötseln av grönområden, vid behov bör man fortsätta med prioriteringarna. Antalet områden och objekt som ska underhållas ökar småningom medan resurserna minskar.

Man kan uppnå kostnadsbesparingar i samhällsteknikens verksamhet genom att sammanslå fastighets- och samhällstekniska underhållet t.ex. genom att ändra på praxis och sammanslå entreprenader. Med egen tjänsteproduktion producerar man med andra ord allt mer underhåll med oförändrade personresurser. Arbetsledningens uppgifter omfattar allt större helheter.

Samhällsteknik

Förtroendeorgan: Teknisk nämnd

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Förtätningen sker genom att sköta objekt som ligger längre från centra med köptjänster och genom att koncentrera egen produktion till centra, vilket minskar transferkörningar och effektiviserar användningen av arbetstiden.

Om extraordinära, korrigerande spar- och anpassningsåtgärder görs vid behov en separat utredning med kostnadseffekter.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Ökning av verksamhetens produktivitet	Inbesparing av 1 årsverke i personalkostnader Minskning av 1–2 arbetsmaskiner/år
	Ändringar i maskinparken genomfördes enligt plan. Ändring i personal -1 årsverke enligt plan.	
	Personalens arbetsavtalavillkor förenhetligas under 2018. Gäller teknisk personal, både utrymmesförvaltning och samhällsteknik.	Enhetlig behandling av personalen.
	Ett nytt arbetstidsarrangemang har genomförts. Ett lämpligt arrangemang har identifierats och presenterats för personalen, men en konkret arbetstidsplan hann inte bli färdig till vintersäsongen. Det nuvarande arrangemanget har fungerat hjälpligt. Man går över till det nya arbetstidsarrangemanget när planen är klar.	
	Pilotkörning av elektronisk uppföljning av arbetstid	Pilotgrupp från tekniska personalen. Pilotgruppen består av arbetsledning och övrig personal.
	Pilotkörningen av den elektroniska uppföljningen av arbetstiden lyckades. De arbetstidsrapportbottnar som tjänsteproducenten har krävt ytterligare ändringar innan de kan tas i bruk i löneräkningen. Gps-uppföljning av maskiners arbetsresultat startade i oktober enligt plan och omfattade samtliga av stadens underhållsmaskiner och maskiner som tillhör entreprenörerna för vinterunderhåll.	
	Kostnadsuppföljning som är kopplad till verksamheten. Förverkligande att budgetens nyckeltal möjliggör välskötta gator och trivsamma grönområden.	Förverkligande av budgetens nyckeltal
	Förverkligades enligt planen.	
	Återställning av områden för grustäkt och soptipp	3 st objekt återställs under året.
	Slutbesiktningen av Gammelboda jordtipp är gjord. Dragsvik, återställningen utförd, slutbesiktning kvarstår. Brandals återställning påbörjats, 50 % gjord 2018.	
	Förbättring av möjligheter till vintermotion för skolor och daghem när vädret så tillåter	Underhåll av skridskobanor och skidspår i närheten av skolor och daghem.
	I Karis har man dragit ett skidspår åt skolelever och anlagt en närskridskobana i parcourparken. Alla stadens skridskobanor och skidspår har varit i bruk under vintern.	
	Mångsidigt producerade underhållstjänster	2–3 områdesentreprenader för året-runt underhåll Gemensam arbetsledning med utrymmesförvaltningen.

Samhällsteknik

Förtroendeorgan: Teknisk nämnd

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Vinterentreprenader för tiden 2018–2022, kombinerade entreprenader för fastighets- och gatusidan har startats. Ramavtalen för park- och skogsarbetstjänster har konkurrensutsatts. Beredningen av områdesentreprenaderna har legat stilla men fortsätter på våren 2019. Utvecklandet av en gemensam arbetsledning med utrymmesförvaltningen gjorde inga framsteg 2018.	
	Skogsbruk Välsköta trädbestånd inom grönområdena Estetiskt tilltalande grönområden Kartläggning av grönområden och dimensionering av arbetsuppgifter	Avverkas 1000 m ³ Röjningar 30 ha Skötselklassificering möjligt
	Skötselplanen för parkskogarna i Ekenäs i slutskedet – planeras färdig inom februari 2019.	
	Anpassning av mängden skogsavverkning till en hållbar nivå	Avverkning 13 500 m ³ ekonomiskog (plan 15 000 m ³) och 1000 m ³ parkskog. Nettoeffekt -130 000 euro.
	I ekonomiskogarna avverkades 10.300 m ³ rundvirke och inom parkskogarna 2400 m ³ .	
	Utredning gällande möjligheten, att för fysiska arbeten i högre grad använda köptjänster.	Utveckling av produktionssätt.
	En utredning har gjorts och det konstaterades att en utökad användning av köptjänster inte är möjlig att genomföra.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare / Euro
	Personalminskningar via samarbetsförhandlingar genomförs	Minskning 1 årsverke
	1 person har pensionerats under det 3:e kvartalet 2018, ersattes inte.	
	Mångsidigt producerade underhållstjänster	Aktiv ekonomisk uppföljning av produktionsmetoder
	Dokumenterna för områdesentreprenörerna är färdiga. De första utvärderingsberäkningarna om GPS-uppföljningsdatan av maskiner has gjorts.	
	Koncentrering av depåverksamhet	2 tekniska depåer Samarbete över avdelningsgränser
	Utvärdering av Ekenäs depåverksamhet och ekonomin i utvecklande av fastighetsutnyttjande, sk. depåutredning startade i slutet av året.	

Analys över åtgärder

Man har varit mycket försiktig med kostnaderna, ändringar i budgetstrukturen har lett till utmaningar med kostnadsuppföljningen speciellt gällande skötseln av idrottsanläggningar.

Kostnaderna för underhållet av trafikleder har stigit något men i stort har ekonomin hållit. Vintern var relativt lång som syns i höjda lönekostnader. Vårarbeten kunde börjas sent, vilket satt press på tidtabeller och därigenom på kostnader för genomförande av vårarbetena. Den torra sommaren jämnade ut läget med tanke på underhåll, lagningar etc. Dräneringen grundförbättrades planenligt samt viss underhåll av asfaltvägar gjordes. Kostnadsnivån har generellt stigit cirka 10–15 % under den nya entreprenadsperioden för vinterunderhåll, vilket medförde viss osäkerhet för höstperioden.

I personalens arbetstidsuppföljning gjordes mindre granskningar, främst gällande de jourmängden och villkoren för deltagande i dejoureringen på olika avdelningar. Nopsa-verktyget för uppföljning av arbetstid och fordonens användning togs i bruk, under processen klarnade att stadens löneräkningsprogram inte klarar av att ta emot elektronisk data och att dylik automatisk överföring inte går att genomföra med nuvarande löneräkningsprogram. Arbetstidsuppföljningen fungerar ändå bra och pilotkörningen genomfördes, för rapporteringen behövs ännu korrigeringar för att i bruktagande ska kunna genomföras i sin helhet.

Tack vara inbesparingarna i vinterunderhållet kunde större återställningar av grustäckor än planerat genomföras. Återställandet av grustäckan i Brandal fortsatte och Gammelbodas gamla jordtipp slutgranskades. Också Dragsiks jordtipp är klar, men inte ännu slutgranskad.

På intäktssidan finns deltagandet i trafikledernas investeringar som en egen helhet. För denna del nådde trafikledernas intäktssida inte målsättningen trots att den lyckades öka sin andel i stadens egna investeringar med 20 % under året. Köp av tjänster och material följde budgeten.

Kostnader för underhåll av gator och områden kunde bra styras trots den föränderliga väderleken. Elkostnaderna var 15 000 € lägre än budgeterat.

Utfallet av park- och grönområdesskötsel motsvarar det planerade med små avvikelser. Kostnadsplaneringen har också varit lyckad vid mindre renoveringsprojekt. I två års tid har man rapporterat noggrannare till övriga enheter om arbetet och maskinerna vid park- och grönområden, och därtill har man delat personalresurser med skötseln av idrottsanläggningar vilket syns som positiva siffror i samhällsteknikens personalkostnader. Köptjänsterna för parkskötseln och materialanskaffningar överskred budgeten något, trots kostnadsdisciplin.

Under verksamhetsåret 2018 färdigställdes och förverkligades flera större upphandlingar, bl.a. vinterunderhållet med nya arrangemang, parkskötselns maskintjänster, förberedningar för upphandling av stenmaterial och områdesentreprenader. För områdesentreprenaderna förs upphandlingen till slut under slutet av 2019. Dessutom påbörjades depåfunktionernas utvärdering och utredning tillsammans med Raseborgs Vatten och Ekenäs Energi.

Underhållsanslaget för skötseln av idrottsanläggningar flyttades helt till tekniska sektorn i början på 2018. Budgeten höll rätt väl. Kostnaderna steg under detta andra verksamhetsår med 60 000 euro mest beroende på uppvärmningen av Karis konstgräs på vårvintern 2018 som fritidssektorn hade beställt (20 000 euro). Därtill användes cirka 10 000 euro för att stöda personalresursen. Den tredje kostnadsfaktorn har varit de oförutsedda nödvändiga små reparationsprojekt som fritidssektorn beställt under året. För övrigt följde skötseln av motionsanläggningar kostnadsplanen.

Som helhet betraktat fungerade skötseln av gatu-, park- och motionsanläggningar inom budgetramarna och nådde de funktionella målsättningarna rätt väl under verksamhetsåret 2018.

Ett viktigt utvecklingsobjekt med tanke på effektiv användning av underhållsmedel vore nedmontering av vinterunderhållets anslagsreservationer till mindre underhållsprojekt under sådana år då vinter kommer sent och man sparar pengar. Gallring och förnyande av den föråldrade maskinparken är fortsättningsvis nödvändigt eftersom reparationskostnader har stigit.

Samhällsteknik

Förtroendeorgan: Teknisk nämnd

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Skogsbruk

Det målsatta verksamhetsbidraget har kunnat uppnås med mindre avverkningsmängd, dels tack vare sortimentsfördelningen och dels till följd av en stor mängd energived - 10.200 m³ till ett värde av 55.000 € - i form av hyggesrester och klippta helträd och som inte ingår i redovisade eller planerad avverkningsmängder.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Gatunät			
Gatunätets längd (km)	255,8	257,1	256,0
Lättrafiknätets längd (km)	43,0	43,8	44,3
Gatunät (€/km)*	6 668	6 969	6 846
Enskilda vägar, stöd (€/km)	331	370	327
Antal belysningspunkter (st)	9 702	9 680	9 752
Gatubelysning (€/ljuspunkt)*	52,65	42,36	51,08
Parker			
Skötta grönområden (ha)	79,0	79,0	79,0
Underhåll av parker (€/grönområden ha)*	7 382	7 897	8 287
Skötta gångstigar (km)	13,0	13,0	13,0
Lekparker (st)	37	37	37
Underhåll av lekparker (€/lekpark)*	15 761	16 861	17 693
Simstränder (st)	19	19	19
Underhåll av badstränder	30 692	32 835	34 456
Skogsbruk			
Skogsareal (ha)	2 400	2 400	2 400
Parkskogar (ha)	500	500	500
Såld virkesmängd skog+park m ³	15 600	14 500	12 700
*ny beräkningsgrund			

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	898 117	657 500		618 642	-38 858	94,1%
Avgiftsintäkter	1 410					
Understöd och bidrag	13 305	10 000		11 983	1 983	119,8%
Övriga intäkter	123 478	497 920		545 594	47 674	109,6%
Intäkter totalt	1 126 022	1 295 420	0	1 284 799	-10 621	99,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				14,1 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-1 587 157	-1 636 400		-1 661 863	-25 463	101,6%
Köp av tjänster	-1 315 541	-1 533 280		-1 477 514	55 766	96,4%
Material och varor	-794 941	-915 700		-858 080	57 620	93,7%
Understöd	-200 363	-203 500		-201 661	1 839	99,1%
Övriga kostnader	-352 564	-420 190		-427 478	-7 288	101,7%
Kostnader totalt	-4 250 566	-4 709 070	0	-4 626 596	82 474	98,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				8,8 %		
Verksamhetsbidrag	-3 124 544	-3 413 650	0	-3 341 797	71 853	97,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				7,0 %		
Därav:						
Interna intäkter	186 211	402 920		451 109		
Interna kostnader	-204 418	-217 440		-249 237		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Man har varit mycket försiktig med kostnader, ändringar i budgetstrukturen har lett till utmaningar för kostnadsuppföljningen.

Personalkostnader överskred budgeten inom skötseln av parker och motionsanläggningar och på grund av den långa vintern steg även kostnaderna för vinterunderhåll av trafikleder. I personalutgifter syns några långvariga frånvaron där man blivit tvungen att komplettera resurser med vikariearrangemang.

Flyttningen av skötseln av idrottsanläggningar över till samhällstekniska enheten har lett till intern fakturering, dvs ökning i verksamheten. Den totala faktureringen uppgick till 441 000 euro. Kostnaderna för skötseln av idrottsanläggningar överskred de budgeterade med cirka 60 000 på grund av fritidssektorns beställningar.

På intäktssidan finns deltagandet i trafikledernas investeringar som en egen helhet. För denna del når trafiknätets intäktssida inte målsättningarna. Ekonomiskt påverkas inkomsterna med cirka – 20 000 euro.

Kostnaderna för underhåll av gator och områden kunde bra styras trots den föränderliga väderleken. Elkostnaderna var 15 000 € lägre än budgeterat.

Kostnaderna för vinterskötseln steg från förra året, (plogningen vägde tyngst), men som en helhet betraktat var nivån normal efter en regnlös vår och sen vinter på höstsidan. Tack vare inbesparingar i vinterunderhållet i början av året kunde man fortsätta att återställa gamla grustag. Också långvariga ramavtal som tar slut har hållit sig på bra kostnadsnivå – för den nya säsongen kommer kostnaderna dock att stiga cirka 10–15 %.

Skogsbrukets inkomster var cirka 15 000 euro lägre än planerat, verksamhetskostnaderna var också cirka 70 000 euro under budget. Utfallet av virkesförsäljning var 603 000 euro, jämfört med budgeterad försäljning på 620 000 euro.

Samhällsteknik

Förtroendeorgan: Teknisk nämnd

Ansvarsperson: Teknisk direktör Jan Gröndahl

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Orsaken var att avverkning och således även mängden av sålt virke var mindre än budgeterat. Mängden av sålt virke var 12 700 m³, i budgeten 14 500 m³. Detta kompenseras med lägre kostnadsnivå och skogsbrukets resultat var, trots mindre virkesförsäljning, ungefär enligt planen.

Samhällstekniska enhetens verksamhetsbidrag var totalt cirka 70 000 euro bättre än budgeterat, dvs man har kunnat nå kostnadsbesparingar.

Gällande samhällsteknikens nyckeltal har 200 meter nytt gatunät i Horsbäck, 1,3 km lätttrafikled i form av Banvallen i Billnäs samt 50 nya belysningspunkter kommit till under året. Kostnaderna per belysningspunkt är högre eftersom det budgeterade nyckeltalet innehåller endast elkostnader, medan bokslutet inkluderar kostnaderna för belysningspunkternas underhåll, cirka 105 000 euro.

Mätning- och fastighetsbildning

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Teknisk direktör / Mätningsschef Roger Nyberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Stadens markpolitik, förvaltning av stadens markegendom, mätningens verksamhet, fastighetsbildning, kartservice. Försäljning av bebyggda och obebyggda fastigheter.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Tillhandahålla en tillräcklig och ändamålsenlig råmarksreserv för planläggning. Utföra fastighetsförrättningar och föra fastighetsregister på detaljplanerat område. Ansvara för uppgörande av avtal för inledande och förverkligande av detaljplanering och markanvändningsavtal. Utarbeta kartprodukter samt upprätthålla stadens kartverk. Utföra terrängmätningar. Ansvara för stadens markpolitik, inköp av markområden. Ansvara för försäljning av bebyggda och obebyggda fastigheter. Under 2018 ligger tonvikten på att fortsättningsvis vidareutveckla fastighetsinnehavet och skapa förutsättningar för företagsetableringar.

En av tyngdpunkterna år 2018 är att fortsätta försäljningen av fastigheter som staden inte behöver för få in försäljningsintäkter samt uppnå inbesparing i byggnadernas driftsutgifter. Andra viktiga tyngdpunkter är att effektivisera sektorövergripande samarbete för att kunna koncentrera verksamhet, att sälja fastigheter och minska driftskostnaderna. Försäljningsbeslut tas separat för varje objekt där balansvärde och övriga faktorer beaktas. För att uppnå det uppsatta målet för fastighetsförsäljningen krävs att speciella utvecklingsprojekt kan säljas årligen. En förutsättning är att objekten kan förädlas genom detaljplaneändring och marksaneringsarbeten, vilket föranleder behov av investeringsanslag. I bokslut 2016 återstår 185 145,43 euro av avsättningen för marksanering genom soptippar.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvd nivå / Mätare
	Sträva efter en ökning av ordinära bostadstomtöverlåtelse.	15 överlåtna tomter/år. 360 000 € i försäljning, alternativt 18 000 € i arrende.
	Under året har 11 tomter överlåtits för bostadsändamål. Under år 2017 var överlåtelseerna endast 6 st, vilket betyder en ökning med 5 st tomter. Budgetmålet på 15 st nåddes ändå inte.	
	Fastighetsförsäljning, verkställande av försäljningsportföljen och icke ordinära objekt. Vidare utveckla processerna för fastighetsförsäljning.	1 200 000 € försäljningsvinst. Försäljningsinkomster består av olika objekt, utvecklingsprojekt, egen tomtproduktion samt försäljningsportföljen.
	Under året har 7 bebyggda objekt och 5 aktielägenheter sålts för totalt 1 649 575 euro. Nettovinsten från försäljningen uppgick till 1 230 317 euro, vilket underskrider den ursprungliga budgeten på 1,7 miljoner euro. Beslut om försäljning har tagits för 5 bebyggda objekt och 2 byggplatser.	
	Aktiv anskaffning av råmark och istandsättande av egen mark för detaljplanering.	Inköp av markområden 500 000 €/år i enlighet med markpolitiska programmet. Marksanering för byggnadsändamål.
	Under året har inköpts markområde kring Ekenäs trafikcenter och gatumark för förverkligande av detaljplan. Diskussion om förvärv av markområden och markbyten pågår kontinuerligt och vissa markinköp väntar på planläggning eller övriga markregleringar. Anslaget i reserveringsfonden för marksanering borde granskas.	
	Markpolitiska programmet uppdateras vid behov.	Uppdateringsarbetet är beroende av revideringen av byggnadsordningen och generalplanering.

Mätning- och fastighetsbildning

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Teknisk direktör / Mätningsschef Roger Nyberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Ett uppdaterat markpolitiskt program godkändes av stadsfullmäktige den 24.9.2018.

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare / Euro
	Åtgärdsprogrammet Raseborg 2020 strävar efter en årlig minskning av fastigheternas driftskostnader genom försäljning.	Inbesparade driftskostnader 400 000 € på tre år (inbesparingen sker inom utrymmesförvaltningen)
	Fastighetsförsäljnings- samt rivningsresultatet har under 2018 gett en inbesparing i driftskostnader på ca 41 000 euro. Den kumulativa driftsinbesparingen under perioden 2017-2018 är ca 45 000 euro. Målet på 400 000 euro kommer inte att uppnås.	

Analys över åtgärder

Utgivningen av tomter för bostadsbyggande är fortfarande måttlig. Under året öppnades inga nya bostadsområden för försäljning. Tomter för datacentraler finns i Horsbäck och Bäljars. Under året förnyades baskartan för Ekenäs centrum, ca 2300 ha som en del av ibruktagandet av N2000 höjdsystemet.

Ett stort fokus lades på försäljningen av objekt i försäljningsportföljen 16 objekt annonserades ut varav 12 såldes under året. De totala inkomsterna för fastighetsförsäljningen nådde inte upptill de budgeterade målen. Flera markanvändningsavtal förföll till betalning under året.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Överlättna tomter (arrende + sålda)	45	15	33
Tomtreserv, småhustomter	116	120	109
Tomtreserv, våningshustomter	12	12	12
Tomtreserv, företagstomter	38-52	40	40
Antal bildade tomter, förrättn./antal bildade	64/23	50	49/26
Tomter i tomtindelningar	33	50	19
Utmärkning av byggnader	62	50	71
Försäljning av registerutdrag	943	1 000	985
Försäljning av kartor	988	1 200	925
Stadens markegendom (ha)	5 860	5 900	5 860
Bruttoinkomst av markegendom	428	341	351
Vinst på försäljning av anläggningstillgångar (€)		1 200 000	1 089 992

Mätning- och fastighetsbildning

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Teknisk direktör / Mätningsschef Roger Nyberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	23 993	25 000		23 033	-1 967	92,1%
Avgiftsintäkter	228 949	135 000		200 894	65 894	148,8%
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter	2 837 853	2 350 000	-500 000	1 831 721	-18 279	99,0%
Intäkter totalt	3 091 466	2 510 000	-500 000	2 056 942	46 942	102,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-33,5 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-431 321	-421 820		-433 073	-11 253	102,7%
Köp av tjänster	-139 400	-152 640		-103 120	49 520	67,6%
Material och varor	-3 893	-9 900		-7 239	2 661	73,1%
Understöd						
Övriga kostnader	-39 349	-38 450		-53 236	-14 786	138,5%
Kostnader totalt	-613 963	-622 810	0	-596 668	26 142	95,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-2,8 %		
Verksamhetsbidrag	2 477 503	1 887 190	-500 000	1 460 275	73 085	105,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-41,1 %		
Därav:						
Interna intäkter	3 010			4 533		
Interna kostnader	-50 968	-54 590		-57 022		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Fastighetsförsäljningen under 2018 nådde inte upp till samma summor som under 2017. Under året uppgick bruttoförsäljningen av stadens fastigheter till 1 366 672 euro. Av den summan utgör försäljningsvinsterna 1 089 992 euro. Den ursprungliga målsättningen i budgeten var en bruttoförsäljning på 2,2 miljoner och försäljningsvinster på 1,7 miljoner euro. Under året gjordes därför en budgetändring där försäljningsvinsterna sänktes med 0,5 miljoner till 1,2 miljoner euro.

Fem aktielägenheter såldes under hösten för en bruttosumma av 282 903 euro. Nettovinsten från försäljningen av lägenheterna, 140 325 euro, bokfördes inte på mätning och fastighetsbildning och syns därmed inte bland tekniska sektorns intäkter. Arbetet med försäljningen gjordes ändå på tekniska sektorn. Samma gäller försäljningsvinsterna från försäljningen av Lyckebo i Västanfjärd som uppgick till 27 999 euro.

Flera markanvändningsavtal förföll till betalning under året och intäkterna från dessa uppgick till 101 236 euro. Arrendeintäkterna ökade en aning i jämförelse med 2017 och nådde nu upp till 734 817 euro. Även intäkterna från den övriga verksamheten steg i jämförelse med 2017 och trots att fastighetsförsäljningen stannade en aning under budgetmålet nåddes de budgeterade intäkterna som helhet. Då också kostnaderna höll sig inom givet budgetanslag blev verksamhetsområdets nettoresultat 72 837 euro bättre än budgeterat.

I tabellen med nyckeltal syns det ändå att den ordinarie verksamheten kunde löpa bättre. Fastighetsförsäljningen har fortsättningsvis betonats, vilket leder till att den ordinarie verksamheten hamnat en aning i skymundan. På lång sikt är det viktigt att den ordinarie verksamheten tar fart. Då försäljningsobjekten minskar till både kvalitet och antal kan ekonomin inte balanseras med denna intäktspost och av detta syntes redan tydliga tecken under 2018.

Verksamhetsbeskrivning

Avdelningen för Intern service avslutades i juni 2016 och införlivades med tekniska sektorn. Fastighetsförvaltning, städning och kosthåll blev egna verksamheter under utrymmesförvaltningsavdelningen (tilahallinto-osasto).

Fastighetsförvaltningen ansvarar för stadens 214 byggnader omfattande 176 000 m². Därtill har fastighetsförvaltningen ännu övergripande ansvaret för uthyrningen av stadens 840 hyresbostäder varav 232 hyresbostäder är direkt ägda. Avdelningens personal deltar i genomförandet av investeringarna i samarbete inom tekniska sektorn.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Staden har som mål att anpassa verksamheten till egna ändamålsenliga utrymmen. Under våren 2017 har stadens byggnadsbestånd inventerats för att effektivisera användningen av egna utrymmen. Ändringarna i verksamheten sker på basen av sektorernas beställningar. Flyttningarna sker under vintern 2017 och våren 2018. Lokalvårdens verksamhet påverkas av besluten.

Utrymmesförvaltningen har tillsammans med de övriga sektorerna som målsättning att så effektivt som möjligt utnyttja stadens byggnader och fortsätta försäljningsprocessen med de byggnader som inte är i optimal användning, och sålunda uppnå en inbesparing om ca.133 000 euro per år, enligt åtgärdsprogrammets mål 2017-2019.

Uppbyggnaden av budgeten för 2018 grundar sig på uppdatering av byggnadsmassans uppgifter, förändringar gällande verksamheternas placering, samt kostnaderna på basen av föregående års beräkningar.

Interna hyror har debiterats av sektorerna vad gäller driften. Förutom driftshyran har alla stadens fastigheter fr.o.m. 2017 påförts en kapitalhyra. En höjning av kapitalhyran sker under 2018. Höjningen är bunden till byggnadens tekniska värde och i vilken portfölj byggnaden befinner sig i. Kapitalhyran beräknas utifrån det tekniska värdet på en byggnad som hyrs ut med beaktande av markgrunden genom att använda ett avkastningskrav på 6 procent. Avkastningskravet beräknas utifrån kostnader för eget och främmande kapital som är bundet till fastigheten, avskrivningar som beskriver slitaget på fastigheten och de risker som hänger samman med fastigheten. Det föreslagna avkastningskravet på 6 % grundar sig på rådande praxis i kommunerna och statsförvaltningen. Detta skulle även medföra att kommunerna behandlas likvärdigt vid bestämmande av hyra för t.ex. sote-fastigheterna eller övriga externa hyresgäster.

Den nya kapitalhyran kommer att generera högre interna hyresinkomster. De ökade interna hyresinkomsterna behandlas som separat utgift/ inkomst i stadens förvaltning, kapitalhyran används inte till reparationsverksamheten till sitt fulla belopp.

Raseborgs mentalvårdscenter, med byggnadsmassa på 2 906 m² färdigställs 31.10.2017. Projektet har finansierats externt. HNS hyr 86 % för sin psykiatriska verksamhet och stadens social- och hälsovårdssektor hyr 14 % för missbrukar- och mentalvård. Externa intäkterna utgör ca 440 000 €/år, interna intäkterna utgör ca 72 000 €/år, totalt 512 000 €/år. Kostnaderna uppskattas bli ca 512 000 €/år, leasinghyrornas förväntas utgöra 366 000 €/år av kostnaderna.

Under verksamhetsåret 2017 övergick skötseln av 13 st idrottsbyggnader till Utrymmesförvaltningen. Från och med år 2018 debiterar Utrymmesförvaltningen en intern hyra på 196 900 euro som täcker kostnaderna för underhållet. Anslaget för underhåll av idrottsbyggnaderna överförs från bildningssektorn till Utrymmesförvaltningen och påverkar således inte stadens ekonomiska ramar.

Park-, och fastighetsavdelningens depå finns idag på Pehrs Sommarsgata 1 i Ekenäs. Byggnaden är i dåligt skick och skall rivras. Verksamheten flyttar under hösten 2017 till I-huset på Ekåsen-området. HNS har tidigare hyrt byggnaden. Hyresintäkterna för I-huset övergår från att vara externa till att bli interna.

Bildningssektorn kommer att ta i bruk en ny dagvårdsavdelning i Pojo, som hyrs externt av Raseborgs hyresbostäder. Kostnadseffekten för utrymmesförvaltningen är 23 000 €, och motsvarande summa mera hyresintäkter från bildningen.

Hösten 2018 kommer ett stort investeringsprojekt att färdigställas, Raseborgs stadshus på Ekåsens område, stadens förvaltningsbyggnad. Driftsutgifterna och intäkterna för denna byggnad är inte beaktade i detta skede. Projektet finansieras med s.k. finansieringsleasing.

Fastighetsförvaltning

Fastighetsskötseln sköts via sex pooler. Varje pool har sin avsparsperson. Fastighetsskötaren har ca. 5-7 byggnader att underhålla. För att underlätta fastighetsskötseln och arkiveringen av data gällande byggnaderna använder sig avdelningen av det elektroniska serviceprogrammet Granlund Manager. De övriga sektorerna har tillgång till programmet och kan göra arbetsbeställningar via detta.

Den interna hyran gällande driften baserar sig på ett medeltal av 2015 och 2016 års reella utgifter plus en s.k. marknadsökning. Förutom kostnader för el, värme, vatten, renhållning, fastighetsunderhåll etc. påförs ett omkostnadstillägg på 0,70 €/m² eller 0,90 €/m² beroende på byggnadens storlek. Från och med 2018 sker en förhöjning på 0,05 €/m². Omkostnadstillägget täcker arbetsledningen, dejourverksamheten, leasinghyror för bilarna, försäkringar, interna IT-tjänster, reservdelar för fordon, bränslekostnader osv. Omkostnadstillägget samt kostnadsökningen räcker inte till att kompensera det förändrade reparationsbehovet, och är inte jämförbara med värdena av analytiskt förvaltade byggnadsmassor.

Alla stadens byggnader har granskats och införts i olika portföljer beroende på skick, användningsändamål och nyttjandegrad. Portföljerna är 7 till antalet. De är namngivna enligt följande; utveckling, användning, reparation, drift, avyttring, hyresbostäder och anskaffning. Byggnaderna har även getts poäng utgående från deras tekniska skick. Byggnader som motsvarar ett nybygge har konditionsklass 5 och byggnader i dåligt skick har konditionsklass 1. De flesta byggnader som är i avyttringsportföljen har konditionsklass 1.

Denna portföljssklassificering är som utgångsläge hur en byggnad ska skötas och repareras i framtiden. En byggnad som är i avyttringsportföljen omfattar inte saneringar (endast nödvändiga), emedan för en byggnad som finns i reparationsportföljen uppgörs en reparationsplan (pitkän tähtäimen suunnitelma PTS.)

Fastighetsförvaltningsenheten prioriterar effektivt underhåll av ventilationsmaskiner och ventilationskanaler, för att minimera problem med inomhusluften.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Åtgärdsprogramet Raseborg 2020 strävar efter en årlig minskning av fastigheternas driftskostnader genom försäljning. Fastighetsförsäljning, verkställande av försäljningsportföljen och icke ordinära objekt.	Inbesparade driftskostnader under 3 år 400 000 €, vilket innebär ca 133 000 €/år. 1 200 000 € försäljningsvinst. Fastighetsförsäljningen sköts av mättningsavdelningen i samråd med utrymmesförvaltningen.
	Antalet objekt i avyttringsportföljen minskade under året. Lyckebo bostadshus i Västanfjärd, Gumnäs gård, Gumnäs tjänstemannahus och Gumnäs ladugård, Gamla biblioteket i Ekenäs, Grantorp och Tenala f.d. kommunkansli såldes för sammanlagt 747 000 € netto. Även fem aktielägenheter såldes. Två st i Bab Tallmoparken, två st i Bab Säg samt en lägenhet i Bab Bromarf Åsebo. Åminnefors pensionärsbostäder revs. Fastighetsförsäljnings- samt rivningsresultatet har under 2018 gett en inbesparing i driftskostnader på ca 41 000 euro. Den kumulativa driftsinbesparingen under perioden 2017-2018 är ca 45 000 euro. Målet på 400 000 euro kommer inte att uppnås. Arbetet med att minska på driftskostnader genom försäljning fortsätter under 2018. Den totala vinsten från fastighetsförsäljningen, omfattande hela fastighetsförsäljningen i samarbete med mättningsavdelningen, nådde upp till 1,2 miljoner euro.	
	Nämndernas förslag: Stängning av Snappertuna-, Västerby-, och Klinckbacka skola 30.6.2018. Verkställande av indragningsbeslut. Inbesparing av driftskostnad 1.7 - 31.12.2018	Uppskattad inbesparing av driftskostnader cirka 35 000 euro. Enligt budgetförslaget verkställs inte skolstängningarna.

	Enligt budgetförslaget verkställs inte skolstängningarna och uppskattad inbesparing på 35 000 euro nås ej.	
	Fastighetsförvaltning i enlighet med portföljklassificering samt uppgörande av PTS för byggnader i portfölj med konditionsklass 5.	Minskning av kostnader för förutsägbara reparationer.
	Fastighetsförvaltningen sker i enlighet med portföljindelningen. Uppgörande av PTS för byggnader i reparationsportföljen är i enlighet med arbetsprogrammet för grundförbättringar och större reparationer	
	Personalens arbetsavtalsvillkor förenhetligas under 2018. Gäller teknisk personal, både utrymmesförvaltning och samhällsteknik.	Enhetlig behandling av personalen.
	Gemensam vinterdejour, gemensamma depåer, 3 st, samt gemensam användning av maskinpark har införts i samarbete med samhällstekniken, vilket visat sig vara de åtgärder som är mest lämpliga för samarbetet och målet anses fullbordat.	
	Pilotkörning av elektronisk uppföljning av arbetstid	Pilotgrupp från tekniska personalen. Pilotgruppen består av arbetsledning och övrig personal.
	Till arbetsprogrammet Granlund Manager, som fastighetsunderhållet använder som arbetsprogram, finns en telefon app, som informerar fastighetsskötarna om arbeten som behöver utföras och som fastighetsskötaren kan kvittera och dokumentera att arbetet är utfört med. Därtill omfattar programvaran körrutter för att minska på körtid. Arbetsprogrammet är i bruk hos en pilotgrupp på 4 fastighetsskötare samt 1 arbetsledare sedan januari 2018.	
	Regelbundna uppföljnings- och "respons"-möten med sektorerna.	- minst 2 gånger/år - rätt anpassad servicenivå - förplanering av kommande ändringar - ekonomiuppföljning - feedback från/till sektorerna
	Mindre responsmöten med olika sektorer sker kontinuerligt Ekonomiuppföljning sker månatligen Responsmöte med sektorerna har utförts 2 gånger under 2018.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare / Euro
	Samarbetsförfarandet i anslutning till Raseborg 2020 grundar sig i huvudsak på de förändringar i servicestrukturen som den ekonomiska situationen medfört. Åtgärdsprogrammet Raseborg 2020 strävar efter en årlig minskning av fastigheternas driftskostnader genom försäljning.	Inbesparade driftskostnader under 3 år 400 000 €, vilket innebär ca 133 000 €/år. Antal årsverken/år ca 2 st. Inbesparingsåtgärderna omfattas delvis i åren 2018-2020 års målsättningar.

Utrymmesförvaltning

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Utrymmesförvaltningschef Anna Friberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Fastighetsförsäljnings- samt rivningsresultatet har under 2018 gett en inbesparing i driftskostnader på ca 41 000 euro. Den kumulativa driftsinbesparingen under perioden 2017-2018 är ca 45 000 euro. Målet på 400 000 euro kommer inte att uppnås. Skolbyggnadernas indragningsbeslut verkställdes inte och driftskostnaderna för dessa kvarstår.	
	Koncentrering av depåverksamhet	3 tekniska depåer Samarbete över avdelningsgränser
	Verksamheten nu koncentrerad till 3 st depåer. Samarbete över avdelningsgränser gäller vinterunderhåll, gemensamma depåer samt gemensam användning av del av maskinparken.	

Analys över åtgärder

Frisk inomhusluft, trivsamma lokaler och hälsosam kost prioriteras högt inom utrymmesförvaltningen. Samarbetet mellan fastighets- och kosthålls- och lokalvårdsenheterna fungerar bra.

Staden har en inomhusluftgrupp som behandlar anmälningar från byggnader var upplevs symptom vilka möjligen är relaterade till inomhusluften. Gruppen tar ställning till reparationsåtgärder, fortsatt uppföljning, besöker objektet och vid behov anlitar expertishjälp. Gruppen består av representanter från företagshälsovården, arbetsskyddsfullmäktige, arbetsskyddet, Sydspetsens miljöhälsa samt utrymmesförvaltningen. Gruppen sammanträdde 8 gånger under 2018. Arbetet med inomhusluftfrågor kräver en stor arbetsinsats och är ytterst tidskrävande. Många personer är involverade med besök, utredningar, planering av åtgärder osv. Fastighetsenhetens personal satsar på förebyggande arbete för att byggnaderna ska ha en bra inomhusluft.

Fastighetsunderhållet sköts av sex pooler. En rotation av fastighetsskötarna har skett på grund av nybyggnation, fastighetsförsäljningar, idrottsbyggnadernas fastighetsunderhåll tillkommit utrymmesförvaltningen samt på grund av fastighetsskötseldimensioneringen.

Landskapens lokalcentral kommer att enligt planer 2018 betjäna Finlands 18 landskap och deras invånare med lokaler. Landskapens lokalcentral är ett aktiebolag, som i samband med landskapsreformen övergår i landskapens ägo. Som bäst pågår intensiva förberedelser så att övergången till den nya verksamhetsmodellen kan ske smidigt. Städernas rapportering pågår fram till den 17.4.2019. Raseborgs stads lokaler och delar av lokaler har rapporterats av utrymmesförvaltningen. Rapporten omfattar 47 rapporterade byggnader eller delar av byggnader, som bildar en fastighetsmassa på 91 263 m².

Tekniska nämnden beviljades ett anslag på 1,2 miljoner euro för grundförbättringar som nämnden disponerade över.

Detta anslag fördelades enligt följande:

- Förnyande av Ekenäs Ungdomsgårdens fasadpanel och fönster. Projektet färdigställs 2019.
- Karis Idrottshalls fasader, nya fasadplåtar samt tilläggsisolering i tak.
- Uppsnygning av Simmis dusch-, och bastuavdelning samt fasadmålning.
- Förnyande av Ekenäs Högstadieskolas undervisningskök, förnyande av fast inredning samt målningsarbeten. Anslaget flyttades från utvidgningen av Ekta muséets entré som inte förverkligades under 2018.
- Tenala brandstations uppvärmningssystem. Brandstationen fick sin värme från Tenala fd. kommunkansli, men på grund av försäljningen av fd. kommunkansliet installerades ny värmekälla till brandstationen.
- Iloq nyckelsystem till stadens byggnader. Ett enhetligt nyckelsystem underlättar nyckelhanteringen, fastighetsskötarnas arbeten och uppföljningen. Iloq har under 2018 installerats till Karis HVC, Karis svenska högstadium och gymnasium, J och L&M husen på Ekåsen, Ekenäs gymnasium och Ekenäs högstadium. Vid större saneringar och nybyggnation ingår installationen i entreprenaden.

Av anslaget på 1,2 miljoner euro användes 1 080 411,69 euro till dessa grundförbättringsprojekt.

Förutom grundförbättringsprojekt handhar tekniska nämnden nyinvesteringar vars bindningsnivå är fullmäktige.

Utrymmesförvaltning

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Utrymmesförvaltningschef Anna Friberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

- Karis nya daghems byggstart skedde i juni 2018, arbetet framskrider enligt planerna och färdigställs juni 2019. Arbetet är upphandlat som delad entreprenad och utrymmesförvaltningen sköter arbetstida övervakningen, byggnaden är en träkonstruktion med trossbotten, våningsyta 1199m².
- Installation av sprinkler till Tenala-Bromarf servicehem.
- Från den resterande summan från sprinklerinstallationen förseddes byggnaden som omfattar Karis svenska högstadium, gymnasium och centralkök med solpaneler. Installation av solpaneler är en del av utrymmesförvaltningens HINKU åtgärder.
- Svartå; planering av Svartås nya multifunktionella byggnad pågick under året. En projektgrupp har tillsatts. Två olika platser för den tilltänkta byggnaden har framtagits och ett flertal planeringsförslag där kostnadsuppskattning görs på den mest lämpliga.
- Katarina skolan; konditionsgranskning och undersökning av skadliga ämnen upphandlades under hösten. En projektgrupp har tillsatts. Användaren har kartlagt elevantal.
- Ekåsen området; Parkeringsplats invid G-huset byggdes, ljussättningen på området förbättrades med nya armaturer samt åtgärder för ytvattnet förbättrades med brunnar och rödragningar. Ny skyltning utfördes på området.
- Kosthållsutredningen; i enlighet med stadsstyrelsens beslut. Planering av Österby skolas samt Österbo daghems kök påbörjades.
- Skolgårdar; till skolgårdarna Hakarinne skola, Karjaan yhteiskoulu och Karis svenska högstadium och gymnasium byggdes spelarenor, gungor, klätterbanor etc.

Större reparationer som belastat driften under 2018 är fasadmålningen av fd. Sjukvårdsskolan. På grund av det oförutsägbara tidskrävande grundarbetet med väggkonstruktionen blev projektet inte färdigställt 2018 utan fortsätter 2019. Värmeväxlaren böts i Billnäs daghem, fönsterbytet i Karjaan yhteiskoulu B-skolan slutfördes, dräneringen av Karis servicehus förbättrades, ett stort antal ventilationsputsningar utfördes, takrenoveringar på Svartå pensionärsbostäder och Kila radhus utfördes.

Flyttningen till det sanerade F-huset på Ekåsen skedde i november – december 2018. Huset fungerar som Raseborgs stadshus där i idag ca. 140 personer arbetar. Renoveringsobjektet utfördes under utsatt tids- och ekonomiram. Färdigställandet av stadshuset ledde till en arbetsdryg flyttrotation omfattande ett flertal fastigheter som sköttes av utrymmesförvaltningen.

Under 2018 såldes följande fastigheter; Lyckebo Kimitoön, Gumnäs ladugård, Gumnäs bostadshus, Gumnäs gård, Gamla biblioteket i Ekenäs, Grantorp, Bostads Ab Tallmoparken 6 B 10, Bostads Ab Tallmoparken 6 B 12, Bost. Ab Åsebo, Tenala fd. kommunhus, Bostads Ab Såg 10 B 25, Bostads Ab Såg 10 B 5. Utrymmesförvaltningen bistår försäljningen med byggnadsteknisk information, information kring tidigare gjorda reparationer samt utför mindre reparationer och granskningar inför försäljning. Fastighetsstrategin omfattar verksamhet i egna utrymmen, 2018 sades avtal med Nova West Ab upp, omfattande 1892 m². Åminnefors pensionärsbostäder revs i oktober 2018.

Nyckeltal			
	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Fastighetsmassa, egen (m ²)	169 468	159 505	156 430
Extern upphyrda utrymmen (m ²)	10 906	10 906	11 089
Leasade utrymmen (m ²)		14 805	10 011
Fastighetskostnader (€/m ² /mån)	5,03	5,32	5,35
Verksamhetsbidrag (€/m ² /mån)	1,65	2,93	3,36
Avskrivningar (€/m ² /mån)	1,27	1,33	1,34

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	19 145	6 200		14 305	8 105	230,7%
Avgiftsintäkter	65				0	0,0%
Understöd och bidrag				21 179	21 179	0,0%
Övriga intäkter	14 427 413	18 267 410		18 469 864	202 454	101,1%
Intäkter totalt	14 446 992	18 343 610	0	18 558 648	215 038	101,2%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				28,5 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-1 591 362	-1 669 340		-1 604 651	64 689	96,1%
Köp av tjänster	-2 878 286	-3 211 610		-2 803 255	408 355	87,3%
Material och varor	-3 720 466	-3 912 060		-3 895 802	16 258	99,6%
Understöd						
Övriga kostnader	-2 695 115	-3 040 730		-3 096 767	-56 037	101,8%
Kostnader totalt	-10 885 229	-11 833 740	0	-11 400 475	433 265	96,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				4,7 %		
Verksamhetsbidrag	3 561 763	6 509 870	0	7 158 173	648 303	110,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				101,0 %		
Därav:						
Interna intäkter	11 537 232	15 153 780		15 442 064		
Interna kostnader	-264 765	-251 670		-287 065		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Fastighetsenhetens verksamhetsbidrag blev 10 % eller cirka 650 000 euro bättre än budgeterat. Hyresintäkterna kom in som planerat, både de interna och externa. De högre intäkterna i jämförelse med 2017, beror på den uppdaterade kapitalhyran som varit en del av den interna hyran för alla fastigheter. Verksamhetskostnaderna blev ca 4 % eller 430 000 euro lägre än budgeterat, vilket beror på flera olika faktorer.

Personalkostnaderna visar en inbesparing på ca 65 000 euro. På grund av att en del av de planerade driftsreparationerna sköts fram till 2018 eller inte färdigställdes innan årsskiftet, blev också kostnaderna för köptjänster betydligt lägre än budgeterat. Driftskostnaderna för el, vatten och värme följde i stort sett det budgeterade. Under övriga kostnader syns bl.a. fastighetsskatten för de leaseade fastigheterna, som var aningen för lågt budgeterad.

Under året har 3 075 m² fastighetsmassa avyttrats genom försäljning eller rivning. Det betyder att fastighetsmassan inklusive leaseade objekt per 31.12.2018 uppgår till 166 441 m². Andelen upphyrda utrymmen ökade med 183 m². Nyckeltalen som ger en indikation om fastighetsenhetens produktivitet visar att verksamheten inte varit lika kostnadseffektiv som 2017 eller som budgeterat. De kvadratmetervisa fastighetskostnaderna uppgick till 5,35 euro mot budgeterade 5,32 euro. Däremot uppgick verksamhetsbidraget per kvadratmeter till 3,36 euro i jämförelse med budgeterade 2,93 euro. Det betyder att hyresintäkterna varit goda. Avskrivningar av byggnader uppgick till 2,52 miljoner euro i jämförelse med 2,59 miljoner under 2017. De minskade avskrivningarna beror på att många av investeringsprojekten är pågående och färdigställs först under 2019.

Av de projekt som finansierades med finansieringsleasing färdigställdes stadshuset på Ekåsenområdet. Det totala anskaffningspriset uppgick till 8.493.533,10 euro (försäljningen av byggnaden inkluderat), vilket betyder att projektet förverkligades inom given budget. Slutkostnaderna för de konkreta byggnadsarbetena landade på 7 720 396,31 euro.

Lokalvård och kosthåll

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Utrymmesförvaltningschef Anna Friberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Till utrymmesförvaltningsavdelningen hör fastighetsförvaltning, städning och kosthåll. I budgetstrukturen utgör fastighetsförvaltningen en egen helhet, medan städning och kosthåll tillsammans utgör den andra helheten.

Utrymmesförvaltningsavdelningen ansvarar för 116 300 m² av städningen. Städytan varierar beroende på verksamhetens hygiennivå. Städningens produktion är anknuten till bildningens och hälsovårdens verksamhet i fastigheterna.

Städningens verksamhet omfattar två olika städpaket;

Städpaket 1 omfattar städservice från måndag till fredag till priset av 21,95 €/h, d.v.s. samma pris som år 2017. Paketet används i alla skolor, daghem, hälsostationer, kansliutrymmen mm. Det innehåller även service av tvättlinnekläder och köksuppgifter gemensamt med kosthåll.

Städpaket 2 innehåller städservice måndag till söndag, d.v.s. sju gånger per vecka. I städpriset ingår grundstädning, allt material så som soppåsar, wc-handpapper, tvål, maskinservice, handledning mm.

För tillfället är det endast bildningen som beställer städpaketet för sin verksamhet i Karis idrottshall. Social- och hälsovården har för tillfället ingen beställning på städpaket 2.

Raseborgs stads kosthållsenhet har för närvarande 11 centralkök och knappt 40 utdelningskök av varierande storlek, vilka årligen tillsammans producerar ca 1 600 000 portioner. Fr.o.m. 1.1.2018 är antalet centralkök 10, eftersom Österbo daghem blir ett utdelningskök. Därtill inköps årligen från en extern producent ca 143 000 portioner. Kosthållsenhetens huvudmålsättning är att tillreda näringsrik och god mat till ett ekonomiskt fördelaktigt pris där personalkostnadernas andel i kosthållsenhetens totala budget inte överskrider 50 %. Därtill är målsättningen att köken i mån av möjlighet använder närproducerade råvaror.

Kosthållsenheten tillreder den största delen av maten i Raseborg i egen regi. Till Hagahemmet, Raseborgs bäddavdelning samt Mäntykoto daghem köps däremot maten av HUS Tukipalvelut. Då kosthållsenhetens kunder är allt från småbarn till äldre, som alla har olika behov och rekommendationer och äter olika stora och många portioner per dygn, betyder det att även måltidspriserna är rätt många till antalet.

Social- och hälsovårdsnämnden fattar beslut om vissa måltidspriser som direkt berör och gäller kosthållsenheten. Dessa priser är:

- morgonmål, måltid, kvällsmål i verksamhetsenhet, €/portion

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Lokalvård

I Bromarv effektiveras städningen, vilket medför en inbesparing på 9 000 euro. Under hösten 2017 färdigställs Raseborgs psykiatriska center i Ekenäs. Städningen i byggnaden kommer att skötas av HNS Desiko.

Lokalvårdens mål är att skapa en säker, hälsosam och trivsamt miljö i stadens lokaler.

Kosthåll

Bildnings- samt social och hälsovårdssektorns verksamhet och beslut styr kosthållsenhetens verksamhet.

Österbo daghems centralkök kommer att ändras till ett utdelningskök senast vid årsskiftet 2017-2018. Portionerna tillreds i något annat av Raseborgs centralkök eller köps externt.

Beslut gällande kosthållsstrukturen tas efter att kosthållsutredningen färdigställts. Målsättningen är att via koncentrerad av köksfunktionerna nå ekonomisk och funktionell nytta. Kosthållsenheten har för många små centralkök och främst är det köken i Ekenäs, Snappertuna och Tenala som behöver bli färre. Centralköken i Pojo och Fiskars bör också ingå i den totala strukturen. Det konkreta arbetet med en planerad minskning av ytterligare centralkök torde kunna inledas under 2018. Kosthållsutredningen skall vara slutförd och ett politiskt beslut kring den vara fattat under våren 2018.

Lokalvård och kosthåll

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Utrymmesförvaltningschef Anna Friberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Den nya matsedeln utvärderas med fokus på hur de utökade vegetariska dagarna och rätterna tagits emot av kunderna. Under 2018 är målet att införa ekologiska råvaror och använda MSC märkt fisk, i den mån budgeten tillåter och i enlighet med kosthållsenhetens plan som tillkännagetts Tekniska nämnden.

Planering kring Sote-reformens inverkan på kosthållsenheten görs under året.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Lokalvård Nämndernas förslag: Stängning av Snappertuna-, Västerby-, och Klinckbacka skola 30.6.2018. Städningen anpassas för att motsvara behovet efter indragningsbesluten.	Inbesparing 30 000 euro Enligt budgetförslaget verkställs inte skolstängningarna (SFGE 13.11.2017 § 123)
	Enligt budgetförslaget verkställs inte skolstängningarna (SFGE 13.11.2017 § 123) och inbesparingen nås ej.	
	Nya sätt att organisera städningen Ibruktage av nya produktionsmetoder	Inbesparing ca 2 årsverken
	Städningen organiseras i enlighet med städdimensioneringsprogrammet och i enlighet med beställarens önskemål. Städningen har infört s.k. flyttstädning som omfattar möbler, för att undvika inomhusluftproblem. Lokalvården har utfört specialstädning med specialmetoder för att förbättra inomhusluften i byggnader. Inbesparingen på 2 årsverken har uppnåtts.	
	Kosthåll Beslut gällande kosthållsstrukturen tas efter att kosthållsutredningen färdigställts.	Anpassningen av verksamheten påbörjas 2018. Österbo daghems centralkök ändras till utdelningskök.
	Österbo daghems centralkök har från och med den 1.1.2018 ändrats till utdelningskök. Beslut gällande kosthållsutredningen togs i stadsstyrelsen den 20.8 § 315. Idéplanering för Österby skola och Österbo daghem är under arbete.	
	Nämndernas förslag: Stängning av Snappertuna-, Västerby-, och Klinckbacka skola 30.6.2018. Kosthållet anpassas för att motsvara behovet efter indragningsbesluten.	Inbesparing 30 000 euro. Enligt budgetförslaget verkställs inte skolstängningarna (SFGE 13.11.2017 § 123)
	Enligt budgetförslaget verkställs inte skolstängningarna (SFGE 13.11.2017 § 123) och inbesparingen nås ej.	
	Anpassa verksamheten enligt social- och hälsovårdens beslut om att utöka användningen av menumat.	Inbesparing ca 100 000 euro Minskning av 1,5 årsverken
	Verksamheten anpassades i enlighet med beslutet om att utöka användningen av menumat och minskningen på 1,5 årsverken uppnåddes. Inbesparingen som en följd av beslutet blev under 2018 ca 110 000 euro.	

Lokalvård och kosthåll

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Utrymmesförvaltningschef Anna Friberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Regelbundna uppföljnings- och "respons"-möten med sektorerna.	- minst 2 gånger/år - rätt anpassad servicenivå - förplanering av kommande ändringar - ekonomiuppföljning - feedback från/till sektorerna
	Respons och uppföljningsmöten med feedback från/till sektorerna fullföljda och nya städdirektiv och städavtal uppgjorda enligt rätt anpassad servicenivå. Månatlig ekonomiuppföljning.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare / Euro
	Lokalvård Anpassningen i städverksamheten i anslutning till Raseborg 2020-processen, ändringarna i stadens servicestruktur	Inbesparning i städverksamheten i storleksklassen 100 000 – 150 000 €/år (enligt ovanstående åtgärder)
	Anpassningen i städverksamheten är beroende av ändringarna i stadens servicestruktur. Kostnaderna under 2018 varit 40 000 euro lägre än under motsvarande period 2017. Under perioden 2017 – 2018 har lokalvården sänkt sina kostnader med sammanlagt 145 000 euro.	
	Kosthåll Anpassningen i kosthållsverksamheten i anslutning till Raseborg 2020-processen, ändringarna i stadens servicestruktur Att med färre central- och utdelningskök kunna prestera ett totalt bättre portionspris.	Inbesparning i kosthållsverksamheten i storleksklassen 100 000 - 150 000 €/år (enligt ovanstående åtgärder)
	Kosthållsutredningens beslut från stadsstyrelsen den 20.8 § 315, befintliga kök renoveras. Kostnaderna under 2018 har varit 60 000 euro lägre under motsvarande period 2017. Under perioden 2017 – 2018 har kosthållet sänkt sina kostnader med sammanlagt 360 000 euro.	

Analys över åtgärder

Lokalvård

Anpassning av lokalvården har skett i enlighet med beställningar från sektorerna samt i enlighet med Raseborgs stadshus sanering som ledde till en stor flyttrotation. Hela Ekåsen har under 2018 fyllts med verksamhet. Verksamhet har tillkommit till J-huset, E-huset, och O-huset. Planeringen och förverkligandet har varit lyckat. Ekåsen området kräver större städresurser, eftersom utvecklingen ökar och stadens egen verksamhet flyttar in på området.

Ekenäs tandklinikens renovering medför mera omfattande städtyta och flera städtimmar. På Raseborgs mentalvårdscenter har städningen skötts av HNS-Desiko under hela året.

Social- och hälsovårdens tilläggsbeställning är fullgjord under hela året, med en städinsats på 16h/v som gjordes utan extra personalresurser. På social- och hälsovården sköter vårdbiträden städningen på alla enheter. Ett bra samarbete har lett till hygienföreläsningar och handledning. En effektivisering av städningen är gjord med ambulering personal, nya städmetoder och pensioneringar. Den budgeterade inbesparingen på 1,5 årsverken är således verkställd.

Lokalvård och kosthåll

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Utrymmesförvaltningschef Anna Friberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

För att förbättra och förebygga en god inomhusluften har lokalvården infört specialstädningar i arbetsprogrammet.

Rengöring av möbler som flyttas från en enhet till en annan, har lett till rengöring av allt textilmaterial som flyttas. Rotationen har medfört kännbara tilläggsarbeten för lokalvården beträffande möbeltvätt samt renoveringsstädningar.

Riskkartläggningen inom lokalvården på Ekenäs område är gjord under hösten.

Materialkostnaderna blev inte så höga som budgeterat p.g.a. att alla enheter inte har haft behov av att skaffa nya redskap och maskiner. Gjorda materialinventarier har resulterat i att redskaps- och maskinparken är i gott skick. Semesterplaneringarna är grundligt gjorda, med åtanke av hela städdistriktet, vilket bl.a. resulterat i att mängden av semestervikarier har minskat.

Städdimensioneringen uppdateras kontinuerligt, verksamheterna har ändrats och städtimmarna har minskat på en del områden. Detta har beaktats i den interna faktureringen och betyder att inkomsterna har sjunkit något.

Stängningar av olika skolor var ett bindande mål 2018 men verkställs inte. Pensioneringar under året har lett till att årsverken har inbesparats.

Utvecklingssamtal tillsammans med lokalvårdens personal i form av teammöten och diskussionstillfällen gav ett lyckat resultat, arbetet kommer att fortsätta

Lokalvården har gått inför ett nytänk med miljövänliga städmedel och städmaterial. Hälsan och miljön påverkas på ett positivt sätt med miljömärkta, varor och hållbar städning. Avfallssortering betonas. En intensiv satsning på hygiennivån har gjorts med kvalitetsuppföljningar och uppdateringar av städdimensioneringen.

Kosthåll

Kosthållet producerade år 2018 totalt 1 422 069 matportioner. Största kundgruppen är skolelever. Raseborgs stads medelpris för skolmat är 3,47 euro per skolmåltid, Kosthållet har 10 st tillverkningskök, 40 st utdelningskök. Kosthållsutredningen ledde till att köksstrukturen i Ekenäsområdet bibehålls oförändrad. Alternativet medförde det lägsta investeringsbehoven under kommande 10 åren och innebär att befintliga tillverkningskök samt utdelningskök saneras och förnyas inom kommande 10 års period. Som ett resultat av kosthållsutredningen har Österby skolas och Österbo daghems köksplanering startat 2018.

Österbo daghems kök ändrades från tillredningskök till utdelningskök 2018.

Kosthållsenheten gick med i Kuntahankinnat för tidsperioden 1.8.2017- 31.1.2020. Upphandlingen av livsmedel sker i samarbete med Hangö stad. Kosthållsenhetens huvudmålsättning är att tillreda näringsrik och god mat till ett ekonomiskt fördelaktigt pris där personalkostnadernas andel i kosthållsenhetens totala budget inte överskrider 50 %. Därtill är målsättningen att köken i mån av möjlighet använder närproducerade råvaror. Ca 70% av maten 2018 som serveras i skolor och daghem lagas från grunden i stadens tillverkningskök.

Utbildning och föreläsningar samt utvecklingssamtal har ordnats för personalen under 2018.

Ekologiska produkter införs, ekologiska havregryn infördes 2018 och frukt serveras oftare i skolor och daghem. Matsvinnet uppföljs och rapporteras dagligen i en del av skolans matsalar.

En viktig del av arbetet är att fråga och få in synpunkter från dem som dagligen äter av maten som Raseborgs stad serverar. Synpunkterna har betydelse och vägs in i arbetet. Genom matråd har konsumenten möjlighet att påverka och ta ansvar för maten och måltidsmiljön. I matråden på varje enhet skall det finnas representanter från elever, måltidspersonal och pedagogisk personal. Matråd hålls minst två gånger per skolår och protokollförs och delges kosthållschefen och berörd husmor. Matrådssammankallingen sker av skolornas rektorer.

Vid serveringen skall det finnas tydlig information om maträtternas innehåll, därtill finns informationen i Aromis applikation. Tilläggsmodulen till arbetsprogrammet Aromi upphandlades i slutet av 2018. Ett fullvärdigt näringsintag vid varje måltid ska säkerställas då matgästerna äter av alla måltidskomponenter enligt tallriksmodellen.

Lokalvård och kosthåll

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Utrymmesförvaltningschef Anna Friberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Städning			
Städpaket 1 (€)	22,35	21,95	22,23
Städpaket extern (€)	23,90	23,90	23,90
Antal städtimmar		141 650	134 507
Kosthåll			
<i>Portionsantal (st)</i>			
Daghem	430 286	558 410	454 868
Skolor	563 144	567 005	541 303
Åldringshem	300 536	314 265	311 212
Vård i hemmet	31 033		4 989
Övriga	105 469	150 000	109 697
Totalt	1 430 468	1 589 680	1 422 069
<i>Måltidspriser (€)</i>			
Daghem/heldagsvård	5,55	5,55	5,55
Daghem/heldagsvård diet	6,13	6,13	6,13
Skolor/lunch, lågstadier	3,42	3,42	3,42
Skolor/lunch, högstadier/gymnasier	3,46	3,46	3,46
Skolor/dietlunch	3,95	3,95	3,95
Åldringshem/dygnspris	15,66 - 23,13	13,73-23,12	13,73-23,12
Pensionär lunch	5,80	5,80	5,80
Pensionär dagverksamhet	7,00	7,00	7,00
Vård i hemmet	5,30 - 7,98		5,80

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	8 237 017	8 197 000		7 950 967	-246 033	97,0%
Avgiftsintäkter	7 671	6 000		6 438	438	107,3%
Understöd och bidrag	11 567	16 980		2 448	-14 532	14,4%
Övriga intäkter	66 274	49 280		36 939	-12 341	75,0%
Intäkter totalt	8 322 529	8 269 260	0	8 016 892	-252 368	96,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)					-3,7 %	
Kostnader						
Personalkostnader	-5 079 837	-5 084 250		-4 925 760	158 490	96,9%
Köp av tjänster	-919 756	-849 220		-913 054	-63 834	107,5%
Material och varor	-1 567 098	-1 809 640		-1 568 301	241 339	86,7%
Understöd					0	0,0%
Övriga kostnader	-459 368	-515 100		-516 510	-1 410	100,3%
Kostnader totalt	-8 026 059	-8 258 210	0	-7 923 624	334 586	95,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)					-1,3 %	
Verksamhetsbidrag	296 470	11 050	0	93 268	82 218	844,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)					-68,5 %	
Därav:						
Interna intäkter	8 031 674	7 989 860		7 752 518		
Interna kostnader	-319 950	-377 830		-384 266		

Lokalvård och kosthåll

Förtroendeorgan: Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Utrymmesförvaltningschef Anna Friberg

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Analys av ekonomi och nyckeltal

Omsättningen under 2018 blev mindre än budgeterat. Såväl intäkter som kostnader har minskat betydligt i jämförelse med bokslut 2017 och budgeten för 2018. De interna försäljningsintäkterna har minskat, det samma gäller personalkostnaderna. Även materialkostnaderna har varit betydligt lägre än budgeterat. Det leder till ett positivt verksamhetsbidrag på drygt 90 000 euro. Av detta kommer 105 000 från lokalvården, medan kosthålllets verksamhetsbidrag landade på -15 000 euro. Inom lokalvården har de interna priserna varit högre än vad kostnaderna har krävt, däremot täckte inte kosthålllets intäkter alla kostnader.

Lokalvården jobbar intensivt med att förespråka en sparsam och effektiv linje, utan att pruta på kvaliteten. Personalen är väl medveten om vilka sparåtgärder Raseborg har och detta är en stark orsak till det goda resultatet. T.ex. på materialsidan gjordes en betydande inbesparing på 40 000 euro i förhållande till budgeten. Lokalvårdens nyckeltal, städpaket 1, landade 2018 på 22,23. Enheten har producerat 134 507 städtimmar under året och för dessa tjänster debiterat sina kunder en summa på 2 989 645,44 euro. I städtimmarna ingår inte olika typer av specialstädningar, vilket är en orsak till att nyckeltalet är högre än budgeterat. För helgstädning i Karis idrottshall, totalt 8h per vecka, debiterades ett timpris på 23,90 euro, vilket var tillräckligt för att täcka de högre personalkostnaderna.

Kosthålllet har gjort betydande inbesparingar under året. Kosthållsenheten gick med i Kuntahankinnat för tidsperioden 1.8.2017 - 31.1.2020, vilket är en delorsak till inbesparingarna i livsmedelskostnaderna som varit 170 000 euro lägre än budgeterat. En annan orsak är de minskade beställningarna från daghemmen i Ekenäsområdet. Detta avspeglar sig också på de interna försäljningsintäkterna som landade 180 000 euro under den budgeterade nivån. Kosthålllets måltidspriser har varit på samma nivå under hela året. Det minskade barnantalet syns i minskat antal portioner för daghemmen. Skolluncherna motsvarade budgeterat antal, men minskade en aning i förhållande till 2017. Verksamheten anpassades i enlighet med social- och hälsovårdsnämndens beslut om att utöka användningen av menumat, vilket syns i minskat antal portioner för Vård i hemmet. Inbesparingen som en följd av beslutet blev ca 110 000 euro under 2018.

Planläggning

Förtroendeorgan: Planläggningsnämnden / Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Stadsplaneringsarkitekt Simon Store

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Planläggningens huvudmålsättning är att enligt de i budgeten uppställda måtetalen förverkliga det godkända planläggningsprogrammet, med strävan till ett tillräckligt stort och attraktivt tomtutbud i staden, såväl för bostäder, service som för företagsetablering. En ekonomiskt hållbar bostads- och näringspolitik förutsätter en långsiktig och tillräcklig produktion av tomter på stadens egen mark.

För att uppnå målen måste staden ständigt utöka arealen med rättsverkande generalplan i centrumområden och övriga strategiskt viktiga områden. Detta ger bättre möjligheter för staden att själv kunna påverka den detaljerade planeringen. I områden med rättsverkande generalplan kan staden planera utan direkt styrning från landskapsplanen och på så sätt effektivare utnyttja sitt planläggningsmonopol. Dessutom blir eventuella besvärprocesser kortare, då besvärsrätten till högre rättsinstans är begränsad inom områden med rättsverkande generalplan.

Behovet av att i högre grad gå igenom gällande detaljplaners aktualitet beaktas i resurseringen av planeringen.

En central målsättning är att i planeringsprocessen fördjupa samarbetet inom planeringen över sektor- och avdelningsgränserna. Avsikten är att i ett så tidigt skede som möjligt utreda planers totalekonomiska verkningar med beaktande av utbyggnad av infrastruktur och annan kommunal service

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Under 2018 riktas ytterligare resurser på planutredningar för kommande generalplanering av Karis -centrumområde. Utarbetande av en utvecklingsbild som stöder centrumgeneralplaneringen i enlighet med stadens nya strategi kommer att påbörjas.

Detaljplaneringen inom Horsbäck-Läpp –området inleds för att förverkliga reserveringarna för affärsverksamhet.

Detaljplaneringen av Skogby industriområde fortsätter i enlighet med gällande generalplan. Projektet förutsätter igångsättande av vägplan.

Strandgeneralplaneändringen av Jussarö fortsätter under året.

Insatser för att säkerställa tomtutbudet på kortare sikt sker genom att färdigställa lämpliga planeringsobjekt, vilka redan är igångsatta; Båssastranden planläggs för havsnära boende med ca 40-50 egnahemstomter.

Tonvikt läggs även vid planering av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och på genomgången av detaljplaners aktualitet; planeringen av bl.a. Billnäs etapp II fortsätter och antas bli färdigt 2018. Satsningar på näringsliv och service i Pojo sker i och med att planeringen av kyrkbyns centrumområde fortsätter. I Ekenäs fortsätter planeringen av Ekåsens område. Planändringar för att tillgodose behovet av höghustomter i Ekenäs centrumområde behövs; bl.a. Järnvägsgatan-Liljedahlsгатans detaljplan inleds. I Karis –området fortsätter planeringen av Stationsbackens område. Detaljplanen för Karis centrumområde bereds för godkännande.

I verksamheten ingår att aktivt bevaka stadens intressen i pågående landskapsplaneprocess.

Anslag för köp av planläggningstjänster bibehålls på 170 000 € för att kunna nå målen. En tilläggsresurs inom planläggningen skulle försnabba förverkligandet av planläggningsprogrammet och framförallt generalplaneringen och byplaneringen.

Undantagslov och avgörande av planeringsbehov

Beredningen av undantagslov och planeringsbehov fortsätter enligt gällande praxis. Under året utreds möjligheter till ytterligare subdelegeringar av beslutanderätt inom undantagsloven för att försnabba processerna.

Under året satsas betydande resurser på att stärka arbetsgemenskapen inom den nybildade avdelningen, som består av planläggning, miljövård och byggnadstillsyn bl.a. genom att gemensamt utarbeta en verksamhetsplan för rutiner och arbetsfördelning.

I verksamheten beaktas nya instrument i förnyad lagstiftning (1.5.2017-), för att underlätta planeringen och lovförfarandet.

Planläggning

Förtroendeorgan: Planläggningsnämnden / Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Stadsplaneringsarkitekt Simon Store

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Utvecklingsbild för centrumgeneralplaneringen påbörjas i enlighet med stadens nya strategi.	Framläggning och process för deltagande.
	Stadens strategi godkändes den 4.6.2018. Enligt strategin ska en servicenätutredning utarbetas och efter det ska i sin tur en utvecklingsbild för markanvändningen göras. Målet att påbörja utvecklingsbildsarbetet har således förskjutits framåt till år 2019.	
	Framläggning till påseende av centrala planer: -Billnäs II -Skogby -Järnvägsgatan-Liljedahlsgatan -Stationsbacken -Karis centrum -Pojo centrum	Mätetal i budgeten.
	Av ovannämnda planer har alla utom Pojo centrum -detaljplan framlagts till påseende. Pojo centrum planering kan fortsätta efter att resurser frigjorts från andra planer, t.ex. Karis centrum Köpmansgatans plan.	
	Nå upp till de budgeterade mätetalen.	6 st detaljplaner, 1 generalplan godkända.
	9 st detaljplaner har godkänts. Däremot har ingen generalplan kunnat färdigställas. Jussarö generalplan och Horsbäck Läpp -delgeneralplan förväntas kunna godkännas under 2019 i och med att bägge planerna har varit framlagda som förslag.	

Åtgärdsprogram 2018-2020

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare / Euro
	Tomtutbud för företagsetableringar i Skogby och Kärrby. Etableringsmöjligheter för näringslivet.	Tomtöverlåtelse, verkställighet: mätningseenheten.
	Skogby detaljplan framläggs under början av 2019. Målet med att nå ny och attraktiv industritomtreserv har nåtts genom detaljplanen för ny datacentertomt i Bäljars i Karis.	
	Planändringar enligt portföljen för utveckling. Åtgärdsprogrammet Raseborg 2020 strävar efter en årlig minskning av fastigheternas driftskostnader genom försäljning.	Ca 5 objekt Inbesparade driftskostnader 400 000 € på tre år.
	Nedan har listats objekt ur utvecklingsportföljen (1-9), samt sammanfattning av planeringssituationen: 1. Villa Haga, Grabbegården: Har beaktats i Karis centrum, detaljplan. Ska framläggas till påseende under 2019. 2. Ungdomsgården:	

Planläggning

Förtroendeorgan: Planläggningsnämnden / Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Stadsplaneringsarkitekt Simon Store

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

	Har inte påbörjats planering. 3. Roddskjulet, Sköljhuset, Simmis, Gnägget, Magasinet, Café Stallören: Har beaktats i Stallörsparkens detaljplan, som påbörjas under 2019. 4. Ekenäs Museum/Ekta, Uthuslängan, Borgargården, Blombergsska huset, Lindbladsska hus: Har beaktats i Kulturkvarterets detaljplan, som anhängiggjorts under 2018. 5. Stadshuset, Taxistationen: Har beaktats i detaljplanen för f.d. socialkanslierna och stadshuset. Arbetet återupptas preliminärt under 2019. 6. Sjukvårdsskolan lilla huset, nya och gamla byggnaden: Har inte påbörjats planering. 7. Tenala Hälsocentral: Har inte påbörjats planering. 8. Ekåsen, N , A, D, E, G, H, I, J, K, L, M, O, P, R, S -byggnader: Har beaktats i Ekåsens detaljplan, har framlagts som utkast till påseende. 9. Knipnäs huvudbyggnad, Snickeri, Bostadshuset Rosengården, Bostadshus, fd. bastun: Beaktas i Knipnäs detaljplan, som kan initieras under 2019. Finns i planläggningsprogrammet för år 2019. Fastighetsförsäljnings- samt rivningsresultatet har under 2018 gett en inbesparing i driftskostnader på ca 41 000 euro. Den kumulativa driftsinbesparingen under perioden 2017-2018 är ca 45 000 euro. Målet på 400 000 euro kommer inte att uppnås.	
	Skapande av tomtutbud av attraktiva byggplatser i skärgården (utöver reguljär tomtutgivning)	8-10 byggplatser / 500 000 € Tovö arkipelagen
	Egentliga planarbetet har inte påbörjats p.g.a resursbrist. Förväntas inledas under 2019 för att skapa ökad tomtförsäljning i enlighet med åtgärdsprogrammet.	

Analys över åtgärder

Under 2018 har personalresurserna inte räckt till i förhållande till de budgetmål som ställts. Framförallt generalplaneringen släpar efter. Generalplaneringen i centrumområdena ska enligt planläggningsprogrammet basera sig på en utvecklingsbild för hela Raseborg. Utvecklingsbilden baserar sig i sin tur på stadens kommande strategi. Stadens strategiarbete var under uppgörande ännu under första halvan av budgetåret.

Stranddetaljplaneringen och undantagsberedningar belastar enheten och äter resurser av spetsprojekten, vilka är särskilt viktiga för stadens utveckling framförallt med tanke på näringslivet. Planläggningen lider av en konstant underbemanning av planerare med 1-2 personer i förhållande till andra kommuner i Nyland med samma storlek.

Det är synnerligen viktigt att staden/planläggningen har personalresurser för intressebevakning i ett regionalt sammanhang; landskapsplaneringen och dess utfall är av stor betydelse för stadens egen kommande planläggning. Avsaknaden av rättsverkande generalplan i strategiskt viktiga områden gör stadens markplanering särskilt sårbar gentemot den regionala planeringen.

Planläggning

Förtroendeorgan: Planläggningsnämnden / Tekniska nämnden

Ansvarsperson: Stadsplaneringsarkitekt Simon Store

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Anhängiggjorda planer	12	7	18
Generalplaner, framlägningsperioder	1	2	2
Detaljplaner, framlägningsperioder	11	7	19
Godkända generalplaner		1	
Godkända detaljplaner	6	6	9
Nya byggplatser/tomter i planer	14	30	65
Undantagslov	81	100	77

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	3 510			5 056	5 056	0,0%
Avgiftsintäkter	61 350	72 000		77 273	5 273	107,3%
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter						
Intäkter totalt	67 860	72 000	0	82 329	10 329	114,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				21,3 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-449 956	-441 050	-21 320	-482 390	-20 020	104,3%
Köp av tjänster	-217 076	-239 720	-38 680	-260 259	18 141	93,5%
Material och varor	-3 827	-3 000		-2 091	909	69,7%
Understöd						
Övriga kostnader	-14 577	-19 390		-16 934	2 456	87,3%
Kostnader totalt	-685 437	-703 160	-60 000	-761 675	1 485	99,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				11,1 %		
Verksamhetsbidrag	-617 577	-631 160	-60 000	-679 346	11 814	98,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				10,0 %		
Därav:						
Interna intäkter	3 510			3 860		
Interna kostnader	-54 924	-60 410		-60 719		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Planläggningen har hållit sig inom givet budgetanslag. Under året tilldelades planläggningen ett tilläggsanslag på 60 000 euro, vilket bl.a. syns i ökade intäkter och goda resultat gällande nyckeltalen. Intäkterna steg med ca 15 000 euro i förhållande till 2017 och de flesta måttal överstiger den budgeterade nivån. T.ex. antalet godkända detaljplaner steg från 6 st under 2017 till 9 st under 2018. Jussarö generalplan och Horsbäck Läpp -delgeneralplan förväntas kunna godkännas under 2019 i och med att bägge planerna har varit framlagda som förslag.

Bygg och miljö

Förtroendeorgan: Miljö- och byggnadsnämnd

Ansvarsperson: Stadsplaneringsarkitekt Simon Store

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Miljöenheten

Miljöenheten sköter myndighetsuppgifter i enlighet med lagen om kommunernas miljöförvaltning och speciallagar (t.ex. miljöskyddslagen, avfallslagen, vattenlagen, naturskyddslagen samt marktäktslagen, lagen om vattentjänster, terrängtrafiklagen samt markanvändnings- och bygglagen). Miljömyndigheten beviljar tillstånd och behandlar anmälningar, övervakar olika verksamheter och ger utlåtanden. Rådgivning, uppföljning av miljöns tillstånd och att främja och utveckla miljövärden utgör en viktig del av uppgifterna.

Miljöhälsovård

Sydspetsens miljöhälsonämnd i Hangö stad fungerar som kommunens hälsoskyddsmyndighet och anordnar lagstadgad veterinärvård.

Byggnadstillsynen

Enheten handhar byggnadstillsynsmyndighetens uppgifter enligt markanvändnings- och bygglagen. Byggnadstillsynsenhetens uppgifter omfattar rådgivning och övervakning för att styra byggandet enligt gällande planer och byggnadsordning. Den svarar för en behörig hantering av bl.a. byggnadslov, åtgärdstillstånd och utlåtanden i frågor som gäller byggande. Den utför granskningar och utpålningar på glesbygden.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Miljöenheten

Målsättningen är att trygga en hälsosam, trivsamt och stimulerande samt naturekonomiskt hållbar livsmiljö för kommunens invånare. Miljöenheten satsar på att främja hållbar utveckling i samarbete med stadens övriga sektorer.

Mera resurser satsas på övervakning och förebyggande verksamhet. Övervakningen är riskbaserad och sköts mera planerat än tidigare efter att ett tillsynsprogram tagits i bruk 2017. Avgifter tas ut för planerade inspektioner och för kontroll av rapporter i enlighet med miljöskyddslagen och en förnyad taxa.

Ansökningar gällande miljöstillstånd och marktäktsstillstånd behandlas inom 6 månader, registrering av verksamheter behandlas inom 90 dagar.

Stadens miljöskyddsföreskrifter implementeras. Föreskrifterna kommer att underlätta miljöenhetens arbete.

Det projektbaserade arbetet för att minska belastningen på vattendrag (till exempel Raseborgs å) fortsätter tillsammans med miljöbyråns samarbetsparter. Man fortsätter att arbeta för att kustvattnens kvalitet ska bli bättre.

Förändringar i lagstiftningen kräver en betydande arbetsinsats och utbildning för att upprätthålla kunskapsnivån.

Samarbetet med stadens planläggningsavdelning och byggnadstillsyn, avfallsnämnd samt Sydspetsens miljöhälsa främjas.

Byggnadstillsynen

Byggnadstillsynens målsättning är att effektivisera verksamheten och därmed förkorta behandlingstiderna. Under år 2017 har en ny taxa utarbetats och en ny, uppdaterad byggnadsordning är långt under arbete. Dessa två är centrala delar för att få en välfungerande byggnadstillsyn.

Stora ändringar har skett redan 2017 då byggnadstillsynen övergick till att behandla bygglovsansökningarna via den elektroniska tjänsten Lupapiste.

År 2018 ska största delen av lovansökningarna lämnas in i huvudsak elektroniskt, via programmet Lupapiste. Möjligheten att ansöka om lov i pappersformat kvarstår men själva behandlingen och arkiveringen sker via Lupapiste. Detta betyder att Lupapiste alltmera blir den viktigaste centrala delen för byggnadstillsynsverksamheten. Programmet medför att den direkta kundkontakten blir mindre, medan kundkontakten via den elektroniska vägen ökar markant. För att hinna behandla och svara på alla elektroniska ansökningar och frågor som kommer krävs resurser. I och med övergången till den elektroniska lovbehandlingen har tyngdpunkten flyttats från byggnadsinspektörerna till tillståndsberedarna. Tillståndsberedarna sköter numera om största delen av all lovberedning, medan

Bygg och miljö

Förtroendeorgan: Miljö- och byggnadsnämnd

Ansvarsperson: Stadsplaneringsarkitekt Simon Store

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

byggnadsinspektörerna ansvarar för att loven beviljas, syneförrättningarna blir utförda, olovligt byggande, samt att grannfejder sköts på sina egna delområden.

Byggnadstillsynsmyndigheten kommer att minska på syneförrättningarna år 2018 för att prioritera behandling och beviljande av lovärenden. Det olovliga byggandet upptar även alltmera av byggnadsinspektörens tid idag än tidigare. Det olovliga byggandet har ökat som resultat av förlängda behandlingstider.

För att ytterligare fördela resurserna och prioritera behandlingen av lovärenden kan gårds- och gatusynen framöver utföras vart annat år, istället för varje år.

För att få en förändring på ovanstående behöver byggnadstillsynen en tilläggsresurs i form av en tillståndsberedare. Förändringen skulle betyda att för varje delområde i Raseborg skulle det finnas en tillståndsberedare och en byggnadsinspektör som bereder och beviljar lov som ett "team", var för sig i inom sitt eget ansvarsområde. För tillfället fungerar delområde "ett" enligt det ovan nämnda systemet medan det i delområde "två" och "tre" är det en tillståndsberedare som bereder alla ärenden i dessa delområden. En tilläggsresurs skulle medföra kortare behandlingstider och tydligare ansvarsområden. Tillståndsberedarna och byggnadsinspektörerna ska trots sina ansvarsområden vara flexibla och även kunna fördela resurserna till de delområden där byggverksamheten är som störst för att behandlingen av lovärendena och syneförrättningarna ska kunna optimeras.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Miljöenheten Miljötillstånd och marktåktstillstånd behandlas utan dröjsmål.	Tillstånd behandlas inom 6 månader.
	Två nya bränslestationer och en avfallsmottagare har registrerats inom 90 dagar. Ett miljötillstånd beviljades inom 6 månader. Behandlingstiden överstiger 6 månader för de andra miljö- och marktåktstillstånden på grund av att flera miljötillstånd och marktåktstillstånd fortfarande är i kö.	
	Planenliga inspektioner görs enligt tillsynsplanen.	15 st miljövårdsinspektioner enligt tillsynsplanen görs.
	30 st. miljövårdsinspektioner har gjorts enligt tillsynsplanen.	
	Utlåtanden ges inom utsatt tid	100 st utlåtanden ges.
	322 st. utlåtanden har givits.	
	Byggnadstillsynen Ny byggnadsordning i användning	Tydligare lovförfarande
	Byggnadsordningen har godkänts och den har vunnit laga kraft.	
	Minska syneförrättningarna Utföra gårds- och gatusyner vartannat år	Prioritera behandlingen av lovärenden
	Lovärenden har prioriterats under år 2018. Antalet lov under behandling har halverats.	
	Försnabba lovbehandlingen	Nå upp till budgeterade nyckeltal
	Under budgetåret 2018 har antalet aktiva lov under behandling minskat från ca 200 till ca 100 lov (bygglov och åtgärdstillstånd). Andelen s.k. passiva lov där sökanden inte visat aktivitet under en lång tid har däremot ökat en aning. Enheten har under slutet av året haft samtliga tjänster besatta, vilket lett till en försnabbad behandling av lov.	

Bygg och miljö

Förtroendeorgan: Miljö- och byggnadsnämnd

Ansvarsperson: Stadsplaneringsarkitekt Simon Store

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Analys över åtgärder

Byggnadstillsynen

Lovansökningsprocessen samt arkiveringen av ansökningarna sker allt mera via en elektronisk lovansökningsportal, Lupapiste. Parallellt sköts lovhanteringen ännu också med traditionella pappersansökningar. Inskanningen av dessa handlingar till Lupapiste sköts av personalen på byggnadstillsynen. I samband med flytten till nya utrymmen har dessutom inskanningen av lovarkivet påbörjats. Dessa arbeten har krävt resurser vid sidan om ordinarie verksamhet. Rekrytering samt inskolning av ny personal har tagit tid och resurser under året. Enheten har haft samtliga tjänster besatta under stora delar av året, vilket lett till ett gott resultat både prestationsmässigt och ekonomiskt.

Miljövården

Under år 2018 har miljöbyrån satsat mera på planerad övervakning än tidigare år. Tack vare att en extra miljöinspektör för 10 månader kunde anställas på sommaren 2018 har samtliga inspektörers jobb blivit mindre splittrat. Detta märks framför allt i form av ökade inkomster och att måtetalen uppnåtts med god marginal. Behandlingstiden för marktäktstillstånd och miljöstillstånd har kunnat förkortas betydligt och kön med obehandlade tillstånd har minskat. Det stora antalet anhängiggjorda planer och byggnadslov har belastat även miljöbyrån, vilket syns i måtetalen som många utlåtanden. Planerad övervakning och utlåtanden är viktiga verktyg när det gäller att förebygga miljöproblem. Antalet tillstånd för miljöåtgärder (trädfällningstillstånd) var betydligt lägre än planerat, eftersom tillstånd inte längre automatiskt krävs för att fälla träd på detaljplanerade områden.

Projekt Raseborgs å startade i augusti med hjälp av 300 000 euros finansiering från miljöministeriet. En projektchef och en styrgrupp inledde arbetet i september. Diskussioner med markägare och odlare fördes och ett uppföljningsprogram skapades för vattendraget. Dessutom kartlades utgångsläget både i terrängen och genom samarbete med markägare. Projektet framskred som planerat år 2018.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
Byggnadstillsyn			
Beviljade byggnadslov	287	300	416
Bruttokostnad/beviljat byggnadslov	1 821,86	2 007,07	1 429,10
Bruttokostnad/invånare	18,76	21,51	21,52
Åtgärdstillstånd	213	200	271
Anmälningar		200	150
Utförda syner	711	550	691
Miljövård			
Miljöstillståndsinspektioner	113	15	30
Marktäktsinspektioner		25	24
Inspektioner enligt avfallslagen		40	47
Övriga miljöinspektioner		20	96
Miljövårdsinspektioner, totalt		100	197
Behandlade tillstånd för miljöåtgärder		280	18
Utlåtanden		140	322
Beslut och registreringar		30	62
Utlåtanden och beslut, totalt	335	170	384
Behandlade anmälningar		50	257
Miljöhälsovård			
Nettokostnader för miljöhälsovård	222 431	242 000	213 720
Veterinärvård			
Nettokostnader för veterinärvård	284 562	220 000	201 744

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	2 039			11 017	11 017	0,0%
Avgiftsintäkter	343 931	423 200		563 159	139 959	133,1%
Understöd och bidrag				26 321	26 321	0,0%
Övriga intäkter				740	740	0,0%
Intäkter totalt	355 721	423 200	0	612 404	189 204	144,7%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				72,2 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-701 931	-807 980		-842 164	-34 184	104,2%
Köp av tjänster	-646 421	-579 380		-593 207	-13 827	102,4%
Material och varor	-12 643	-14 900		-6 606	8 294	44,3%
Understöd				-600	-600	0,0%
Övriga kostnader	-38 849	-48 100		-50 982	-2 882	106,0%
Kostnader totalt	-1 399 844	-1 450 360	0	-1 493 558	-43 198	103,0%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				6,7 %		
Verksamhetsbidrag	-1 044 123	-1 027 160	0	-881 155	146 005	85,8%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-15,6 %		
Därav:						
Interna intäkter	2 039			11 307		
Interna kostnader	-88 245	-81 680		-86 213		

Analys av ekonomi och nyckeltal

2018 var ett mycket bra år för hela verksamhetsområdet. De flesta prestationer som finns angivna i budgeten har överskridits med marginal. T.ex. ökade antalet beviljade byggnadslov med 129 st i jämförelse med 2017, medan antalet miljövårdsinspektioner ökade med 84 st. Detta avspeglar sig direkt på intäktssidan som överskred budgetmålet med 189 204 euro. Byggnadstillsynens intäkter steg med 155 000 euro i förhållande till 2017, medan miljövårdens intäkter steg med 103 000 euro. 26 000 euro av miljövårdens intäkter är bidrag från miljöministeriet för projektet Raseborgs å.

Kostnadssidan överskreds med 43 198 euro. Överskridningen täcktes ändå i sin helhet med de ökade intäkterna och verksamhetsbidraget höll sig inom budget. Kostnaderna för Raseborgs å projektet innebar en överskridning med 39 461 euro, eftersom man inte var medveten om projektet då budgeten för 2018 gjordes. Tack vare statlig finansiering blev stadens nettofinansiering för projektet trots allt liten. Även byggnadstillsynens kostnader överskred budgeten en aning, men tack vare de goda intäkterna blev verksamhetsbidraget 93 756 euro bättre än budgeterat.

Nettokostnaderna för miljöhälsovården och veterinärvården blev 46 536 euro lägre än budgeterat. Det beror på att miljöhälsovården fått in en hel del intäkter och lyckats hålla kostnaderna låga. Dessutom fick Raseborg en återbetalning som gäller budgetåret 2017 på 20 114 euro.

Avfallsnämnden

Förtroendeorgan: Västra Nylands avfallsnämnd
Ansvarsperson: Avfallsombud Christine Perjala

BOKSLUT 2018
DRIFTSHUSHÅLLNING
Sammandrag

Verksamhetsbeskrivning

Västra Nylands avfallsnämnd är en gemensam nämnd för kommunerna Hangö, Högfors, Ingå, Lojo, Raseborg, Sjundeå och Vichtis. Nämnden sköter och beslutar om de avfallshanteringsmyndighetsuppgifter som enligt avfallslagen hör till kommunens uppgifter och som kommunerna gett vidare att sköta till avfallsnämnden. Raseborgs stad fungerar som värdkommun för avfallsnämnden, verksamheten definierad i avtalet om den gemensamma avfallsnämnden.

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Avfallshanteringen i Västra Nyland fungerar på ett ändamålsenligt sätt trots att förändringsprocesser är i sikte.

Fusionen mellan avfallsbolagen Rosk'n Roll Oy Ab och Östra Nylands Avfallsservice Ab har dragit ut på tiden. Målet är dock fortfarande att avfallsbolagen skall gå ihop. När fusionen mellan avfallsbolagen sker kommer avfallsnämnderna Västra Nylands avfallsnämnd och Borgå regionala avfallsnämnd att bilda en ny nämnd, Nylands avfallsnämnd. Då nämnderna går ihop, sker det förändringar i personresurserna och då finns det skäl att se över budgeten.

I förberedande syfte strävar avfallsnämnderna i sin verksamhet till att både avfallshanteringsföreskrifter och avfallstaxan har samma innehåll. I all annan verksamhet strävas också till att handlingsätten är lika i båda nämnderna, så att verksamheten enkelt kan börja i Nylands avfallsnämnd.

Då transportererna för slam från bosättningen inte är kommunalt anordnade förutsätter avfallslagen att avfallsnämnden upprätthåller ett skilt transportregister. Registret skall omfatta alla fastigheter på hela avfallsnämndens område som inte hör till kommunal teknik utan själv ordnar transporten av sitt slam. Det är fråga om ett helt nytt register med över 50 000 fastighetsuppgifter. Avfallsnämnden är även skyldig att samla in uppgifter av företagarna till registret gällande utförda slamtransporter.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Avfallshanteringen i Västra Nyland fungerar på ett ändamålsenligt sätt trots att det finns förändringsprocesser i sikte.	Avfallshanteringen sköts genom att följa avfallshanteringsföreskrifterna samt övriga krav som ställs för verksamheten.
	Processen med att bilda den nya avfallsnämnden (Nylands avfallsnämnd) pågår för att kunna påbörja verksamheten den 1.1.2019. Arbetet med att slå samman avfallshanteringsföreskrifterna och avfallstaxan kräver ännu insatser.	
	Uppbyggandet av transportregistret för slam transporter.	Att över 40 % av de 50 000 fastigheterna är införda i det nya transportregistret.
	Registerarbetet fortskrider och en person anställdes för att bearbeta uppgifterna. Det är krävande att få en helhetsbild då täckande uppgifter inte finns tillgängliga.	

Analys över åtgärder

Förändringsprocessen där avfallsbolagen Rosk'n Roll Oy Ab samt Östra Nylands avfallsservice Ab fusioneras har börjat då högsta domstolen fällde besvären som lämnats in mot fusionen. I och med avfallsbolagens fusion upphör verksamheten vid Västra Nylands avfallsnämnd och Borgå regionala avfallsnämnd, och Nylands avfallsnämnd, som bildats av ägarkommunerna, inleder sin verksamhet. Raseborgs stad fortsätter som värdkommun för Nylands avfallsnämnd.

Avfallsnämnden

Förtroendeorgan: Västra Nylands avfallsnämnd

Ansvarsperson: Avfallsombud Christine Perjala

BOKSLUT 2018

DRIFTSHUSHÅLLNING

Sammandrag

Nyckeltal						
	BS 2017	BU 2018	BS 2018			
Antal sammanträden	2	5	3			
Antal behandlade ärenden	11	35	17			
Antal tjänstemannabeslut	138	250	80			

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändringar i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	153 006	178 000		190 348	12 348	106,9%
Avgiftsintäkter				5 301	5 301	0,0%
Understöd och bidrag						
Övriga intäkter						
Intäkter totalt	153 006	178 000	0	195 649	17 649	109,9%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				27,9 %		
Kostnader						
Personalkostnader	-113 296	-119 830		-146 642	-26 812	122,4%
Köp av tjänster	-12 997	-24 070		-13 339	10 731	55,4%
Material och varor						
Understöd						
Övriga kostnader	-7 071	-10 300		-8 236	2 064	80,0%
Kostnader totalt	-133 364	-154 200	0	-168 216	-14 016	109,1%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				26,1 %		
Verksamhetsbidrag	19 642	23 800	0	27 432	3 632	115,3%
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				39,7 %		
Därav:						
Interna intäkter						
Interna kostnader	-6 181	-8 370		-8 365		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Personalkostnaderna blev större än budgeterat. Det beror på att en ny person anställdes för att bearbeta uppgifterna i det nya transportregistret för slamtransporter. En del av lönen täcktes med sysselsättningsstöd och resten fakturerades Rosk'n Roll Oy Ab i enlighet med gällande avtal om fakturering av Avfallsnämndens kostnader.

INVESTERINGAR	Senaste kostnadsberäkning	Användning under tidigare år	Ursprunglig budget 2018	Budget inkl. ändringar	Utfall 2018	Avvikelse 2018	Total användning	Situationsrapport 31.12.2018
Mark- och vattenområden, fastigheter								
Utgifter / Inköp av markområden			-500 000	-500 000	-203 005	296 995		Köpta tomter och markområden: 2 st Sålda tomter och markområden: 12 st Sålda byggnader: 7 st Rivna byggnader: 1 st
Inkomster / Balansvärde för sålda markområden och byggnader			500 000	500 000	276 680	-223 320		
Tenala kommunhus					41 264			Stadsstyrelsen beslutade den 19.3.2018 § 101 att staden köper ett ca 8400 m2 stort område av fastigheten 710-871-6-1 för ett pris om 101 000 euro. I november köptes ytterligare ett område från trafikverket för 102 005 euro.
Äminnefors pensionärsbostäder					14 034			Byggnaderna Lyckebo i Västanfjärd, Gamla biblioteket i Ekenäs, Grantorp, Tenala kommunhus samt Gumnäs gård, ladugård och bostadshus såldes, medan Äminnefors pensionärsbostäder revs.
Gamla biblioteket i Ekenäs					12 685			117 671 m2 markområde överläts under året, varav 54 160 m2 hänför sig till försäljningen av Grantorp.
Markområden					208 698			
Netto			0	0	73 675	73 675		
Byggnader								
Karis nya daghem								
Planeringen färdigställdes under 2017 och byggandet sker år 2018-2019. Bildningsnämnden har beställt ett daghem som rymmer 5 avdelningar och ersätter Sandbo daghem (inkl. avdelningen Myrona), samt Lövkulla gruppfamiljedaghem och Nalle gruppfamiljedaghem.								Tekniska nämnden valde entreprenörer på sitt möte den 10.4 § 56. Bildningsnämnden beslutade den 17.4 § 41 att daghemmets namn blir daghemmet Karusellen. Arbetena körde igång i juni 2018 och färdigställs i juni 2019. I bokslutet blev cirka 500 000 euro av anslaget oförbrukat. För att anslaget 2019 ska räcka för projektet överförs det oförbrukade anslaget från 2018 till verksamhetsåret 2019. Överföringen av anslaget mellan verksamhetsåren görs med separat beslut och påverkar inte projektets totalbudget.
Utgifter	-3 250 000	-103 291	-2 000 000	-2 000 000	-1 510 291	489 709	-1 613 582	
Svartå/Mustio projekt								
För planering av byggnad för kommunal service för bägge språkgrupper anvisas ett anslag för 2018.								Projektgruppen bildades och gruppen har diskuterat olika alternativ för den multifunktionella byggnaden i Svartå. Den slutliga kostnadsberäkningen och verksamhetsplaneringen blir klar i samband med budgetbehandlingen 2020.
Utgifter	-4 000 000		-100 000	-100 000	-9 371	90 629	-9 371	
Katarina skola								
Förutredning och planering av Katarinaskolans sanering och tillbyggnad i Karis 2018-2019. Projektet är avsett att förverkligas under åren 2022-2023.								Projektgruppen bildades. Bildningssektorn kartlade elevunderlag samt bekantade sig med renoverade och nybyggda skolor. En konditionsgranskning och en kartläggning av skadliga ämnen beställdes.
Utgifter	-5 600 000		-50 000	-50 000	-6 886	43 114	-6 886	
Sprinklers, Tenala servicehem								
Tenala servicehem förses med ett sprinklersystem.								Tenala servicehem förses med ett sprinklersystem. Arbetena färdigställs i januari 2019. En budgetändring, där 100 000 € av anslaget reserverades för solpaneler, godkändes i stadsfullmäktige den 24.9 § 65.
Utgifter	-100 000		-200 000	-100 000	-72 941	27 059	-72 941	
Solpaneler								
Installation av solpaneler till Karis svenska högstadium.								Stadsfullmäktige gjorde den 24.9 § 65 en budgetändring där anslaget för sprinklers i Tenala servicehem minskades med 100 000 euro och istället togs in ett anslag om 100 000 euro för installation av solpaneler till Karis svenska högstadium. Solpanelerna installerades under hösten.
Utgifter	-100 000		0	-100 000	-55 418	44 582	-55 418	
Ekåsenområdet								
För Ekåsenområdet reserveras årligen anslag för investeringsåtgärder i olika byggnader, gäller ej F-huset. Anslaget fördelas med separat beslut av tekniska nämnden.								En parkeringsplats nedan om G-huset färdigställdes. Gårdsbelysning, ytvattenledning samt brunnar installerades. Skyltar till området införskaffades.
Utgifter			-100 000	-100 000	-90 070	9 930		

INVESTERINGAR	Senaste kostnadsberäkning	Användning under tidigare år	Ursprunglig budget 2018	Budget inkl. ändringar	Utfall 2018	Avvikelse 2018	Total användning	Situationsrapport 31.12.2018
Kosthållsutredning (Centralkök)								Utredningen behandlades i tekniska nämnden den 20.3 § 44 och i stadsstyrelsen den 26.3 § 113, 28.5 § 249 samt 20.8 § 315. Bildningsnämnden behandlade utredningen den 17.4 § 45. Stadsstyrelsen beslutade att nuvarande kök renoveras och att kosthållsstrukturen fortsätter enligt nuläge. Österby skolas kök saneras och utvidgas under 2019. Österbo daghems kök saneras. Planeringen är påbörjad och en renoveringsplan tillställs stadsstyrelsen under våren 2019.
Utgifter	-4 700 000		-200 000	-200 000	-46 903	153 097	-46 903	
Skolgårdar								Under 2018 är förbättrades gårdsmiljön på följande skolgårdar: Hakarinne, Karis svenska högstadium samt Karjaan yhteiskoulu ja lukio.
Utgifter			-200 000	-200 000	-198 886	1 114		
Grundrenoveringar								Tekniska nämnden behandlade den 23.1 § 6 arbetsprogrammet för byggnader. Nämnden preciserade arbetsprogrammet och fördelade en del av anslaget på sitt möte den 24.4 § 68, 22.5 § 87 och 20.11 § 184. Aktuella projekt 2018 var: Ekenäs högstadieskolas undervisningskök: Arbetena färdigställs i januari 2019. Ekenäs museum: Utvidgning av Ekta café, planeringen färdigställdes och bygglov beviljades. Tekniska nämnden beslutade den 9.10 § 146 att projektet skjuts fram till 2019. Hagahemmet: Mindre åtgärder i förbättringen av ventilationen, arbetena färdigställdes under våren. Ungdomsgården, Ekenäs: Förnyande av fönster, målning av fasaderna, förnyande av delar av brädfodringen. Arbetena fortsätter under 2019. Tenala brandstation: I byggnaden uppfördes ett eget värmesystem. Arbetena färdigställdes i november. lloq-system: Installationer av nyckelstationer utfördes i Karis hälsovårdscentral, Karis svenska högstadium och gymnasium, J-huset, L-M-huset, Ekenäs högstadium samt Ekenäs gymnasium. Karis idrottshall: Plåtfasaderna förnyades och arbetet färdigställdes under hösten. Simmis, Ekenäs: Fasaderna målades, brädfodringen samt 1st bastuavdelning förnyades. Arbetena färdigställdes under våren.
Utgifter			-1 200 000	0	0	0		
Ekenäs högstadieskola				-87 946	-52 605	35 341	-52 605	
Ekenäs museum				-12 054	-12 477	-423	-12 477	
Hagahemmet				-10 000	-8 758	1 242	-8 758	
Ungdomsgården i Ekenäs				-567 300	-454 750	112 550	-454 750	
Tenala brandstation				-19 000	-28 597	-9 597	-28 597	
lloq-system				-200 700	-160 603	40 097	-160 603	
Karis idrottshall				-256 000	-309 910	-53 910	-309 910	
Simmis, Ekenäs				-47 000	-55 420	-8 420	-55 420	
Totalt				-1 200 000	-1 083 122	116 878	-1 083 122	
Byggnader totalt			-4 050 000	-4 050 000	-3 073 889	976 111		

INVESTERINGAR	Senaste kostnadsberäkning	Användning under tidigare år	Ursprunglig budget 2018	Budget inkl. ändringar	Utfall 2018	Avvikelse 2018	Total användning	Situationsrapport 31.12.2018
Infrastruktur / Konstruktioner och anordningar								
Parkanläggningar och lekplatser								
Anslaget omfattar sanering och förnyandet av konstruktioner för allmänna områden. Anslaget fördelas med separat beslut av tekniska nämnden.								
Utgifter			-90 000	-90 000	-96 226	-6 226		Omklädningsutrymmena vid Svartå badstrand reparerades och Folkhälsan i Svartå beviljade ett understöd för projektet. Linneavägens lekpark och muren vid Långgatan i Ekenäs snyggades upp. En ny klätterställning till Linneavägens lekpark, nya parkbänkar till Hagen och Ramsholmen samt en simbrygga till Langansböle simstrand införskaffades. Nya, modernare arbetsredskap har också införskaffats inom ramen för anslaget.
Inkomster			0	0	8 000	8 000		
Netto			-90 000	-90 000	-88 226	1 774		
Mattvårtsanläggning i Tenala								
Anslag för ny mattvårtsanläggning i Tenala.								
Utgifter	-55 000		-55 000	-55 000	-61 339	-6 339	-61 339	Mattvårtsanläggningen färdigställdes och togs i bruk under sommaren.
Centrumplanen i Ekenäs								
Anslaget omfattar idrotts-, samt fritids- och motionsanläggningar. Aktuella projekt är bl.a. en förbättring av belysningen i Västerby, ny ishockeyrink i Pojo kyrkoby, och parkeringsområde samt omklädningsutrymmen vid Österby sportplan. Anslaget fördelas med ett separat beslut av tekniska nämnden.								
Utgifter		-584 503	0	0	0	0	-584 503	Projektet färdigställdes under 2016. Staden beviljades statligt stöd på 160 000 euro (RFV 05/2016) som betalades ut under 2018.
Inkomster		0	0	0	160 000	160 000	160 000	
Netto		-584 503	0	0	160 000	160 000	-424 503	
Fritidsanläggningar								
Anslaget omfattar idrotts-, samt fritids- och motionsanläggningar. Aktuella projekt är bl.a. en förbättring av belysningen i Västerby, ny ishockeyrink i Pojo kyrkoby, och parkeringsområde samt omklädningsutrymmen vid Österby sportplan. Anslaget fördelas med ett separat beslut av tekniska nämnden.								
Utgifter			-200 000	0	0	0		Anslaget disponerades av tekniska nämnden den 24.4 § 69. Anslaget användes till att rusta upp parkeringsplatsen och förnya omklädningsutrymmena vid Österby sportplan, till att förnya belysningen på Västerby motionsområde samt till att förnya rinken i Pojo. Slutarbetena vid Pojorinken görs under år 2019.
Rinken i Pojo				-100 000	-94 988	5 012	-94 988	
Österby sportplan				-70 000	-65 947	4 053	-65 947	
Västerby motionsområde				-30 000	-47 874	-17 874	-47 874	
Totalt				-200 000	-208 809	-8 809	-208 809	
Småbåtshamnar								
Anläggande av nya bryggor med tillhörande infra, invid det nya bostadskvarteret i Norra hamnen. Tyngdpunkten ligger på att förbättra servicen för djupgående större båtar. Investeringen svarar mot den ökade efterfrågan på dylik service och behövs för att verksamheten ska uppfylla dagens krav.								
Utgifter			-250 000	-210 000	-205 550	4 450		Största delen av medlen reserverades för båtbyggarna för småbåtshamnen vid norra hamnen. TN valde entreprenör på sitt möte den 27.2.2018 § 29 och korrigerade sitt beslut på mötet den 10.4.2018 § 51. Bryggorna installerades under sommaren och en del av anslaget har omfördelats till Bromarv skärgårdshamn med ett separat beslut (sfge 22.10.2018 § 90).
Trafikleder, grundförbättringar och nybyggnad								
Anslaget används för grundförbättringar, nybyggnation, asfalteringar och gatubelysning. Tonvikten ligger på att minska saneringsskulden. Ett skilt arbetsprogram för fördelning av anslaget uppgörs och separat beslut om fördelningen fattas av tekniska nämnden.								
Utgifter			-1 700 000	-1 700 000	-1 699 247	753		Tekniska nämnden disponerade anslaget och fastställde arbetsprogrammet för trafikleder den 23.1 i § 5. För nybyggnad användes 151 000, för grundförbättringar och asfalteringar 977 000, för ytning av sliten asfalt 446 000 och för förnyande och nybyggnad av gatubelysning 126 000 euro.

INVESTERINGAR	Senaste kostnadsberäkning	Användning under tidigare år	Ursprunglig budget 2018	Budget inkl. ändringar	Utfall 2018	Avvikelse 2018	Total användning	Situationsrapport 31.12.2018
Karis järnvägsbro, Bangatan grundförbättring								Stadsstyrelsen godkände den 5.2.2018 § 37 det uppdaterade avtalet mellan Trafikverket och Raseborgs stad om Karis järnvägsövergång, underfart och resecenter. Projektet inleddes i maj 2018 och färdigställs i augusti 2019. I bokslutet blev cirka 300 000 euro av anslaget oförbrukat. För att anslaget 2019 ska räcka för projektet överförs det oförbrukade anslaget från 2018 till verksamhetsåret 2019. Överföringen av anslaget mellan verksamhetsåren görs med separat beslut och påverkar inte projektets totalbudget.
Reparation av Karis järnvägsbro, en förlängning av lätttrafiktunneln under bangården samt anläggande av tillhörande trafikområde invid Bangatan. Under arbetets gång kommer balanskontinuitet att beaktas. Projektet är ett sambyggnadsprojekt tillsammans med Trafikverket och påbörjas under år 2018.								
Utgifter	-4 950 000	-175 728	-2 900 000	-2 900 000	-2 631 325	268 675	-2 807 054	
Nya bostadsområden								Anslaget användes för att förverkliga Röd mossens detaljplaneområde.
Utbyggande av bostadsområden enligt behov och efterfrågan på tomter.								
Utgifter			-100 000	-100 000	-83 058	16 942		
Nya industriområden								Anslaget användes till att genomföra gatuinfra för Horsbäck detaljplaneområde.
För utbyggnad av industriområden reserveras ett anslag som i första hand är avsett för utbyggnad av Horsbäck industriområde.								
Utgifter			-100 000	-100 000	-69 806	30 194		
Markanvändningsavtal								Tekniska nämnden godkände den 23.1 § 7 utbyggnadsprogrammet för Fiskars detaljplaneområde och arbeten utfördes i enlighet med programmet.
Projekt där staden ingått markanvändningsavtal. Aktuella projekt för år 2018 är främst Fiskars och Norra hamnen. Anslaget fördelas med ett separat beslut av tekniska nämnden.								Byggnadsarbeten i enlighet med markanvändningsavtalet för Norra hamnen utfördes under 2018.
Utgifter			-250 000	0	0	0		Arbeten i enlighet med Billnäs markanvändningsavtal påbörjades under 2018.
Fiskars markanvändningsavtal				-100 000	-84 758	15 242		
Billnäs markanvändningsavtal				-50 000	-107 085	-57 085		
Norra hamnens markanvändningsavtal				-100 000	-45 964	54 036		
Totalt				-250 000	-237 807	12 193		
Svartån, fiskevägar								Arbetet med att bygga fiskevägarna i Äminnefors och Billnäs påbörjades 2018. Byggnadsarbetena vid Äminnefors kraftverk har visat sig vara utmanande pga behövliga reparationer i kraftverksbyggnaden. Kostnadspåverkan av ändrade planer har behandlats separat och stadens andel av projektets totalbudget uppgår till 1 295 000 euro.
För byggande av fiskevägar i Svartån reserveras för åren 2018-2020 totalt ett anslag på 0,39 miljoner euro. Fiskevägsprojektet är ett samprojekt tillsammans med NTM-centralen, kommunerna Raseborg, Lojo, Vihtis, Karkkila och Loppis. Dessutom ingår finansiering från staten och EU. Raseborgs stad fungerar som byggherre för projektet. Byggandet inleddes under år 2018.								
Utgifter	-1 295 000	-412 599	-320 000	-320 000	-941 262	-621 262	-1 353 861	
Inkomster		60 260	0	0	600 234	600 234	660 494	
Netto	-1 295 000	-352 339	-320 000	-320 000	-341 028	-21 028	-693 367	

INVESTERINGAR	Senaste kostnadsberäkning	Användning under tidigare år	Ursprunglig budget 2018	Budget inkl. ändringar	Utfall 2018	Avvikelse 2018	Total användning	Situationsrapport 31.12.2018
Bromarv skärgårdshamn								
Bromarv skärgårdshamn förbättras under åren 2017-2018. För projektet anvisas ett totalt anslag på 0,55 milj. euro, varav 0,25 milj. euro är reserverat för år 2018. Projektet är ett samprojekt med många aktörer: lokal finansiering (privata bidrag mm), privata företag (butik, fiskare mm.), Leader/Pomoväst, NTM-centralens stöd för utveckling av fiskeriet och Interreg. Projektets totalkostnad är uppskattad till 1,4 milj. euro.								Arbetena färdigställdes inte i sin helhet under 2018: För slutförandet har ett anslag reserverats för 2019. För projektet har erhållits delfinansiering från Bromarv Byråd och Pomoväst. Anslag från småbåtshamnarna har omfördelats med ett separat beslut (sfge 22.10.2018 § 90).
Utgifter	-790 000	-399 305	-250 000	-290 000	-551 495	-261 495	-950 800	
Inkomster		70 000	0	0	179 535	179 535	249 535	
Netto	-790 000	-329 305	-250 000	-290 000	-371 960	-81 960	-701 265	
Infrastruktur totalt			-6 215 000	-6 215 000	-5 838 154	376 846		
Övrigt								
Numerisk baskarta								
Baskarta för planläggning och markdisponering.								Projekten utgörs av en uppdatering av baskartan för detaljplanen för Ekenäsområdet samt ibruktagandet av höjdsystemet N2000. Uppdateringen av baskartan blev klar i juli.
Utgifter			-60 000	-60 000	-47 315	12 685	-47 315	
Placeringar								
Utgifter			0	0	-4 375	-4 375		
Inkomster			0	0	101 315	101 315		Stadsstyrelsen beslutade den 3.9.2018 § 343 att Raseborgs stad tecknar 25 aktier a´ 175 euro i KuntaPro Oy.
Bab Tallmoparken, 2 lägenheter					28 057			
Bab Säg, 2 lägenheter					26 118			
Bab Bromarf Åsebo, 1 lägenhet					47 140			Fem aktielägenheter såldes till ett sammanlagt värde om 242 003 euro, varav aktiernas balansvärde var 101 315 euro.
Netto			0	0	96 940	96 940		
Bruttoinvesteringar staden			-10 825 000	-10 825 000	-10 114 506	710 494		
Inkomster investeringar staden			500 000	500 000	1 325 763	825 763		
Nettoinvesteringar staden			-10 325 000	-10 325 000	-8 788 743	1 536 257		

INVESTERINGAR	Senaste kostnadsberäkning	Användning under tidigare år	Ursprunglig budget 2018	Budget inkl. ändringar	Utfall 2018	Avvikelse 2018	Total användning	Situationsrapport 31.12.2018
AFFÄRSVERK: Raseborgs Vatten		År 2015-2017						
Komplettering av vattentäkter								Planering för installation av UV lampa vid Ekerö vattentäkt. Installation av nya dörrar påbörjad vid Mjölbolsta och Nyby vattentäkt.
Utgifter		-25 080	-25 000	-25 000	-13 649	11 351	-38 729	
Utbyggnad av ledningsnät i bostads- och industriområden								
Utgifter		-1 121 190	-370 000	-370 000	-152 752	217 248	-1 273 942	
Inkomster		51 837		0	15 000	15 000	66 837	Utbyggnad av vattenförsörjning till Dragsvikparken
Netto		-1 069 353	-370 000	-370 000	-137 752	232 248	-1 207 105	
Sanering av ledningsnät, ytbyggnad av ytvattenledningar								
Utgifter		-1 088 189	-550 000	-550 000	-631 931	-81 931	-1 720 120	Sanering av ledningsnätet vid Borgmästarsgatan, Haggränd , Stabsgatan-Dikesgatan fortgår.Vattenledningen i Järnvägsgatan sanerad.
Läckvattenundersökning i avloppsvattnenätet								
Utgifter		-15 355	-5 000	-5 000	-11 200	-6 200	-26 555	Utförd i Fiskars och Pojo.
Vattentornet i Karis, sanering								
Utgifter			-50 000	-50 000	-40 065	9 935	-40 065	Planering klar. Åtgärdslov beviljat. Anbud inbegärda till 15.2.2019.
Ekenäs-Karis förbindelseledning								
Utgifter		-11 251		0	-11 359	-11 359	-22 610	Planering utförd och marklov beviljade
Komplettering av avloppspumpstationer								
Utgifter		-105 100	-25 000	-25 000	-27 104	-2 104	-132 204	Ny elcentral installerad vid Rögrund avloppspumpstation.
Komplettering av reningsverk								
Utgifter		-74 113	-25 000	-25 000	-12 627	12 373	-86 740	Planering för förbättringar(mellanväggar,tak) på Skeppsholmens reningsverk klar.
Raseborgs Vatten								
Utgifter			-1 050 000	-1 050 000	-900 687	149 313		
Inkomster			0	0	15 000	15 000		
Netto			-1 050 000	-1 050 000	-885 687	164 313		
Bruttoinvesteringar inkl affärsverken			-11 875 000	-11 875 000	-11 015 194	859 806		
Inkomster inkl affärsverken			500 000	500 000	1 340 763	840 763		
Nettoinvesteringar inkl affärsverken			-11 375 000	-11 375 000	-9 674 431	1 700 569		

6.5 Finansiering, skatteinkomster, statsandelar, lånestock

Skatteinkomster

(1 000 euro)	BS 2017	BU 2018	BS 2018	avvikelse mot budget	utfall i %
Kommunalskatt	100 336	99 600	97 092	-2 508	97 %
Samfundsskatt	4 321	4 470	4 435	-35	99 %
Fastighetsskatt	11 145	11 130	11 344	214	102 %
Totalt	115 802	115 200	112 871	-2 329	98 %

Statsandelar

(1 000 euro)	BS 2017	BU 2018	BS 2018	avvikelse mot budget	utfall i %
Statsandel för kommunal basservice (utan utjämningar)	46 494	45 500	45 630	130	100 %
Utjämningen av statsandelar på basis av skatteinkomster	9 884	9 500	9 578	78	101 %
Utjämning till följd av systemändringen	5		-5		
Övriga statsandelar för undervisnings- och kulturverksamhet	-1 124	-1 570	-1 310	260	83 %
Behovsprövad höjning av statsandelen					
Totalt	55 259	53 430	53 893	463	101 %

Budgetlån

Lånekapital 31.12. (1 000 euro)	BS 2017	BU 2018	BS 2018	avvikelse mot budget	utfall i %
Raseborgs stad	58 398	60 659	60 823	164	100 %
Raseborgs Vatten	6 743	5 677	5 677	0	100 %
	65 141	66 336	66 500	164	100 %

6.6 Resultaträkning 31.12.2018

extern	INKL.AFFÄRSVERK	
	BS 2018	BS 2017
Verksamhetens intäkter	28 743 694,90	29 366 001,68
Försäljningsintäkter	9 824 429,91	9 755 438,21
Avgiftsintäkter	9 628 536,55	10 022 850,70
Understöd och bidrag	2 256 808,38	1 719 373,76
Övriga verksamhetsintäkter	7 033 920,06	7 868 339,01
Tillverkning för eget bruk	267 439,30	126 503,75
Verksamhetens kostnader	-192 678 025,88	-185 256 865,91
Personalkostnader	-81 553 849,29	-79 808 030,62
Löner och arvoden	-64 031 108,36	-62 227 173,28
Lönebikostnader	-17 522 740,93	-17 580 857,34
Pensionskostnader	-15 254 826,39	-14 818 246,68
Övriga lönebikostnader	-2 267 914,54	-2 762 610,66
Köp av tjänster	-86 075 504,88	-80 627 883,12
Material, förnödenheter och varor	-10 714 609,97	-10 408 030,43
Understöd	-8 694 683,62	-9 120 113,12
Övriga verksamhetskostnader	-5 639 378,12	-5 292 808,62
Verksamhetsbidrag	-163 666 891,68	-155 764 360,48
Skatteinkomster	112 870 600,51	115 802 030,43
Statsandelar	53 892 643,00	55 258 861,00
Finansiella intäkter och kostnader	642 089,61	425 757,84
Ränteintäkter	1 738 512,44	1 787 453,33
Övriga finansiella intäkter	444 626,88	433 504,30
Räntekostnader	-1 533 649,41	-1 792 909,85
Övriga finansiella kostnader	-7 400,30	-2 289,94
Årsbidrag	3 738 441,44	15 722 288,79
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 428 536,21	-6 307 774,56
Avskrivningar enligt plan	-6 414 502,51	-6 306 775,17
Nedskrivningar	-14 033,70	-999,39
Extraordinära poster	0,00	0,00
Extraordinära intäkter		
Extraordinära kostnader		
Räkenskapsperiodens över-/underskott	-2 690 094,77	9 414 514,23

6.7 Balansräkning 31.12.2018

	INKL.AFFÄRSVERK	
AKTIVA	31.12.2018	31.12.2017
BESTÅENDE AKTIVA		
Immateriella tillgångar	148 200,04	184 940,88
Immateriella rättigheter	148 200,04	184 940,88
Materiella tillgångar	127 566 740,31	124 177 571,41
Mark- och vattenområden	17 571 420,81	17 547 913,83
Byggnader	59 414 132,79	62 159 027,16
Fasta konststruktioner och anordningar	43 138 208,95	42 661 334,39
Maskiner och inventarier	384 301,77	245 371,20
Övriga materiella tillgångar		
Förskottsbetalningar och pågående nyanläggningar	7 058 675,99	1 563 924,83
Placeringar	38 333 193,04	38 443 632,94
Aktier och andelar	36 440 144,61	36 537 084,51
Övriga lånefordringar	1 221 812,68	1 239 752,68
Övriga fordringar	671 235,75	666 795,75
FÖRVALTADE MEDEL	1 177 984,53	1 159 915,71
Statens uppdrag		0,00
Donationsfondernas särskilda täckning	1 177 984,53	1 159 915,71
RÖRLIGA AKTIVA		
Omsättningstillgångar	97 404,92	99 666,15
Material och förnödenheter	97 404,92	99 666,15
Fordringar	34 666 332,94	35 232 610,63
Långfristiga fordringar	27 330 790,00	28 507 321,00
Lånefordringar	27 171 500,00	28 188 746,00
Övriga fordringar	159 290,00	318 575,00
Kortfristiga fordringar	7 335 542,94	6 725 289,63
Kundfordringar	3 121 025,70	2 814 631,12
Lånefordringar	1 167 250,00	1 017 254,00
Övriga fordringar	3 040 041,00	2 812 319,74
Resultatregleringar	7 226,24	81 084,77
Finansiella värdepapper	11 388,94	11 388,94
Aktier och andelar	11 388,94	11 388,94
Kassa och bank	6 258 392,83	6 447 056,21
AKTIVA TOTALT	208 259 637,55	205 756 782,87

PASSIVA	31.12.2018	31.12.2017
EGET KAPITAL	67 938 757,80	70 631 506,29
Grundkapital	71 555 877,43	71 555 877,43
Uppskrivningsfond	809 312,93	811 917,42
Övriga egna fonder	606 182,23	606 231,46
Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder	-2 342 520,02	-11 757 034,25
Räkenskapsperiodens över-/underskott	-2 690 094,77	9 414 514,23
AVSÄTTNINGAR	260 283,75	285 969,87
Avsättningar för pensioner	102 500,00	102 500,00
Övriga avsättningar	157 783,75	183 469,87
FÖRVALTAT KAPITAL	1 177 984,53	1 159 915,71
Statens uppdrag		0,00
Donationsfondernas kapital	1 177 984,53	1 159 915,71
Övrigt förvaltad kapital		
FRÄMMANDE KAPITAL	138 882 611,47	133 679 391,00
Långfristigt	59 200 897,92	57 670 448,23
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	54 494 543,92	53 125 799,27
Lån från offentliga samfund	299 405,13	372 077,33
Lån av övriga kreditgivare		
Erhållna förskott	64 599,45	57 468,21
Övriga skulder	4 342 349,42	4 115 103,42
Kortfristigt	79 681 713,55	76 008 942,77
Masskuldebrevslån	40 000 000,00	43 000 000,00
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	11 631 255,35	11 569 908,40
Lån från offentliga samfund	74 460,59	73 219,47
Lån av övriga kreditgivare	797 547,38	725 848,30
Erhållna förskott	244 141,14	226 083,67
Skulder till leverantörer	8 268 373,59	5 547 121,95
Övriga skulder	3 105 642,20	3 740 593,53
Resultatregleringar	15 560 293,30	11 126 167,45
PASSIVA TOTALT	208 259 637,55	205 756 782,87

7. Noter

7.1. Värderings- och periodiseringsprinciper och metoder

PRINCIPER OCH METODER FÖR UPPGÖRANDE AV BOKSLUTET

Jämförande uppgifter med tidigare år

Stadsfullmäktige godkände en reviderad förvaltningsstadga 19.9.2016. Organisationen förändrades och indelades i fyra sektorer; Koncerttjänster, Social- och hälsovård, Bildning och Teknik. Sektorerna indelades i sammanlagt 32 verksamhetsområden med bindande nettoanslag på stadsfullmäktiges bindningsnivå. Budget- och redovisningsmässigt tillämpades omorganiseringen från och med räkenskapsperioden 2017. Uppgifterna mellan åren 2018 och 2017 är således jämförbara.

Värdering av tillgångar bland bestående aktiva

Stadsfullmäktige godkände 26.10.2009 § 177 avskrivningsplanen "Planenliga avskrivningar av bestående aktiva för Raseborgs stad". Avskrivningsplanen justerades av stadsfullmäktige 20.5.2013 i enlighet med bokföringsnämndens anvisningar så att en ny grupp "Grundrenovering av byggnader" med avskrivningstid om 20 år intogs i planen under "materiella tillgångar", "byggnader och konstruktioner". Vidare ändrades förvaltningsstadgan kapitel 3 § 4 Godkännande av avskrivningsplan så att utgifter för grundrenoveringar avskrivs enligt egen grupp under byggnader och konstruktioner i avskrivningsplanen. Tillgångarna bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningspriset minskat med avskrivningar enligt plan och bokförs under sin ekonomiska verkningstid som kostnad för räkenskapsperioden enligt en på förhand uppgjord avskrivningsplan. Avskrivningsplanen finns i noterna under 7.4 och de planenliga avskrivningarna under 7.5.

Värdering av placeringar

Aktier har bland bestående aktiva upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgiften.

Värdering av omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna (lager) har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgiften.

Värdering av finansieringstillgångar

Fordringarna har i balansräkningen upptagits till sitt nominella värde.

Prestationsprincipen

Väsentliga bokningar enligt kontantprincipen har rättats och bokförts enligt prestationsprincipen.

PRINCIPER OCH METODER FÖR UPPGÖRANDE AV KONCERNBOKSLUT

Koncernbalansräkningen följer kommunens värderings- och periodiseringsprinciper. Kommunens och dottersamfundens inbördes innehav har eliminerats med tillämpning av parivärdemetoden.

Alla väsentliga inbördes fordringar och skulder har eliminerats.

Minoritetsandelarna har avräknats från koncernens eget kapital.

Dottersamfundens avskrivningsplaner har tillämpats som sådana i koncernen fr.o.m. 2014.

Avskrivningsplanerna är anpassade till den verksamhet som bolagen bedriver och följer därmed koncernens redovisningsprinciper.

7.2 Verksamhetens intäkter

	BS 2018	BS 2017
Koncerttjänster	1 530 622,66	1 339 036,66
Social- och hälsovård	10 574 275,53	10 262 033,23
Bildning	4 146 368,58	4 283 363,55
Teknik	7 073 035,12	7 818 530,20
Raseborgs Vatten		
Omsättning	5 883 885,69	6 110 641,86
Övr.intäkter av ordinarie verks.	69 273,16	122 074,00
Elimineringar		
Raseborgs stad	-160 975,54	-154 919,96
Raseborgs Vatten	-372 790,29	-414 757,86
Totalt	28 743 694,91	29 366 001,68

Köp av tjänster

	BS 2018	BS 2017
Köp av kundtjänster	67 335 595,76	62 288 350,75
Köp av övriga tjänster	18 739 909,12	18 339 532,37
Totalt	86 075 504,88	80 627 883,12

7.3 Extraordinära poster samt försäljningsvinster för tillgångar bland bestående aktiva

Försäljningsvinster och -förluster från anläggningstillgångar

Försäljningsvinster och -förluster	BS 2018	BS 2017
Vinst vid försäljning av		
mark- och vattenområden	526 992,05	1 753 077,79
byggnader	563 000,00	43 357,66
fasta konstr. o anläggningar		
maskiner o. inventarier	23 025,81	4 450,00
aktier och andelar	151 825,31	298 738,59
Försäljningsvinster totalt	1 264 843,17	2 099 624,04
Förlust vid försäljning		
mark- och vattenområden	4 312,52	5 011,75
byggnader	10 096,40	7 287,05
fasta konstr. o anläggningar		
övr. aktier o andelar	11 137,22	
Försäljningsförluster totalt	25 546,14	12 298,80

Extraordinära intäkter och kostnader

Extraordinära intäkter och kostnader	BS 2018	BS 2017
Extraordinära intäkter		
Extraordinära kostnader		
	0,00	0,00

7.4 Avskrivningsplan

Typ av anläggningstillgång	Avskrivningstid (år)	Avskrivnings- metod	Avskrivnings- rekommendation (år)
Immateriella tillgångar		lineär	
Utvecklingsutgifter	4		2 - 5
Immateriella rättigheter	10		5 - 20
<i>Övriga utgifter med lång verkningstid</i>		lineär	
Grundläggnings- och organisationsutgifter			
Forsknings- och utvecklingsutgifter			
Koncerngoodwill			
Goodwill	4		2 - 5
Adb-program	4		2 - 5
Övriga	4		2 - 5
Gemensamma skolor	20		
Kretsalarmcentralen, andel i inventarie-anskaffn.			
Materiella tillgångar			
<i>Mark- och vattenområden</i>	ingen avskrivning		ingen avskrivning
<i>Byggnader och konstruktioner</i>		lineär	
Förvaltnings- och institutionsbyggnader	40		20 - 50
Fabriks- och produktionsbyggnader	25		20 - 30
Ekonomibygnader	18		10 - 20
Fritidsbyggnader	25		20 - 30
Bostadsbyggnader	40		30 - 50
Grundrenoveringar av byggnader	20		20 - 50
<i>Fasta konstruktioner och anordningar</i>		lineär	
Gator, vägar, torg och parker	18		15 - 20
Broar, kajer och badinrättningar	20		10 - 30
Övriga jord- och vattenkonstruktioner	25		15 - 30
Vattendistributionsnät	35		30 - 40
Avloppsnät	35		30 - 40
Fjärrvärmenät	25		20 - 30
Elledningar, transformatorer, utomhusbelysning	18		15 - 20
Telefonnät, central och abonnentcentraler	11		10 - 12
Naturgasnät	22		20 - 25
Övriga rör- och kabelnät	18		15 - 20
Maskinerier o anodrn. vid el-, vatten- o. dyl verk	15		10 - 20
Fasta lyft- och flyttanordningar	18		15 - 20
Trafikregleringsanordningar	12		10 - 15
Övriga fasta maskiner, anordningar och konstr.	12		10 - 15
<i>Maskiner och inventarier</i>			
Fartyg av järn	18		15 - 20
Fartyg av trä och andra flytande arbetsmaskiner	11		8 - 15
Person-, paket- och lastbilar			
Brandbilar och ambulanser			
Övriga transportmedel	6		4 - 7
Övriga rörliga arbetsmaskiner	7		5 - 10
Traktorer och schaktningsmaskiner			
Övriga tunga maskiner	12		10 - 15
Övriga lätta maskiner	7		5 - 10
Sjukhus-, hälsovårds- och dyl. anordningar	10		5 - 15
Adb-utrustning	4		3 - 5
Arbetsmaskiner och anordningar			
Övriga anordningar och inventarier	4		3 - 5
<i>Övriga materiella nyttigheter</i>			
Naturresurser			
Konst- och värdeföremål	ingen avskrivning		
Pågående nyanläggningar	ingen avskrivning		
Placeringar			
Aktier och andelar	ingen avskrivning		

7.5 Bestående aktiva
FÖRÄNDRINGAR I BESTÄENDE AKTIVA

Bestående aktiva	Immateriella tillgångar			Materiella tillgångar						
	Immateriella rättigheter	Övr.utg.med lång verkningstid (ADB-progr.)	Totalt	Mark- & vattenområde	Byggnader	Fasta konstruktioner & anl.	Maskiner & inventarier	Övr.mat.tilg.	Förskottsbet.o pågående nyanläggningar	Totalt
Oavskriven anskaffningsutgift 1.1.	12 835,02	172 105,86	184 940,88	17 547 913,83	62 159 027,16	42 661 334,39	245 371,20	0,00	1 563 924,83	124 177 571,41
Ökningar under räkenskapsperioden	11 200,00	46 903,00	58 103,00	233 481,13	400 298,72	3 344 081,94	207 918,41	0,00	6 762 495,32	10 948 275,52
Finansieringsandelar under räkenskapsperiod	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	168 000,00	0,00	0,00	794 768,37	962 768,37
Minskningar under räkenskapsperiod	0,00	0,00	0,00	209 974,15	52 671,73	0,00	0,00	0,00	0,00	262 645,88
Överföringar mellan poster	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	472 975,79	0,00	0,00	-472 975,79	0,00
Räkenskapsperiodens avskrivningar	4 072,13	90 771,71	94 843,84	0,00	3 078 487,66	3 172 183,17	68 987,84	0,00	0,00	6 319 658,67
Nedskrivningar och deras återföringar	0,00	0,00	0,00	0,00	14 033,70	0,00	0,00	0,00	0,00	14 033,70
Oavskriven anskaffningsutgift 31.12.	19 962,89	128 237,15	148 200,04	17 571 420,81	59 414 132,79	43 138 208,95	384 301,77	0,00	7 058 675,99	127 566 740,31
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	19 962,89	128 237,15	148 200,04	17 571 420,81	59 414 132,79	43 138 208,95	384 301,77	0,00	7 058 675,99	127 566 740,31
Elimineringar (staden-affärsverk)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.	19 962,89	128 237,15	148 200,04	17 571 420,81	59 414 132,79	43 138 208,95	384 301,77	0,00	7 058 675,99	127 566 740,31

Bestående aktiva	Placeringar						Övriga låne- och övriga fordringar		
	Aktier o andelar i dottersamf.	Samkommun- andelar	Aktier o. andelar i int.o. ägar- samf.	Andelar i affärs- verkgrund.kap	Övriga aktier o. andelar	Totalt	Övriga låne- fordringar	Övriga fordringar	Totalt
Oavskriven anskaffningsutgift 1.1.	20 795 946,05	11 402 159,04	5 227,95	0,00	4 333 751,47	36 537 084,51	1 239 752,68	794 110,50	2 033 863,18
Ökningar under räkenskapsperioden	0,00	0,00	0,00	0,00	4 375,00	4 375,00	0,00	4 440,00	4 440,00
Finansieringsandelar under räkenskapsperiod	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Minskningar under räkenskapsperiod	0,00	0,00	0,00	0,00	101 314,90	101 314,90	17 940,00	0,00	17 940,00
Överföringar mellan poster	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens avskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nedskrivningar och deras återf.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oavskriven anskaffningsutgift 31.12.	20 795 946,05	11 402 159,04	5 227,95	0,00	4 236 811,57	36 440 144,61	1 221 812,68	798 550,50	2 020 363,18
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.	20 795 946,05	11 402 159,04	5 227,95	0,00	4 236 811,57	36 440 144,61	1 221 812,68	798 550,50	2 020 363,18
Elimineringar (staden-affärsverk)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-127 314,75	-127 314,75
Bokföringsvärde 31.12.	20 795 946,05	11 402 159,04	5 227,95	0,00	4 236 811,57	36 440 144,61	1 221 812,68	671 235,75	1 893 048,43

7.6 Aktier och andelar

Aktier och andelar	BS 2018	Antal	BS 2017
Dottersamfund, konto 1201			
Bostads Ab Dönsbyvägen	47 136,92	111 330	47 136,92
Bostads Ab Karis Panorama	50 000,00	1 776	50 000,00
Fastighets Ab Bäljars Park	6 896,00	1 293	6 896,00
Fastighets Ab Karis stads hyreshus	1 218 521,53	1 449	1 218 521,53
Fastighets Ab Tranan	8 438,44	15 000	8 438,44
Karis Industrifastigheter Ab	33 637,58	20	33 637,58
Fastighets Ab Knipnäs	24 891,76	148	24 891,76
Fastighets Ab Koskenkylänraitti	35 319,47	1 500	35 319,47
Fastighets Ab Pojovägen	126 921,50	15 000	126 921,50
Raseborgs hyresbostäder Ab	123 632,85	2 001	123 632,85
Ekenäs Energi Ab	19 120 550,00		19 120 550,00
Dottersamfund totalt	20 795 946,05		20 795 946,05
Samkommuner konto 1203			
HNS	9 219 057,05		9 219 057,05
Kårkulla	662 453,22		662 453,22
Länsi-Uudenmaan Ammattikoulutus kuntayhtymä	976 026,12		976 026,12
Eteva	163 832,74		163 832,74
Västra Nylands Folkhögskola	379 018,88		379 018,88
Nylands Förbund	1 771,03		1 771,03
Samkommuner totalt	11 402 159,04		11 402 159,04
Intressesamfund, konto 1205			
Fastighets Ab Jägarbacken	5 227,95	300	5 227,95
Intressesamfund, totalt	5 227,95		5 227,95
Samägt samfund, konto 1207			
Fastighets Ab Trollet	0,00		
Samägt samfund totalt	0,00		0,00

Aktier och andelar	BS 2018	Antal	BS 2017
Övriga aktier och andelar, konto 1210			
Bostads Ab Gumnäsvägen	21 191,68	504	21 191,68
Bostads Ab Såg	13 510,28	389	39 627,85
Bostads Ab Ringvägen	4 271,96	254	4 271,96
Bostads Ab Björknäsgatan 24	92 113,37	86	92 113,37
Bostads Ab Björknäsgatan 37	38 262,75	73	38 262,75
Bostads Ab Bromarf Åsebo	0,00	0	47 140,22
Bostads Ab Jaktvägen 11	44 031,60	311	44 031,60
Bostads Ab Prästängsgatan 11-13	43 560,67	37	43 560,67
Bostads Ab Raseborgsvägen 20	27 919,20	224	27 919,20
Bostads Ab Torngatan 4	42 383,36	40	42 383,36
Bostads Ab Tuna	10 292,09	658	10 292,09
Bostads Ab Kilavägen 29	8 913,96	53	8 913,96
Bostads Ab Karis Nabogatan 26	15 439,65	918	15 439,65
Bostads Ab Tallmoparken	0,00	0	28 057,11
Fastighets Ab Kaptensvägen 8	1 681,88	10	1 681,88
Fastighets Ab Axxell	768 152,63	5 950	768 152,63
Axxell Utbildning Ab	203 200,00	200	203 200,00
Kunta-Asunnot Oy	1 154 960,73	6 867	1 154 960,73
VN Avtallshantering AB	289 619,61	4 305	289 619,61
Varuboden	26,91	8	26,91
Ab Det finlandssvenska kompetenscentret	1 600,00	20	1 600,00
Sosiaalitalito Oy	6 000,00	30	6 000,00
Andelsbanken Raseborg	100,00		100,00
Kommunfinans Abp	27 276,22	25 630	27 276,22
Karis Telefon Ab	40 410,35	2 820	40 410,35
Karis TV	3 027,38	18	3 027,38
Ekenäs TV	504,56	3	504,56
Lojo Telefon	5 524,97	55	5 524,97
Salon seudun puhelin Oy	50,46	1	50,46
Pohjan näyttelyosuuskunta	840,95		840,95
Metsäliitto	30 000,00		30 000,00
Pojo Servicebostadsstiftelse	36 496,35		36 496,35
Skåldö vattenandelslag	500,00		500,00
Kuntien Tiera Oy	29 065,00	29 065	29 065,00
Novago Ab Oy / Yrityspalvelut Oy	56 854,20	29 156	56 854,20
Raseborgs Ishall Ab Oy	650 000,00		650 000,00
Katternö Kärnkraft Oy Ab	561 529,25	230	561 529,25
Koha-Suomi	3 124,56		3 124,56
KuntaPro Oy	4 375,00	25	
Övriga aktier och andelar, totalt	4 236 811,58		4 333 751,47
Aktier och andelar totalt	36 440 144,62		36 537 084,51

Placeringar i penningmarknadsinstrument	Antal	BS 2018	Marknadsvärde 31.12.		Skillnad
			€/ st	totalt	
Aktia (A)	25 308		9,00	227 772,00	227 772,00
Metsä Board Oyj (B)	1 260	2 829,00	5,12	6 451,20	3 622,20
Neo Industrial (B)	100	66,50	2,03	203,00	136,50
Sampo Oyj	100	94,19	38,41	3 841,00	3 746,81
Nordea	5 052	8 399,25	7,27	36 728,04	28 328,79
Placeringar i penningmarknadsinstrument totalt		11 388,94		274 995,24	263 606,30

7.7 Rörliga aktiva, fordringar

Specifikation över fordringar	BS 2018		BS 2017	
	Långfristiga	Kortfristiga	Långfristiga	Kortfristiga
Raseborgs stad				
Fordringar på dottersamfund				
Kundfordringar		76 640,44		77 281,91
Lånefordringar	27 171 500,00	1 167 254,00	28 188 746,00	1 017 254,00
Övriga fordringar				
Resultatregleringar				
Totalt	27 171 500,00	1 243 894,44	28 188 746,00	1 094 535,91
Fordringar på samkommuner, i vilka kommuner är medlem				
Kundfordringar		511 220,38		80 068,02
Lånefordringar				
Övriga fordringar				
Resultatregleringar				
Totalt	0,00	511 220,38	0,00	80 068,02
Fordringar på intresse- och andra ägarintressesamfund				
Kundfordringar				1 897,36
Lånefordringar				
Övriga fordringar				
Resultatregleringar				
Totalt	0,00	0,00	0,00	1 897,36
Fordringar totalt	27 171 500,00	1 755 114,82	28 188 746,00	1 176 501,29

7.8 Förändringar i eget kapital

Förändringar i eget kapital	BS 2018	BS 2017
Raseborgs stad		
Grundkapital 1.1.	71 555 877,43	71 555 877,43
Ökning/minskning av grundkapital under räkenskapsperioden		
Grundkapital 31.12.	71 555 877,43	71 555 877,43
Uppskrivningsfond 1.1.	810 667,96	831 463,68
Förändring	-2 604,49	-20 795,72
Uppskrivningsfond 31.12.	808 063,47	810 667,96
Fastighetsfond 31.12.	507 742,26	507 742,26
Ekenäs 450-års jubileums fond 1.1.	97 925,64	97 888,97
Förändring	-49,23	36,67
Ekenäs 450-års jubileums fond 31.12.	97 876,41	97 925,64
Ekenäs seminariums minnesfond 31.12.	563,56	563,56
Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder	-5 777 561,19	-14 288 866,58
Räkenskapsperiodens över-/underskott	-3 273 958,06	8 511 305,39
Eget kapital totalt (Raseborgs stad)	63 918 603,88	67 195 215,66
Raseborgs Vatten		
Grundkapital 1.1.	9 975 546,55	9 975 546,55
Ökning av grundkapital under räkenskapsperioden		
Grundkapital 31.12.	9 975 546,55	9 975 546,55
Uppskrivningsfond 31.12.	1 249,46	1 249,46
Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder	3 435 041,17	2 531 832,33
Räkenskapsperiodens över-/underskott	583 863,29	903 208,84
Eget kapital totalt (Raseborgs Vatten)	13 995 700,47	13 411 837,18

Förändringar i eget kapital	BS 2018	BS 2017
Raseborgs stad inkl. affärsverk		
Grundkapital 1.1	71 555 877,43	71 555 877,43
Ökning/minskning av grundkapital under räkenskapsperioden		0,00
Grundkapital 31.12.	71 555 877,43	71 555 877,43
Uppskrivningsfond 1.1.	811 917,42	832 713,14
Förändring	-2 604,49	-20 795,72
Uppskrivningsfond 31.12.	809 312,93	811 917,42
Fastighetsfond 31.12.	507 742,26	507 742,26
Ekenäs 450-års jubileumsfond 1.1.	97 925,64	97 888,97
Förändring	-49,23	36,67
Ekenäs 450-års jubileumsfond 31.12.	97 876,41	97 925,64
Ekenäs seminariums minnesfond 31.12.	563,56	563,56
Över-/underskott från tidigare räkenskapsperioder	-2 342 520,02	-11 757 034,25
Räkenskapsperiodens över-/underskott	-2 690 094,77	9 414 514,23
Eget kapital totalt (Raseborgs stad inkl. affärsverk)	67 938 757,80	70 631 506,29
Uppskrivningsfond	BS 2018	BS 2017
Raseborgs stad		
Uppskrivningsfond 1.1.		
Jord- och vattenområden 1.1.	810 667,96	831 463,68
Förändring	-2 604,49	-20 795,72
Jord- och vattenområden 31.12.	808 063,47	810 667,96
Aktier och andelar 31.12		
Uppskrivningsfond totalt (Raseborgs stad)	808 063,47	810 667,96
Raseborgs Vatten		
Uppskrivningsfond 1.1.	1 249,46	
Jord- och vattenområden 31.12.	1 249,46	1 249,46
Uppskrivningsfond totalt (Raseborgs Vatten)	1 249,46	1 249,46
Uppskrivningsfond 1.1		
Jord- och vattenområden 1.1.	811 917,42	
Förändring	-2 604,49	-20 795,72
Jord- och vattenområden 31.12.	809 312,93	-20 795,72
Aktier och andelar 31.12.	0,00	0,00
Uppskrivningsfond totalt (Raseborgs stad inkl. affärsverk)	809 312,93	-20 795,72

7.9 Avsättningar

Avsättningar	BS 2018	BS 2017
Raseborgs stad		
Avsättning för pensioner 1.1.	102 500,00	170 500,00
Förändring under året	0,00	-68 000,00
Avsättning för pensioner 31.12.	102 500,00	102 500,00
Uppgifterna baserar sig på Kommunernas Pensionsförsäkrings beräkning 29.1.2018 gällande förändringar år 2017.		
Avsättningar för pensioner totalt	102 500,00	102 500,00
Raseborgs stad		
Övriga obligatoriska avsättningar 1.1.	183 469,87	185 145,43
Förändring under året - Norra hamnen - stadsfullmäktige 9.6.2014 § 72	-25 686,12	-1 675,56
Övriga obligatoriska avsättningar 31.12.	157 783,75	183 469,87
Ekenäs fge beslöt 17.10.2005 § 17 inta ett anslag om 1 400 000 € i driftsbudg. för eftervården av f.d soptippen i Österby.		
Karis fge beslöt 20.6 2005 § 51 inta ett anslag om 680 000 € i driftsbudgeten för eftervården av f.d soptipparna i både Bäljars och Svartå.		
Detta i enlighet med bokföringsnämndens kommunsektions rekommendation.		
Avsättningen upplöses mot realiserade utgifter.		
Avsättning om 2 100 000 € för eftervård av f.d soptippen i Österby reserverat 2010		
Övriga obligatoriska avsättningar totalt	157 783,75	183 469,87

7.10 Främmande kapital

Långfristigt främmande kapital	01.01.2018	Nya lån	Amortering	31.12.2018	
Lån från finans. institut o försäkr.anst.					
Inhemskadepositionsbanker					
Staden	19 350 281,43	7 000 000,00	4 025 486,06	22 324 795,37	
Raseborgs Vatten	2 257 304,82		438 597,34	1 818 707,48	
	21 607 586,25	7 000 000,00	4 464 083,40	24 143 502,85	
Kommunfinans Ab					
Staden	38 602 421,42	6 000 000,00	6 478 284,00	38 124 137,42	
Raseborgs Vatten	4 485 700,00		627 541,00	3 858 159,00	
	43 088 121,42	6 000 000,00	7 105 825,00	41 982 296,42	
Lån från offentliga samfund					
Staten	188 661,77		24 761,08	163 900,69	
Kommunernas pensionsförsäkrin	256 635,00		46 670,00	209 965,00	
	65 141 004,44	13 000 000,00	11 641 339,48	66 499 664,96	
Långfristigt främmande kapital, amorteringar 2019					
Staden				10 787 789,31	
Raseborgs Vatten				916 138,24	
				11 703 927,55	
Lån som förfaller till betalning efter 5 år eller längre tid				Saldo 31.12.2023	31.12.2022
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter					
Staden				16 668 405,70	15 098 569,82
Raseborgs Vatten				2 159 340,48	2 659 103,92
				18 827 746,18	17 757 673,74
Lån från offentliga samfund				45 817,06	90 570,70
				18 873 563,24	17 848 244,44
Kortfristigt främmande kapital				31.12.2018	31.12.2017
Checkräkningslimit 10 000 000 €, Andelsbanken Raseborg				0,00	0,00
Koncernkonto, Andelsbanken Raseborg				797 547,38	725 848,30
Nordea (kommuncertifikat)				18 000 000,00	18 000 000,00
Danske Bank Abp (kommuncertifikat)				17 000 000,00	14 000 000,00
OP Yrityspankki Oyj (kommuncertifikat)				5 000 000,00	3 000 000,00
Kommunfinans Ab (kommuncertifikat)				0,00	8 000 000,00
				40 797 547,38	43 725 848,30

7.11 Passiva resultatregleringar

Specifikation av passiva resultatregleringar	BS 2018	BS 2017
Raseborgs stad		
Förskott på statsandelar	0,00	
Periodisering av räntor	159 909,71	185 701,39
Periodiseringar av löner och lönebikostnader	11 919 043,24	10 715 862,49
Periodisering av skatter	3 256 242,29	
Resultatregleringar totalt	15 335 195,24	10 901 563,88
Raseborgs Vatten		
Periodiseringar av löner och lönebikostnader	194 007,85	189 956,96
Periodisering av räntor	31 090,21	34 646,61
Resultatregleringar totalt	225 098,06	224 603,57
Totalt	15 560 293,30	11 126 167,45

7.12 Ansvarsförbindelser, leasingansvar och övriga ekonomiska ansvar

Ansvarsförbindelser	BS 2018	BS 2017
Borgensförbindelser för andra		
Ursprungligt kapital	21 548 349,08	21 348 349,08
Återstående kapital	11 970 574,08	12 717 790,45
Borgensförbindelse / Kommunernas garanticentral		
Borgensansvar	158 999 314,00	157 179 535,00
Borgensansvar utan täckning		
Täckning för eventuellt ansvar för fond	102 149,72	103 882,23
Finansieringsansvar (andel av ansamlat underskott)		
Eteva samkommun	0,00	19 954,25
Leasingansvar	BS 2018	BS 2017
Danske Finance Oy Ab		
-leasingansvar totalt	5 847 016,65	7 108 431,13
-andel som ska betalas nästa räkenskapsperiod	1 950 623,45	2 020 399,51
-varav finansieringsleasingansvar i anslutning till fastigheter	3 891 887,35	5 139 017,49
Kommunfinans Abp		
-leasingansvar totalt	2 123 383,28	
-andel som ska betalas nästa räkenskapsperiod	300 149,42	
-varav finansieringsleasingansvar i anslutning till fastigheter	300 149,20	
3 Step IT (OP-Bank)		
-leasingansvar totalt	1 223 225,72	1 488 175,24
-andel som ska betalas nästa räkenskapsperiod	625 814,15	696 906,16
Leasingansvar totalt	9 193 625,65	8 596 606,37
Derivatavtal	BS 2018	BS 2017
Ränteswapavtal 1 (Raseborgs Vatten), 74842		
Avtalets begynnelse dag 1.8.2006		
Återstående kapital 31.12	1 625 000	1 750 000
Avtalets utgångsdatum 2.8.2021		
Rörlig ränta 6 mån. Euribor (banken utför)		
Fast ränta 4,25 % (staden utför)		
Gångse värde (enligt bankens meddelande)	-197 599	-262 856
Säkring av ränterisken för enskilt lån, Raseborgs Vatten		
Ränteswapavtal 2, 700316/824427		
Avtalets begynnelse dag 2.1.2008		
Återstående kapital 31.12	7 012 987	7 636 364
Avtalets utgångsdatum 2.1.2020		
Rörlig ränta 6 mån. Euribor (banken utför)		
Fast ränta 4,284 % (staden utför)		
Gångse värde (enligt bankens meddelande)	-330 015	-653 119
Säkring av ränterisken för enskilt lån (tidigare Ekenäs Energi)		

Ränteswapavtal 4, 32845700SA-7802R Avtalets begynnelse­dag 7.2.2013 Återstående kapital 31.12	10 000 000	10 000 000
Avtalets utgångsdatum 7.2.2023 Rörlig ränta 3 mån. Euribor (banken utför) Fast ränta 1,735 % (staden utför) Gångse värde (enligt bankens meddelande) Säkring mot stadens kommuncertifikat	-739 678	-787 913
Ränteswapavtal 5, 32066 Avtalets begynnelse­dag 19.2.2013 Återstående kapital 31.12	5 684 220	6 947 376
Avtalets utgångsdatum 20.2.2023 Rörlig ränta 3 mån. Euribor (banken utför) Fast ränta 1,341 % (staden utför) Gångse värde (enligt bankens meddelande) Säkring av ränterisken mot enskilt lån	179 322	-239 654
Ränteswapavtal 6, 310933 Avtalets begynnelse­dag 31.12.2013 Återstående kapital 31.12	427 000	854 000
Avtalets utgångsdatum 30.12.2019 Rörlig ränta 3 mån. Euribor (banken utför) Fast ränta 3,17 % (staden utför) Gångse värde (enligt bankens meddelande) Säkring av ränterisken mot enskilt lån (tidigare Ekenäs Energi)	-9 315	-33 573
Ränteswapavtal 7, 396448 Avtalets begynnelse­dag 22.5.2015 Återstående kapital 31.12	5 473 688	6 315 792
Avtalets utgångsdatum 23.5.2022 Rörlig ränta 6 mån. Euribor (banken utför) Fast ränta 0,508 % (staden utför) Gångse värde (enligt bankens meddelande) Säkring av ränterisken mot enskilt lån	-86 933	-81 438
Ränteswapavtal 8, 1525822/2090283 Avtalets begynnelse­dag 30.6.2015 Återstående kapital 31.12	1 312 500	1 750 000
Avtalets utgångsdatum 31.12.2021 Rörlig ränta 3 mån. Euribor (banken utför) Fast ränta 0,275 % (staden utför) Gångse värde (enligt bankens meddelande) Säkring av ränterisken mot enskilt lån	-11 339	-14 004
Ränteswapavtal 9, 1525825/2090286 Avtalets begynnelse­dag 30.9.2015 Återstående kapital 31.12	736 842	947 368
Avtalets utgångsdatum 30.3.2022 Rörlig ränta 6 mån. Euribor (banken utför) Fast ränta 0,398 % (staden utför) Gångse värde (enligt bankens meddelande) Säkring av ränterisken mot enskilt lån	-8 259	-9 874
Ränteswapavtal 10, 423021 Avtalets begynnelse­dag 19.11.2015 Återstående kapital 31.12	8 000 000	8 000 000
Avtalets utgångsdatum 19.11.2020 Rörlig ränta 3 mån. Euribor (banken utför) Fast ränta 0,149 % (staden utför) Gångse värde (enligt bankens meddelande) Säkring mot stadens kommuncertifikat	-65 080	-56 454

Ränteswapavtal 11, 1482848		
Avtalets begynnelse­dag 24.5.2017		
Återstående kapital 31.12	3 947 370	4 473 685
Avtalets utgångsdatum 24.5.2022		
Rörlig ränta 6 mån. Euribor (banken utför)		
Fast ränta 0,194 % (staden utför)		
Gångse värde (enligt bankens meddelande)	-28 916	-8 646
Säkring mot stadens kommuncertifikat		
Ränteswapavtal 12, 3108723		
Avtalets begynnelse­dag 24.5.2017		
Återstående kapital 31.12	3 947 370	4 473 685
Avtalets utgångsdatum 24.5.2022		
Rörlig ränta 6 mån. Euribor (banken utför)		
Fast ränta 0,110 % (staden utför)		
Gångse värde (enligt bankens meddelande)	-19 480	4 498
Säkring mot stadens kommuncertifikat		
Ränteswapavtal 13, 50880193SA-BHCO		
Avtalets begynnelse­dag 15.6.2018		
Återstående kapital 31.12	4 736 842	0
Avtalets utgångsdatum 19.11.2025		
Rörlig ränta 6 mån. Euribor (banken utför)		
Fast ränta 0,731 % (staden utför)		
Gångse värde (enligt bankens meddelande)	-89 567	0
Säkring av ränterisken mot enskilt lån		
Ränteswapavtal 14, 108437		
Avtalets begynnelse­dag 22.11.2018		
Återstående kapital 31.12	8 000 000	0
Avtalets utgångsdatum 15.12.2027		
Rörlig ränta 6 mån. Euribor (banken utför)		
Fast ränta 0,801 % (staden utför)	-69 748	0
Gångse värde (enligt bankens meddelande)		
Säkring mot stadens kommuncertifikat		

Ovriga ekonomiska ansvar

Stadsfullmäktige beslöt 4.12.2017 § 139 att Raseborg stad deltar i basfinansieringen för Forskarkollegiet inom bioekonomi vid yrkeshögskolan Novia med högst 150 000 euro per år under tiden 2018-2022. Villkor för stadens betalningsandel är att Novia erhåller 250 000 euro per år i övrigt basfinansiering för forskarkollegiet. Stadens betalningsandel bestäms utgående från en total basfinansiering om 400 000 euro per år.

7.13 Löneutgifternas utveckling

Löneutgifternas utveckling (Enligt skatteredovisn.)	BS 2018	BS 2017	
Löner för huvudsyssla			
Raseborgs stad	62 060 594	60 859 263	
Raseborgs Vatten	956 077	977 455	
Löner för bisyssla			
Raseborgs stad	1 088 620	955 722	
Raseborgs Vatten	5 454	3 342	
Naturaförmåner			
Raseborgs stad	310 090	301 738	
Raseborgs Vatten			
Pensioner			
Raseborgs stad	15 980	15 885	
Raseborgs Vatten			
Arbetsersättningar	2 045 493	2 085 667	
Källskattepliktiga löner	0	2 352	
Löneutgifter totalt	66 482 308	65 201 424	
Personalkostnader	BS 2018	BS 2017	+/- %
Personalkostnader			
Löner och arvoden	65 134 655,17	63 171 499,59	3,1
Till löner hörande ersättningar	-1 103 546,83	-944 326,31	16,9
	64 031 108,34	62 227 173,28	2,9
Lönebikostnader			
Pensionskostnader	15 254 826,39	14 818 246,68	2,9
Övriga lönebikostnader	2 267 914,54	2 762 610,66	-17,9
Totalt enligt resultaträkningen	81 553 849,27	79 808 030,62	2,2
Aktiverade personalkostnader	67 256,61	68 893,91	-2,4
Personalkostnader totalt	81 621 105,88	79 876 924,53	2,2

7.14 Personalkostnader

Personalkostnader	BS 2018	BS 2017
Raseborgs stad		
Löner och arvoden	64 215 908,60	62 243 364,15
Personalbikostnader		
Pensionskostnader	15 057 875,66	14 627 383,25
Övriga personalbikostnader	2 235 729,68	2 725 321,87
Personalersättningar	-1 090 405,95	-940 632,93
Personalkostnader totalt enligt resultaträkningen	80 419 107,99	78 655 436,34
Raseborgs Vatten		
Löner och arvoden	918 746,57	928 135,44
Personalbikostnader		
Pensionskostnader	196 950,73	190 863,43
Övriga personalbikostnader	32 184,86	37 288,79
Personalersättningar	-13 140,86	-3 693,38
Personalkostnader totalt enligt resultaträkningen	1 134 741,30	1 152 594,28
Elimineringar		
Raseborgs Vatten		
Totalt	0,00	0,00
Totalt enligt resultaträkningen	81 553 849,29	79 808 030,62
Aktiverade personalkostnader		
Raseborgs stad	0,00	1 058,13
Raseborgs Vatten	67 256,61	67 835,78
Totalt	67 256,61	68 893,91
Personalkostnader totalt inkl. aktiverade kostnader	81 621 105,90	79 876 924,53

7.15 Arvoden till revisorer

Revisionsammanslutning BDO Audiator Ab	BS 2018	BS 2017
revisionsarvoden	51 143,38	39 195,40
utlåtagen av revisorer		1 989,00
uppgifter som sekreterare för revisionsnämnden	11 898,41	13 155,13
övriga arvoden	52 306,23	12 472,70
Totalt	115 348,02	66 812,23

Under övriga arvoden ingår en genomgång av mervärdesbeskattningen för Raseborgs stad gällande räkenskapsperioden 2018 samt projektet Leopold.

7.16 Övriga noter

1. Beträffande befintliga tillgångar bland bestående aktiva, d.v.s. tillgångar för vilka avskrivning påbörjats före 1.1.2009, tillämpas respektive tidigare kommuns avskrivningsplan, och för tillgångar som aktiveras från och med 1.1.2009 tillämpas Raseborgs stads avskrivningsplan. Planen har till vissa delar ändrats och kompletterats genom stadsfullmäktiges beslut 20.5.2013.
2. Staden har haft yrkanden mot Lemminkäinen Oyj i ett asfaltkartellmål, 550 796,23 €, samt räntor ca 112 000 € (exklusive dröjsmålsräntor). Helsingfors tingsrätt har 28.11.2013 givit sin dom i målet och dömt bolaget till skadestånd. Lemminkäinen Oyj har 9.1.2014 erlagt 369 098,72 € i skadestånd, rättegångskostnader och räntor, som inte tillsvidare resultatförts. Motparten överklagade domen i Helsingfors hovrätt. Hovrättens avgörande 20.10.2016 i rättegången i asfaltkartellärendet var för Raseborgs stad – tillika för flera andra kommunkärande – betydligt oförmånligare än tingsrättens avgörande. Stadsstyrelsen beslöt 21.11.2016 att Raseborgs stad söker besvärstillstånd hos högsta domstolen för att kunna söka ändring i domen som Helsingfors hovrätt har gett i asfaltkartellärendet. Stadens ansökan om besvärstillstånd hos Högsta domstolen förkastades men Lemminkäinen ansökan (där staden är svarande) blev att vänta på avgörande i de ärenden där besvärstillstånd gavs av Högsta domstolen 6.9.2017.
3. Raseborgs stad var tillsammans med 31 andra kommuner kärande i det så kallade virkeskartellmålet mot Stora Enso, Metsäliitto och UPM-Kymmene vid Helsingfors tingsrätt. Raseborgs stads preliminära yrkanden var ca 1,13 milj. euro samt räntor. Helsingfors tingsrätt dömde Raseborgs stad att betala ersättning för rättegångskostnader till Metsäliitto Osuuskunta 53.585,50 euro, till UPM-Kymmene Abp 70.266,46 euro och till Stora Enso Abp 77.971,50 euro. Stadsstyrelsen beslöt 19.2.2018 besvara sig över Helsingfors tingsrätts beslut av den 30.10.2017 hos Helsingfors hovrätt. 19.3.2018 beslöt stadsstyrelsen att Raseborgs stad godtar UPM-Kymmene Abp:s förlikningsförslag gällande virkeskartellen. Stadsstyrelsen beslöt vidare 11.6.2018 att staden drar tillbaka sina besvär i hovrätten riktade mot Stora Enso och Metsäliitto. Detta efter att Helsingfors hovrätt förkastat Forststyrelsens krav på skadeståndersättning – Helsingfors tingsrätts beslut vidhölls.
4. Staden har följande avtal gällande markanvändning, planeringsreserveringar samt föravtal som innehåller ekonomiska förpliktelser:

Fiskars Abp, avtal om utbyggnad av kommunalteknik, 26.4.2011, ingen markanvändningsavgift, däremot årliga prestationer som finansieras ur stadens investeringsbudget. Avtalet är fullgjort då planen är förverkligad.

Handelshamnen, ändring av detaljplan (ny process), planprojekt 7727, planen i kraft 1.6.2018, kommande förpliktelser gällande en rad infrastrukturåtgärder (planeringsreserveringsavtal, bilaga A), juni 2014. Inkomsterna kommer från överlåtelse av KM-tomtarna. Tidigare kostnader för bortförande av förorenade jordar från invidliggande kvarter baserades på ovan nämnda avtal.

Billnäs bruk, planprojekt 7659, markägaren erlägger en del av planläggningskostnaderna i enlighet med intentionsavtalet mellan parterna, dock maximalt 90 000 €. Detaljplanen har vunnit laga kraft. Markanvändningsavgift om 40 382 euro har fakturerats under år 2017. Staden har i markanvändningsavtalet, 28.8.2015, förbundit sig att förbättra områdets gator och lätta trafikleder samt svara för underhållet av dem.

Detaljplaneändring för Västra Nylands yrkesskolas område, planprojekt 7691 (Kustregionens utbildningsfastigheter), 18.3.2015, stadens förpliktelser gällande byggande av gator är knutna till beviljade bygglov. Inga gator har ännu byggts i enlighet med avtalet. Del av markanvändningsavgiften (rat 1) fakturerad 2016, rat 2 om 47 500 euro fakturerat år 2017. Återstår en rat om 47 500 euro som fakturerats år 2018.

Gammelboda Stranden, detaljplan, planprojekt 7619, ett markanvändningsavtal (12.2.2018). Detaljplanen ikraft 10.4.2018. Markanvändningsavgift om 53 736 euro fakturerat under år 2018. Då planområdet är nytt, följer skyldighet för staden att bygga infra på området.

Predium Hamn Oy Ab, ändring av detaljplan (samt ny detaljplan), planprojekt 7761, ett markanvändningsavtal (31.5.2018). Detaljplanen ikraft 27.8.2018. Markanvändningsavgift om 65 400 euro faktureras under år 2019. Inga skyldigheter för staden beträffande förverkligande av infra.

5. Staden har ingått två finansieringsleasingavtal med Danske Finance Abp angående finansiering av två enheter i Karis för resurserat serviceboende, restvärdesansvar per 31.12.2018 6 257 345,16 euro och seniorbostäder, restvärdesansvar per 31.12.2018 3 128 098,11 euro. Den egentliga leasingtiden är 5 år (utgår 30.9.2021) med option om förlängning av avtalen upp till 25 år. Ett hyresavtal mellan Intern Service och Grundtrygghetssektorn har uppgjorts. Grundtrygghetssektorn ansvarar för vidareuthyrningen av lägenheterna.

Staden har ingått ett finansieringsavtal med Danske Finance Ab angående byggande av ny brandstation i Karis, restvärdesansvar per 31.12.2018 3 963 548,08 euro. Den egentliga leasingtiden är 5 år (utgår 31.12.2021) med option om förlängning av avtalet upp till 25 år. Ett hyresavtal mellan Raseborgs stad och Västra Nylands Räddningsverk för motsvarande tid har uppgjorts.

Staden har 2.6.2016 ingått ett finansieringsavtal med Danske Finance Ab angående byggande av en gemensam byggnad för psykiatri och mentalvård i Ekenäs, restvärdesansvar per 31.12.2018 7 670 542,24 euro. Ett hyresavtal på 30 år har uppgjorts mellan HNS och staden per 1.12.2017. HNS hyr 86 % av utrymmena för sin verksamhet. Byggnaden färdigställdes i oktober 2017 och stadsfullmäktige har befullmäktigat stadsstyrelsen att göra ett fastighetsleasingavtal till ett värde om högst 8 000 000 euro. Den egentliga leasingtiden är 5 år med option om förlängning av avtalet upp till 25 år.

Det sammanlagda restvärdeansvaret för ovanstående leasingobjekt var 21 019 533,59 euro per 31.12.2018.

Staden har 25.4.2017 ingått ett finansieringsleasingavtal med Kommunfinans Ab. Avtalet avser finansieringen av saneringen av Ekåsens huvudbyggnad för staden administration. Bygget startade i augusti 2017 och färdigställdes i september 2018. Leasingtiden är 25 år, räntevillkoren granskas efter 10 år, och restvärdesansvaret per 31.12.2018 uppgick till 2 123 383,28 euro.

6. Utvecklingsplanerare Eila Nieminen-Räntilä skulle övergå med landsbygdsförvaltningen till Ingå från och med 1.1.2013 i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse. Tjänsten som hon hade innehaft i Raseborgs stad drogs in av stadsstyrelsen. Nieminen-Räntilä besvärade sig till Helsingfors förvaltningsdomstol och yrkade att hennes tjänsteförhållande till Raseborgs stad ska fortsätta från 1.1.2013 och tillsvidare framåt. Förvaltningsdomstolen beslöt att tjänsten inte hade fått dras in och att hennes tjänsteförhållande fortsätter i Raseborgs stad. Raseborgs stad anser att Nieminen-Räntiläs anställning övergick till Ingå i och med överlåtelse av rörelse och på grund av att hennes arbetsuppgifter till mer än hälften bestod av landsbygdsuppgifter. I det här skedet handlade ärendet om ett ekonomiskt intresse i sakfrågan på ungefär 170 000 euro. Raseborgs stad besvärade sig över Helsingfors förvaltningsdomstols beslut till högsta förvaltningsdomstolen som dock vidhöll Helsingfors förvaltningsdomstols beslut. Staden erlade 2018 sammanlagt 189 343,08 euro i kostnader för uteblivna lönekostnader inklusive lönebikostnader och rätttegångskostnader.

7.17 Förteckning över använda bokföringsböcker och verifikat

Dagbok

Huvudbok

Resultaträkning

Balansräkning

Bokslutsspecifikationer

Använda verifikattyper

Raseborgs stad

verifikatnummer

001	Huvudbokens IB	000001 - 000000
002	Memorialverifikat	004001 - 005219
003	Fördelning GTR-produktion ledningsfunktion	003001 - 003000
004	Fördelning GTR-produktion till beställarenhet	003101 - 003099
009	Anläggningstillgångar	009001 - 009012
015	Kontoutdragshändelser	015001 - 015461
030	Löner	030001 - 030083
035	Utkomststöd	035001 - 035260
047	Inköpsreskontra, utbetalningar	047001 - 049263
100	Försäljningsreskontra, ekonomiavdelningen	100001 - 100142
210	Inköpsreskontra, Rondo R8	210001 - 256386
300	Försäljningsreskontra, socialkansliet	300001 - 300212
315	Försäljningsreskontra, hälsovård	315001 - 332787
320	Försäljningsreskontra, utsocknes besök	110001 - 110425
360	Försäljningsreskontra, musikinstitutet	520001 - 521057
380	Försäljningsreskontra, tandvård	380001 - 397852
400	Försäljningsreskontra, mbi	540001 - 544270
430	Försäljningsreskontra, bildningskansliet	430001 - 430689
450	Försäljningsreskontra, int.serv.övrigt	450001 - 450437
460	Intern fakturering	460001 - 460220
500	Försäljningsreskontra, museiverksamhet	500001 - 500030
510	Försäljningsreskontra, kulturverksamhet	511001 - 511013
520	Försäljningsreskontra, åldringsvård	350001 - 364823
530	Försäljningsreskontra, hyror Sophiehemmet	115001 - 115227
540	Försäljningsreskontra, dagvård (barn)	400001 - 407141
550	Försäljningsreskontra, eftermiddagsvård	116001 - 117457
560	Försäljningsreskontra, idrottsbyrån	560001 - 560640
600	Försäljn.resk., samhällstekniska kansliet	600001 - 604111
700	Försäljningsreskontra, hyror	700001 - 703500
801	Försäljningsreskontra, inbetalningar	800001 - 802863

Raseborgs Vatten

001	Ingående saldon	000001 - 000000
002	Memorialverifikat	002001 - 002115
009	Anläggningstillgångar	009001 - 009012
013	Sonet lager Ekenäs	013060 - 013110
015	Kontoutdragshändelser	015001 - 015313
030	Löner	030001 - 030055
047	Inköpsreskontra, utbetalningar R8	049001 - 049253
210	Inköpsreskontra, Rondo R8	210001 - 212561
601	Försäljningsreskontra, inbetalningar	600001 - 600517
800	Försäljn.res.,vattenfakturering, Komartek	800001 - 826982
810	Försäljningsreskontra, övr. arbetsfakturerering	860001 - 860412

8. Noter till koncernen

PRINCIPER OCH METODER FÖR UPPGÖRANDE AV KONCERNBOKSLUT

Interna transaktioner och internbidrag

Koncernsamfundens interna intäkter och kostnader samt fordringar och skulder har eliminerats. Intäkter och kostnader samt fordringar och skulder mellan koncernsamfunden och de samkommuner där kommunen är delägare har eliminerats förutom i fråga om transaktioner av ringa betydelse. Väsentliga interna bidrag har eliminerats.

Eliminering av intern innehav

Kommunens och dottersamfundens inbördes innehav har eliminerats enligt förvärvsmetoden.

Minoritetsandelar

Minoritetsandelarna har avräknats från koncernens över- och underskott i koncernresultaträkningen samt från koncernens eget kapital i koncernbalansen.

Låneamorteringsfonden 750 000,- i Fab Knipnäs har i balansen i sin helhet avräknats från egna kapitalet till minoritetsandelar eftersom kapitalet i låneamorteringsfonden betalats av minoriteten. I jämförelsesiffran har låneamorteringsfonden felaktigt räknats till koncernen. Jämförelsetalen har inte korrigerats.

Planmässiga avskrivningar

Dottersamfundens avskrivningsplaner har tillämpats som sådana i koncernen fr o m 2014.

Avskrivningsplanerna är anpassade till den verksamhet som bolagen bedriver och följer därmed koncernens redovisningsprinciper.

Intressesamfund

Intressesamfunden har sammanställts i koncernbokslutet enligt kapitalandelsmodellen.

Avskrivningsdifferenser och reserver

Avskrivningsdifferenser och reserver i dottersamfundens balansräkningar har i koncernbalansräkningen uppdelats i eget kapital och latent skatteskuld och förändringar i dem har i koncernresultaträkningen uppdelats i latent skatteskuld och räkenskapsperiodens resultat.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN
Verksamhetets intäkter

	BS 2018	BS 2017
Raseborgs stad totalt (inkl tilliv för eget bruk) (se 7.2.)	29 011	29 492
Omsättning		
Samkommuner	66 068	61 001
Ekenäs Energi + övriga bolag	18 476	18 210
Hysesintäkter och andra fastighetsintäkter i fastighetsbolag	3 140	3 165
Elimineringar i koncernen		
Raseborgs stad	-354	-364
Fastighetsbolag	-331	-314
Samkommuner	-1 604	-1 498
Ekenäs Energi + övriga bolag	-4 317	-4 476
Totalt	110 089	105 216

Extraordinära intäkter och kostnader

	BS 2018	BS 2017
HNS		165
Totalt	0	165

Försäljningsvinster och förluster

	BS 2018	BS 2017
Raseborgs stad	se 7.3.	
Samkommuner		
mark- och vattenområden	5	10
byggnader	934	14
övriga	11	55
Försäljningsvinster totalt	950	78
Försäljningsförluster	1	10

NOTER TILL BALANSRÄKNINGEN
Materiella och immateriella tillgångar

	Immateriella tillgångar	Materiella tillgångar						Totalt
		Mark och vatten-områden	Byggnader	Fasta konstr. och anordningar	Maskiner och inventarier	Övriga materiella tillgångar	Förskottsbet. och påg. nyanläggn.	
Oavskriven anskaffningsutgift 1.1.	1 387	20 123	99 572	46 536	23 257	10 673	4 511	204 672
ökning under räkenskapsperioden	67	250	660	3 377	2 792	847	10 647	18 573
finans.andelar under räkenskapsper.	59	0	29	168	0	0	795	992
minskningar under räkenskapsperiode	0	215	420	3	15	1	19	672
överföringar mellan poster	1 283	-2	1 149	479	828	0	-3 723	-1 267
räkenskapsperiodens avskrivning	439	0	5 461	3 423	2 883	574	0	12 341
nedskrivningar och eliminering av bolagiseringsvinst	0	0	14	0	0	0	0	14
Oavskriven ansk.utgift 31.12.	2 240	20 158	95 457	46 799	23 979	10 944	10 620	207 957
Uppskrivningar								
Bokföringsvärde 31.12.	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilläggsavskrivning i koncernbokslut	0	0	0	0	0	0	0	0
Koncernbokslut 31.12.	2 240	20 158	95 457	46 799	23 979	10 944	10 620	207 957

Placeringar

	Placeringar			Övriga lånefordringar och övriga fordringar		Totalt
	Sam-kommun-andelar	Aktier o. andelar i int. o. ägarsamf.	Övriga aktier o. andelar	Övriga lånefordringar	Övriga fordringar	
Oavskriven anskaffningsutgift 1.1.	0	515	6 331	498	54	7 397
ökning under räkenskapsperioden	0	73	122	0	4	198
finans.andelar under räkenskapsper.	0	1	0	0	0	1
minskningar under räkenskapsperioden	0	14	138	18	0	170
överföringar mellan poster	0	0	0	0	0	0
räkenskapsperiodens avskrivning	0	0	0	0	0	0
nedskrivningar och återföringar av dem	0	0	0	0	0	0
Oavskriven anskaffningsutgift 31.12.	0	573	6 315	480	58	7 426
Uppskrivningar						
Bokföringsvärde 31.12.	0	0	0	0	0	0
Bokföringsvärde 31.12.	0	573	6 315	480	58	7 426

Dottersamfund, samkommunandelar samt ägar intressesamfund

Namn	Hemort	Kommunens ägarandel	Koncer- nens ägarandel	Kommunkoncernens andel		
				av eget kapital	av främmande kapital	av räkensk. per. vinst/förlust
Dottersamfund						
FAb Karis hyresbostäder	Raseborg	100 %	100 %	1 262	1 764	0
FAb Dönsby	Raseborg	100 %	100 %	322	4 345	0
FAb Pojovägen	Raseborg	100 %	100 %	234	2 670	0
Raseborgs Hyresbostäder Ab	Raseborg	100 %	100 %	115	66	32
Karis Industrifastigheter Ab	Raseborg	100 %	100 %	77	0	6
BAb Karis Panorama	Raseborg	100 %	100 %	17	17	-3
Ekenäs Energi Ab	Raseborg	100 %	100 %	19 126	36 276	249
FAb Bäljarspark	Raseborg	86,2 %	86,2 %	16	186	0
FAb Knipnäs	Raseborg	84,57 %	84,57 %	778	4 269	0
Raseborgs Utveckling Ab	Raseborg	100 %	100 %	506	0	4
			Totalt	22 452	49 595	287
Samkommuner						
HNS	Helsingfors	2,407 %	2,407 %	9 440	17 707	-137
Kårkulla samkommun	Pargas	7,53 %	7,53 %	944	2 261	-28
Nylands Förbund	Helsingfors	2,68 %	2,68 %	45	825	0
Eteva kuntayhtymä	Mäntsälä	1,6 %	1,6 %	269	800	25
Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	Lojo	7,88 %	7,88 %	2 807	486	34
Västra Nylands Folkhögskola	Raseborg	56,255 %	56,255 %	712	153	-3
			Totalt	14 216	22 232	-109
Ägarintressesamfund						
FAb Jägarbacken	Raseborg	30 %	30 %	2	31	0
			Totalt	2	31	0
Övriga samägda samfund (icke sammanställd)						
Pojo servicebostadsstiftelse	Raseborg					

Specifikation över fordringar	BS 2018	BS 2017
Långfristiga fordringar totalt	653	818
Övriga fordringar		
Raseborgs stad	159	319
Samkommuner	13	19
Ekenäs Energi + övriga bolag	480	480
Kortfristiga fordringar totalt	12 250	11 571
Kund- o övriga fordringar		
Raseborgs stad	6 079	5 544
Fastighetsbolag	67	41
Samkommuner	2 510	2 190
Ekenäs Energi + övriga bolag	3 092	3 026
Resultatregleringar	502	770
Totalt	12 903	12 389

Specifikation av väsentliga resultatregleringar inom kortfristiga fordringar	BS 2018	BS 2017
Kortfristiga fordringar totalt	12 250	11 571
varav aktiva resultatregleringar	502	770
varav Raseborgs stad	7	81
övriga väsentliga aktiva resultatregleringar i koncernen		
FPA ersättningar för arbetsplatshälsövård	111	115
Samkommuners projektfordringar (bl.a EU understöd)	6	43

Specifikation av eget kapital	BS 2018	BS 2017
Grundkapital 1.1.	71 556	71 556
Ökningar		
Minskningar		
Grundkapital 31.12.	71 556	71 556
Uppskrivningsfond 1.1.	812	833
Ökningar	0	0
Minskningar	3	21
Uppskrivningsfond 31.12.	809	812
Övriga fonder 1.1.	2 283	2 250
Ökningar	12	44
Minskningar	678	11
Övriga fonder 31.12.	1 617	2 283
Överskott från tidigare verksamhetsperioder	-8 764	-20 995
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	-879	12 256
Eget kapital totalt	64 339	65 912

Avsättningar	BS 2018	BS 2017
Avsättningar för pensioner		
Raseborgs stad (se närmare 7.9.)	103	103
Övriga, HUS	24	24
	127	127
Övriga avsättningar		
Raseborgs stad (se närmare 7.9.)	158	183
Övriga, HUS		
patientskadeförsäkring	1 155	1 153
övriga	84	116
	1 397	1 452
Avsättningar totalt	1 524	1 579

Specifikation över övriga skulder		BS 2018	BS 2017
Långfristiga totalt		85 885	84 331
Anslutningsavgifter			
	Raseborgs stad	4 342	4 115
	Samkommuner	0	0
	Ekenäs Energi Ab	5 140	5 062
Latent skatteskuld			
	Ekenäs Energi Ab	521	476
	Fastighetsbolag	750	692
	Samkommuner	40	41
Övriga skulder			
	Raseborgs stad	54 859	53 555
	Fastighetsbolag	10 700	11 413
	Samkommuner	9 533	8 977
	Ekenäs Energi Ab + övriga bolag		
Kortfristiga totalt		93 968	89 377
Totalt		179 853	173 708

Specifikation av väsentliga resultatregleringar inom kortfristigt främmande kapital		BS 2018	BS 2017
Kortfristigt främmande kapital totalt		93 968	89 377
varav passiva resultatregleringar		23 181	17 793
varav Raseborgs stad (se not 7.11.)		15 560	11 126
övriga väsentliga passiva resultatregleringar inom kortfristigt främmande kapital			
	periodisering av löner och lönebikostnader	6 167	6 170
	periodisering av räntor	55	69
	övriga resultatregleringar	1 385	361
	garantihyror	14	12

Specifikation av koncernbolagens ansvarsförbindelser samt leasingansvar		BS 2018	BS 2017
Ansvarsförbindelserna specificerade enligt specifikationer i bolagens egna bokslut.			
Intecknade pantbrev för			
	lån	6 112	6 499
	byggnader	3 799	3 823
	legorätt på byggnader	13 044	13 044
Hyresförbindelser		19 173	12 129
Leasinghyresavtalsansvar		1 127	801
Ospecificerade samt diverse andra ansvarsförbindelser		5 565	4 816
Raseborgs stads borgen till koncernbolag		6 111	6 499

Väsentliga förändringar i samkommunandelar 31.12.2018

Samkommun	Balansvärde 01.01.	%	Ökn. under räken- skaps- perioden	Minskn. under räken- skaps- perioden	Balans- värde 31.12.	Kommunens andel av sam- kommunens grundkap.	Skillnad
HNS	9 219 057,05	2,407 %			9 219 057,05	9 417 462,71	-198 405,66
Eteva kuntayhtymä	163 832,74	1,60 %			163 832,74	257 890,45	-94 057,71
Kårkulla samkommun	662 453,22	7,530 %			662 453,22	662 836,38	-383,16
Luksia, Länsi-Uudenmaan koulutuskeskus	976 026,12	7,88 %			976 026,12	1 034 916,48	-58 890,36
Västra Nylands Folkhögskola	379 018,88	56,255 %			379 018,88	379 018,01	0,87
Nylands Förbund	1 771,03	2,68 %			1 771,03	2 726,30	-955,27
	11 402 159,04				11 402 159,04	11 754 850,33	-352 691,29

9. Underskrifter och revisionsanteckningar

Stadsstyrelsen i Raseborgs stad den 1 april 2019.

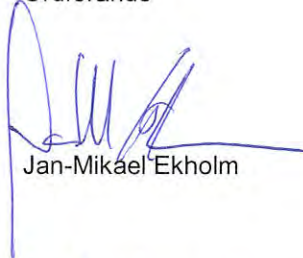
Anders Walls
Ordförande

Isabella Alén

Filip Björklöf

Jan-Mikael Ekholm

Camilla Grundström

Kimmo Koivunen

Mats Lagerstam

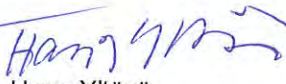
Tina Nykänen-Lindqvist

Kati Sointukangas

Anita Westerholm

Harry Yltävä

Ragnar Lundqvist
stadsdirektör

Över utförd revision har idag avgivits revisionsberättelse.

Raseborg den 15.4. 2019

BDO Auditor Ab

Helge Vuoti
OFR, FR

RASEBORG
RAASEPORI

RASEBORG.FI

BOKSLUT 2018

Raseborgs vatten

Innehållsförteckning

1. Verksamhetsberättelse år 2018	
1.1. Verksamhetsidé, vision	1
1.2. Vattenverksdirektörens översikt	2
1.3. Organisation och personal	3
1.4. Ekonomi och förslag till behandling av räkenskapsperiodens resultat	5
1.5. Vattenanskaffning	6
1.6. Vattendistribution och avloppsavledning	8
1.7. Dagvattenhantering	8
1.8. Avloppsvattenrening	9
1.9. Utbyggnad och saneringar	12
2. Resultaträkning	14
3. Balansräkning	15
4. Verksamhetssammandrag	16
5. Tablå över investeringar	19
6. Finansieringsanalys	20
7. Noter	
7.1. Värderings- och periodiseringsprinciper och metoder	21
7.2. Verksamhetens intäkter	21
7.3. Bestående aktiva	22
7.4. Rörliga aktiva, fordringar	23
7.5. Eget kapital	23
7.6. Främmande kapital	23
7.7. Lån som förfaller till betalning senare än efter fem år enligt amorteringsplan	24
7.8. Passiva resultatregleringar	24
7.9. Antal anställda	24
7.10. Personalkostnader	24
7.11. Förteckning över använda bokföringsböcker och verifikat	25
8. Särredovisning av dagvatten	
8.1. Särredovisad resultaträkning	26
8.2. Särredovisad balansräkning	27
8.3. Särredovisad finansieringsanalys	28
9. Noter till särredovisade bokslutskalkyler	
9.1. Värderings-och periodiseringsprinciper och metoder	29
9.2. Förändringar i bestående aktiva	29
10. Underskrifter	30

1. Verksamhetsberättelse år 2018

1.1 Verksamhetsidén, vision

Raseborgs Vatten sköter om vattentjänster inom de av fullmäktige fastslagna verksamhetsområdena.

Vår verksamhet grundar sig på:

- god service
- kunnig och motiverad personal
- tekniskt-ekonomiskt ändamålsenlig verksamhet

Vi utvecklar vår verksamhet enligt kundernas behov och utvecklingen i Raseborgs stad.

- Vi utvecklar vår yrkeskunnighet.
- Vi stöder en rättvis och motiverad lönepolitik.
- Vi tar initiativ beträffande vattentjänster i Raseborg.
- Vi förbättrar vår:
  - teknik
  - kostnadsmedvetenhet
  - lönsamhet

1.2 Vattenverksdirektörens översikt

Vårt tionde verksamhetsår präglades väldigt starkt av utredningen för en eventuell fusion av Raseborgs Vatten med Ekenäs Energi Ab.

Utredningen utfördes av en arbetsgrupp bestående av stadsdirektören, energiverkets och vattenverkets direktörer samt utomstående expertis. Då förslaget behandlades i fullmäktige på senhösten framfördes både positiva och negativa effekter av en eventuell fusion. Här kan nämnas att vattenverkets direktions var emot medan styrelsen för Ekenäs energi Ab förespråkade en sammanslagning. Vid den mycket jämna omröstningen i fullmäktige var majoriteten av den åsikten att vardera verksamheter fortsätter som förut, men med utökat samarbete. För utökat samarbete inleddes i slutet av året en utredning om nuvarande verksamhetsutrymmen och de möjligheter de ger, alternativt nya utrymmen. I utredningen är även tekniska sektorn involverad. Resultat och förslag är att vänta under 2019.

Under året planerades för sanering av Karis vattentorn samt utbyggnaden av förbindelseledningen mellan Ekenäs och Karis. Båda projekten är tänkta att genomföras under 2019.

Vidare har läckvattenundersökning utförts i Pojo och Fiskars och där står vi nu i den situationen att ett omfattande saneringsprogram skall utarbetas för de kommande åren.

Ekonomiskt visar året ett sämre resultat än budget och året innan. Orsaken till detta är den minskade vatten och avloppsvattenförsäljningen, vilket beror på att några storförbrukare upphört med sin verksamhet.

Ur teknisk synvinkel har året inte bjudit på några större överraskningar. Vattenanskaffning, vattendistribution, avloppsavledning och avloppsvattenhanteringen har i regel fungerat bra.

De minskande försäljningsintäkterna och den ökande läckvattenprocenten ger dock nya utmaningar för de kommande år.

Personal och direktions förtjänar ett stort Tack för välutfört arbete!

Raseborg den 21.1.2019

Tom Törnroos
vattenverkets direktör

1.3 Organisation och personal

Raseborgs Vattens ordinarie personal bestod vid årets slut av 21 stycken heltidsanställda samt 2 deltidsanställda (5 %). Antalet anställda med månadslön är 14 stycken, medan 7 har timlön. I slutet av året pensionerades Erik Dahl efter 43 tjänsteår. Personalstyrkan hölls på samma nivå då Janne Nyberg anställdes från 1.12.

Under året ordnades för personalen en exkursion till Gammelstadens vattenreningsverk i Helsingfors, som drivs i HSY:s regi.

Personalens medelålder är 46,9 år. I tabellen nedan illustreras ålders- och lönefördelningen mellan de anställda.

Åldersfördelning	Månadslön	Timlön	Totalt
20-29	4		4
30-34	1	1	2
35-39			
40-44		1	1
45-49	2	1	3
50-54		2	2
55-59	4	1	5
60-64	3	1	4
Totalt	14	7	21

De deltidsanställda (5 %) är inte beaktade i ovanstående åldersfördelning.

Personalen på studiebesök till HSY

ORGANISATIONSSCHEMA

Två reningsverksskötare arbetar med arbetsledaransvar. Organisationen arbetade i ett skift och ytterom arbetstid fungerade dejoursberedskap.

Direktionens sammansättning 31.12.2018

Ordinarie	Ersättare
ordf. Mikael Borgman	Linnéa Henriksson
viceordf. Petri Palin	Veijo Kämppi
Tina Nykänen-Lindqvist	Mona Wickström
Per Falenius	Erik Munsterhjelm
Kerstin Gottberg	Lenita Vanhapelto
Tom Rehn	Rune Westerlund
Cynthia Moed-Ring	Dick Mannström

Linnéa Henriksson stadsstyrelsens representant.

Direktionen sammanträdde 8 gånger under året.

1.4 Ekonomi

Vattenförsäljningen uppgick till 1 340 198 m³ och omsättningen till 5 921 665 €.

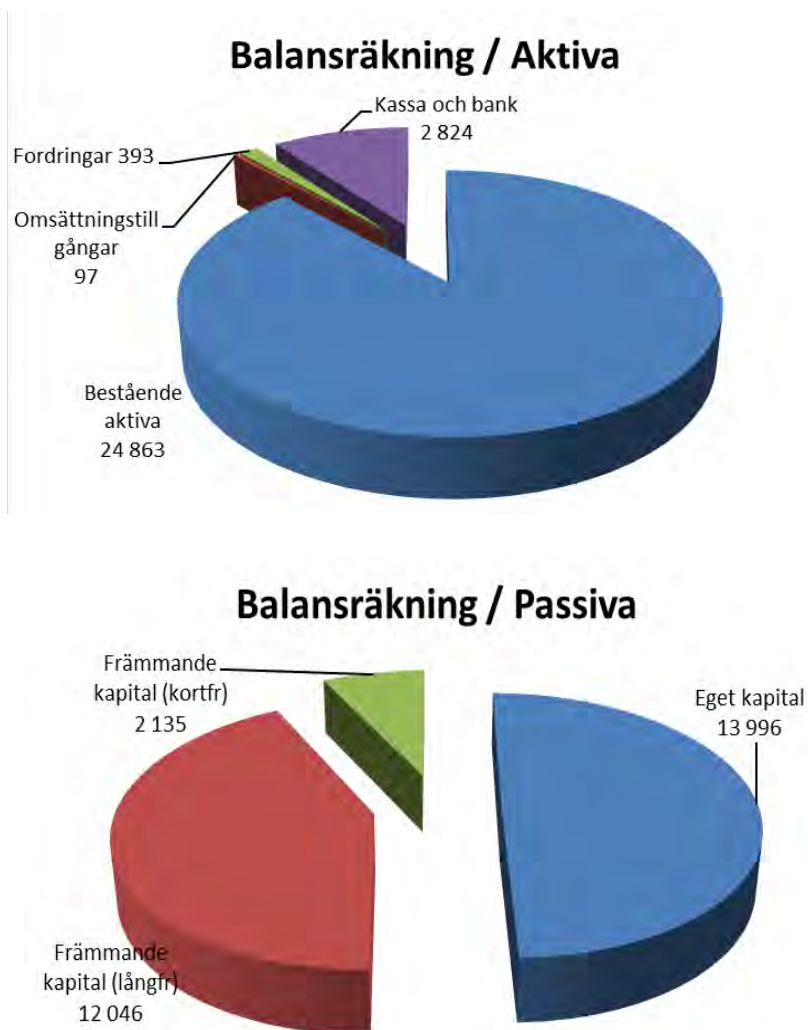
Årets överskott är 583 863 €.

Vid jämförelse med mätare i uppgjord budget kan det konstateras att intäkterna på 4,41 €/m³ är 2 cent under budget, medan utgifterna på 2,35 €/m³ är 1 cent under budget.

Överskottet om 583 863 € överförs till kontot räkenskapsperiodens över/underskott i affärsverkets balansräkning under eget kapital.

Raseborgs Vattens avkastning till staden	598 533 €
Räntekostnader	156 411 €
Långfristigt främmande kapital	12 046 311 €

(1000 €)

1.5 Vattenanskaffning

Björknäs vattentäkt

Under året pumpades grundvatten från 12 st. vattentäkter, av vilka Ekerö, Björknäs, Landsbro, Mjölbolsta, Korsnäs och Brödtorp är de viktigaste. Den totala vattenpumpningen uppgick till 1 702 004 m³ (1 657 322 m³), vilket ger ett medeltal på 4 663 m³ (4 541 m³) per dygn. Såld vattenmängd 1 340 198 m³ (1 365 659 m³).

Skillnaden mellan pumpad och försåld vattenmängd, som uppgår till 361 806 m³ (291 663 m³) eller 21,3 % (17,5 %) består av vatten som använts vid underhåll av ledningsnätet, läckvatten samt vatten som använts vid brandtillbud.

Vid alla vattentäkter förutom Mjölmarby och Lindnäs justerades råvattnets pH med lut, soda eller kalksten. Mjölmarby råvatten pumpas genom aktivkolfiler för reduktion av bekämpningsmedel, medan vatten från Lindnäs vattentäkt används enbart som tekniskt vatten av vägförvaltningen. Vid Finnäs vattentäkt fortsatte skyddskloreringen för att säkerställa vattenkvaliteten.

UV lampor finns installerade i Björknäs, Västervik, Landsbro, Brödtorp, Korsnäs, Nyby och Mjölbolsta vattentäkter.

Vattentäkt	Pumpad mängd m ³ /år	
	2017	2018
Ekerö	493 103	511 400
Landsbro	130 417	207 536
Mjölbolsta	302 915	229 492
Björknäs	314 820	307 186
Brödtorp	153 240	140 335
Nyby	53 101	71 263
Korsnäs	101 638	98 863
Mjölmarby	33 563	26 289
Västervik	52 642	89 330
Finnäs	4 262	4 350
Kansjerf	16 894	15 255
Manibacka	727	705
Totalt	1 657 322	1 702 004

Sammanställning av analysresultat:

		Sammanställning av analysresultat karis området														
År 2018	(V=kvalitetskrav, T=kvalitetsmål)	Escherichia coli	Clostridium perfringens, titet mukaan lukien	kolliforma bakterier	lukt	smak	grumlighet	färg	pH	ledningsförmåga	järn	mangan	aluminium	Ammonium	nitrit	nitrit i utgående vatten
		0 pmy/ 100 ml	0 pmy/ 100 ml	0 pmy/ 100 ml	1=käyttäjien hyväksyttävissä, ei muutosta, 2=ei ole hyväksyttävissä, on muutos				6,5 - 9,5	< 2500 µS/cm	< 200 µg/l	< 50 µg/l	< 200 µg/l	< 0,50 mg/l	0,50 mg/l	0,10 mg/l
		V	T	T	T	T	T	T	V/T	T	T	T	T	T	V	V
		Sammandrag av distributionsområdets resultat														
antal analyser (st)		15	0	15	15	15	15	15	9	9	15	15	3	12	3	3
antal analyser som uppfyller krav/rekommendationer (st)		15	0	15	15	15	15	15	9	9	15	15	3	12	3	3
antal analyser som ej uppfyller krav/rekommendationer (st)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
antal analyser som uppfyller krav/rekommendation (%)		100,0		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
analysresultatens medeltal		0		0					7,9	239	0	0	0	0,00	0,00	0,00
medeltal för analyser som ej uppfyller resultat																
största analysresultat		0	0	0					8,3	281	0	5	0	0,00	0,00	0,00
minsta analysresultat		0	0	0					7,6	226	0	0	0	0,00	0,00	0,00
pH <6,5	antal resultat								0							
pH >9,5	antal resultat								0							
pH <6,5	summan av resultat								0,0							
pH >9,5	summan av resultat								0,0							
summan av analysresultaten									70,9							
summan av resultaten som ej uppfyller krav/rekommendation									0,0							

		Sammanställning av analysresultat i Ekenäsområdet														
År 2018	(V=kvalitetskrav, T=kvalitetsmål)	Escherichia coli	Clostridium perfringens, titet mukaan lukien	kolliforma bakterier	lukt	smak	grumlighet	färg	pH	ledningsförmåga	järn	mangan	aluminium	Ammonium	nitrit	nitrit i utgående vatten
		0 pmy/ 100 ml	0 pmy/ 100 ml	0 pmy/ 100 ml	1=käyttäjien hyväksyttävissä, ei muutosta, 2=ei ole hyväksyttävissä, on muutos				6,5 - 9,5	< 2500 µS/cm	< 200 µg/l	< 50 µg/l	< 200 µg/l	< 0,50 mg/l	0,50 mg/l	0,10 mg/l
		V	T	T	T	T	T	T	V/T	T	T	T	T	T	V	V
		Sammandrag av distributionsområdets resultat														
antal analyser (st)		28	0	28	16	16	16	16	16	16	16	16	3	16	4	3
antal analyser som uppfyller krav/rekommendationer (st)		28	0	28	16	16	16	16	16	16	16	16	3	16	4	3
antal analyser som ej uppfyller krav/rekommendationer (st)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
antal analyser som uppfyller krav/rekommendation (%)		100,0		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
analysresultatens medeltal		0		0					7,6	188	2	0	6	0,00	0,00	0,00
medeltal för analyser som ej uppfyller resultat																
största analysresultat		0	0	0					7,9	247	11	4	19	0,02	0,00	0,00
minsta analysresultat		0	0	0					7,3	150	0	0	0	0,00	0,00	0,00
pH <6,5	antal resultat								0							
pH >9,5	antal resultat								0							
pH <6,5	summan av resultat								0,0							
pH >9,5	summan av resultat								0,0							
summan av analysresultaten									122,0							
summan av resultaten som ej uppfyller krav/rekommendation									0,0							

1.6 Vattendistribution och avloppsavledning

Nyinstallerad vattenmätare

Verksamhetsområdet omfattar med nuvarande indelning 7 st. separata områden. De största är centrumområdena i Karis, Pojo och Ekenäs. Dessa områden omfattar både vatten- och avloppsvattenhantering. Avloppsvattnet renades centralt i Karis-Pojo eller Skeppsholmens reningsverk.

I Finnäs, Bromarv och Manibacka finns separata distributionsnät. I Bromarv renades avloppsvattnet i ett lokalt reningsverk, medan det i de två övriga områdena enbart distribuerades vatten.

För att eliminera lukt vid avloppspumpstationer installerades aktivkolfiler vid Hermansgatans, Gammelboda, Leksvall och Candelinsgatans avloppspumpstationer. Elcentralen vid Järnvägsgatans avloppspumpstation förnyades.

Under året anslöts 14 nya kunder till vårt ledningsnät.
27 st läckage på huvudvattenledningar reparerades och 26 st. anslutningar förnyades.

Utbyggd teknik per 31.12 2018	
Vatten	398,7 km
Avlopp	421,6 km
Tryckförhöjningsstationer	8 st.
Vattentorn	3 st.
Avloppspumpstationer	139 st.
Reningsverk	3 st.

1.7 Dagvattenhantering

Norra strandgatan

Med dagvatten avses smält- och regnvatten från fastigheter, gator och övriga allmänna områden, som leds in i stadens ledningsnät för dagvatten.

Enligt lagen om vattentjänster skall dagvattentjänsterna avskiljas från de övriga verksamheterna inom kommunens bokföring, likaledes bör överenskommelse fattas angående ansvarsfördelningen mellan staden och vattenverket angående det tekniska ansvaret för utbyggnad och underhåll.

Dagvattenhanteringen sköttes enligt överenskommelse av vattenverket under år 2018.

Under året investerades i nya dagvattenledningar totalt 170 431,70 € och för underhåll av befintliga ledningar användes 31 582 €.

Dagvattenledningsnätets bokföringsvärde per 31.12.2018 uppgick till 2 889 707,53 €.

Kostnaderna för dagvattenhanteringen fakturerades samhällstekniska avdelningen

1.8 Avloppsvattenrening

Skeppsholmens reningsverk luftningsbassänger

Vid avloppsreningsverken renades under året 2 453 741 m³ avloppsvatten. Tekniken i reningsverken varierar, medan huvudprincipen för reningen är densamma.

Avloppsvattnet renades mekaniskt, biologiskt och kemiskt.

Totalt komposterades 3 466 ton slam från reningsverken.

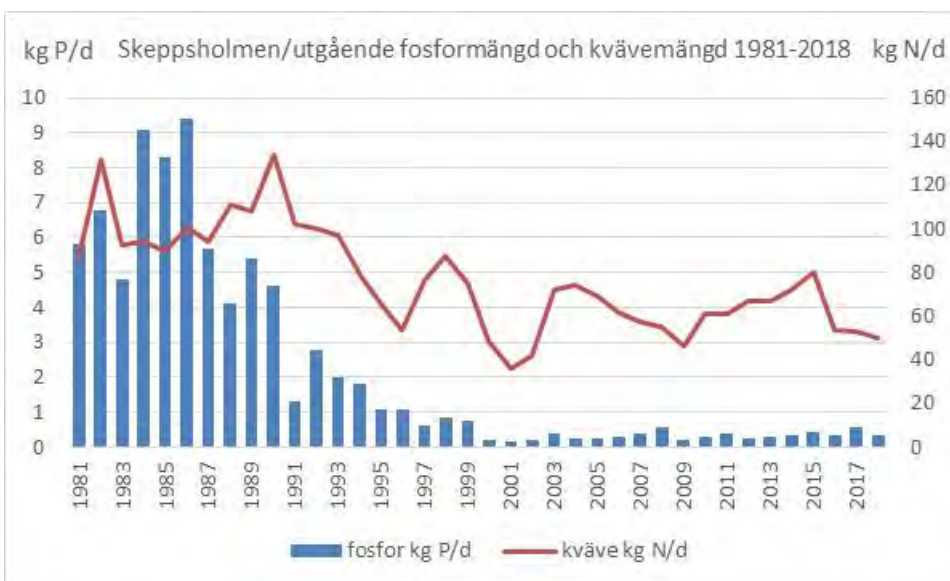
Reningsverken uppfyllde ställda reningskrav.

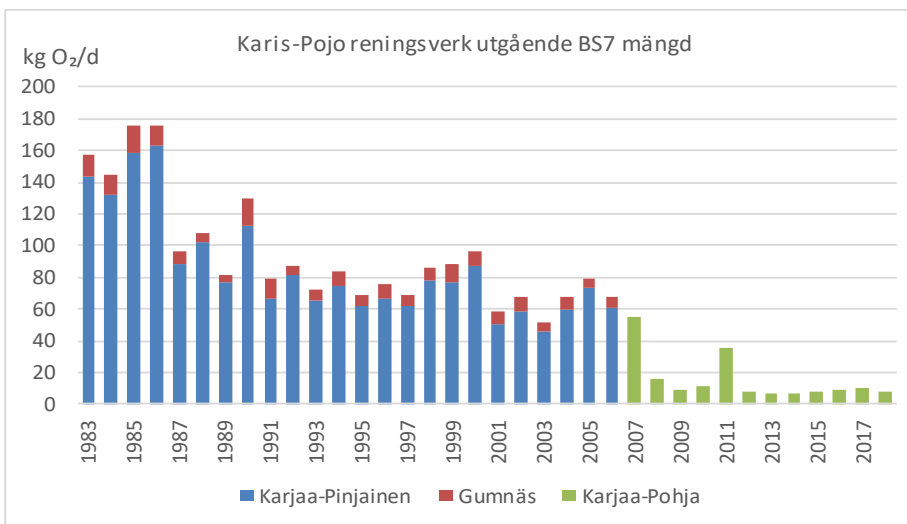
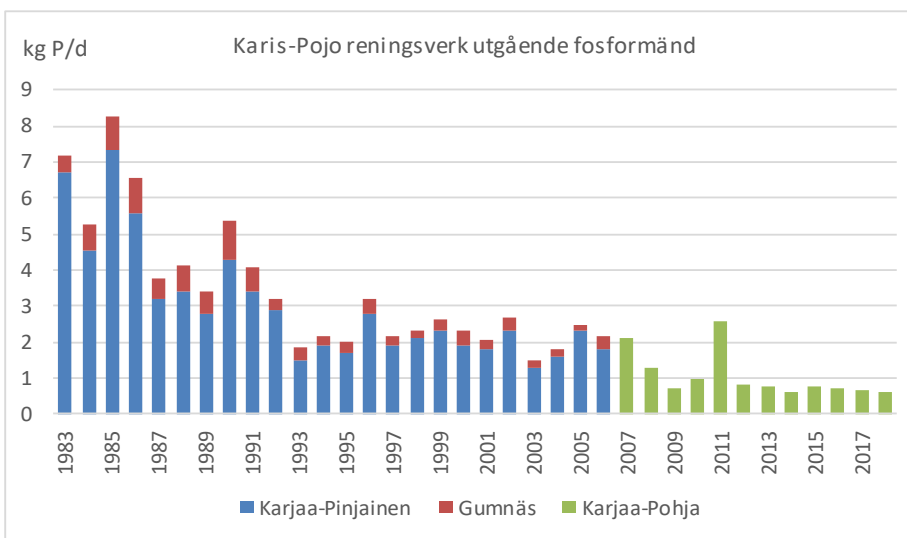
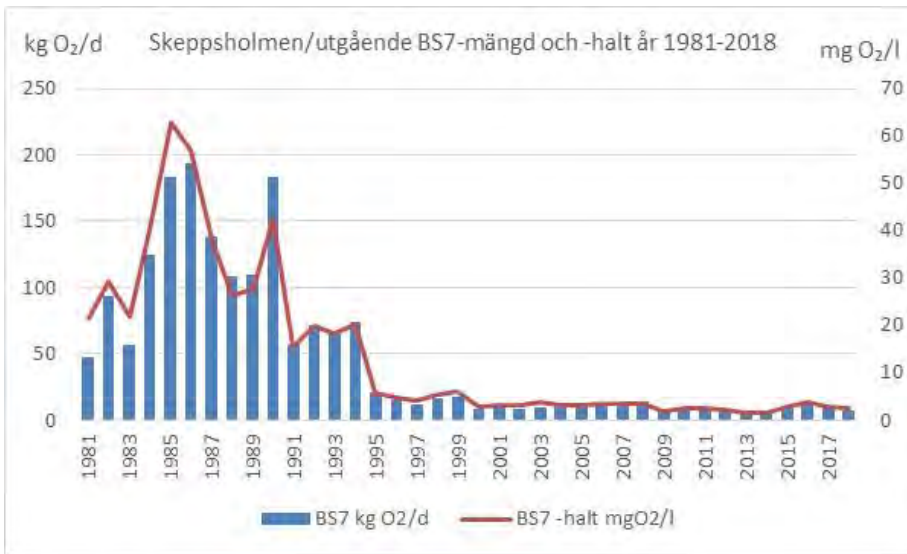
Reningsresultat som årsmedelvärden: ej uppdaterat

Reningsverk	Q _{med.} m ³	BS ₇ %	P %	N %	Q _{tot} m ³
Karis-Pojo	3 722	99	97	78	1 358 581
Skeppsholmen	2 963	99	99	76	1 081 656
Bromarv	37	99	99	58	13 504

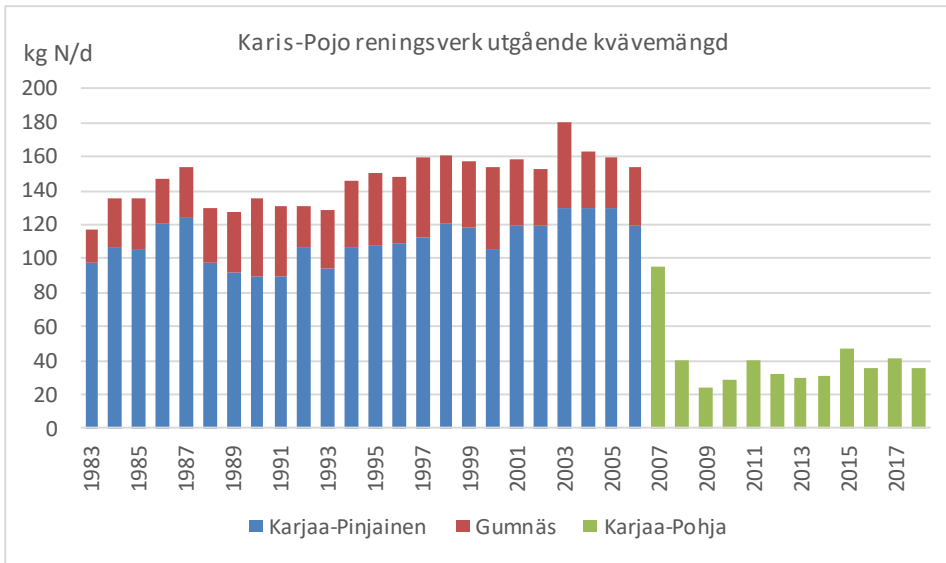
Reningskrav	BS ₇ %	P %	N %
Karis-Pojo	95	95	70
Skeppsholmen	95	95	60
Bromarv	90	90	40

I nedanstående diagram illustreras reningseffekten vid våra centralreningsverk och utvecklingen för fosfor, kväve och syreförbrukande ämnen under de senaste årtiondena.

1.9 Utbyggnad och saneringar

Utbyggnad vid Bryggarsvängen i Svartå, Jonny Lehtinen

Installation av mätbrunn, tennisplan i Ekenäs, Robin Lindholm

Under året sanerades teknik vid bl.a Skidlöparvägen, Carpelansvägen, Dragsvikvägen, Valsverksvägen, Remboldusgatan,, Järnvägsgatan, Ystadsgatan, och Borgmästarsgatan, totalt 2,27 km

Kompletteringar gjordes vid Genvägen, Lillvik, Grabbstrandsvägen, Dragsvik parkgränd, Båssagränd, Remboldusgatan, Prästgårdsvägen, Dragsvikvägen, Dalgatan, Flemingsgatan och Bryggarsvägen, totalt 2,69 km

Läckvattenundersökningen utfördes i Pojo och Fiskars.

Totalt investerades under året 900 687 € (netto 885 687 €) av årets budget på 1 050 000 €.

Exkl. interna kostn. och intäkter

2. Resultaträkning

	01.01.-31.12.2018		01.01.-31.12.2017	
Omsättning	5 883 885,68		6 110 641,86	
Övriga rörelseintäkter	69 273,16		122 074,00	
Material och tjänster				
Material, förnödenheter och varor				
Inköp under räkenskapsperioden	-748 082,16		-710 183,33	
Ökning/minskning av lager				
Köp av tjänster	-1 083 041,73		-1 070 903,41	
Personalkostnader				
Löner och arvoden	-905 605,71		-924 442,06	
Lönebikostnader				
Pensionskostnader	-196 950,73		-190 863,43	
Övriga lönebikostnader	-32 184,86		-37 288,79	
Avskrivningar och nedskrivningar				
Avskrivningar enligt plan	-1 501 689,39		-1 481 288,97	
Övriga rörelsekostnader	-149 717,12		-134 731,50	
Rörelseöverskott	1 335 887,14		1 683 014,37	
Finansiella intäkter och kostnader				
Ränteintäkter	0,00		0,00	
Övriga finansiella intäkter	3 167,20		4 621,27	
Till kommunen betalda räntekostnader	-52 762,63		-66 840,36	
Till övriga betalda räntekostnader	-103 648,47		-118 947,44	
Ersättning för grundkapitalet	-598 532,80		-598 532,80	
Övriga finansiella kostnader	-247,15		-106,20	
Överskott (underskott) före extraordinära poster	583 863,29		903 208,84	
Extraordinära intäkter och kostnader				
Extraordinära intäkter				
Räkenskapsperiodens överskott	583 863,29		903 208,84	
Resultaträkningens nyckeltal	2018		2017	
Avkastning på placerat kapital, %	5,77 %		7,08 %	
Avkastning på kommunens placerade kapital, %	7,28 %		9,48 %	
Vinst, %	9,92 %		14,78 %	

3. Balansräkning	31.12.2018		31.12.2017	
Aktiva				
Bestående aktiva				
Immateriella tillgångar				
Immateriella rättigheter		19 962,89		12 835,02
Materiella tillgångar				
Mark- och vattenområden	51 437,70		51 437,70	
Anslutningsavgifter	71 448,12		71 448,12	
Byggnader	6 315 924,25		6 718 569,13	
Fasta konstruktioner och anläggningar	17 989 081,23		18 553 289,07	
Maskiner och inventarier	0,00		0,00	
Förskottsbetalning och pågående nyanläggningar	392 061,27	24 819 952,57	52 778,36	25 447 522,38
Placeringar				
Anslutningsavgifter		22 773,29		18 333,29
Rörliga aktiva				
Omsättningstillgångar				
Material och förnödenheter		97 404,92		99 666,15
Fordringar				
Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	322 722,10		413 140,05	
Fordringar hos kommunen	36 168,89		30 252,01	
Övriga fordringar	34 273,05		30 389,11	
Resultatregleringar	0,00	393 164,04	0,00	473 781,17
Kassa och bank		2 823 963,92		2 326 346,36
		€ 28 177 221,63		€ 28 378 484,37
Passiva				
Eget kapital				
Grundkapital	9 975 546,53		9 975 546,53	
Uppskrivningsfond	1 249,46		1 249,46	
Överskott från tidigare räkenskapsperioder	3 435 041,17		2 531 832,33	
Räkenskapsperiodens överskott	583 863,29	13 995 700,45	903 208,84	13 411 837,16
Främmande kapital				
Långfristigt				
Lån från finansiella inst o försäkr. anst.	4 760 728,24		5 676 866,48	
Lån från kommunen	2 808 649,20		3 118 649,20	
Erhållna förskott	7 269,50		469,00	
Räntefria skulder till kommunen/ansl.avg.	152 657,25		152 657,25	
Anslutningsavgifter och övriga skulder	4 317 006,92	12 046 311,11	4 089 760,92	13 038 402,85
Kortfristigt				
Lån från finansiella inst o försäkr. anst.	916 138,24		1 066 138,34	
Lån från kommunen	310 000,00		310 000,00	
Erhållna förskott	0,00		0,00	
Leverantörsskulder	390 996,79		250 486,50	
Räntefria skulder till kommunen	289 817,42		45 946,45	
Övriga skulder	3 159,56		31 069,50	
Resultatregleringar	225 098,06	2 135 210,07	224 603,57	1 928 244,36
		€ 28 177 221,63		€ 28 378 484,37
Balansräkningens nyckeltal				
Soliditetsgrad, %		49,68 %		47,26 %
Relativ skuldsättningsgrad, %		238,10 %		240,12 %
Akkumulerat överskott (underskott)		4 018 904,46		3 435 041,17
Lånestock 31.12 €		8 795 515,68		10 171 654,02

Förtroendeorgan: Direktionen för Raseborgs Vatten
Ansvarsperson: Tom Törnroos

Verksamhetsbeskrivning

Raseborgs Vatten producerar vattentjänster för invånare och företag i Raseborg. Inom verksamhetsområdet, som godkänts i fullmäktige, är ca 6 750 fastigheter anslutna till vattenförsörjningen. Verksamheten finansieras i helhet via avgifter från kunderna.

Verksamhetens målsättningar tyngdpunkter och centrala förändringar 2018

Vattenkvalitet
Säkerhet
Optimal drift
Kortare distributionsstörningar

Verksamhetens målsättningar, tyngdpunkter och centrala förändringar 2019-2020

Mera omfattande saneringsprogram för att minska läckvattenmängd i vatten och avloppsvattennätet.

Bindande mål 2018

BS	Verksamhetsmål	Eftersträvad nivå / Mätare
	Vattenanskaffning	Fortsatt installation av UV lampor. Förbättrad övervakning vid vattentäkterna
	Installationen av UV lampor fortsätter.	
	Vattendistribution	Förnyande av strategiska ventiler Minskad läckvattenmängd Uppdatering av kartor
	Fortsatt planering för sanering av ledningsnätet.	
	Avledande av avlopp	Förbättrad fjärrövervakning vid avloppspumpstationer. Fortsatt läckvattenundersökning med mål att minska dagvatten i avloppsvattennätet.
	Fortsatt planering för sanering av ledningsnätet.	
	Avloppsvattenhantering	Fortsatt effektiv rening för kväve, fosfor och BS ₇ . Optimerad kemikalie- och energiförbrukning.
	Fortsatt optimering av drift.	
	Anslutningsavgift	Förnyande av anslutningstariff för stora byggnader för kommersiellt eller industriellt bruk
	Beslut Raseborgs vattens direktion § 72 19.12.2017.	

Förtroendeorgan: Direktionen för Raseborgs Vatten
Ansvarsperson: Tom Törnroos

Analys över åtgärder

Planerade saneringar och utbyggnad genomförda. För planering av kommande sanering har läckvattenundersökning utförts i Karis-Pojo området
Myndighetskrav följs upp via regelbundna provtagningar på såväl distribuerat vatten, som renat avloppsvatten. Provtagningarna utförs enligt godkänt kontrollprogram.

Nyckeltal	BS 2017	BU 2018	BS 2018
antal anslutningar st	6 719	6 770	6 733
såld vattenmängd m ³	1 365 659	1 390 000	1 340 198
såld avloppsvattenmängd m ³	1 305 719	1 325 000	1 268 849
vattenledning km	397	394	399
avloppsledning km	420	415	421
vattentäcker st	12	12	12
avloppspumpstationer st	145	145	139
avloppsreningsverk st	3	3	3
Mätare:			
utgifter (€/m ³)	2,26	2,36	2,35
inkomster (€/m ³)	4,50	4,43	4,41

Förtroendeorgan: Direktionen för Raseborgs Vatten
Ansvarsperson: Tom Törnroos

Ekonomi	BS 2017	BU 2018	Förändring i budgeten	BS 2018	Avvikelse	Utfall i %
Intäkter						
Försäljningsintäkter	6 139 287	6 164 010		5 921 665	-242 345	96,1 %
Övriga intäkter	122 074	61 400		69 273	7 873	112,8 %
Intäkter totalt	6 261 361	6 225 410	0	5 990 938	-234 472	96,2 %
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-4,3 %		
Kostnader						
Material, förnödenheter och varor	-721 345	-743 480		-762 236	-18 756	102,5 %
Köp av tjänster	-1 088 387	-1 087 730		-1 106 667	-18 937	101,7 %
Löner och arvoden	-924 442	-1 001 940		-905 606	96 334	90,4 %
Lönebikostnader	-228 152	-260 020		-229 136	30 884	88,1 %
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 481 289	-1 421 000		-1 501 689	-80 689	105,7 %
Övriga rörelsekostnader	-134 732	-191 300		-149 717	41 583	78,3 %
Kostnader totalt	-4 578 347	-4 705 470	0	-4 655 051	50 419	98,9 %
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				1,7 %		
Rörelseöverskott	1 683 014	1 519 940	0	1 335 887	-184 053	87,9 %
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-20,6 %		
Ränteintäkter					0	0,0 %
Övriga finansiella intäkter	4 621			3 167	3 167	0,0 %
Till kommunen bet. räntekostn.	-66 840	-52 000		-52 763	-763	101,5 %
Till övriga bet. räntekostnader	-118 947	-120 000		-103 648	16 352	86,4 %
Ersättning för grundkapital	-598 533	-599 000		-598 533	467	99,9 %
Övriga finansiella kostnader	-106			-247	-247	0,0 %
Räkenskapsperiodens överskott	903 209	748 940	0	583 863	-165 077	78,0 %
Förändring (BS 2018 vs BS 2017)				-35,4 %		

Analys av ekonomi och nyckeltal

Allmänt:

Under året levererades vatten av god kvalitet till våra kunder och avloppsvattenreningen höll hög klass. Då läckvattenmängden i ledningsnätet tenderar öka bör för de kommande åren ett mera omfattande saneringsprogram utarbetas.

Ekonomi:

Till följd av minskad vattenförbrukning hos i första hand storförbrukare stannade vattenförsäljningen rejält under budget. Detta resulterade i att årets ekonomiska resultat är sämre än beräknat trots att driftkostnader höll sig inom givna ramar.

5. Investeringar 2018

Verksamhetsenhet	Nyanskaffningar	Budget inkl. ändringar	Utfall i %	Skillnad
Vattentag				
Komplettering av vattentäcker	-13 649,15	-25 000	54,6	11 350,85
	-13 649,15	-25 000	54,6	11 350,85
Ledningsnät (vatten, avlopp, ytvatten)				
Utbyggnad av bostads- och industriområden Finansieringsbidrag	-152 752,01 15 000,00	-370 000	41,3	217 247,99 15 000,00
Sanering av ledningsnätet	-631 931,48	-550 000	114,9	-81 931,48
Läckvattenundersökning i avl.vattennätet	-11 200,00	-5 000	224,0	-6 200,00
Ekenäs-Karis förbindelseledning	-11 358,77			-11 358,77
Sanering av Karis vattentorn	-40 064,62	-50 000		9 935,38
	-832 306,88	-975 000	85,4	142 693,12
Pumpstationer, avlopp				
Komplettering av avloppspumpstationer	-27 104,42	-25 000	108,4	-2 104,42
Reningsverk				
Komplettering av reningsverk	-12 627,00	-25 000	50,5	12 373,00
	-12 627,00	-25 000	50,5	12 373,00
Utgifter	-900 687,45	-1 050 000	85,8	149 312,55
Inkomster	15 000,00	0		15 000,00
Netto	-885 687,45	-1 050 000	84,4	164 312,55

6. Finansieringsanalys

	2018		2017	
Verksamhetens kassaflöde				
Rörelseöverskott	1 335 887,14		1 683 014,37	
Avskrivningar och nedskrivningar	1 501 689,39		1 481 288,97	
Finansiella intäkter och kostnader	-752 023,85		-779 805,53	
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	2 085 552,68	0,00	2 384 497,81
Investeringarnas kassaflöde				
Investeringsutgifter	-900 687,45		-874 658,35	
Finansieringsandelar för investeringsutgifter	15 000,00		51 837,34	
Överlåtelseinkomster av tillgångar bland bestående aktiva		-885 687,45		-822 821,01
Verksamhetens och investeringsarnas kassaflöde		1 199 865,23		1 561 676,80
Finansieringens kassaflöde				
Förändring i utlåningen				
Ökning av övriga fordringar / anslutningsavgifter				
Förändringar i lånebeståndet				
Ökning av långfristiga lån från kommunen				
Ökning av långfristiga lån från övriga				
Minskning av långfristiga lån från kommunen	-310 000,00		-310 000,00	
Minskning av långfristiga lån från övriga	-1 066 138,34		-1 066 138,34	
Förändringar av kortfristiga lån från kommunen		-1 376 138,34		-1 376 138,34
Övriga förändringar av likviditeten				
Förändring av omsättningstillgångar	2 261,23		29 375,24	
Förändring av fordringar på övriga	86 534,01		50 557,48	
Förändring av fordringar på kommunen	-5 916,88		-30 123,20	
Förändr. av räntefria skulder till kommunen	243 870,97		-270 318,75	
Förändringar av räntefria skulder	347 141,34	673 890,67	397 801,68	177 292,45
Finansieringens kassaflöde		-702 247,67		-1 198 845,89
Förändring av likvida medel		497 617,56		362 830,91
Förändring av likvida medel				
Likvida medel 31.12	2 823 963,92		2 326 346,36	
Likvida medel 1.1	-2 326 346,36	497 617,56	-1 963 515,45	362 830,91
Finansieringsanalysens nyckeltal		2018		2017
Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde under 5 år		2 700 583,80		2 402 376,32
Intern finansiering av investeringar, %		235,47 %		291,68 %
Låneskötselbidrag		1,46		1,66
Likviditet, kassadagar		168		139
Quick ratio		1,51		1,45
Current ratio		1,55		1,50

NOTER TILL BOKSLUTET

7.1 Värderings- och periodiseringsprinciper och metoder

Principer och metoder för uppgörande av bokslutet

Jämförande uppgifter med tidigare år

Från och med bokslutet för år 2016 särredovisades dagvattenhanteringen i Raseborgs Vatten så att separat balans- och resultaträkning samt finansieringsanalys uppgjorts. Raseborgs Vatten fakturerar tekniska centralen för kostnaderna för hanteringen under året inklusive det årliga avskrivningsbeloppet. En separat taxa för dagvattenhanteringen har inte införts.

Finansieringstillgångar

Hantering av derivatavtal

Med derivatavtal avses avtal om ränteväxling. Avtalen ingås i säkringssyfte. 31.7.2006 har för Karis Vatten (nu Raseborgs Vatten) ingåtts ett avtal om ränteväxling till ett belopp om 3 000 000 €. I avtalet har den rörliga räntan bundits till fast ränta. Avtalet gäller fram till och med 2.8.2021.

7.2 Verksamhetens intäkter

	2018	2017
Omsättning	5 921 664,66	6 139 297,06
Övriga rörelseintäkter	69 273,16	122 074,00
Intäkter inkl. interna	5 990 937,82	6 261 371,06
Interna intäkter	-37 778,98	-28 645,20
Intäkter av affärsverksamheten totalt	5 953 158,84	6 232 725,86

7.3 FÖRÄNDRINGAR I BESTÅENDE AKTIVA
Redogörelse för grunderna för avskrivningar enligt plan

Avskrivningarna på förslitning underkastade tillgångar bland bestående aktiva har fastställts på basis av en på förhand uppgjord avskrivningsplan. Avskrivningarna enligt plan har beräknats utgående från tillgången bland bestående aktivas anskaffningsutgift enligt beräknad ekonomisk användningstid.

De beräknade avskrivningstiderna vilka följer Raseborgs stads avskrivningsplan och de mot dessa svarande avskrivningsprocenterna samt avskrivningsmetoderna är:

Lineära avskrivningar	Mark- och vattenområden	Byggnader		Fasta konstruktioner & anläggningar
		Ekonomi	Fabriks- och produktion	(Vattendist.nät, avloppsnät)
År	Ingen	18 år	25 år	35 år

Små anskaffningar av tillgångar, vilkas anskaffningsutgift är under 10.000 €, har upptagits som årskostnad.

Bestående aktiva

	Immateriella tillgångar	Materiella tillgångar					Placeringar	Sammanlagt	
	Immateriella rättigheter	Mark- och vattenområden	Byggnader	Fasta konstruktioner och anläggningar	Maskiner och inventarier	Förskottsbetal. och pågående nyanläggningar	Totalt		Övriga fordringar / anslutningsavgifter
Oavskriven anskaffningsutgift 1.1.	12 835,02	122 885,82	6 718 569,13	18 553 289,07		52 778,36	25 447 522,38	18 333,29	25 478 690,69
Ökningar under räkenskapsperioden	11 200,00			503 064,54		381 982,91	885 047,45	4 440,00	900 687,45
Finansieringsandelar under räkenskapsperiod						15 000,00	15 000,00		15 000,00
Minskningar under räkenskapsperiod									
Överföringar mellan poster	utg int			27 700,00		27 700,00	0,00		
Räkenskapsperiodens avskrivningar	4 072,13		402 644,88	1 094 972,38			1 497 617,26		1 501 689,39
Nedskrivningar och deras återf.									
Oavskriven anskaffningsutgift 31.12.	19 962,89	122 885,82	6 315 924,25	17 989 081,23		392 061,27	24 819 952,57	22 773,29	24 862 688,75

7.4 Rörliga aktiva, fordringar

Specifikation över fordringar	2018	2017
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	322 722,10	413 140,05
Fordringar hos kommunen	36 168,89	30 252,01
Övriga fordringar	34 273,05	30 389,11
Resultatregleringar	0,00	0,00
Kortfristiga fordringar totalt	393 164,04	473 781,17

7.5 Eget kapital

Förändringar i eget kapital	2018	2017
Grundkapital	9 975 546,53	9 975 546,53
Uppskrivningsfond	1 249,46	1 249,46
Överskott från tidigare räkenskapsår	2 531 832,33	1 606 253,19
Föregående års överskott	903 208,84	925 579,14
Överskott från tidigare räkenskapsår 31.12	3 435 041,17	2 531 832,33
Räkenskapsperiodens överskott	583 863,29	903 208,84
Eget kapital totalt	13 995 700,45	13 411 837,16

7.6 Främmande kapital

Långfristigt främmande kapital	2018	2017
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	4 760 728,24	5 676 866,48
Lån från kommunen	2 808 649,20	3 118 649,20
Erhållna förskott	7 269,50	469,00
Räntefria skulder från kommunen / ansl.avg.	152 657,25	152 657,25
Anslutningsavgifter och övriga skulder		
Anslutningsavgifter	4 317 006,92	4 089 760,92
Långfristigt främmande kapital totalt	12 046 311,11	13 038 402,85
Kortfristigt främmande kapital	2018	2017
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	916 138,24	1 066 138,34
Lån från kommunen / amortering	310 000,00	310 000,00
Erhållna förskott	0,00	0,00
Leverantörsskulder	390 996,79	250 486,50
Räntefria skulder från kommunen	289 817,42	45 946,45
Övriga skulder	3 159,56	31 069,50
Resultatregleringar	225 098,06	224 603,57
Kortfristigt främmande kapital totalt	2 135 210,07	1 928 244,36
Främmande kapital totalt:	14 181 521,18	14 966 647,21

7.7 Lån som förfaller till betalning senare än efter fem år enligt amorteringsplan

	2018 Saldo 31.12.2023	2017 Saldo 31.12.2022
Lån från finansiella institut o försäkringsanstalter	2 159 340,48	2 659 103,92
Lån från kommunen	2 188 649,20	2 188 649,20
	4 347 989,68	4 847 753,12

7.8 Passiva resultatregleringar

Specifikation av passiva resultatregleringar	2018	2017
Periodiserade räntor	31 090,21	34 646,61
Periodisering av löner och lönebikostnader	11 801,38	9 137,91
Periodisering av semesterlöneskuld och lönebikostnader	182 206,47	180 819,05
Passiva resultatregleringar totalt	225 098,06	224 603,57

7.9 Antal anställda

	2018	2017
Heltidsanställda	21	21
Deltidsanställda	2	2
Antal anställda totalt	23	23

7.10 Personalkostnader

Personalkostnader	2018	2017
Löner och arvoden	918 746,57	928 135,44
Till löner hörande ersättningar	13 140,86	3 693,38
	905 605,71	924 442,06
Personalbikostnader		
Pensionskostnader	196 950,73	190 863,43
Övriga lönebikostnader	32 184,86	37 288,79
	229 135,59	228 152,22
Totalt enligt resultaträkningen	1 134 741,30	1 152 594,28
Aktiverade personalkostnader	67 256,61	67 835,78
Personalkostnader inkl aktiverade personalkostn. totalt:	1 201 997,91	1 220 430,06

7.11 Förteckning över använda bokföringsböcker och verifikat

DAGBOK
HUVUDBOK
RESULTATRÄKNING
BALANSRÄKNING
BOKSLUTSSPECIFIKATIONER

ANVÄNDA VERIFIKAT

Verifikationsslag	Verifikat nr
001 Ingående balans	
002 Memorialverifikat	2 001 - 2 114
009 Anläggningstillgångar	9 001 - 9 012
013 Sonet lager	13 060 - 13 110
015 Kontoutdragshändelser	15 001 - 15 313
030 Löneverifikat	30 001 - 30 055
047 Inköpsreskontra, prestationer R8	46 001 - 49 253
210 Inköpsreskontra, Rondo	210 001 - 212 561
601 Förs.reskontra, prestationer	600 001 - 600 517
800 Förs.reskontra, vattenfakt. Vesikanta	800 001 - 826 982
810 Förs.reskontra, övrig arbetsfakt.	860 001 - 860 412

Exkl. interna kostn. och intäkter

8.1 Särredovisad resultaträkning

	Raseborgs Vatten	Vatten- försörjning	Dagvatten
	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2018
Omsättning	5 883 885,68	5 852 302,89	31 582,79
Övriga rörelseintäkter	69 273,16	69 273,16	
Material och tjänster			
Material, förnödenheter och varor			
Inköp under räkenskapsperioden	-748 082,16	-747 392,72	-689,44
Ökning/minskning av lager			
Köp av tjänster	<u>-1 083 041,73</u>	<u>-1 073 714,27</u>	<u>-9 327,46</u>
	-1 831 123,89	-1 821 106,99	-10 016,90
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-905 605,71	-905 185,31	-420,40
Lönebikostnader			
Pensionskostnader	-196 950,73	-196 859,25	-91,48
Övriga lönebikostnader	<u>-32 184,86</u>	<u>-32 169,54</u>	<u>-15,32</u>
	-1 134 741,30	-1 134 214,10	-527,20
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan	-1 501 689,39	-1 480 834,38	-20 855,01
Övriga rörelsekostnader	-149 717,12	-149 533,44	-183,68
Rörelseöverskott	1 335 887,14	1 335 887,14	0,00
Finansiella intäkter och kostnader			
Ränteintäkter	0,00	0,00	
Övriga finansiella intäkter	3 167,20	3 167,20	
Till kommunen betalda räntekostnader	-52 762,63	-52 762,63	
Till övriga betalda räntekostnader	-103 648,47	-103 648,47	
Ersättning för grundkapitalet	-598 532,80	-598 532,80	
Övriga finansiella kostnader	<u>-247,15</u>	<u>-247,15</u>	
	-752 023,85	-752 023,85	0,00
Överskott (underskott) före extraordinära poster	583 863,29	583 863,29	0,00
Extraordinära intäkter och kostnader			
Extraordinära intäkter			
Räkenskapsperiodens överskott	583 863,29	583 863,29	0,00

8.2 Särredovisad balansräkning	Raseborgs Vatten 31.12.2018	Vatten- försörjning 31.12.2018	Dagvatten 31.12.2018
Aktiva			
Bestående aktiva			
Immateriella tillgångar			
Immateriella rättigheter	19 962,89	19 962,89	
Materiella tillgångar			
Mark- och vattenområden	51 437,70	51 437,70	
Anslutningsavgifter	71 448,12	71 448,12	
Byggnader	6 315 924,25	6 315 924,25	
Fasta konstruktioner och anläggningar	17 989 081,23	15 155 610,00	2 833 471,23
Maskiner och inventarier	0,00	0,00	
Förskottsbetalning och pågående nyanläggningar	392 061,27	335 824,97	56 236,30
	<u>24 819 952,57</u>	<u>21 930 245,04</u>	<u>2 889 707,53</u>
Placeringar			
Anslutningsavgifter	22 773,29	22 773,29	
Rörliga aktiva			
Omsättningstillgångar			
Material och förnödenheter	97 404,92	97 404,92	
Fordringar			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	322 722,10	322 722,10	
Fordringar hos kommunen	36 168,89	36 168,89	
Övriga fordringar	34 273,05	34 273,05	
Resultatregleringar	0,00	0,00	
	<u>393 164,04</u>	<u>393 164,04</u>	<u>0,00</u>
Kassa och bank			
	2 823 963,92	2 823 963,92	
	<u>28 177 221,63</u>	<u>25 287 514,10</u>	<u>2 889 707,53</u>
Passiva			
Eget kapital			
Grundkapital			
	9 975 546,53	9 975 546,53	
Uppskrivningsfond			
	1 249,46	1 249,46	
Överskott från tidigare räkenskapsperioder			
	3 435 041,17	545 333,64	2 889 707,53
Räkenskapsperiodens överskott			
	583 863,29	583 863,29	0,00
	<u>13 995 700,45</u>	<u>11 105 992,92</u>	<u>2 889 707,53</u>
Främmande kapital			
Långfristigt			
Lån från finansiella inst o försäkr. anst.	4 760 728,24	4 760 728,24	
Lån från kommunen	2 808 649,20	2 808 649,20	
Erhållna förskott	7 269,50	7 269,50	
Räntefria skulder fr kommunen/ansl.avg.	152 657,25	152 657,25	
Anslutningsavgifter och övriga skulder	4 317 006,92	4 317 006,92	
	<u>12 046 311,11</u>	<u>12 046 311,11</u>	<u>0,00</u>
Kortfristigt			
Lån från finansiella inst o försäkr. anst.	916 138,24	916 138,24	
Lån från kommunen	310 000,00	310 000,00	
Erhållna förskott		0,00	
Leverantörsskulder	390 996,79	390 996,79	
Räntefria skulder från kommunen	289 817,42	289 817,42	
Övriga skulder	3 159,56	3 159,56	
Resultatregleringar	225 098,06	225 098,06	
	<u>2 135 210,07</u>	<u>2 135 210,07</u>	<u>0,00</u>
	<u>28 177 221,63</u>	<u>25 287 514,10</u>	<u>2 889 707,53</u>

8.3 Särredovisad finansieringsanalys

	Raseborgs Vatten	Vatten- försörjning	Dagvatten
	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2018	1.1-31.12.2018
Verksamhetens kassaflöde			
Rörelseöverskott	1 335 887,14	1 335 887,14	0,00
Avskrivningar och nedskrivningar	1 501 689,39	1 480 834,38	20 855,01
Finansiella intäkter och kostnader	-752 023,85	-752 023,85	
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	0,00	
	<u>2 085 552,68</u>	<u>2 064 697,67</u>	<u>20 855,01</u>
Investeringarnas kassaflöde			
Investeringsutgifter	-900 687,45	-730 255,75	-170 431,70
Finansieringsandelar för investeringsutgifter	15 000,00	15 000,00	
Överlåtelseinkomster av tillgångar bland bestående aktiva		0,00	
	<u>-885 687,45</u>	<u>-715 255,75</u>	<u>-170 431,70</u>
Verksamhetens och investeringsarnas kassaflöde	1 199 865,23	1 349 441,92	-149 576,69
Finansieringens kassaflöde			
Förändring i utlåningen			
Ökning av övriga fordringar / anslutningsavgifter			
Förändringar i lånebeståndet			
Ökning av långfristiga lån från kommunen			
Ökning av långfristiga lån från övriga			
Minskning av långfristiga lån från kommunen	-310 000,00	-310 000,00	
Minskning av långfristiga lån från övriga	-1 066 138,34	-1 066 138,34	
Förändringar av kortfristiga lån från kommunen		0,00	
	<u>-1 376 138,34</u>	<u>-1 376 138,34</u>	<u>0,00</u>
Övriga förändringar av likviditeten			
Förändring av omsättningstillgångar	2 261,23		
Förändring av fordringar på övriga	20 120,27		
Förändring av fordringar på kommunen	-5 916,88		
Förändr. av räntefria skulder till kommunen	243 870,97		
Förändringar av räntefria skulder	413 555,08		
	<u>673 890,67</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Finansieringens kassaflöde	-702 247,67	-702 247,67	0,00
Förändring av likvida medel	497 617,56	-26 696,42	-149 576,69
Förändring av likvida medel			
Likvida medel 31.12	2 823 963,92		
Likvida medel 1.1	<u>-2 326 346,36</u>		
	497 617,56		

NOTER TILL SÄRREDOVISEDE BOKSLUTSKALKYLER

9.1 Värderings- och periodiseringsprinciper och metoder

Noter till resultaträkningen

Driftskostnaderna för dagvatten innehåller direkt bokade kostnader för materialanskaffning, köp av tjänster och lönekostnader. Avskrivningar enligt plan från och med år 2016.

Noter till balansräkningen

I den inledande balansen har värdet på dagvattennätet bestämts enligt en beräkning att dagvatten finns på 40% av området och dagvattnets andel är 33%. Ledningsnätets balansvärden per 31.12.2015 18 096 723,74 gav ett värde för dagvattenledningarna per 31.12.2015 på 2 412 655,21€.

9.2 Förändringar i bestående aktiva

Bestående aktiva

	Materiella tillgångar		Totalt
	Fasta konstr. och anläggningar	Förskottsbet. och pågående nyanläggningar	
Oavskriven anskaffningsutgift 1.1.	2 740 130,84	0,00	2 740 130,84
Ökningar under räkenskapsperioden	170 431,70		170 431,70
Finansieringsandelar under räkenskapsperiod			
Minskningar under räkenskapsperiod			
Överföringar mellan poster	utg -56 236,30 int	56 236,30	0,00
Räkenskapsperiodens avskrivningar	20 855,01		20 855,01
Nedskrivningar och deras återf.			
Oavskriven anskaffningsutgift 31.12.	2 833 471,23	56 236,30	2 889 707,53

10 Underskrifter

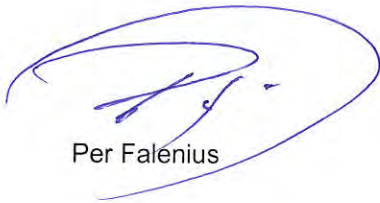
Direktionen för Raseborgs Vatten den 5 mars 2019.

Mikael Borgman
ordförande

Petri Palin

Per Falenius

Dick Mannström

Mona Wickström

Tom Rehn

Tom Törnroos
Vattenverkets direktör